။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အင်္ဂုတ္တရနိကာယော

ပဉ္စကနိပါတပါဠိ

၁. ပဌမပဏ္ဏာသကံ

၁. သေခဗလဝဂ္ဂေါ

၁. သံခိတ္တသုတ္တံ

၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သေခဗလာနိ [သေက္ခဗလာနိ (က.)] ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓါဗလံ, ဟိရီဗလံ [ဟိရိဗလံ (သီ. ပီ.)], ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ [ဝိရိယဗလံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သေခဗလာနိ။

‘‘တသ္မာတိဟ , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘သဒ္ဓါဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ဟိရီဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ဩတ္တပ္ပဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ဝီရိယဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ပညာဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေနာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနာ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိတ္ထတသုတ္တံ

၂. ‘‘ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သေခဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓါဗလံ, ဟိရီဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓါဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓါဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဟိရီဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဟိရိမာ ဟောတိ, ဟိရီယတိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန, ဟိရီယတိ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဟိရီဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဩတ္တပ္ပဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပတိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန, ဩတ္တပ္ပတိ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဩတ္တပ္ပဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယဗလံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပညဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဗလံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သေခဗလာနိ။

“တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘သဒ္ဓါဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ဟိရီဗလေန။ ဩတ္တပ္ပဗလေန ။ ဝီရိယဗလေန။ ပညာဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေနာ’တိ။ ဧဝဉှိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဒုက္ခသုတ္တံ

၃. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ သဝိဃာတံ သဥပာယာသံ သပရိဠာဟံ, ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ပါဋိကင်္ခါ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဿဒ္ဓေါ ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ, ကုသီတော ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ သဝိဃာတံ သဥပာယာသံ သပရိဠာဟံ, ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ပါဋိကင်္ခါ။

“ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ အဝိဃာတံ အနုပာယာသံ အပရိဠာဟံ, ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိ ပါဋိကင်္ခါ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတိ, ဟိရီမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ အဝိဃာတံ အနုပာယာသံ အပရိဠာဟံ, ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိ ပါဋိကင်္ခါ”တိ။ တတိယံ။

၄. ယထာဘတသုတ္တံ

၄. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဿဒ္ဓေါ ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ ဟောတိ , ကုသီတော ဟောတိ , ဒုပ္ပညော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတိ, ဟိရီမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. သိက္ခာသုတ္တံ

၅. “ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ [ဒိဋ္ဌေ စေဝ (သီ.)] ဓမ္မေ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကာ ဝါဒာနုပါတာ [ဝါဒါနုဝါဒါ (အ. နိ. ၈.၁၂; အ. နိ. ၃.၅၈)] ဂါရယှာ ဌာနာ အာဂစ္ဆန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? သဒ္ဓါပိ နာမ တေ နာဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဟိရီပိ နာမ တေ နာဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဩတ္တပ္ပမ္ပိ နာမ တေ နာဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝီရိယမ္ပိ နာမ တေ နာဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ပညာပိ နာမ တေ နာဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကာ ဝါဒာနုပါတာ ဂါရယှာ ဌာနာ အာဂစ္ဆန္တိ။

“ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒောမနဿေန အဿုမုခော [အဿုမုခောပိ (သျာ.)] ရုဒမာနော ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကာ ဟ

သံသာ ဌာနာ [ဟသံသံ ဌာနံ (သျာ.)] အာဂစ္ဆန္တိ။ ကတမေ ပဥ္စ? သဒ္ဓာပိ နာမ တေ အဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဟိရီပိ နာမ တေ အဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဩတ္တပ္ပမ္ပိ နာမ တေ အဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝီရိယမ္ပိ နာမ တေ အဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ပညာပိ နာမ တေ အဟောသိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ သဟာပိ ဒုက္ခေန သဟာပိ ဒောမနဿေန အဿုမုခေါ ရုဒမာနော ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကာ ဟသံသာ ဌာနာ အာဂစ္ဆန္တီ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သမာပတ္တိသုတ္တံ

၆. ''န တာဝ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ ယာဝ သဒ္ဓာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာ အန္တရဟိတာ ဟောတိ, အဿဒ္ဓိယံ ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌတိ; အထ အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ။

''န တာဝ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ ယာဝ ဟိရီ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဟိရီ အန္တရဟိတာ ဟောတိ, အဟိရိကံ ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌတိ; အထ အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ။

''န တာဝ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ ယာဝ ဩတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဩတ္တပ္ပံ အန္တရဟိတံ ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပံ ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌတိ; အထ အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ။

''န တာဝ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ ယာဝ ဝီရိယံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယံ အန္တရဟိတံ ဟောတိ, ကောသဇ္ဇံ ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌတိ; အထ အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ။

''န တာဝ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတိ ယာဝ ပညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပညာ အန္တရဟိတာ ဟောတိ, ဒုပ္ပညာ [ဒုပ္ပညံ (က.)] ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌတိ; အထ အကုသလဿ သမာပတ္တိ ဟောတီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ကာမသုတ္တံ

၇. ''ယေဘုယျေန, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာမေသု လဠိတာ [ပလာဠိတာ (သီ.)]။ အသိတဗျာဘင်္ဂိံ [အသိတဗျာဘင်္ဂိ စေပိ (?)], ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ဩဟာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ, 'သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော'တိ အလံ ဝစနာယ။ တံ ကိဿ ဟေတု? လဗ္ဘာ [လဗ္ဘာ ဟိ (သျာ.)] , ဘိက္ခဝေ, ယောဗ္ဗနေန ကာမာ တေ စ ခေါ ယာဒိသာ ဝါ တာဒိသာ ဝါ။ ယေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဟီနာ ကာမာ ယေ စ မဇ္ဈိမာ ကာမာ ယေ စ ပဏီတာ ကာမာ , သဗ္ဗေ ကာမာ 'ကာမာ'တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။ သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, ဒဟရော ကုမာရော မန္ဒော ဥတ္တာနသေယျကော ဓာတိယာ ပမာဒမန္ဝာယ ကဋ္ဌံ ဝါ ကဌလံ [ကထလံ (က.)] ဝါ မုခေ အာဟရေယျ။ တမေနံ ဓာတိ သီဃံ သီဃံ [သီဃသီဃံ (သီ.)] မနသိ ကရေယျ; သီဃံ သီဃံ မနသိ ကရိတွာ သီဃံ သီဃံ အာဟရေယျ။ နော စေ သက္ကုဏေယျ သီဃံ သီဃံ အာဟရိတုံ, ဝါမေန ဟတ္ထေန သီသံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ဝင်္ကင်္ဂုလိံ ကရိတွာ သလောဟိတမ္ပိ အာဟရေယျ။ တံ ကိဿ ဟေတု? 'အတ္ထေသာ, ဘိက္ခဝေ, ကုမာရဿ ဝိဟေသာ; နေသာ နတ္ထီ'တိ ဝဒါမိ။ ကရဏီယဉ္စ ခေါ ဧတံ [ဧဝံ (က.)], ဘိက္ခဝေ, ဓာတိယာ အတ္ထကာမာယ ဟိတေသိနိယာ အနုကမ္ပိကာယ, အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သော ကုမာရော ဝုဒ္ဓော ဟောတိ အလံပညော, အနပေက္ခာ ဒါနိ [အနပေက္ခာ ပန (သီ. သျာ. ကံ.)] , ဘိက္ခဝေ, ဓာတိ တသ္မိံ ကုမာရေ ဟောတိ – 'အတ္တဂုတ္တော ဒါနိ ကုမာရော နာလံ ပမာဒါယာ'တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယာဝကီဝဉ္စ ဘိက္ခူနော သဒ္ဓါယ အကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဟိရိယာ အကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဩတ္တပ္ပေန အကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝီရိယေန အကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ပညာယ အကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, အနုရက္ခိတဗ္ဗော တာဝ မေ သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူနော သဒ္ဓါယ ကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဟိရိယာ ကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဩတ္တပ္ပေန ကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝီရိယေန ကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ပညာယ ကတံ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, အနပေက္ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ [ပနာဟံ (သီ. သျာ. ကံ.)], တသ္မိံ ဘိက္ခုသ္မိံ ဟောမိ – ‘အတ္တဂုတ္တော အနိ ဘိက္ခု နာလံ ပမာဒာယာ’”တိ။ သတ္တမံ။

၈. စဝနသုတ္တံ

၈. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အသဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ ။ အဟိရိကော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အနောတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကုသီတော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဒုပ္ပညော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။

“ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န စဝတိ , ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဟိရီမာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဩတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမအဂါရဝသုတ္တံ

၉. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဿဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အဟိရိကော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အနောတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကုသီတော , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဒုပ္ပညော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော စဝတိ, နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။

“ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဟိရီမာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဩတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော န စဝတိ, ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယအဂါရဝသုတ္တံ

၁၀. “ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဿဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ အဟိရိကော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဂါရဝေါ အပ္ပတိ

သ္သော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ အနောတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အကာရဝေ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ကုသီတော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အကာရဝေ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ဒုပ္ပညော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အကာရဝေ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အကာရဝေ အပ္ပတိဿော အဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။

“ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သကာရဝေ သပ္ပတိဿော ဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သကာရဝေ သပ္ပတိဿော ဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ဟိရီမာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု။ပေ။ ဩတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု။ပေ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု။ပေ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သကာရဝေ သပ္ပတိဿော ဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ , ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သကာရဝေ သပ္ပတိဿော ဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတု”န္တိ။ ဒသမံ။

သေခဗလဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သံခိတ္တံ ဝိတ္ထတံ ဒုက္ခာ၊ ဘတံ သိက္ခာယ ပဉ္စမံ။
သမာပတ္တိ စ ကာမေသု၊ စဝနာ ဒွေ အကာရဝါ။

၂. ဗလဝဂ္ဂော

၁. အနနုဿုတသုတ္တံ

၁၁. ‘‘ပုဗ္ဗာဟံ , ဘိက္ခဝေ, အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု အဘိညာဝေါသာနပာရမိပ္ပတ္တော ပဋိဇာနာမိ။ ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ တထာဂတဗလာနိ, ယေဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ, ပရိသာသု သီဟနာဒံ နဒတိ, ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရီဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ တထာဂတဿ တထာဂတဗလာနိ ယေဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ, ပရိသာသု သီဟနာဒံ နဒတိ, ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ကူဋသုတ္တံ

၁၂. ‘‘ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သေခဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရီဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သေခဗလာနိ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ သေခဗလာနံ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ပညာဗလံ။

‘‘သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ , ကူဋာဂါရဿ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ကူဋံ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ သေခဗလာနံ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ပညာဗလံ။

‘‘တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘သဒ္ဓာဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေန, ဟိရီဗလေန။ ဩတ္တပ္ပဗလေန။ ဝီရိယဗလေန။ ပညာဗလေန သမန္နာဂတာ ဘဝိဿာမ သေခဗလေနာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သံခိတ္တသုတ္တံ

၁၃. ‘‘ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗလာနီ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ဝိတ္ထတသုတ္တံ

၁၄. ‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သဒ္ဓော ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ , သတိဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သတိမာ ဟောတိ ပရမေန သတိနေပက္ကေန သမန္နာဂတော, စိရကတမ္ပိ စိရဘာသိတမ္ပိ သရိတာ အနုဿရိတာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သတိဗလံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ

သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဗလံ။

''ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဗလံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပညဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဗလံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗလာနီ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒဋ္ဌဗ္ဗသုတ္တံ

၁၅. ''ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ။ ကတ္ထ စ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သောတာပတ္တိယင်္ဂေသု။ ဧတ္ထ သဒ္ဓာဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကတ္ထ စ, ဘိက္ခဝေ, ဝီရိယဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သမ္မပ္ပဓာနေသု။ ဧတ္ထ ဝီရိယဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကတ္ထ စ, ဘိက္ခဝေ, သတိဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု။ ဧတ္ထ သတိဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကတ္ထ စ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓိဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု ဈာနေသု။ ဧတ္ထ သမာဓိဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကတ္ထ စ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ? စတူသု အရိယသစ္စေသု။ ဧတ္ထ ပညာဗလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗလာနီ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပုနကူဋသုတ္တံ

၁၆. ''ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗလာနိ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ ဗလာနံ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ပညာဗလံ။ သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကူဋာဂါရဿ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ကူဋံ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဗလာနံ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂါဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ, ယဒိဒံ ပညာဗလ''န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမဟိတသုတ္တံ

၁၇. ''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သမာဓိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ပညာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယဟိတသုတ္တံ

၁၈. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ န သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရံ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရံ သမာဓိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရံ ပညာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရံ ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရံ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော အတ္တဟိတာယာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တတိယဟိတသုတ္တံ

၁၉. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နေဝ အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ န သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သမာဓိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ပညာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ န ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော , ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နေဝ အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. စတုတ္ထဟိတသုတ္တံ

၂၀. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမာဓိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ, အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပညာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ’’တိ။ ဒသမံ။

ဗလဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အနနုဿုတကူဋဉ္စ, သံခိတ္တံ ဝိတ္ထတေန စ။
ဒဋ္ဌဗ္ဗဉ္စ ပုန ကူဋံ, စတ္တာရောပိ ဟိတေန စာတိ။

၃. ပဋ္ဌင္ဂိကဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမအကရဝသုတ္တံ

၂၁. ‘‘သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အကရတေ အပ္ပတိဿော အသဘာဂဝုတ္တိကော ‘သဗ္ဗဟ္မစာရီသု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ သေခံ [သေက္ခံ (က.)] ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သေခံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ သီလာနိ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သီလာနိ အပရိပူရေတွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သမ္မာဒိဋ္ဌိံ အပရိပူရေတွာ သမ္မာသမာဓိံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သကရတေ သပ္ပတိဿော သဘာဂဝုတ္တိကော ‘သဗ္ဗဟ္မစာရီသု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ သေခံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သေခံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ သီလာနိ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သီလာနိ ပရိပူရေတွာ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပရိပူရေတွာ သမ္မာသမာဓိံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယအကရဝသုတ္တံ

၂၂. ‘‘သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အကရတေ အပ္ပတိဿော အသဘာဂဝုတ္တိကော ‘သဗ္ဗဟ္မစာရီသု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ သေခံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သေခံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သီလက္ခန္ဓံ အပရိပူရေတွာ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သမာဓိက္ခန္ဓံ အပရိပူရေတွာ ပညာက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သကရတေ သပ္ပတိဿော သဘာဂဝုတ္တိကော ‘သဗ္ဗဟ္မစာရီသု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ သေခံ ဓမ္မံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ သေခံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတွာ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ ‘သမာဓိက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတွာ ပညာက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿတီ’တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဥပက္ကိလေသသုတ္တံ

၂၃. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဇာတရူပဿ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဇာတရူပံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ န စ ကမ္မနိယံ န စ ပဘဿရံ ပဘင်္ဂု စ န စ သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? အယော, လောဟံ, တိပု, သီသံ, သဇ္ဈံ [သဇ္ဈု (သီ.)] – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဇာတရူပဿ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဇာတရူပံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ န စ ကမ္မနိယံ န စ ပဘဿရံ ပဘင်္ဂု စ န စ သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဇာတရူပံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တံ [ဝိပ္ပမုတ္တံ (သီ.)] ဟောတိ, တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ မုဒု စ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ န စ ပဘင်္ဂု သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ယဿာ ယဿာ စ [ယဿ ကဿစ (သျာ. ပီ.)] ပိဠန္ဓနဝိကတိယာ အာကင်္ခတိ – ယဒိ မုဒ္ဒိကာယ ယဒိ ကုဏ္ဍလာယ ယဒိ ဂီဝေယျကာယ [ဂီဝေယျကေန (သျာ. ကံ. က., အ. နိ. ၃.၁၀၂)] ယဒိ သုဝဏ္ဏမာလာယ – တဉ္စဿ အတ္ထံ အနုဘောတိ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ စိတ္တံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ န စ ကမ္မနိယံ န စ ပဘဿရံ ပဘင်္ဂု စ န စ သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္ဒော, ဗျာပါဒော, ထိနမိဒ္ဓံ [ထီနမိဒ္ဓံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, ဝိစိကိစ္ဆာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခ

ဝေ, ပဥ္စ စိတ္တသ္သ ဥပက္ကိလေသာ ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ စိတ္တံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ န စ ကမ္မနိယံ န စ ပဘဿရံ ပဘင်္ဂု စ န စ သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တံ ဟောတိ, တံ ဟောတိ စိတ္တံ မုဒု စ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ န စ ပဘင်္ဂု သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယဿ ယဿ စ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘဝေယျံ – ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ အဿံ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧကော အဿံ; အာဝိဘာဝံ, တိရောဘာဝံ; တိရောကုဋ္ဋံ တိရောပာကာရံ တိရောပဗ္ဗတံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆေယျံ, သေယျထာပိ အာကာသေ; ပထဝိယာပိ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ ကရေယျံ, သေယျထာပိ ဥဒကေ; ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆေယျံ, သေယျထာပိ ပထဝိယံ; အာကာသေပိ ပလ္လင်္ကေန ကမေယျံ, သေယျထာပိ ပက္ခီ သကုဏော; ဣမေပိ စန္ဒိမသူရိယေ [စန္ဒိမသုရိယေ (သီ. သ္ယာ. ကံ. ပီ.)] ဧဝံမဟိဒ္ဓိကေ ဧဝံမဟာနုဘာဝေ ပာဏိနာ ပရိမသေယျံ [ပရာမသေယျံ (က.)] ပရိမဇ္ဇေယျံ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓာယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ ဥဘော သဒ္ဒေ သုဏေယျံ – ဒိဗ္ဗေ စ မာနုသေ စ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ စာ’တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနေယျံ – သရာဂံ ဝာ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတရာဂံ ဝာ စိတ္တံ ဝီတရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သဒေါသံ ဝာ စိတ္တံ သဒေါသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတဒေါသံ ဝာ စိတ္တံ ဝီတဒေါသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သမောဟံ ဝာ စိတ္တံ သမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတမောဟံ ဝာ စိတ္တံ ဝီတမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သံခိတ္တံ ဝာ စိတ္တံ သံခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝိက္ခိတ္တံ ဝာ စိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, မဟဂ္ဂတံ ဝာ စိတ္တံ မဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အမဟဂ္ဂတံ ဝာ စိတ္တံ အမဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သဥတ္တရံ ဝာ စိတ္တံ သဥတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အနုတ္တရံ ဝာ စိတ္တံ အနုတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သမာဟိတံ ဝာ စိတ္တံ သမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အသမာဟိတံ ဝာ စိတ္တံ အသမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝိမုတ္တံ ဝာ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အဝိမုတ္တံ ဝာ စိတ္တံ အဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျံ, သေယျထိဒံ [သေယျထီဒံ (သီ. သ္ယာ. ကံ. ပီ.)] – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော ပဉ္စပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာရီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ – အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိံ; တတြာပါသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော ဣဓူပပန္နောတိ, ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿေယျံ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယျံ – ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ မနောဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ; ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ မနောသုစရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ

သ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာတိ, ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿေယ္ယံ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယ္ယ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယ္ယ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုဿီလသုတ္တံ

၂၄. [အ. နိ. ၅.၁၆၈; ၆.၅၀; ၇.၆၅] “ဒုဿီလဿ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ အသတိ သမ္မာသမာဓိဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ အသတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ အသတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာခာပလာသဝိပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, ဖေဂ္ဂုပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, သာရောပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလဿ သီလဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ အသတိ သမ္မာသမာဓိဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ အသတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ အသတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။

“သီလဝတော, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ သတိ သမ္မာသမာဓိသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ သတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ သတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာခာပလာသသမ္ပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, ဖေဂ္ဂုပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, သာရောပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော သီလသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ သတိ သမ္မာသမာဓိသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ သတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ သတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အနုဂ္ဂဟိတသုတ္တံ

၂၅. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောတိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။

“ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ သီလာနုဂ္ဂဟိတာ စ ဟောတိ, သုတာနုဂ္ဂဟိတာ စ ဟောတိ, သာကစ္ဆာနုဂ္ဂဟိတာ စ ဟောတိ, သမထာနုဂ္ဂဟိတာ စ ဟောတိ, ဝိပဿနာနုဂ္ဂဟိတာ စ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောတိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စာ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဝိမုတ္တာယတနသုတ္တံ

၂၆. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမုတ္တာယတနာနိ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ ဝါ အာသဝါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ ဝါ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

“ကတမာနိ ပဥ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, တဿ ဘိက္ခုနော သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စ။ တဿ အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော ပါမောဇ္ဇံ [ပါမုဇ္ဇံ (သီ. သျာ. ကံ.) ဒီ. နိ. ၃.၃၂၂] ဇာယတိ။ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ။ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ [ဝေဒိယတိ (သီ.)]။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ ဝိမုတ္တာယတနံ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ ဝါ အာသဝါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ ဝါ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န ဟေဝ ခေါ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, အပိ စ ခေါ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စ။ တဿ အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ။ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ။ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ ဝိမုတ္တာယတနံ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ ဝါ အာသဝါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ ဝါ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န ဟေဝ ခေါ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ, အပိ စ ခေါ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စ။ တဿ အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ။ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ။ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ ဝိမုတ္တာယတနံ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော။ပေ.။ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န ဟေဝ ခေါ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ, နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ; အပိ စ ခေါ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စ။ တဿ အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ။ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ။ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ ဝိမုတ္တာယတနံ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ ဝါ အာသဝါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ ဝါ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော န ဟေဝ ခေါ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အညတရော ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗြဟ္မစာရီ, နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ , နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ, နာပိ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ; အပိ စ ခ္ဝဿ အညတရံ သမာဓိနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ သုမနသိကတံ သူပဓာရိတံ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ ပညာယ။ ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အညတရံ သမာဓိနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ သုမနသိကတံ သူပဓာရိတံ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ ပညာယ တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စ။ တဿ အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ။ ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ။ ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ။ ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ။ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ ဝိမုတ္တာယတနံ ယတ္ထ

ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ တ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ တ အာသဝာ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ တ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတိ။

"ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဝိမုတ္တာယတနာနိ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော အဝိမုတ္တံ တ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အပရိက္ခီဏာ တ အာသဝာ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, အနနုပ္ပတ္တံ တ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ အနုပာပုဏာတီ"တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သမာဓိသုတ္တံ

၂၇. "သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝေထ အပ္ပမာဏံ နိပကာ ပတိဿတာ။ သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝယတံ အပ္ပမာဏံ နိပကာနံ ပတိဿတာနံ ပဉ္စ ဉာဏာနိ ပစ္စတ္တညေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? 'အယံ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခော စေဝ အာယတိဉ္စ သုခဝိပါကော'တိ ပစ္စတ္တညေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'အယံ သမာဓိ အရိယော နိရာမိသော'တိ ပစ္စတ္တညေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'အယံ သမာဓိ အကာပုရိသသေဝိတော'တိ [မဟာပုရိသသေဝိတောတိ (က.)] ပစ္စတ္တညေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'အယံ သမာဓိ သန္တော ပဏီတော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓလဒ္ဓော ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော, န သသင်္ခာရနိဂ္ဂယ္ဟဝါရိတဂတော'တိ [န စ သသင်္ခာရနိဂ္ဂယ္ဟဝါရိတပ္ပတ္တောတိ (သီ.), န စ သသင်္ခာရနိဂ္ဂယ္ဟဝါရိတပတ္တောတိ (သျာ.), န စ သသင်္ခာရနိဂ္ဂယ္ဟဝါရိတဝတောတိ (က.), န သသင်္ခာရနိဂ္ဂယ္ဟဝါရိယာဓိဂတောတိ (?) ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅; အ. နိ. ၃.၁၀၂; ၉.၃၇] ပစ္စတ္တညေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'သော ခော ပနာဟံ ဣမံ သမာပတ္တိံ သတောဝ သမာပဇ္ဇာမိ သတော ဝုဋ္ဌဟာမီ'တိ [သော ခော ပနာဟံ ဣမံ သမာဓိံ သတောဝ သမာပဇ္ဇာမိ, သတော ဝုဋ္ဌဟာမီတိ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပစ္စတ္တညေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

"သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝေထ အပ္ပမာဏံ နိပကာ ပတိဿတာ။ သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝယတံ အပ္ပမာဏံ နိပကာနံ ပတိဿတာနံ ဣမာနိ ပဉ္စ ဉာဏာနိ ပစ္စတ္တညေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပဉ္စင်္ဂိကသုတ္တံ

၂၈. "အရိယဿ , ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ ဘာဝနံ ဒေသေဿာမိ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ"တိ။ "ဧဝံ, ဘန္တေ"တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

"ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ ဘာဝနာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတိ ပရိသန္ဒေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒက္ခော နှာပကော [နဟာပကော (သီ. ပီ.)] ဝါ နှာပကန္တေဝါသီ ဝါ ကံသထာလေ နှာနီယစုဏ္ဏာနိ [နဟာနီယစုဏ္ဏာနိ (သီ. ပီ.)] အာကိရိတွာ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသကံ ပရိပ္ဖောသကံ သန္နေယျ။ သာယံ နှာနီယပိဏ္ဍိ [သာဿ နဟာနီယပိဏ္ဍီ (သီ. သျာ. ကံ.)] သ္နေဟာနုဂတာ သ္နေဟပရေတာ သန္တရဗာဟိရာ ဖုဋာ သ္နေဟေန, န စ ပဂ္ဃရိဏီ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတိ ပရိသန္ဒေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ အယံ ပဌမာ ဘာဝနာ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ.။ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ သမာဓိဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတိ ပရိသန္ဒေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ သမာဓိဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကရဟဒေါ ဂမ္ဘီရော ဥဗ္ဘိဒေါဒကော [ဥဗ္ဘိတောဒကော (သျာ. ကံ. က.)]။ တဿ နေဝဿ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဥဒကဿ အာယမုခံ, န ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ ဥဒကဿ အာယမုခံ, န ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဥဒကဿ အာယမုခံ, န ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ ဥဒကဿ အာယမုခံ, ဒေဝေါ စ ကာလေန ကာလံ သမ္မာ ဓာရံ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ [ဒေဝေါ စ န ကာလေန။ အနုပဝေစ္ဆေယျ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၇

အာဒယော; မ. နိ. ၂.၂၅၁ အာဒယော]။ အထ ခော တမ္ဟာဝ ဥဒကရဟာဒ သီတာ တရိဓာရာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိတွာ တမေဝ ဥဒကရဟာဒံ သီတေန တရိနာ အဘိသန္နေယျ ပရိသန္နေယျ ပရိပူရေယျ ပရိပ္ဖရေယျ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ဥဒကရဟာဒဿ သီတေန တရိနာ အပ္ဖုဋံ အဿ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ သမာဓိဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္နေတိ ပရိသန္နေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ သမာဓိဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ အယံ ဒုတိယာ ဘာဝနာ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ နိပ္ပီတိကေန သုခေန အဘိသန္နေတိ ပရိသန္နေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ နိပ္ပီတိကေန သုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပလိနိယံ ဝါ ပဒုမိနိယံ ဝါ ပုဏ္ဍရီကိနိယံ ဝါ အပ္ပေကစ္စာနိ ဥပ္ပလာနိ ဝါ ပဒုမာနိ ဝါ ပုဏ္ဍရီကာနိ ဝါ ဥဒကေ ဇာတာနိ ဥဒကေ သံဝဍ္ဎာနိ ဥဒကာနုဂ္ဂတာနိ အန္တော နိမုဂ္ဂပေါသီနိ။ တာနိ ယာဝ စဂ္ဂါ ယာဝ စ မူလာ သီတေန တရိနာ အဘိသန္နာနိ ပရိသန္နာနိ ပရိပူရာနိ ပရိပ္ဖုဋ္ဌာနိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတံ ဥပ္ပလာနံ ဝါ ပဒုမာနံ ဝါ ပုဏ္ဍရီကာနံ ဝါ သီတေန တရိနာ အပ္ဖုဋံ အဿ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ နိပ္ပီတိကေန သုခေန အဘိသန္နေတိ ပရိသန္နေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ နိပ္ပီတိကေန သုခေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ အယံ တတိယာ ဘာဝနာ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမမေဝ ကာယံ ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ ပရိယောဒာတေန ဖရိတွာ နိသိန္နော ဟောတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ ပရိယောဒာတေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဩဒါတေန ဝတ္ထေန သသီသံ ပါရုပိတွာ နိသိန္နော အဿ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ဩဒါတေန ဝတ္ထေန အပ္ဖုဋံ အဿ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ ပရိယောဒာတေန ဖရိတွာ နိသိန္နော ဟောတိ; နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ ပရိယောဒာတေန အပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ အယံ စတုတ္ထာ ဘာဝနာ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ သုမနသိကတံ သူပဓာရိတံ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ ပညာယ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အညောဝ အညံ [အညော ဝါ အညံ ဝါ (သီ.), အညော ဝါ အညံ (သျာ. ကံ.), အညော အညံ (?)] ပစ္စဝေက္ခေယျ, ဌိတော ဝါ နိသိန္နံ ပစ္စဝေက္ခေယျ, နိသိန္နော ဝါ နိပန္နံ ပစ္စဝေက္ခေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ သုမနသိကတံ သူပဓာရိတံ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ ပညာယ။ အရိယဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စင်္ဂိကဿ သမ္မာသမာဓိဿ အယံ ပဉ္စမာ [ပဉ္စမီ (သီ.)] ဘာဝနာ။ ဧဝံ ဘာဝိတေ ခော , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု [ဧဝံ ဘာဝိတေ ခော ဘိက္ခဝေ (သီ.)] အရိယေ ပဉ္စင်္ဂိကေ သမ္မာသမာဓိမှိ ဧဝံ ဗဟုလီကတေ ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကမဏိကော အာဓာရေ ဌပိတော ပူရော ဥဒကဿ သမတိတ္တိကော ကာကပေယျော ။ တမေနံ ဗလဝါ ပုရိသော ယတော ယတော အာဝဇ္ဇေယျ [အာဝဋ္ဋေယျ (သျာ. ကံ.)] , အာဂစ္ဆေယျ ဥဒက”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ” ။ “ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဘာဝိတေ အရိယေ ပဉ္စင်္ဂိကေ သမ္မာသမာဓိမှိ ဧဝံ ဗဟုလီကတေ ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သမေ ဘူမိဘာဂေ ပေါက္ခရဏီ စတုရံသာ အာလိဗဒ္ဓါ ပူရာ ဥဒကဿ သမတိတ္တိကာ ကာကပေယျာ။ တမေနံ ဗလဝါ ပုရိသော ယတော ယတော အာလိံ မုဉ္စေယျ, အာဂစ္ဆေယျ ဥဒက”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဘာဝိတေ အရိယေ ပဉ္စင်္ဂိကေ သမ္မာသမာဓိမှိ ဧဝံ ဗဟုလီကတေ ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ။ပေ.။ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သုဘူမိယံ စတုမဟာပထေ [စာတုမ္မဟာပထေ (သီ. ပီ.), စတုမ္မဟာပထေ (သျာ. ကံ.)] အာဇညရထော ယုတ္တော အဿ ဌိတော ဩဓသ္တပတောဒေါ ။ တမေနံ ဒက္ခော ယောဂ္ဂါစရိယော အဿဒမ္မသာရထိ အဘိရုဟိတွာ ဝါမေန ဟတ္ထေန ရသ္မိယော ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ပတောဒံ ဂဟေတွာ ယေနိစ္ဆကံ ယဒိစ္ဆကံ သာရေယျပိ ပစ္စာသာရေယျပိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ ဘာဝိတေ အရိယေ ပဉ္စင်္ဂိကေ သမ္မာသမာဓိမှိ ဧဝံ ဗဟုလီကတေ ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘဝေယျံ – ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ အဿံ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓါယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ ဥဘော သဒ္ဒေ သုဏေယျံ – ဒိဗ္ဗေ စ မာနုသေ စ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ စာ’တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနေယျံ – သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတရာဂံ ဝါ စိတ္တံ ဝီတရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, သဒေါသံ ဝါ စိတ္တံ။ ဝီတဒေါသံ ဝါ စိတ္တံ။ သမောဟံ ဝါ စိတ္တံ။ ဝီတမောဟံ ဝါ စိတ္တံ။ သံခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ။ မဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ။ အမဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ။ သဥတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ။ အနုတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ။ သမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ။ အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ။ ဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ။ အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ အဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျံ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ, ဒွေပိ ဇာတိယော။ပေ.။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။ပေ.။ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. စင်္ကမသုတ္တံ

၂၉. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, စင်္ကမေ အာနိသံသာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အဒ္ဓါနက္ခမော ဟောတိ, ပဓာနက္ခမော ဟောတိ, အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ, အသိတံ ပီတံ ခာယိတံ သာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ, စင်္ကမာဓိဂတော သမာဓိ စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ စင်္ကမေ အာနိသံသာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. နာဂိတသုတ္တံ

၃၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ နာမ ကောသလာနံ ဗြာဟ္မဏဂါမော တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ။ အဿောသုံ ခေါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ [ဣစ္ဆာနင်္ဂလိကာ (သီ.) အ. နိ. ၆.၄၂; အ. နိ. ၈.၈၆] ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ – “သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သက္ယပုတ္တော သက္ယကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ အနုပ္ပ

တ္တော; ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ။ တံ ခော ပန ဘဝန္တံ ဂောတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ, သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါတိ။ သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ သာဓု ခော ပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီ’’တိ။ အထ ခော ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ပဟူတံ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယံ အာဒာယ ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌံသု ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာ။

တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ နာဂိတော ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော ဟောတိ။ အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ အာမန္တေသိ – ‘‘ကေ ပန တေ, နာဂိတ, ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါ, ကေဝဋ္ဋာ မညေ မစ္ဆဝိလောပေ’’တိ? ‘‘ဧတေ, ဘန္တေ, ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ပဟူတံ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယံ အာဒာယ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌိတာ ဘဂဝန္တညေဝ ဥဒ္ဒိဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စာ’’တိ။ ‘‘မာဟံ, နာဂိတ, ယသေန သမာဂမံ, မာ စ မယာ ယသော။ ယော ခော, နာဂိတ, နယိမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အဿ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ သော တံ [သောဟံ (က.), သော (သျာ. ကံ.)] မီဠ္ဟသုခံ မိဒ္ဓသုခံ လာဘသက္ကာရသိလောကသုခံ သာဒိယေယျာ’’တိ။

‘‘အဓိဝာသေတု ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, အဓိဝာသေတု သုဂတော; အဓိဝာသနကာလော ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော။ ယေန ယေနေဝ ဒါနိ ဘဂဝါ ဂမိဿတိ တံနိန္နာဝ ဂမိဿန္တိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ နေဂမာ စေဝ ဇာနပဒါ စ။ သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ထုလ္လဖုသိတကေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ယထာနိန္နံ ဥဒကာနိ ပဝတ္တန္တိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘန္တေ, ယေန ယေနေဝ ဒါနိ ဘဂဝါ ဂမိဿတိ, တံနိန္နာဝ ဂမိဿန္တိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ နေဂမာ စေဝ ဇာနပဒါ စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သီလပညာဏ’’န္တိ။

‘‘မာဟံ , နာဂိတ, ယသေန သမာဂမံ, မာ စ မယာ ယသော။ ယော ခော, နာဂိတ, နယိမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အဿ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ သော တံ မီဠ္ဟသုခံ မိဒ္ဓသုခံ လာဘသက္ကာရသိလောကသုခံ သာဒိယေယျ။ အသိတပီတခာယိတသာယိတဿ ခော, နာဂိတ, ဥစ္စာရပဿာဝေါ – ဧသော တဿ နိဿန္ဒော။ ပိယာနံ ခော, နာဂိတ, ဝိပရိဏာမညထာဘာဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ – ဧသော တဿ နိဿန္ဒော။ အသုဘနိမိတ္တာနုယောဂံ အနုယုတ္တဿ ခော, နာဂိတ, သုဘနိမိတ္တေ ပာဋိကုလျတာ [ပဋိက္ကူလတာ (သီ.), ပဋိက္ကူလျတာ (သျာ. ကံ.)] သဏ္ဌာတိ – ဧသော တဿ နိဿန္ဒော။ ဆသု ခော, နာဂိတ, ဖဿာယတနေသု အနိစ္စာနုပဿိနော ဝိဟရတော ဖဿေ ပာဋိကုလျတာ သဏ္ဌာတိ – ဧသော တဿ နိဿန္ဒော။ ပဉ္စသု ခော, နာဂိတ, ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿိနော ဝိဟရတော ဥပါဒါနေ ပာဋိကုလျတာ သဏ္ဌာတိ – ဧသော တဿ နိဿန္ဒော’’တိ။ ဒသမံ။

ပဉ္စင်္ဂိကဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ အကာရဝပက္ကိလေသာ, ဒုဿီလာနုဂ္ဂဟိတေန စ။
ဝိမုတ္တိသမာဓိပဉ္စင်္ဂိကာ, စင်္ကမံ နာဂိတေန စာတိ။

၄. သုမနဝဂ္ဂေါ

၁. သုမနသုတ္တံ

၃၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ…ပေ… အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ သုမနာ ရာဇကုမာရီ ပဉ္စဟိ ရထသတေဟိ ပဉ္စဟိ ရာဇကုမာရိသတေဟိ ပရိဝုတာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ သုမနာ ရာဇကုမာရီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

"ဣဓဿု, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဒွေ သာဝကာ သမသဒ္ဓါ သမသီလာ သမပညာ – ဧကော ဒါယကော, ဧကော အဒါယကော။ တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇေယျုံ။ ဒေဝဘူတာနံ ပန နေသံ [တေသံ (သီ.)], ဘန္တေ, သိယာ ဝိသေသော, သိယာ နာနာကရဏ"န္တိ?

"သိယာ, သုမနေ"တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – "ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ ဒေဝဘူတော သမာနော ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ, ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန, ဒိဗ္ဗေန သုခေန, ဒိဗ္ဗေန ယသေန, ဒိဗ္ဗေန အာဓိပတေယျေန။ ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ ဒေဝဘူတော သမာနော ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ"။

"သစေ ပန တေ, ဘန္တေ, တတော စုတာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆန္တိ, မနုဿဘူတာနံ ပန နေသံ, ဘန္တေ, သိယာ ဝိသေသော, သိယာ နာနာကရဏ"န္တိ? "သိယာ, သုမနေ"တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – "ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ မနုဿဘူတော သမာနော ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – မာနုသကေန အာယုနာ, မာနုသကေန ဝဏ္ဏေန, မာနုသကေန သုခေန, မာနုသကေန ယသေန, မာနုသကေန အာဓိပတေယျေန။ ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ မနုဿဘူတော သမာနော ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ"။

"သစေ ပန တေ, ဘန္တေ, ဥဘော အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, ပဗ္ဗဇိတာနံ ပန နေသံ, ဘန္တေ , သိယာ ဝိသေသော, သိယာ နာနာကရဏ"န္တိ? "သိယာ, သုမနေ"တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – "ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ အပ္ပံ အယာစိတော, ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ အပ္ပံ အယာစိတော, ယာစိတောဝ ဗဟုလံ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇတိ အပ္ပံ အယာစိတော, ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ အပ္ပံ အယာစိတော။ ယေဟိ ခေါ ပန သဗြဟ္မစာရီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရတိ တျဿ မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမုဒါစရန္တိ အပ္ပံ အမနာပေန, မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမုဒါစရန္တိ အပ္ပံ အမနာပေန, မနာပေနေဝ ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမုဒါစရန္တိ အပ္ပံ အမနာပေန, မနာပံယေဝ ဗဟုလံ ဥပဟာရံ ဥပဟရန္တိ အပ္ပံ အမနာပံ ။ ယော သော, သုမနေ, ဒါယကော သော အမုံ အဒါယကံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတီ"တိ။

"သစေ ပန တေ, ဘန္တေ, ဥဘော အရဟတ္တံ ပာပုဏန္တိ, အရဟတ္တပ္ပတ္တာနံ ပန နေသံ, ဘန္တေ, သိယာ ဝိသေသော, သိယာ နာနာကရဏ"န္တိ? "ဧတ္ထ ခေါ ပနေသာဟံ, သုမနေ, န ကိဉ္စိ နာနာကရဏံ ဝဒါမိ, ယဒိဒံ ဝိမုတ္တိယာ ဝိမုတ္တိ"န္တိ [ဝိမုတ္တန္တိ (သျာ. ကံ.)] ။

"အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝဉ္စိဒံ, ဘန္တေ, အလမေဝ ဒါနာနိ ဒာတုံ အလံ ပုညာနိ ကာတုံ; ယတြ ဟိ နာမ ဒေဝဘူတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနိ, မနုဿဘူတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနိ, ပဗ္ဗဇိတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနီ"တိ။ "ဧဝမေတံ, သုမနေ! အလဉ္ဟိ, သုမနေ, ဒါနာနိ ဒာတုံ အလံ ပုညာနိ ကာတုံ! ဒေဝဘူတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနိ, မနုဿဘူတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနိ, ပဗ္ဗဇိတဿာပိ ဥပကာရာနိ ပုညာနီ"တိ ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန [ဣဒံ ဝတွာ (သီ. ပီ.) ဧဝမုပရိပိ] သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

‘‘ယထာပိ စန္ဒော ဝိမလော၊ ဂစ္ဆံ အာကာသဓာတုယာ။
သဗ္ဗေ တာရာဂဏေ လောကေ၊ အာဘာယ အတိရောစတိ။

‘‘တထေဝ သီလသမ္ပန္နော၊ သဒ္ဓော ပုရိသပုဂ္ဂလော။
သဗ္ဗေ မစ္ဆရိနော လောကေ၊ စာဂေန အတိရောစတိ။

‘‘ယထာပိ မေဃော ထနယံ၊ ဝိဇ္ဇုမာလီ သတက္ကကု။
ထလံ နိန္နဉ္စ ပူရေတိ၊ အဘိဝဿံ ဝသုန္ဓရံ။

‘‘ဧဝံ ဒဿနသမ္ပန္နော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော။
မစ္ဆရိံ အဓိဂဏှာတိ၊ ပဉ္စဌာနေဟိ ပဏ္ဍိတော။

‘‘အာယုနာ ယသသာ စေဝ [အာယုနာ စ ယသေန စ (က.)]၊ ဝဏ္ဏေန စ သုခေန စ။
သ ဝေ ဘောဂပရိဗ္ဗူဠှော [ဘောဂပရိဗ္ဗူဠှော (သီ.)]၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. စုန္ဒီသုတ္တံ

၃၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ အထ ခော စုန္ဒီ ရာဇကုမာရီ ပဉ္စဟိ ရထသတေဟိ ပဉ္စဟိ စ ကုမာရိသတေဟိ ပရိဝုတာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခော စုန္ဒီ ရာဇကုမာရီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘အမှာကံ, ဘန္တေ, ဘာတာ စုန္ဒော နာမ ရာဇကုမာရော, သော ဧဝမာဟ – ‘ယဒေဝ သော ဟောတိ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော, မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော, သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံယေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, နော ဒုဂ္ဂတိ’န္တိ။ သာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆာမိ – ‘ကထံရူပေ ခော, ဘန္တေ, သတ္ထရိ ပသန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံယေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, နော ဒုဂ္ဂတိံ? ကထံရူပေ ဓမ္မေ ပသန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံယေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, နော ဒုဂ္ဂတိံ? ကထံရူပေ သင်္ဃေ ပသန္နော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံယေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, နော ဒုဂ္ဂတိံ? ကထံရူပေသု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံယေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, နော ဒုဂ္ဂတိ’’’န္တိ?

‘‘យាဝတာ, စုန္ဒိ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ [အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ ဗဟုပ္ပဒါ ဝါ (သီ.) အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀] ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ သညိနော ဝါ အသညိနော ဝါ နေဝသညီနာသညိနော ဝါ, တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော။ ယေ ခော, စုန္ဒိ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂော ဝိပါကော ဟောတိ။

‘‘យာဝတာ, စုန္ဒိ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ယေ, စုန္ဒိ, အရိယေ အဋ္ဌင်္ဂိကေ မဂ္ဂေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂော ဝိပါကော ဟောတိ။

‘‘យាဝတာ , စုန္ဒိ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ [တေသံ ဓမ္မာနံ (သီ. ပီ. က.)] အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ – မဒနိမ္မဒနော ပိပါသဝိနယော အာလယသမုဂ္ဃာတော ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒော တဏှက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ ယေ ခော, စုန္ဒိ , ဝိရာဂေ ဓမ္မေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂော ဝိပါကော ဟောတိ။

‘‘យာဝတာ, စုန္ဒိ, သင်္ဃာ ဝါ ဂဏာ ဝါ, တထာဂတသာဝကသင်္ဃော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ – စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ, ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော

ယော အဥ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ယေ ခေါ, စုန္ဒိ, သင်္ဃေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပ
သန္နာ။ အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတိ။

“ယာဝတာ, စုန္ဒိ, သီလာနိ, အရိယကန္တာနိ သီလာနိ တေသံ [အရိယကန္တာနိတေသံ (သီ. သျာ. ကံ.)] အဂ္ဂမက္
ခါယတိ, ယဒိဒံ – အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ
သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ။ ယေ ခေါ, စုန္ဒိ, အရိယကန္တေသု သီလေသု ပရိပူရကာရိနော, အဂ္ဂေ တေ ပရိပူရကာရိနော။ အ
ဂ္ဂေ ခေါ ပန ပရိပူရကာရီနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတီ”တိ။

“အဂ္ဂတော ဝေ ပသန္နာနံ၊ အဂ္ဂံ ဓမ္မံ ဝိဇာနတံ။
အဂ္ဂေ ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာနံ၊ ဒက္ခိဏေယျေ အနုတ္တရေ။

“အဂ္ဂေ ဓမ္မေ ပသန္နာနံ၊ ဝိရာဂူပသမေ သုခေ။
အဂ္ဂေ သင်္ဃေ ပသန္နာနံ၊ ပုညက္ခေတ္တေ အနုတ္တရေ။

“အဂ္ဂသ္မိံ အနံ ဒဒတံ၊ အဂ္ဂံ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။
အဂ္ဂံ အာယု စ ဝဏ္ဏော စ၊ ယသော ကိတ္တိ သုခံ ဗလံ။

“အဂ္ဂဿ ဒာတာ မေဓာဝီ၊ အဂ္ဂဓမ္မသမာဟိတော။
ဒေဝဘူတော မနုဿော ဝါ၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော ပမောဒတီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဥဂ္ဂဟသုတ္တံ

၃၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘဒ္ဒိယေ ဝိဟရတိ ဇာတိယာ ဝနေ။ အထ ခေါ ဥဂ္ဂဟော မေဏ္ဍကနတ္တာ ယေန ဘဂဝါ
တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဥဂ္ဂဟော မေ
ဏ္ဍကနတ္တာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“အဓိဝါသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သွာတနာယ အတ္တစတုတ္ထော ဘတ္တ”န္တိ ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီ
ဘာဝေန။ အထ ခေါ ဥဂ္ဂဟော မေဏ္ဍကနတ္တာ ဘဂဝတော အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါ
ဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဥဂ္ဂ
ဟဿ မေဏ္ဍကနတ္တုနော နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခေါ ဥဂ္ဂ
ဟော မေဏ္ဍကနတ္တာ ဘဂဝန္တံ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။
အထ ခေါ ဥဂ္ဂဟော မေဏ္ဍကနတ္တာ ဘဂဝန္တံ ဘုတ္တာဝိံ ဩနီတပတ္တပါဏိံ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော
ခေါ ဥဂ္ဂဟော မေဏ္ဍကနတ္တာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣမာ မေ, ဘန္တေ, ကုမာရိယော ပတိကုလာနိ ဂမိဿန္တိ၊
ဩဝဒတု တာသံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ; အနုသာသတု တာသံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, ယံ တာသံ အဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သု
ခါယာ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တာ ကုမာရိယော ဧတဒဝေါစ – “တသ္မာတိဟ, ကုမာရိယော, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယဿ တေ
[ယဿ ခေါ (သီ. သျာ. ကံ.)] မာတာပိတရော ဘတ္တုနော ဒဿန္တိ အတ္ထကာမာ ဟိတေသိနော အနုကမ္ပကာ
အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ, တဿ ဘဝိဿာမ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိနိယော ပစ္ဆာနိပာတိနိယော ကိံကာရပဋိဿာဝိနိယော မနာပစာရိ
နိယော ပိယဝါဒိနိယော’တိ။ ဧဝဥှိ ဝေါ, ကုမာရိယော, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

“တသ္မာတိဟ, ကုမာရိယော, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယေ တေ ဘတ္တု ဂရုနော [ဂုရုနော (က.)] ဘဝိဿန္တိ မာတာ
တိ ဝါ ပိတာတိ ဝါ သမဏဗြာဟ္မဏာတိ ဝါ, တေ သက္ကရိဿာမ ဂရုံ ကရိဿာမ [ဂရုကရိဿာမ (သီ. သျာ. ကံ.

ပီ.)] မာနေဿာမ ပူဇေဿာမ အဇ္ဈာဂတေ စ အာသနောဒကေန ပဋိပူဇေဿာမာ’တိ [ပူဇေဿာမာတိ (သီ.)] ။ ဧဝဉှိ တေ, ကုမာရိယော, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

“တသ္မာတိဟ , ကုမာရိယော, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယေ တေ ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရာ ကမ္မန္တာ ဥဏ္ဏာတိ ဝါ ကပ္ပာသာတိ ဝါ, တတ္ထ ဒက္ခာ ဘဝိဿာမ အနလသာ , တတ္ရုပာယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတာ, အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတု’န္တိ။ ဧဝဉှိ တေ, ကုမာရိယော, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

“တသ္မာတိဟ, ကုမာရိယော, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယော သော ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရော [အဗ္ဘန္တရေ (က.)] အန္တောဇနော ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ, တေသံ ကတဉ္စ ကတတော ဇာနိဿာမ အကတဉ္စ အကတတော ဇာနိဿာမ, ဂိလာနကာနဉ္စ ဗလာဗလံ ဇာနိဿာမ, ခါဒနီယံ ဘောဇနီယဉ္စဿ ပစ္စံသေန [ပစ္စယံ တေန (က. သီ.), ပစ္စယံသေန (သျာ. ကံ.), ပစ္စယံ သေနာသနံ ပစ္စတ္တံသေန (က.) အ. နိ. ၈.၄၆] သံဝိဘဇိဿာမာ’တိ [ဝိဘဇိဿာမာတိ (သီ. သျာ. ကံ.)]။ ဧဝဉှိ တေ, ကုမာရိယော, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

“တသ္မာတိဟ, ကုမာရိယော, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယံ ဘတ္တာ အာဟရိဿတိ ဓနံ ဝါ ဓညံ ဝါ ရဇတံ ဝါ ဇာတရူပံ ဝါ, တံ အာရက္ခေန [တံ အာရက္ခာယ (သီ.)] ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေဿာမ, တတ္ထ စ ဘဝိဿာမ အဓုတ္တီ အထေနီ အသောဏ္ဍီ အဝိနာသိကာယော’တိ။ ဧဝဉှိ တေ, ကုမာရိယော, သိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ကုမာရိယော, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။

“ယော နံ ဘရတိ သဗ္ဗဒါ၊ နိစ္စံ အာတာပိ ဥဿုကော။
သဗ္ဗကာမဟရံ ပေါသံ၊ ဘတ္တာရံ နာတိမညတိ။

“န စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာစာရေန [ဣစ္ဆာစာရေန (သီ.)၊ ဣဿာဝါဒေန (ပီ.)] ရောသယေ။
ဘတ္တု စ ဂရုနော သဗ္ဗေ၊ ပဋိပူဇေတိ ပဏ္ဍိတာ။

“ဥဋ္ဌာဟိကာ [ဥဋ္ဌာယိကာ (သျာ. ကံ. က.)] အနလသာ၊ သင်္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ [မနာပာ (သီ.)] စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“ယာ ဧဝံ ဝတ္တတိ နာရီ၊ ဘတ္တုဆန္ဒဝသာနုဂာ။
မနာပါ နာမ တေ ဒေဝါ၊ ယတ္ထ သာ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ တတိယံ။

၄. သီဟသေနာပတိသုတ္တံ

၃၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သက္ကာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဒါနဖလံ ပညာပေတု”န္တိ?

“သက္ကာ, သီဟာ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – “ဒါယကော, သီဟ, ဒါနပတိ ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ။ ယမ္ပိ, သီဟ, ဒါယကော ဒါနပတိ ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ, ဣဒမ္ပိ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဒါနဖလံ။

“ပုန စပရံ, သီဟ, ဒါယကံ ဒါနပတိံ သန္တော သပ္ပုရိသာ ဘဇန္တိ။ ယမ္ပိ, သီဟ, ဒါယကံ ဒါနပတိံ သန္တော သပ္ပုရိသာ ဘဇန္တိ, ဣဒမ္ပိ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဒါနဖလံ။

“ပုန စပရံ, သီဟ, ဒါယကဿ ဒါနပတိနော ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။ ယမ္ပိ, သီဟ, ဒါယကဿ ဒါနပတိနော ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, ဣဒမ္ပိ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဒါနဖလံ။

‘‘ပုန စပရံ, သီဟ, အယကော အနပတိ ယံ ယဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ – ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ ယဒိ သမဏပရိသံ – ဝိသာရဒေအ [ဝိသာရဒေအ (သီ.) အ. နိ. ၇.၅၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ဥပသင်္ကမတိ အမင်္ကုဘူတော။ ယမ္ပိ, သီဟ, အယကော အနပတိ ယံ ယဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ – ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ ယဒိ သမဏပရိသံ – ဝိသာရဒေအ ဥပသင်္ကမတိ အမင်္ကုဘူတော, က္ကဒမ္ပိ သန္ဒိဋ္ဌိကံ အနဖလံ။

‘‘ပုန စပရံ, သီဟ, အယကော အနပတိ ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယမ္ပိ, သီဟ, အယကော အနပတိ ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ, က္ကဒံ [က္ကဒမ္ပိ သီဟ (က.)] သမ္ပရာယိကံ အနဖလ’’န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – ‘‘ယာနိမာနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ စတ္တာရိ သန္ဒိဋ္ဌိကာနိ အနဖလာနိ အက္ခာတာနိ, နာဟံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆာမိ; အဟံ ပေတာနိ ဇာနာမိ။ အဟံ, ဘန္တေ, အယကော အနပတိ ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော မနာပေါ။ အဟံ, ဘန္တေ, အယကော အနပတိ; မံ သန္တော သပ္ပုရိသာ ဘဇန္တိ။ အဟံ, ဘန္တေ, အယကော အနပတိ; မယှံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘သီဟော သေနာပတိ အယကော ကာရကော သင်္ဃုပဋ္ဌာကော’တိ။ အဟံ, ဘန္တေ, အယကော အနပတိ ယံ ယဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမာမိ – ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ ယဒိ သမဏပရိသံ – ဝိသာရဒေအ ဥပသင်္ကမာမိ အမင်္ကုဘူတော။ ယာနိမာနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ စတ္တာရိ သန္ဒိဋ္ဌိကာနိ အနဖလာနိ အက္ခာတာနိ, နာဟံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆာမိ; အဟံ ပေတာနိ ဇာနာမိ။ ယဉ္စ ခော မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – ‘အယကော, သီဟ, အနပတိ ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတီ’တိ, ဧတာဟံ န ဇာနာမိ; ဧတ္ထ စ ပနာဟံ ဘဂဝတော သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆာမီ’’တိ။ ‘‘ဧဝမေတံ, သီဟ, ဧဝမေတံ, သီဟ! အယကော အနပတိ ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတီ’’တိ။

‘‘ဒဒံ ပိယော ဟောတိ ဘဇန္တိ နံ ဗဟူ၊
ကိတ္တိဉ္စ ပပ္ပောတိ ယသော စ ဝဍ္ဎတိ [ယသဿ ဝဍ္ဎတိ (သျာ. ကံ.)၊ ယသံ ပဝဍ္ဎတိ (က.)]။
အမင်္ကုဘူတော ပရိသံ ဝိဂါဟတိ၊
ဝိသာရဒေအ ဟောတိ နရော အမစ္ဆရီ။

‘‘တသ္မာ ဟိ အနာနိ ဒဒန္တိ ပဏ္ဍိတာ၊
ဝိနေယျ မစ္ဆေရမလံ သုခေသိနော။
တေ ဒီဃရတ္တံ တိဒိဝေ ပတိဋ္ဌိတာ၊
ဒေဝါနံ သဟဗျဂတာ ရမန္တိ တေ [သဟဗျတံ ဂတာ ရမန္တိ (သီ.)၊ သဟဗျတာ ရမန္တိ တေ (က.)]။

‘‘ကတာဝကာသာ ကတကုသလာ က္ကတော စုတာ [တတော စုတာ (သီ.)]၊
သယံပဘာ အနုဝိစရန္တိ နန္ဒနံ [နန္ဒနေ (သျာ. ကံ.)]။
တေ တတ္ထ နန္ဒန္တိ ရမန္တိ မောဒရေ၊
သမပ္ပိတာ ကာမဂုဏေဟိ ပဉ္စဟိ။
‘‘ကတွာန ဝါကျံ အသိတဿ တာဒိနော၊
ရမန္တိ သဂ္ဂေ [ရမန္တိ သုမနာ (က.)၊ ကမန္တိ သဗ္ဗေ (သျာ. ကံ.)] သုဂတဿ သာဝကာ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အနာနိသံသသုတ္တံ

၃၅. ‘‘ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အနေ အာနိသံသာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ; သန္တော သပ္ပုရိသာ ဘဇန္တိ; ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; ဂိဟိဓမ္မာ အနပဂတော [ဂိဟိဓမ္မာ အနပေတော (သီ. ပီ.), ဂိဟိဓမ္မမနုပဂတော (က.)] ဟောတိ; ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ က္ကမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အနေ အာနိသံသာ’’တိ။

“ဒုဒမာနော ပိယော ဟောတိ၊ သတံ ဓမ္မံ အနုက္ကမံ။
သန္တော နံ သဒာ ဘဇန္တိ [သန္တော ဘဇန္တိ သပ္ပုရိသာ (သီ.)] ၊ သညတာ ဗ္ရဟ္မစာရယော။

“တေ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနူဒနံ။
ယံ သော ဓမ္မံ ဣဓညာယ၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ အနာသဝေါ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ကာလဒါနသုတ္တံ

၃၆. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကာလဒါနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? အာဂန္တုကဿ ဒါနံ ဒေတိ; ဂမိကဿ ဒါနံ ဒေတိ; ဂိလာနဿ ဒါနံ ဒေတိ; ဒုဗ္ဘိက္ခေ ဒါနံ ဒေတိ; ယာနိ တာနိ နဝသဿာနိ နဝဖလာနိ တာနိ ပဌမံ သီလဝန္တေသု ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ကာလဒါနာနီ”တိ။

“ကာလေ ဒဒန္တိ သပ္ပညာ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
ကာလေန ဒိန္နံ အရိယေသု၊ ဥဇုဘူတေသု တာဒိသု။

“ဝိပ္ပသန္နမနာ တဿ၊ ဝိပုလာ ဟောတိ ဒက္ခိဏာ။
ယေ တတ္ထ အနုမောဒန္တိ၊ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောန္တိ ဝါ။
န တေန [န တေသံ (ပီ. က.)] ဒက္ခိဏာ ဩနာ၊ တေပိ ပုညဿ ဘာဂိနော။

“တသ္မာ ဒဒေ အပ္ပဋိဝါနစိတ္တော၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။
ပုညာနိ ပရလောကသ္မိံ၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ပာဏိန”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဘောဇနသုတ္တံ

၃၇. “ဘောဇနံ , ဘိက္ခဝေ, ဒဒမာနော ဒါယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ပဉ္စ ဌာနာနိ ဒေတိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတိ, သုခံ ဒေတိ, ဗလံ ဒေတိ, ပဋိဘာနံ [ပဋိဘာဏံ (သီ.)] ဒေတိ။ အာယုံ ခော ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ; ဝဏ္ဏံ ဒတွာ ဝဏ္ဏဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ; သုခံ ဒတွာ သုခဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ; ဗလံ ဒတွာ ဗလဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ; ပဋိဘာနံ ဒတွာ ပဋိဘာနဿ ဘာဂီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ ဘောဇနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒဒမာနော ဒါယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဣမာနိ ပဉ္စ ဌာနာနိ ဒေတီ”တိ။

“အာယုဒော ဗလဒော ဓီရော၊ ဝဏ္ဏဒော ပဋိဘာနဒော။
သုခဿ ဒာတာ မေဓာဝီ၊ သုခံ သော အဓိဂစ္ဆတိ။

“အာယုံ ဒတွာ ဗလံ ဝဏ္ဏံ၊ သုခဉ္စ ပဋိဘာနကံ [ပဋိဘာဏကံ (သီ.)၊ ပဋိဘာနဒော (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ။
ဒီဃာယု ယသဝါ ဟောတိ၊ ယတ္ထ ယတ္ထူပပဇ္ဇတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. သဒ္ဓသုတ္တံ

၃၈. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓေ ကုလပုတ္တေ အာနိသံသာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ယေ တေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ သန္တော သပ္ပုရိသာ တေ သဒ္ဓညေဝ ပဌမံ အနုကမ္ပန္တာ အနုကမ္ပန္တိ, နော တထာ အဿဒ္ဓံ; သဒ္ဓညေဝ ပဌမံ ဥပသင်္ကမန္တာ ဥပသင်္ကမန္တိ, နော တထာ အဿဒ္ဓံ; သဒ္ဓညေဝ ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, နော တထာ အဿဒ္ဓံ; သဒ္ဓညေဝ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာ ဒေသေန္တိ, နော တထာ အဿဒ္ဓံ; သဒ္ဓော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သဒ္ဓေ ကုလပုတ္တေ အာနိသံသာ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သုဘူမိယံ စတုမဟာပထေ မဟာနိဂြောဓော သမန္တာ ပက္ခီနံ ပဋိသရဏံ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုနော ဇနဿ ပဋိသရဏံ ဟောတိ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီနံ ဥပာသကာနံ ဥပာသိကာန”န္တိ။

“သာခာပတ္တဖလူပေတော [သာခာပတ္တဗဟုပေတော (ကတ္ထစိ)၊ သာခာပတ္တပလာသူပေတော (?)] ၊ ခန္ဓိမာဝ [ခန္ဓိမာ စ (သီ.)] မဟာဒုမော။
မူလဝါ ဖလသမ္ပန္နော၊ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ ပက္ခိနံ။

“မနောရမေ အာယတနေ၊ သေဝန္တိ နံ ဝိဟင်္ဂမာ။
ဆာယံ ဆာယတ္ထိကာ [ဆာယတ္ထိနော (သီ.)] ယန္တိ၊ ဖလတ္ထာ ဖလဘောဇိနော။

“တထေဝ သီလသမ္ပန္နံ၊ သဒ္ဓံ ပုရိသပုဂ္ဂလံ။
နိဝါတဝုတ္တိံ အတ္ထဒ္ဓံ၊ သောရတံ သခိလံ မုဒုံ။

“ဝီတရာဂါ ဝီတဒေါသာ၊ ဝီတမောဟာ အနာသဝါ။
ပုညက္ခေတ္တာနိ လောကသ္မိံ၊ သေဝန္တိ တာဒိသံ နရံ။

“တေ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနူဒနံ။
ယံ သော ဓမ္မံ ဣဓညာယ၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ အနာသဝေါ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပုတ္တသုတ္တံ

၃၉. “ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဌာနာနိ သမ္ပဿန္တာ မာတာပိတရော ပုတ္တံ ဣစ္ဆန္တိ ကုလေ ဇာယမာနံ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဘတော ဝါ နော ဘရိဿတိ; ကိစ္စံ ဝါ နော ကရိဿတိ; ကုလဝံသော စိရံ ဌဿတိ; ဒာယဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇိဿတိ; အထ ဝါ ပန ပေတာနံ ကာလင်္ကတာနံ ဒက္ခိဏံ အနုပ္ပဒဿတီတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဌာနာနိ သမ္ပဿန္တာ မာတာပိတရော ပုတ္တံ ဣစ္ဆန္တိ ကုလေ ဇာယမာန”န္တိ။

[ကထာ. ၄၉၁] “ပဉ္စ ဌာနာနိ သမ္ပဿံ၊ ပုတ္တံ ဣစ္ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
ဘတော ဝါ နော ဘရိဿတိ၊ ကိစ္စံ ဝါ နော ကရိဿတိ။

“ကုလဝံသော စိရံ တိဋ္ဌေ၊ ဒာယဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇတိ။
အထ ဝါ ပန ပေတာနံ၊ ဒက္ခိဏံ အနုပ္ပဒဿတိ။

“ဌာနာနေတာနိ သမ္ပဿံ၊ ပုတ္တံ ဣစ္ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
တသ္မာ သန္တော သပ္ပုရိသာ၊ ကတညူ ကတဝေဒိနော။

“ဘရန္တိ မာတာပိတရော၊ ပုဗ္ဗေ ကတမနုဿရံ။
ကရောန္တိ နေသံ ကိစ္စာနိ၊ ယထာ တံ ပုဗ္ဗကာရိနံ။

“ဩဝါဒကာရီ ဘတပေါသီ၊ ကုလဝံသံ အဟာပယံ။
သဒ္ဓော သီလေန သမ္ပန္နော၊ ပုတ္တော ဟောတိ ပသံသိယော”တိ။ နဝမံ။

၁၀. မဟာသာလပုတ္တသုတ္တံ

၄၀. “ဟိမဝန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇံ နိဿာယ မဟာသာလာ ပဉ္စဟိ ဝဍ္ဎီဟိ ဝဍ္ဎန္တိ။ ကတမာဟိ ပဉ္စဟိ? သာခာပတ္တပလာသေန ဝဍ္ဎန္တိ; တစေန ဝဍ္ဎန္တိ; ပပဋိကာယ ဝဍ္ဎန္တိ; ဖေဂ္ဂုနာ ဝဍ္ဎန္တိ; သာရေန ဝဍ္ဎန္တိ။ ဟိမဝန္တ

တံ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇံ နိဿာယ မဟာသာလာ ပဉ္စဟိ ဝုဍ္ဎီဟိ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓံ ကုလပုတ္တံ နိဿာယ အန္တောဇနော ပဉ္စဟိ ဝုဍ္ဎီဟိ ဝဍ္ဎတိ။ ကတမာဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓာယ ဝဍ္ဎတိ; သီလေန ဝဍ္ဎတိ; သုတေန ဝဍ္ဎတိ; စာဂေန ဝဍ္ဎတိ; ပညာယ ဝဍ္ဎတိ။ သဒ္ဓံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တံ နိဿာယ အန္တောဇနော ဣမာဟိ ပဉ္စဟိ ဝုဍ္ဎီဟိ ဝဍ္ဎတီ''တိ။

''ယထာ ဟိ ပဗ္ဗတော သေလော, အရညသ္မိံ ဗြဟာဝနေ။
တံ ရုက္ခာ ဥပနိဿာယ, ဝဍ္ဎန္တေ တေ ဝနပ္ပတီ။

''တထေဝ သီလသမ္ပန္နံ, သဒ္ဓံ ကုလပုတ္တံ ဣမံ [ကုလပတိံ ဣဓ (သီ.), ကုလပုတ္တံ ဣဓ (သျာ.)] ။
ဥပနိဿာယ ဝဍ္ဎန္တိ, ပုတ္တဒာရာ စ ဗန္ဓဝါ။
အမစ္စာ ဉာတိသင်္ဃာ စ, ယေ စဿ အနုဇီဝိနော။

''တျဿ သီလဝတော သီလံ, စာဂံ သုစရိတာနိ စ။
ပဿမာနာနုကုဗ္ဗန္တိ, ယေ ဘဝန္တိ ဝိစက္ခဏာ။

''ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန, မဂ္ဂံ [သဂ္ဂံ (သျာ. က.)] သုဂတိဂါမိနံ။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ, မောဒန္တိ ကာမကာမိနော''တိ။ ဒသမံ။

သုမနဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သုမနာ စုန္ဒီ ဥဂ္ဂဟော, သီဟော အနာနိသံသကော။
ကာလဘောဇနသဒ္ဓာ စ, ပုတ္တသာလေဟိ တေ ဒသာတိ။

၅. မုဏ္ဍရာဇဝဂ္ဂေါ

၁. အာဒိယသုတ္တံ

၄၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''ပဉ္စိမေ, ဂဟပတိ, ဘောဂါနံ အာဒိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ; မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ; ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ အယံ ပဌမော ဘောဂါနံ အာဒိယော။

''ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ။ အယံ ဒုတိယော ဘောဂါနံ အာဒိယော။

''ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ယာ တာ ဟောန္တိ အာပဒါ – အဂ္ဂိတော ဝါ ဥဒကတော ဝါ ရာဇတော ဝါ စောရတော ဝါ အပ္ပိယတော ဝါ ဒါယာဒတော [အပ္ပိယတော ဝါ ဒါယာဒတော ဝါ (ဗဟူသု) အ. နိ. ၄.၆၁; ၅.၁၄၈] – တထာရူပာသု အာပဒါသု ဘောဂေဟိ ပရိယောဓာယ ဝတ္တတိ, သောတ္ထိံ အတ္တာနံ ကရောတိ။ အယံ တတိယော ဘောဂါနံ အာဒိယော။

''ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပဉ္စဗလိံ ကတ္တာ ဟောတိ။ ဉာတိဗလိံ, အတိထိဗလိံ, ပုဗ္ဗပေတဗလိံ, ရာဇဗလိံ, ဒေဝတာဗလိံ – အယံ စတုတ္ထော ဘောဂါနံ အာဒိယော။

''ပုန စပရံ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ မဒပ္ပမာဒါ ပဋိဝိရတာ ခန္တိသောရစ္စေ နိဝိဋ္ဌာ ဧကမတ္တာနံ ဒမေန္တိ ဧကမတ္တာနံ သမေန္တိ ဧကမတ္တာနံ ပရိနိဗ္ဗာပေန္တိ, တထာရူပေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပာကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ အယံ ပဉ္စမော ဘောဂါနံ အာဒိယော။ ဣမေ ခေါ, ဂဟပတိ, ပဉ္စ ဘောဂါနံ အာဒိယာ။

''တဿ စေ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကဿ ဣမေ ပဉ္စ ဘောဂါနံ အာဒိယေ အာဒိယတော ဘောဂါ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တိ, တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'ယေ ဝတ ဘောဂါနံ အာဒိယာ တေ စာဟံ အာဒိယာမိ ဘောဂါ စ မေ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တီ'တိ။ ဣတိဿ ဟောတိ အဝိပ္ပဋိသာရော။ တဿ စေ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကဿ ဣမေ ပဉ္စ ဘောဂါနံ အာဒိယေ အာဒိယတော ဘောဂါ အဘိဝឌ္ဎန္တိ, တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'ယေ ဝတ ဘောဂါနံ အာဒိယာ တေ စာဟံ အာဒိယာမိ ဘောဂါ စ မေ အဘိဝဍ္ဎန္တီ'တိ။ ဣတိဿ ဟောတိ [ဣတိဿ ဟောတိ အဝိပ္ပဋိသာရော, (သီ. သျာ.)] ဥဘယေနေဝ အဝိပ္ပဋိသာရော''တိ။

''ဘုတ္တာ ဘောဂါ ဘတာ ဘစ္စာ [ဂတာ တစ္စာ (က.)], ဝိတိဏ္ဏာ အာပဒါသု မေ။
ဥဒ္ဓဂ္ဂါ ဒက္ခိဏာ ဒိန္နာ, အထော ပဉ္စဗလီကတာ။
ဥပဋ္ဌိတာ သီလဝန္တော, သညတာ ဗြဟ္မစာရယော။

''ယဒတ္ထံ ဘောဂံ ဣစ္ဆေယျ, ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသံ။

သော မေ အတ္ထော အနုပ္ပတ္တော၊ ကတံ အနနုတာပိယံ။

“တေံ [ဧဝံ (က.)] အနုသ္သရံ မစ္စော၊ အရိယဓမ္မေ ဌိတော နရော။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ”တိ [ပေစ္စ သဂ္ဂေ စ မောဒတီတိ (သီ. သျာ.)] ။ ပဌမံ။

၂. သပ္ပုရိသသုတ္တံ

၄၂. “သပ္ပုရိသော, ဘိက္ခဝေ, ကုလေ ဇာယမာနော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; မာတာပိတူနံ [မာတာပိတုန္နံ (သီ. ပီ.)] အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; ပုတ္တဒါရဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; မိတ္တာမစ္စာနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာမေဃော သဗ္ဗသဿာနိ သမ္ပာဒေန္တော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ကုလေ ဇာယမာနော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; မာတာပိတူနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; ပုတ္တဒါရဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; မိတ္တာမစ္စာနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ; သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတီ”တိ။

“ဟိတော ဗဟုန္နံ ပဋိပဇ္ဇ ဘောဂေ၊ တံ ဒေဝတာ ရက္ခတိ ဓမ္မဂုတ္တံ။
ဗဟုဿုတံ သီလဝတူပပန္နံ၊ ဓမ္မေ ဌိတံ န ဝိဇဟတိ [ဝိဇဟာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကိတ္တိ။

“ဓမ္မဋ္ဌံ သီလသမ္ပန္နံ၊ သစ္စဝါဒိံ ဟိရီမနံ။
နေက္ခံ ဇမ္ဗောနဒဿေဝ၊ ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ၊ ဗြဟ္မုနာပိ ပသံသိတော”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဣဋ္ဌသုတ္တံ

၄၃. အထ ခော အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ပဉ္စိမေ, ဂဟပတိ, ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာယု, ဂဟပတိ, ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ; ဝဏ္ဏော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ; သုခံ ဣဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပံ ဒုလ္လဘံ လောကသ္မိံ; ယသော ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ; သဂ္ဂါ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။ ဣမေ ခော, ဂဟပတိ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။

“ဣမေသံ ခော, ဂဟပတိ, ပဉ္စန္နံ ဓမ္မာနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ ဒုလ္လဘာနံ လောကသ္မိံ န အာယာစနဟေတု ဝါ ပတ္ထနာဟေတု ဝါ [န ပတ္ထနာဟေတု ဝါ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဋိလာဘံ ဝဒါမိ။ ဣမေသံ ခော, ဂဟပတိ, ပဉ္စန္နံ ဓမ္မာနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ ဒုလ္လဘာနံ လောကသ္မိံ အာယာစနဟေတု ဝါ ပတ္ထနာဟေတု ဝါ ပဋိလာဘော အဘဝိဿ, ကော ဣဓ ကေန ဟာယေထ?

“န ခော, ဂဟပတိ, အရဟတိ အရိယသာဝကော အာယုကာမော အာယုံ အာယာစိတုံ ဝါ အဘိနန္ဒိတုံ ဝါ အာယုဿ ဝါပိ ဟေတု။ အာယုကာမေန, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကေန အာယုသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒါ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ အာယုသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒါ ပဋိပန္နာ အာယုပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ သော လာဘီ ဟောတိ အာယုဿ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။

“န ခော, ဂဟပတိ, အရဟတိ အရိယသာဝကော ဝဏ္ဏကာမော ဝဏ္ဏံ အာယာစိတုံ တ အဘိနန္ဒိတုံ တ ဝဏ္ဏဿ တပိ ဟေတု။ ဝဏ္ဏကာမေန, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကေန ဝဏ္ဏသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ ဝဏ္ဏသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒာ ပဋိပန္နာ ဝဏ္ဏပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ သော လာဘီ ဟောတိ ဝဏ္ဏဿ ဒိဗ္ဗဿ တ မာနုသဿ တ။

“န ခော, ဂဟပတိ, အရဟတိ အရိယသာဝကော သုခကာမော သုခံ အာယာစိတုံ တ အဘိနန္ဒိတုံ တ သုခဿ တပိ ဟေတု။ သုခကာမေန, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကေန သုခသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ သုခသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒာ ပဋိပန္နာ သုခပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ သော လာဘီ ဟောတိ သုခဿ ဒိဗ္ဗဿ တ မာနုသဿ တ။

“န ခော, ဂဟပတိ, အရဟတိ အရိယသာဝကော ယသကာမော ယသံ အာယာစိတုံ တ အဘိနန္ဒိတုံ တ ယသဿ တပိ ဟေတု။ ယသကာမေန, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကေန ယသသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ ယသသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒာ ပဋိပန္နာ ယသပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ သော လာဘီ ဟောတိ ယသဿ ဒိဗ္ဗဿ တ မာနုသဿ တ။

“န ခော, ဂဟပတိ, အရဟတိ အရိယသာဝကော သဂ္ဂကာမော သဂ္ဂံ အာယာစိတုံ တ အဘိနန္ဒိတုံ တ သဂ္ဂာနံ တပိ ဟေတု။ သဂ္ဂကာမေန, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကေန သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒာ ပဋိပန္နာ သဂ္ဂပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ သော လာဘီ ဟောတိ သဂ္ဂာန”န္တိ။

“အာယုံ ဝဏ္ဏံ ယသံ ကိတ္တိံ၊ သဂ္ဂံ ဥစ္စာကုလီနတံ။
ရတိယော ပတ္ထယာနေန [ပတ္ထယမာနေန (က.)] ၊ ဥဠာရာ အပရာပရာ။

“အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပုညကိရိယာသု ပဏ္ဍိတာ။
“အပ္ပမတ္တော ဥဘော အတ္ထေ၊ အဓိဂဏှာတိ ပဏ္ဍိတော။

“ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ [ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ (သီ.)] ယော အတ္ထော၊ ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ”တိ။ တတိယံ။

၄. မနာပဒာယီသုတ္တံ

၄၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ယေန ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဝေသာလိကဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“သမ္မုခါ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘မနာပဒာယီ လဘတေ မနာပ’န္တိ။ မနာပံ မေ, ဘန္တေ, သာလပုပ္ဖကံ [သာလိပုပ္ဖကံ (က.)] ခါဒနီယံ; တံ မေ ဘဂဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ”တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

“သမ္မုခါ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘မနာပဒာယီ လဘတေ မနာပ’န္တိ။ မနာပံ မေ, ဘန္တေ, သမ္ပန္နကောလကံ သူကရမံသံ [သမ္ပန္နသူကရမံသံ (သီ.), သမ္ပန္နဝရသူကရမံသံ (သျာ.)] ; တံ မေ ဘဂဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ”တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

“သမ္မုခါ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘မနာပဒာယီ လဘတေ မနာပ’န္တိ။ မနာပံ မေ, ဘန္တေ, နိဗ္ဗတ္တတေလကံ [နိဗဒ္ဓတေလကံ (ပီ. သီ. အဋ္ဌ.), နိဗ္ဗဋ္ဋတေလကံ (သျာ. အဋ္ဌ.)] နာလိယသာကံ; တံ

မေ ဘဂဝတ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ''တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝတ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ။

''သမ္ပန္နာ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္ပန္နာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – 'မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ'န္တိ။ မနာပေ မေ, ဘန္တေ, သာလီနံ သြဒနော ဝိစိတကာဠကော [ဝိဂတကာလကော (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] အနေကသူပေ အနေကဗျဉ္ဇနော; တံ မေ ဘဂဝတ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ''တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝတ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ။

''သမ္ပန္နာ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္ပန္နာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – 'မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ'န္တိ။ မနာပါနိ မေ, ဘန္တေ, ကာသိကာနိ ဝတ္ထာနိ; တာနိ မေ ဘဂဝတ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ''တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝတ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ။

''သမ္ပန္နာ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္ပန္နာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – 'မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ'န္တိ ။ မနာပေ မေ, ဘန္တေ, ပလ္လင်္ကော ဂေါနကတ္ထတော ပဋလိကတ္ထတော ကဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏော [ကာဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏော (သီ.)] သဥတ္တရစ္ဆဒော ဥဘတောလောဟိတကူပဓာနော။ အပိ စ, ဘန္တေ, မယမ္ပေတံ ဇာနာမ – 'နေတံ ဘဂဝတော ကပ္ပတီ'တိ။ ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, စန္ဒနဖလကံ အဂ္ဃတိ အဓိကသတသဟဿံ; တံ မေ ဘဂဝတ ပဋိဂ္ဂဏှာတု အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ''တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝတ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယ။ အထ ခေါ ဘဂဝတ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဝေသာလိကံ ဣမိနာ အနုမောဒနီယေန အနုမောဒိ –

''မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပံ၊
ယော ဥဇ္ဇုဘူတေသု [ဥဇုဘူတေသု (သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒဒာတိ ဆန္ဒသာ။
အစ္ဆာဒနံ သယနမန္နပါနံ [သယနမထန္နပါနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊
နာနာပ္ပကာရာနိ စ ပစ္စယာနိ။

''စတ္တဉ္စ မုတ္တဉ္စ အနုဂ္ဂဟီတံ [အနုဂ္ဂဟိတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊
ခေတ္တူပမေ အရဟန္တေ ဝိဒိတွာ။
သော ဒုစ္စဇံ သပ္ပုရိသော စဇိတွာ၊
မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ''န္တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝတ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဝေသာလိကံ ဣမိနာ အနုမောဒနီယေန အနုမောဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော အပရေန သမယေန ကာလမကာသိ။ ကာလင်္ကတော [ကာလကတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပဇ္ဇိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဥဂ္ဂေါ ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ သြဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝတ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ ဥဂ္ဂံ ဒေဝပုတ္တံ ဘဂဝတ ဧတဒဝေါစ – ''ကစ္စိ တေ, ဥဂ္ဂ, ယထာဓိပ္ပာယော''တိ? ''တဂ္ဃ မေ, ဘဂဝတ, ယထာဓိပ္ပာယော''တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝတ ဥဂ္ဂံ ဒေဝပုတ္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –

''မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပံ၊
အဂ္ဂဿ ဒါတာ လဘတေ ပုနဂ္ဂံ။
ဝရဿ ဒါတာ ဝရလာဘီ စ ဟောတိ၊
သေဋ္ဌံ ဒဒော သေဋ္ဌမုပေတိ ဌာနံ။

''ယော အဂ္ဂဒါယီ ဝရဒါယီ၊ သေဋ္ဌဒါယီ စ ယော နရော။
ဒီဃာယု ယသဝါ ဟောတိ၊ ယတ္ထ ယတ္ထူပပဇ္ဇတီ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပုညာဘိသန္ဒသုတ္တံ

၄၅. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပာကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။

''ကတမေ ပဉ္စ? ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပာကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

''ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော။ပေ.။ ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဟာရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော။ပေ.။ ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဉ္စပီဌံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော။ပေ.။။

''ယဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော အပ္ပမာဏံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အပ္ပမာဏော တဿ ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပာကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပာကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။

''ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ပုညာဘိသန္ဒေဟိ ကုသလာဘိသန္ဒေဟိ သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ န သုကရံ ပုညဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ – 'ဧတ္တကော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပာကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတီ'တိ။ အထ ခော အသင်္ခေယျော အပ္ပမေယျော မဟာပုညက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ န သုကရံ ဥဒကဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ – 'ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကာနီတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသတာနီတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသဟဿာနီတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကသတသဟဿာနီတိ ဝါ; အထ ခော အသင်္ခေယျော အပ္ပမေယျော မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ'။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပုညာဘိသန္ဒေဟိ ကုသလာဘိသန္ဒေဟိ သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ န သုကရံ ပုညဿ ပမာဏံ ဂဟေတုံ – 'ဧတ္တကော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပာကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတီ'တိ။ အထ ခော အသင်္ခေယျော အပ္ပမေယျော မဟာပုညက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတီ''တိ။

''မဟောဒဓိံ အပရိမိတံ မဟာသရံ၊
ဗဟုဘေရဝံ ရတနဂဏာနမာလယံ။
နဇ္ဇော ယထာ နရဂဏသင်္ဃသေဝိတာ [မစ္ဆဂဏသံဃသေဝိတာ (သျာ. ကံ. က.) သံ. နိ. ၅.၁၀၃၇ ပဿိတဗ္ဗံ]၊
ပုထူ သဝန္တီ ဥပယန္တိ သာဂရံ။

''ဧဝံ နရံ အန္နဒပါနဝတ္ထဒံ၊
သေယျာနိသဇ္ဇတ္ထရဏဿ ဒါယကံ။
ပုညဿ ဓာရာ ဥပယန္တိ ပဏ္ဍိတံ၊
နဇ္ဇော ယထာ ဝါရိဝဟာဝ သာဂရ''န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သမ္ပဒါသုတ္တံ

၄၆. “ပဉ္စိမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒာ။ ကတမာ ပဉ္စ? သဒ္ဓာသမ္ပဒာ, သီလသမ္ပဒာ, သုတသမ္ပဒာ, စာဂသမ္ပဒာ, ပညာသမ္ပဒာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမ္ပဒာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဓနသုတ္တံ

၄၇. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဓနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဓနံ, သီလဓနံ, သုတဓနံ, စာဂဓနံ, ပညာဓနံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာဓနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သဒ္ဓော ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတသ္သ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာဓနံ။

“ကတမဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, သီလဓနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဓနံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သုတဓနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သုတဓနံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, စာဂဓနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒာနသံဝိဘာဂရတော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စာဂဓနံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဓနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပညဝါ ဟောတိ, ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာဓနံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓနာနီ”တိ။

[အ. နိ. ၄.၅၂] “ယဿ သဒ္ဓါ တထာဂတေ၊ အစလာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ။
သီလဉ္စ ယဿ ကလျာဏံ၊ အရိယကန္တံ ပသံသိတံ။

“သင်္ဃေ ပသာဒော ယဿတ္ထိ၊ ဥဇုဘူတဉ္စ ဒဿနံ။
အဒလိဒ္ဒေါတိ တံ အာဟု၊ အမောဃံ တဿ ဇီဝိတံ။

“တသ္မာ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ၊ ပသာဒံ ဓမ္မဒဿနံ။
အနုယုဉ္ဇေထ မေဓာဝီ၊ သရံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. အလဗ္ဘနီယဌာနသုတ္တံ

၄၈. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အလဗ္ဘနီယာနိ ဌာနာနိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ‘ဇရာဓမ္မံ မာ ဇီရီ’တိ အလဗ္ဘနီယံ ဌာနံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။ ‘ဗျာဓိဓမ္မံ မာ ဗျာဓီယီ’တိ [ဗျာဓိဓမ္မံ “မာ ဗျာဓိယီ”တိ (သီ. ပီ.)] ။ပေ။ ‘မရဏဓမ္မံ မာ မီယီ’တိ။ ‘ခယဓမ္မံ မာ ခီယီ’တိ။ ‘နဿနဓမ္မံ မာ နဿီ’တိ အလဗ္ဘနီယံ ဌာနံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

“အဿုတဝတော , ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော မယှေဝေကဿ [မယှမေဝေကဿ (သီ.)] ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ အဟဉ္စေဝ [အဟဉ္စေ (?)] ခော ပန ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ [ကမ္မန္တော်ပိ နပ္ပဝတ္တေယျ

ယ (က.)], အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – 'အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝိဒ္ဓော သဝိသေန သောကသလ္လေန အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ'''။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ ဗျာဓိဓမ္မံ ဗျာဓိယတိ။ပေ.။ မရဏဓမ္မံ မီယတိ။ ခယဓမ္မံ ခီယတိ။ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခော မယှေဝေကဿ နဿနဓမ္မံ နဿတိ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ အဟဉ္စေဝ ခော ပန နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ , သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – 'အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝိဒ္ဓော သဝိသေန သောကသလ္လေန အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ'''။

''သုတဝတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခော မယှေဝေကဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ အဟဉ္စေဝ ခော ပန ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – 'သုတဝါ အရိယသာဝကော အဗ္ဗုဟိ [အဗ္ဗူဟိ (သီ.)] သဝိသံ သောကသလ္လံ, ယေန ဝိဒ္ဓော အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ။ အသောကော ဝိသလ္လော အရိယသာဝကော အတ္တာနံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာပေတိ'''။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သုတဝတော အရိယသာဝကဿ ဗျာဓိဓမ္မံ ဗျာဓိယတိ။ပေ.။ မရဏဓမ္မံ မီယတိ။ ခယဓမ္မံ ခီယတိ။ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခော မယှေဝေကဿ နဿနဓမ္မံ နဿတိ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ အဟဉ္စေဝ ခော ပန နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – 'သုတဝါ အရိယသာဝကော အဗ္ဗုဟိ သဝိသံ သောကသလ္လံ, ယေန ဝိဒ္ဓော အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ။ အသောကော ဝိသလ္လော အရိယသာဝကော အတ္တာနံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာပေတိ'''တိ။

''ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အလဗ္ဘနီယာနိ ဌာနာနိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ''န္တိ။

[ဇာ. ၁.၅.၉၆ ဇာတကေပိ] ''န သောစနာယ ပရိဒေဝနာယ၊
အတ္ထောဓ လဗ္ဘာ [အတ္ထော ဣဓ လဗ္ဘတိ (သျာ.)၊ အတ္ထော ဣဓ လဗ္ဘာ (ပီ.)] အပိ အပ္ပကောပိ။
သောစန္တမေနံ ဒုခိတံ ဝိဒိတွာ၊
ပစ္စတ္ထိကာ အတ္တမနာ ဘဝန္တိ။

''ယတော စ ခော ပဏ္ဍိတော အာပဒါသု၊
န ဝေဓတီ အတ္ထဝိနိစ္ဆယညူ။
ပစ္စတ္ထိကာဿ ဒုခိတာ ဘဝန္တိ၊

ဒိသ္ဝာ မုခံ အဝိကာရံ ပုရာဏံ။

“ဇပ္ပေန မန္တေန သုဘာသိတေန၊
အနုပ္ပဒာနေန ပဝေဏိယာ ဝါ။
ယထာ ယထာ ယတ္ထ [ယထာ ယထာ ယတ္ထ ယတ္ထ (က.)] လဘေထ အတ္ထံ၊
တထာ တထာ တတ္ထ ပရက္ကမေယျ။

“သစေ ပဇာနေယျ အလဗ္ဘနေယျော၊
မယာဝ [မယာ ဝါ (သျာ. ကံ. ပီ.)] အညေန ဝါ ဧသ အတ္ထော။
အသောစမာနော အဓိဝါသယေယျ၊
ကမ္မံ ဒဠ္ဟံ ကိန္တိ ကရောမိ ဒာနီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ကောသလသုတ္တံ

၅၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

(တေန ခေါ ပန သမယေန မလ္လိကာ ဒေဝီ ကာလင်္ကတာ ဟောတိ။) [( ) နတ္ထိ (သီ.)] အထ ခေါ အညတရော ပုရိသော ယေန ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ရညော ပသေနဒိဿ ကောသလဿ ဥပကဏ္ဏကေ အာရောစေတိ – “မလ္လိကာ ဒေဝီ, ဒေဝ [ဒေဝ ဒေဝီ (သျာ. ကံ. ပီ.)] , ကာလင်္ကတာ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော ဒုက္ခီ ဒုမ္မနော ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခေါ ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာနော နိသီဒိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဒုက္ခိံ ဒုမ္မနံ ပတ္တက္ခန္ဓံ အဓောမုခံ ပဇ္ဈာယန္တံ အပ္ပဋိဘာနံ ဝိဒိတွာ ရာဇာနံ ပသေနဒိံ ကောသလံ ဧတဒဝေါစ – “ပဉ္စိမာနိ, မဟာရာဇ, အလဗ္ဘနီယာနိ ဌာနာနိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ‘ဇရာဓမ္မံ မာ ဇီရီ’တိ အလဗ္ဘနီယံ ဌာနံ။ပေ.။ န သောစနာယ ပရိဒေဝနာယ။ပေ.။ ကမ္မံ ဒဠ္ဟံ ကိန္တိ ကရောမိ ဒာနီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. နာရဒသုတ္တံ

၅၀. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ နာရဒော ပာဋလိပုတ္တေ ဝိဟရတိ ကုက္ကုဋာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန မုဏ္ဍဿ ရညော ဘဒ္ဒာ ဒေဝီ ကာလင်္ကတာ ဟောတိ ပိယာ မနာပါ။ သော ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ ကာလင်္ကတာယ ပိယာယ မနာပါယ နေဝ နှာယတိ [နှာယတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] န ဝိလိမ္ပတိ န ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ န ကမ္မန္တံ ပယောဇေတိ – ရတ္တိန္ဒိဝံ [ရတ္တိဒိဝံ (က.)] ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရေ အဇ္ဈောမုစ္ဆိတော။ အထ ခေါ မုဏ္ဍော ရာဇာ ပိယကံ ကောသာရက္ခံ [သောကာရက္ခံ (သျာ.)] အာမန္တေသိ – “တေန ဟိ, သမ္မ ပိယက , ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရံ အာယသာယ တေလဒောဏိယာ ပက္ခိပိတွာ အညိဿာ အာယသာယ ဒောဏိယာ ပဋိကုဇ္ဇထ, ယထာ မယံ ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရံ စိရတရံ ပဿေယျာမာ”တိ။ “ဧဝံ, ဒေဝါ”တိ ခေါ ပိယကော ကောသာရက္ခော မုဏ္ဍဿ ရညော ပဋိဿုတွာ ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရံ အာယသာယ တေလဒောဏိယာ ပက္ခိပိတွာ အညိဿာ အာယသာယ ဒောဏိယာ ပဋိကုဇ္ဇိ။

အထ ခေါ ပိယကဿ ကောသာရက္ခဿ ဧတဒဟောသိ – “ဣမဿ ခေါ မုဏ္ဍဿ ရညော ဘဒ္ဒာ ဒေဝီ ကာလင်္ကတာ ပိယာ မနာပါ။ သော ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ ကာလင်္ကတာယ ပိယာယ မနာပါယ နေဝ နှာယတိ န ဝိလိမ္ပတိ န ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ န ကမ္မန္တံ ပယောဇေတိ – ရတ္တိန္ဒိဝံ ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရေ အဇ္ဈောမုစ္ဆိတော။ ကံ [ကိံ (က.)] နု ခေါ မုဏ္ဍော ရာဇာ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ပယိရုပါသေယျ, ယဿ ဓမ္မံ သုတွာ သောကသလ္လံ ပဇဟေယျာ”တိ!

အထ ခော ပိယကဿ ကောသာရက္ခဿ ဧတဒဟောသိ – “အယံ ခော အာယသ္မာ နာရဒေါ ပါဋလိပုတ္တေ ဝိဟရတိ ကုက္ကုဋာရာမေ။ တံ ခော ပနာယသ္မန္တံ နာရဒံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော [ဝျတ္တော (သီ. ပီ.), ဗျတ္တော (သျာ. ကံ., ဒီ. နိ. ၂.၄၀၇)] မေဓာဝီ ဗဟုဿုတော စိတ္တကထီ ကလျာဏပဋိဘာနော ဝုဒ္ဓေါ စေဝ [ဗုဒ္ဓေါ စေဝ (က.)] အရဟာ စ’ [အရဟာ စာ’တိ (?)]။ ယံနူန မုဏ္ဍော ရာဇာ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ပယိရုပာသေယျ, အပ္ပေဝ နာမ မုဏ္ဍော ရာဇာ အာယသ္မတော နာရဒဿ ဓမ္မံ သုတွာ သောကသလ္လံ ပဇဟေယျာ”တိ။

အထ ခော ပိယကော ကောသာရက္ခော ယေန မုဏ္ဍော ရာဇာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မုဏ္ဍံ ရာဇာနံ ဧတဒဝေါစ – “အယံ ခော, ဒေဝ, အာယသ္မာ နာရဒေါ ပါဋလိပုတ္တေ ဝိဟရတိ ကုက္ကုဋာရာမေ။ တံ ခော ပနာယသ္မန္တံ နာရဒံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော မေဓာဝီ ဗဟုဿုတော စိတ္တကထီ ကလျာဏပဋိဘာနော ဝုဒ္ဓေါ စေဝ အရဟာ စ’ [အရဟာ စာ’တိ (?)]။ ယဒိ ပန ဒေဝေါ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ပယိရုပာသေယျ, အပ္ပေဝ နာမ ဒေဝေါ အာယသ္မတော နာရဒဿ ဓမ္မံ သုတွာ သောကသလ္လံ ပဇဟေယျာ”တိ။ “တေန ဟိ, သမ္မ ပိယက , အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ပဋိဝေဒေဟိ။ ကထဉှိ နာမ မာဒိသော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဝိဇိတေ ဝသန္တံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဋိသံဝိဒိတော ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ မညေယျာ”တိ ! “ဧဝံ, ဒေဝ”တိ ခော ပိယကော ကောသာရက္ခော မုဏ္ဍဿ ရညော ပဋိဿုတွာ ယေနာယသ္မာ နာရဒေါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ပိယကော ကောသာရက္ခော အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ဧတဒဝေါစ –

“ဣမဿ , ဘန္တေ, မုဏ္ဍဿ ရညော ဘဒ္ဒါ ဒေဝီ ကာလင်္ကတာ ပိယာ မနာပါ။ သော ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ ကာလင်္ကတာယ ပိယာယ မနာပါယ နေဝ နှာယတိ န ဝိလိမ္ပတိ န ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ န ကမ္မန္တံ ပယောဇေတိ – ရတ္တိန္ဒိဝံ ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရေ အဇ္ဈောမုစ္ဆိတော။ သာဓု, ဘန္တေ, အာယသ္မာ နာရဒေါ မုဏ္ဍဿ ရညော တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ယထာ မုဏ္ဍော ရာဇာ အာယသ္မတော နာရဒဿ ဓမ္မံ သုတွာ သောကသလ္လံ ပဇဟေယျာ”တိ။ “ယဿဒါနိ, ပိယက, မုဏ္ဍော ရာဇာ ကာလံ မညတီ”တိ။

အထ ခော ပိယကော ကောသာရက္ခော ဥဋ္ဌာယာသနာ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ယေန မုဏ္ဍော ရာဇာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မုဏ္ဍံ ရာဇာနံ ဧတဒဝေါစ – “ကတာဝကာသော ခော, ဒေဝ, အာယသ္မတာ နာရဒေန။ ယဿဒါနိ ဒေဝေါ ကာလံ မညတီ”တိ။ “တေန ဟိ, သမ္မ ပိယက, ဘဒ္ဒါနိ ဘဒ္ဒါနိ ယာနာနိ ယောဇာပေဟီ”တိ။ “ဧဝံ, ဒေဝ”တိ ခော ပိယကော ကောသာရက္ခော မုဏ္ဍဿ ရညော ပဋိဿုတွာ ဘဒ္ဒါနိ ဘဒ္ဒါနိ ယာနာနိ ယောဇာပေတွာ မုဏ္ဍံ ရာဇာနံ ဧတဒဝေါစ – “ယုတ္တာနိ ခော တေ, ဒေဝ, ဘဒ္ဒါနိ ဘဒ္ဒါနိ ယာနာနိ။ ယဿဒါနိ ဒေဝေါ ကာလံ မညတီ”တိ။

အထ ခော မုဏ္ဍော ရာဇာ ဘဒ္ဒံ ယာနံ [ဘဒ္ဒံ ဘဒ္ဒံ ယာနံ (သျာ. ကံ. က.), ဘဒ္ဒံ ယာနံ (ပီ.)] အဘိရုဟိတွာ ဘဒ္ဒေဟိ ဘဒ္ဒေဟိ ယာနေဟိ ယေန ကုက္ကုဋာရာမော တေန ပါယာသိ မဟစ္စာ [မဟစ္စ (ဗဟူသု)] ရာဇာနုဘာဝေန အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ဒဿနာယ။ ယာဝတိကာ ယာနဿ ဘူမိ ယာနေန ဂန္တွာ, ယာနာ ပစ္စောရောဟိတွာ ပတ္တိကောဝ အာရာမံ ပါဝိသိ။ အထ ခော မုဏ္ဍော ရာဇာ ယေန အာယသ္မာ နာရဒေါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော မုဏ္ဍံ ရာဇာနံ အာယသ္မာ နာရဒေါ ဧတဒဝေါစ –

“ပဉ္စိမာနိ, မဟာရာဇ, အလဗ္ဘနီယာနိ ဌာနာနိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ‘ဇရာဓမ္မံ မာ ဇီရီ’တိ အလဗ္ဘနီယံ ဌာနံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။ ‘ဗျာဓိဓမ္မံ မာ ဗျာဓီယီ’တိ။ပေ.။ ‘မရဏဓမ္မံ မာ မီယီ’တိ။ ‘ခယဓမ္မံ မာ ခီယီ’တိ။ ‘နဿနဓမ္မံ မာ နဿီ’တိ အလဗ္ဘနီယံ ဌာနံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

“အဿုတဝတော , မဟာရာဇ, ပုထုဇ္ဇနဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော မယှေဝေကဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ

သတ္တာနံ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာရာဇ – 'အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝိဒ္ဓေါ သဝိသေန သောကသလ္လေန အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ'''။

''ပုန စပရံ, မဟာရာဇ, အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ ဗျာဓိဓမ္မံ ဗျာဓီယတိ။ပေ.။ မရဏဓမ္မံ မီယတိ။ ခယဓမ္မံ ခီယတိ။ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခေါ မယှေဝေကဿ နဿနဓမ္မံ နဿတိ, အထ ခေါ ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာရာဇ – 'အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝိဒ္ဓေါ သဝိသေန သောကသလ္လေန အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ'''။

''သုတဝတော စ ခေါ, မဟာရာဇ, အရိယသာဝကဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခေါ မယှေဝေကဿ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ, အထ ခေါ ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ ဇရာဓမ္မံ ဇီရတိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော ဇရာဓမ္မေ ဇိဏ္ဏေ န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာရာဇ – 'သုတဝါ အရိယသာဝကော အဗ္ဗုဟိ သဝိသံ သောကသလ္လံ, ယေန ဝိဒ္ဓေါ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ။ အသောကော ဝိသလ္လော အရိယသာဝကော အတ္တာနံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာပေတိ'''။

''ပုန စပရံ, မဟာရာဇ, သုတဝတော အရိယသာဝကဿ ဗျာဓိဓမ္မံ ဗျာဓီယတိ။ပေ.။ မရဏဓမ္မံ မီယတိ။ ခယဓမ္မံ ခီယတိ။ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခေါ မယှေဝေကဿ နဿနဓမ္မံ နဿတိ, အထ ခေါ ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ နဿနဓမ္မံ နဿတိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ သောစေယျံ ကိလမေယျံ ပရိဒေဝေယျံ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒေယျံ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျံ, ဘတ္တမ္ပိ မေ နစ္ဆာဒေယျ, ကာယေပိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယံ ဩက္ကမေယျ, ကမ္မန္တာပိ နပ္ပဝတ္တေယျုံ, အမိတ္တာပိ အတ္တမနာ အဿု, မိတ္တာပိ ဒုမ္မနာ အဿု'န္တိ။ သော နဿနဓမ္မေ နဋ္ဌေ န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာရာဇ – 'သုတဝါ အရိယသာဝကော အဗ္ဗုဟိ သဝိသံ သောကသလ္လံ, ယေန ဝိဒ္ဓေါ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အတ္တာနံယေဝ ပရိတာပေတိ။ အသောကော ဝိသလ္လော အရိယသာဝကော အတ္တာနံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာပေတိ '''။

''ဣမာနိ ခေါ, မဟာရာဇ, ပဉ္စ အလဗ္ဘနီယာနိ ဌာနာနိ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ''န္တိ။

''န သောစနာယ ပရိဒေဝနာယ၊
အတ္ထောဓ လဗ္ဘာ အပိ အပ္ပကောပိ။
သောစန္တမေနံ ဒုခိတံ ဝိဒိတွာ၊
ပစ္စတ္ထိကာ အတ္တမနာ ဘဝန္တိ။

''ယတော စ ခေါ ပဏ္ဍိတော အာပဒါသု၊
န ဝေဓတိ အတ္ထဝိနိစ္ဆယညူ။

ပစ္စတ္ထိကာသု ဒုခိတာ ဘဝန္တိ၊
ဒိသ္ဝာ မုခံ အဝိကာရံ ပုရာဏံ။

“ဇပ္ပေန မန္တေန သုဘာသိတေန၊
အနုပ္ပဒာနေန ပဝေဏိယာ ဝါ။
ယထာ ယထာ ယတ္ထ လဘေထ အတ္ထံ၊
တထာ တထာ တတ္ထ ပရက္ကမေယျ။

“ယတော ပဇာနေယျ အလဗ္ဘနေယျော၊
မယာဝ အညေန ဝါ ဧသ အတ္ထော။
အသောစမာနော အဓိဝါသယေယျ၊
ကမ္မံ ဒဠှံ ကိန္တိ ကရောမိ ဒါနီ”တိ [ဇာ. ၁ ဇာတကေပိ]။

ဇဝံ ဝုတ္တေ မုဏ္ဍော ရာဇာ အာယသ္မန္တံ နာရဒံ ဧတဒဝေစ – “ကော နာမော [ကော နု ခေါ (သီ. ပီ.)] အယံ, ဘန္တေ, ဓမ္မပရိယာယော”တိ? “သောကသလ္လဟရဏော နာမ အယံ, မဟာရာဇ, ဓမ္မပရိယာယော”တိ။ “တဂ္ဃ, ဘန္တေ, သောကသလ္လဟရဏော [တဂ္ဃ ဘန္တေ သောကသလ္လဟရဏော, တဂ္ဃ ဘန္တေ သောကသလ္လဟရဏော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]! ဣမဉှိ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မပရိယာယံ သုတွာ သောကသလ္လံ ပဟီန”န္တိ။

အထ ခေါ မုဏ္ဍော ရာဇာ ပိယကံ ကောသာရက္ခံ အာမန္တေသိ – “တေန ဟိ, သမ္မ ပိယက, ဘဒ္ဒာယ ဒေဝိယာ သရီရံ ဈာပေထ; ထူပဉ္စဿာ ကရောထ။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဒါနိ မယံ နှာယိဿာမ စေဝ ဝိလိမ္ပိဿာမ ဘတ္တဉ္စ ဘုဉ္ဇိဿာမ ကမ္မန္တေ စ ပယောဇေဿာမာ”တိ။ ဒသမံ။

မုဏ္ဍရာဇဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အာဒိယော သပ္ပုရိသော ဣဋ္ဌာ၊ မနာပဒာယီဘိသန္ဒံ။
သမ္ပဒါ စ ဓနံ ဌာနံ၊ ကောသလော နာရဒေန စာတိ။

ပဌမပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၂. ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ

(၆) ၁. နီဝရဏဝဂ္ဂော

၁. အာဝရဏသုတ္တံ

၅၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏာ နီဝရဏာ စေတသော အဇ္ဈာရုဟာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္ဒော, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏော နီဝရဏော စေတသော အဇ္ဈာရုဟော ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏော။ ဗျာပါဒေါ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏော နီဝရဏော စေတသော အဇ္ဈာရုဟော ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏော။ ထိနမိဒ္ဓံ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏံ နီဝရဏံ စေတသော အဇ္ဈာရုဟံ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏံ နီဝရဏံ စေတသော အဇ္ဈာရုဟံ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ။ ဝိစိကိစ္ဆာ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏာ နီဝရဏာ စေတသော အဇ္ဈာရုဟာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဝရဏာ နီဝရဏာ စေတသော အဇ္ဈာရုဟာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။

“သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမေ ပဉ္စ အာဝရဏေ နီဝရဏေ စေတသော အဇ္ဈာရုဟေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ အပ္ပဟာယ, အဗလာယ ပညာယ ဒုဗ္ဗလာယ အတ္တတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ပရတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥဘယတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥတ္တရိ [ဥတ္တရိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝါ မနုဿဓမ္မာ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ သစ္ဆိကရိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဒီ ပဗ္ဗတေယျာ ဒူရင်္ဂမာ [ဒူရဂမာ (သီ.)] သီဃသောတာ ဟာရဟာရိနီ။ တဿာ ပုရိသော ဥဘတော နင်္ဂလမုခါနိ ဝိဝရေယျ။ ဧဝဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈေ နဒိယာ သောတော ဝိက္ခိတ္တော ဝိသဋော ဗျာဒိန္နော နေဝ [န စေဝ (က.)] ဒူရင်္ဂမော အဿ န [န စ (က.)] သီဃသောတော န [န စ (က.)] ဟာရဟာရီ [ဟာရဟာရိဏီ (သီ.)]။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သော ဝတ ဘိက္ခု ဣမေ ပဉ္စ အာဝရဏေ နီဝရဏေ စေတသော အဇ္ဈာရုဟေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ အပ္ပဟာယ, အဗလာယ ပညာယ ဒုဗ္ဗလာယ အတ္တတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ပရတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥဘယတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥတ္တရိ ဝါ မနုဿဓမ္မာ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ သစ္ဆိကရိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

“သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣမေ ပဉ္စ အာဝရဏေ နီဝရဏေ စေတသော အဇ္ဈာရုဟေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ ပဟာယ, ဗလဝတိယာ ပညာယ အတ္တတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ပရတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥဘယတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥတ္တရိ ဝါ မနုဿဓမ္မာ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ သစ္ဆိကရိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဒီ ပဗ္ဗတေယျာ ဒူရင်္ဂမာ သီဃသောတာ ဟာရဟာရိနီ။ တဿာ ပုရိသော ဥဘတော နင်္ဂလမုခါနိ ပိဒဟေယျ။ ဧဝဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈေ နဒိယာ သောတော အဝိက္ခိတ္တော အဝိသဋော အဗျာဒိန္နော ဒူရင်္ဂမော စေဝ အဿ သီဃသောတော စ ဟာရဟာရီ စ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သော ဝတ ဘိက္ခု ဣမေ ပဉ္စ အာဝရဏေ နီဝရဏေ စေတသော အဇ္ဈာရုဟေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ ပဟာယ, ဗလဝတိယာ ပညာယ အတ္တတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ပရတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥဘယတ္ထံ ဝါ ဉဿတိ ဥတ္တရိ ဝါ မနုဿဓမ္မာ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသံ သစ္ဆိကရိဿတီတိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ။ ပဌမံ။

၂. အကုသလရာသိသုတ္တံ

၅၂. “အကုသလရာသီတိ , ဘိက္ခဝေ, ဝဒမာနော ပဉ္စ နီဝရဏေ [ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ (သီ.)] သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ကေဝလော ဟာယံ [ဟယံ (သီ.), စာယံ (သျာ. ကံ.), သာယံ (က.)] , ဘိက္ခဝေ, အကုသလရာသိ ယဒိဒံ ပဉ္စ နီဝရဏာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ, ဗျာပါဒနီဝရဏံ, ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏံ, ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏံ။ အကုသလရာသီတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဒမာနော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ကေဝလော ဟာယံ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလရာသိ ယဒိဒံ ပဉ္စ နီဝရဏာ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဓာနိယင်္ဂသုတ္တံ

၅၃. ‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဓာနိယင်္ဂါနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ ။ အပ္ပါဗာဓော ဟောတိ အပ္ပါတင်္ကော; သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယ မဇ္ဈိမာယ ပဓာနက္ခမာယ; အသဌော ဟောတိ အမာယာဝီ; ယထာဘူတံ အတ္တာနံ အာဝိကတ္တာ သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ သဗ္ရဟ္မစာရီသု; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု; ပညဝါ ဟောတိ, ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပဓာနိယင်္ဂါနီ’’တိ။ တတိယံ။

၄. သမယသုတ္တံ

၅၄. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အသမယာ ပဓာနာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇိဏ္ဏော ဟောတိ ဇရာယာဘိဘူတော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အသမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗျာဓိတော ဟောတိ ဗျာဓိနာဘိဘူတော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော အသမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဟောတိ ဒုဿဿံ ဒုလ္လဘပိဏ္ဍံ, န သုကရံ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော အသမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘယံ ဟောတိ အဋ္ဋဝိသင်္ကောပေါ, စက္ကသမာရူဠှာ ဇာနပဒါ ပရိယာယန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော အသမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃော ဘိန္နော ဟောတိ။ သင်္ဃေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိန္နေ အညမညံ အက္ကောသာ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိဘာသာ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိက္ခေပါ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိစ္စဇာ စ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အပ္ပသန္နာ စေဝ နပ္ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဧကစ္စာနံ အညထတ္တံ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော အသမယော ပဓာနာယ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အသမယာ ပဓာနာယာတိ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, သမယာ ပဓာနာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒဟရော ဟောတိ ယုဝါ သုသု ကာဠကေသော ဘဒ္ရေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော ပဌမေန ဝယသာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပါဗာဓော ဟောတိ အပ္ပါတင်္ကော, သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယ မဇ္ဈိမာယ ပဓာနက္ခမာယ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော သမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သုဘိက္ခံ ဟောတိ သုသဿံ သုလဘပိဏ္ဍံ, သုကရံ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော သမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပဿန္တာ ဝိဟရန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော သမယော ပဓာနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃော သမဂ္ဂေါ သမ္မောဒမာနော အဝိဝဒမာနော ဧကုဒ္ဒေသော ဖာသု ဝိဟရတိ။ သင်္ဃေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သမဂ္ဂေ န စေဝ အညမညံ အက္ကောသာ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိဘာသာ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိက္ခေပါ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိစ္စဇာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အပ္ပသန္နာ စေဝ ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဘိယ္

ယောဘာတေ [ဘီယ္ယောဘာတယ (က.)] ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စမော သမယော ပဓာနာယ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စ သမယာ ပဓာနာယာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. မာတာပုတ္တသုတ္တံ

၅၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန သာဝတ္ထိယံ ဥဘော မာတာပုတ္တာ ဝဿာဝာသံ ဥပဂမိံသု [ဥပဂစ္ဆိံသု (က.)] – ဘိက္ခု စ ဘိက္ခုနီ စ။ တေ အညမညဿ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမာ အဟေသုံ။ မာတာပိ ပုတ္တဿ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမာ အဟောသိ; ပုတ္တောပိ မာတရံ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမော အဟောသိ။ တေသံ အဘိက္ခဏံ ဒဿနာ သံသဂ္ဂေါ အဟောသိ။ သံသဂ္ဂေ သတိ ဝိဿာသော အဟောသိ။ ဝိဿာသေ သတိ ဩတာရော အဟောသိ။ တေ ဩတိဏ္ဏစိတ္တာ သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိံသု။

အထ ခော သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ''ဣဓ, ဘန္တေ, သာဝတ္ထိယံ ဥဘော မာတာပုတ္တာ ဝဿာဝာသံ ဥပဂမိံသု – ဘိက္ခု စ ဘိက္ခုနီ စ, တေ အညမညဿ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမာ အဟေသုံ, မာတာပိ ပုတ္တဿ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမာ အဟောသိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ အဘိက္ခဏံ ဒဿနကာမော အဟောသိ။ တေသံ အဘိက္ခဏံ ဒဿနာ သံသဂ္ဂေါ အဟောသိ, သံသဂ္ဂေ သတိ ဝိဿာသော အဟောသိ, ဝိဿာသေ သတိ ဩတာရော အဟောသိ, တေ ဩတိဏ္ဏစိတ္တာ သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိံသူ''တိ။

''ကိံ နု သော, ဘိက္ခဝေ, မောဃပုရိသော မညတိ – 'န မာတာ ပုတ္တေ သာရဇ္ဇတိ, ပုတ္တော ဝါ ပန မာတရီ'တိ? နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကရူပမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ [ယံ ဧဝံ (သီ.)] ရဇနီယံ ဧဝံ ကမနီယံ ဧဝံ မဒနီယံ ဧဝံ ဗန္ဓနီယံ ဧဝံ မုစ္ဆနီယံ ဧဝံ အန္တရာယကရံ အနုတ္တရဿ ယောဂက္ခေမဿ အဓိဂမာယ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိရူပံ။ ဣတ္ထိရူပေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ ဂထိတာ [ဂဓိတာ (သျာ. ပီ. က.)] မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောသန္နာ [အဇ္ဈောပန္နာ (ဗဟူသု)]။ တေ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တိ ဣတ္ထိရူပဝသာနုဂါ။

''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကသဒ္ဒမ္ပိ…ပေ.… ဧကဂန္ဓမ္ပိ… ဧကရသမ္ပိ… ဧကဖောဋ္ဌဗ္ဗမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ ရဇနီယံ ဧဝံ ကမနီယံ ဧဝံ မဒနီယံ ဧဝံ ဗန္ဓနီယံ ဧဝံ မုစ္ဆနီယံ ဧဝံ အန္တရာယကရံ အနုတ္တရဿ ယောဂက္ခေမဿ အဓိဂမာယ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ။ ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ ဂထိတာ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောသန္နာ။ တေ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တိ ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသာနုဂါ။

''ဣတ္ထီ, ဘိက္ခဝေ, ဂစ္ဆန္တီပိ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ; ဌိတာပိ…ပေ.… နိသိန္နာပိ… သယာနာပိ… ဟသန္တီပိ… ဘဏန္တီပိ… ဂါယန္တီပိ… ရောဒန္တီပိ… ဥဂ္ဃာတိတာပိ [ဥဂ္ဃာနိတာပိ (သီ.)] ။ မတာပိ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။ ယဉှိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမန္တပါသော မာရဿာ'တိ မာတုဂါမံယေဝ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမန္တပါသော မာရဿာ'''တိ။

''သလ္လပေ အသိဟတ္ထေန, ပိသာစေနာပိ သလ္လပေ။
အာသီဝိသမ္ပိ အာသီဒေ [အာသဒေ (သျာ. ကံ.)] ၊ ယေန ဒဋ္ဌော န ဇီဝတိ။

''နတွေဝ ဧကော ဧကာယ, မာတုဂါမေန သလ္လပေ။
မုဋ္ဌဿတိံ တာ ဗန္ဓန္တိ, ပေက္ခိတေန သိတေန စ [မှိတေန စ (သျာ. ကံ.)] ။

''အထောပိ ဒုန္နိဝတ္ထေန, မဉ္ဇုနာ ဘဏိတေန စ။
နေသော ဇနော သွာသီသော, အပိ ဥဂ္ဃာတိတော မတော။

‘‘ပဉ္စ ကာမဂုဏာ လောေ၊ ဣတ္ထိရူပသ္မိံ ဒိဿရေ။
ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။

‘‘တေသံ ကာမောဃဝူဠှာနံ၊ ကာမေ အပရိဇာနတံ။
ကာလံ ဂတိ [ဂတိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဘဝါဘဝံ၊ သံသာရသ္မိံ ပုရက္ခတာ။

‘‘ယေ စ ကာမေ ပရိညာယ၊ စရန္တိ အကုတောဘယာ။
တေ ဝေ ပါရင်္ဂတာ လောကေ၊ ယေ ပတ္တာ အာသဝက္ခယ’’န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဥပဇ္ဈာယသုတ္တံ

၅၆. အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ယေန သကော ဥပဇ္ဈာယော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သကံ ဥပဇ္ဈာယံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဧတရဟိ မေ, ဘန္တေ, မဓုရကဇာတော စေဝ ကာယော, ဒိသာ စ မေ န ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ မံ န ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓဉ္စ မေ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အနဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, အတ္ထိ စ မေ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ’’တိ။

အထ ခေါ သော ဘိက္ခု တံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဘိက္ခုံ အာဒာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အယံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ဧဝမာဟ – ‘ဧတရဟိ မေ, ဘန္တေ, မဓုရကဇာတော စေဝ ကာယော, ဒိသာ စ မံ န ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ မေ နပ္ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓဉ္စ မေ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အနဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, အတ္ထိ စ မေ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ’’’တိ။

‘‘ဧဝဉ္ဟေတံ , ဘိက္ခု, ဟောတိ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရဿ, ဘောဇနေ အမတ္တညုနော, ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တဿ, အဝိပဿကဿ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာနုယောဂံ အနနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော, ယံ မဓုရကဇာတော စေဝ ကာယော ဟောတိ, ဒိသာ စဿ န ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ တံ နပ္ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓဉ္စဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အနဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, ဟောတိ စဿ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ။ တသ္မာတိဟ တေ, ဘိက္ခု, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဘဝိဿာမိ, ဘောဇနေ မတ္တညူ, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော, ဝိပဿကော ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။

အထ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတာ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ခေါ သော ဘိက္ခု ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ‘‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’’တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော ပန သော ဘိက္ခု အရဟတံ အဟောသိ။

အထ ခေါ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တံ ပတ္တော ယေန သကော ဥပဇ္ဈာယော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သကံ ဥပဇ္ဈာယံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဧတရဟိ မေ, ဘန္တေ, န စေဝ [န တေဝ (သီ.)] မဓုရကဇာတော ကာယော, ဒိသာ စ မေ ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ မံ ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓဉ္စ မေ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, နတ္ထိ စ မေ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ’’တိ။ အထ ခေါ သော ဘိက္ခု တံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဘိက္ခုံ အာဒာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အယံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ဧဝမာဟ – ‘ဧတရဟိ မေ, ဘန္တေ, န စေဝ မဓုရကဇာတော ကာယော, ဒိသာ စ မေ ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ မံ ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓဉ္စ မေ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမိ, နတ္ထိ စ မေ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ’’’တိ။

“ဝေဠုဟတံ, ဘိက္ခု, ဟောတိ ကုန္ဒိုဋ္ဌယေသု ဂုတ္တဒ္ဒ္ဒတရသ္သ, ဘောဇနေ မတ္တညုနော, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တသ္သ, ဝိပသ္သကသ္သ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာနုယောဂံ အနုယုတ္တသ္သ ဝိဟရတော, ယံ န စေဝ မခုရကဇာတော ကာယော ဟောတိ, ဒိသာ စသ္သ ပက္ခာယန္တိ, ဓမ္မာ စ တံ ပဋိဘန္တိ, ထိနမိဒ္ဓ ဥ္စသ္သ စိတ္တံ န ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ, အဘိရတော စ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, န စသ္သ ဟောတိ ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆာ။ တသ္မာတိဟ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ကုန္ဒိုဋ္ဌယေသု ဂုတ္တဒ္ဒ္ဒတရာ ဘဝိသ္သာမ, ဘောဇနေ မတ္တညုနော, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တာ, ဝိပသ္သကာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရိသ္သာမာ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အဘိဏှပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗဌာနသုတ္တံ

၅၇. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနာနိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာနိ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ‘ဇရာဓမ္မောမှိ, ဇရံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ ‘ဗျာဓိဓမ္မောမှိ, ဗျာဓိံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ ‘မရဏဓမ္မောမှိ, မရဏံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ ‘သဗ္ဗေဟိ မေ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။ ‘ကမ္မသ္သကောမှိ, ကမ္မဒါယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရဏော။ ယံ ကမ္မံ ကရိသ္သာမိ – ကလ္ယာဏံ တ ပာပကံ တ – တသ္သ ဒါယာဒေါ ဘဝိသ္သာမီ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ဇရာဓမ္မောမှိ, ဇရံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ ယောဗ္ဗနေ ယောဗ္ဗနမဒေါ, ယေန မဒေန မတ္တာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ။ တသ္သ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော ယော ယောဗ္ဗနေ ယောဗ္ဗနမဒေါ သော သဗ္ဗသော ဝါ ပဟီယတိ တနု ဝါ ပန ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ဇရာဓမ္မောမှိ, ဇရံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“ကိဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ဗျာဓိဓမ္မောမှိ, ဗျာဓိံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ အာရောဂ္ယေ အာရောဂ္ယမဒေါ, ယေန မဒေန မတ္တာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ။ တသ္သ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော ယော အာရောဂ္ယေ အာရောဂ္ယမဒေါ သော သဗ္ဗသော ဝါ ပဟီယတိ တနု ဝါ ပန ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ဗျာဓိဓမ္မောမှိ, ဗျာဓိံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘မရဏဓမ္မောမှိ, မရဏံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ ဇီဝိတေ ဇီဝိတမဒေါ, ယေန မဒေန မတ္တာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ။ တသ္သ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော ယော ဇီဝိတေ ဇီဝိတမဒေါ သော သဗ္ဗသော ဝါ ပဟီယတိ တနု ဝါ ပန ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘မရဏဓမ္မောမှိ, မရဏံ အနတီတော’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘သဗ္ဗေဟိ မေ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ ပိယေသု မနာပေသု ယော ဆန္ဒရာဂေါ ယေန ရာဂေန ရတ္တာ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရန္တိ, မနသာ ဒုစ္

စရိတံ စရန္တိ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော ယော ပိယေသု မနာပေသု ဆန္ဒရာဂေ သော သဗ္ဗသော တ ပ
ဟီယတိ တနု တ ပန ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘သဗ္ဗေဟိ မေ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ
ဝိနာဘာဝေ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ကမ္မဿကောမှိ, ကမ္မအယာအေ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိသရ
ဏော, ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ – ကလျာဏံ တ ဟပကံ တ – တဿ အယာအေ ဘဝိဿာမိ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိ
တဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒု
စ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော သဗ္ဗသော တ ဒုစ္စရိတံ ပဟီယတိ တနု တ ပန
ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ‘ကမ္မဿကောမှိ, ကမ္မအယာအေ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပဋိ
သရဏော, ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ – ကလျာဏံ တ ဟပကံ တ – တဿ အယာအေ ဘဝိဿာမိ’တိ အဘိဏှံ ပစ္စဝေ
က္ခိတဗ္ဗံ ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသေန တ ဂဟဋ္ဌေန တ ပဗ္ဗဇိတေန တ။

“သ ခော [သစေ (ပီ. က.)] သော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော အဟညေဝေကော
ဇရာဓမ္မော [အဟဉ္စေဝေကော ဇရာဓမ္မောမှိ (က.)] ဇရံ အနတီတော, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စု
တိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဇရာဓမ္မာ ဇရံ အနတီတာ’တိ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂေ သ
ဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟု
လီကရောတော သံယောဇနာနိ သဗ္ဗသော ပဟီယန္တိ အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ။

“သ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော အဟညေဝေကော ဗျာဓိဓမ္မော ဗ္
ယာဓိံ အနတီတော, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဗျာဓိဓမ္မာ ဗျာဓိံ
အနတီတာ’တိ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂေ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေ
တိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ သဗ္ဗသော ပဟီယ
န္တိ, အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ။

“သ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော အဟညေဝေကော မရဏဓမ္မော မရ
ဏံ အနတီတော, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏဓမ္မာ မရဏံ အန
တီတာ’တိ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂေ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗ
ဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာနိ သဗ္ဗသော ပဟီယန္တိ,
အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ။

“သ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော မယှေဝေကဿ သဗ္ဗေဟိ ပိ
ယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ, အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေသံ သ
တ္တာနံ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ’တိ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂေ သဉ္
ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီ
ကရောတော သံယောဇနာနိ သဗ္ဗသော ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ။

“သ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခော အဟညေဝေကော ကမ္မဿကော
ကမ္မအယာအေ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပ္ပဋိသရဏော, ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ – ကလျာဏံ တ ဟပကံ တ – တသ္
သ အယာအေ ဘဝိဿာမိ; အထ ခော ယာဝတာ သတ္တာနံ အာဂတိ ဂတိ စုတိ ဥပပတ္တိ သဗ္ဗေ သတ္တာ ကမ္မသ္
သကာ ကမ္မအယာအာ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပ္ပဋိသရဏာ, ယံ ကမ္မံ ကရိဿန္တိ – ကလျာဏံ တ ဟပကံ တ –
တဿ အယာအာ ဘဝိဿန္တိ’တိ ။ တဿ တံ ဌာနံ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂေ သဉ္ဇာယတိ။ သော တံ မဂ္ဂံ
အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော ဗဟုလီကရောတော သံယောဇနာ
နိ သဗ္ဗသော ပဟီယန္တိ, အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ”တိ။

“ဗျာဓိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ၊ အထော မရဏဓမ္မိနော။

ယထာ ဓမ္မာ တထာ သတ္တာ [သန္တာ (သ္်ာ. ကံ.)] ၊ ဇိဂုစ္ဆန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ။

"အဟဉ္စေ တံ ဇိဂုစ္ဆေယ္ယံ၊ ဧဝံ ဓမ္မေသု ပာဏိသု။
န မေတံ ပတိရူပဿ၊ မမ ဧဝံ ဝိဟာရိနော။

"သောဟံ ဧဝံ ဝိဟရန္တော၊ ဉတွာ ဓမ္မံ နိရူပဓိံ။
အာရောဂျေ ယောဗ္ဗနသ္မိဉ္စ၊ ဇီဝိတသ္မိဉ္စ ယေ မဒါ။

"သဗ္ဗေ မဒေ အဘိဘောသ္မိ၊ နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော [နေက္ခမ္မေ ဒဋ္ဌု ခေမတံ (အ. နိ. ၃.၃၉) ဉာဘယတ္ထပိ အဋ္ဌကထာယ သမေတိ]။
တဿ မေ အဟု ဥဿာဟော၊ နိဗ္ဗာနံ အဘိပဿတော။

"နာဟံ ဘဗ္ဗော ဧတရဟိ၊ ကာမာနိ ပဋိသေဝိတုံ။
အနိဝတ္တိ [အနိဝတ္တီ (?)] ဘဝိဿာမိ၊ ဗြဟ္မစရိယပရာယဏော"တိ။ သတ္တမံ။

၈. လိစ္ဆဝိကုမာရကသုတ္တံ

၅၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ ဝေသာလိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော မဟာဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ လိစ္ဆဝိကုမာရကာ သဇ္ဇာနိ ဓနူနိ အာဒါယ ကုက္ကုရသင်္ဃပရိဝုတာ မဟာဝနေ အနုစင်္ကမမာနာ အနုဝိစရမာနာ အဒ္ဒသံသု ဘဂဝန္တံ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နံ; ဒိသွာန သဇ္ဇာနိ ဓနူနိ နိက္ခိပိတွာ ကုက္ကုရသင်္ဃံ ဧကမန္တံ ဥယျောဇေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ တုဏှီဘူတာ တုဏှီဘူတာ ပဉ္ဇလိကာ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသန္တိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန မဟာနာမော လိစ္ဆဝိ မဟာဝနေ ဇင်္ဃာဝိဟာရံ အနုစင်္ကမမာနော အဒ္ဒသ တေ လိစ္ဆဝိကုမာရကေ တုဏှီဘူတေ တုဏှီဘူတေ ပဉ္ဇလိကေ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသန္တေ; ဒိသွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မဟာနာမော လိစ္ဆဝိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – 'ဘဝိဿန္တိ ဝဇ္ဇီ, ဘဝိဿန္တိ ဝဇ္ဇီ'"တိ!

"ကိံ ပန တွံ, မဟာနာမ, ဧဝံ ဝဒေသိ – 'ဘဝိဿန္တိ ဝဇ္ဇီ, ဘဝိဿန္တိ ဝဇ္ဇီ'"တိ? "ဣမေ, ဘန္တေ, လိစ္ဆဝိကုမာရကာ စဏ္ဍာ ဖရုသာ အပာနုဘာ [အပဇဟာတိ (သီ.), အပလ္လာဘာ (သျာ. ကံ.), အပဇဟာ (ပီ.), အပာနုတာ (ကတ္ထစိ)]။ ယာနိပိ တာနိ ကုလေသု ပဟေဏကာနိ [ပဟီနကာနိ (သီ.), ပဟီဏကာနိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဟီယန္တိ, ဥစ္ဆူတိ ဝါ ဗဒရာတိ ဝါ ပူဝါတိ ဝါ မောဒကာတိ ဝါ သံကုလိကာတိ ဝါ [သက္ခလိကာတိ ဝါ (သီ. ပီ.)] , တာနိ ဝိလုမ္ပိတွာ ဝိလုမ္ပိတွာ ခါဒန္တိ; ကုလိတ္ထီနမ္ပိ ကုလကုမာရီနမ္ပိ ပစ္ဆာလိယံ ခိပန္တိ။ တေ ဣဒါနိ တုဏှီဘူတာ တုဏှီဘူတာ ပဉ္ဇလိကာ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသန္တီ"တိ။

"ယဿ ကဿစိ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ပဉ္စ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ – ယဒိ ဝါ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ, ယဒိ ဝါ ရဋ္ဌိကဿ ပေတ္တနိကဿ [မုဒ္ဓာဘိသိတ္တဿ (က.) အ. နိ. ၅.၁၃၅, ၁၃၆ ပဿိတဗ္ဗံ] ,
ယဒိ ဝါ သေနာယ သေနာပတိကဿ, ယဒိ ဝါ ဂါမဂါမဏိကဿ, ယဒိ ဝါ ပူဂဂါမဏိကဿ, ယေ ဝါ ပန ကုလေသု ပစ္စေကာဓိပစ္စံ ကာရေန္တိ, ဝုဒ္ဓိယေဝ ပါဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

"ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ မာတာပိတရော သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ ။ တမေနံ

မာတာပိတရော သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ ကလျာဏေန မနသာ အနုကမ္ပန္တိ – ‘စိရံ ဇီဝ, ဒီဃမာယုံ ပာလေဟီ’တိ။ မာတာပိတာနုကမ္ပိတဿ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

“ပုန စပရံ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပေါရိသေ [။ သာမန္တသံဗေါဟာရေ (သီ. ပီ.)] သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ တမေနံ ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပေါရိသာ သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ ကလျာဏေန မနသာ အနုကမ္ပန္တိ – ‘စိရံ ဇီဝ, ဒီဃမာယုံ ပာလေဟီ’တိ။ ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပေါရိသာနုကမ္ပိတဿ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

“ပုန စပရံ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ခေတ္တကမ္မန္တသာမန္တသဗ္ဗောဟာရေ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ တမေနံ ခေတ္တကမ္မန္တသာမန္တသဗ္ဗောဟာရာ သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ ကလျာဏေန မနသာ အနုကမ္ပန္တိ – ‘စိရံ ဇီဝ, ဒီဃမာယုံ ပာလေဟီ’တိ။ ခေတ္တကမ္မန္တသာမန္တသဗ္ဗောဟာရာနုကမ္ပိတဿ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

“ပုန စပရံ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ယာဝတာ ဗလိပဋိဂ္ဂါဟိကာ ဒေဝတာ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ တမေနံ ဗလိပဋိဂ္ဂါဟိကာ ဒေဝတာ သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ ကလျာဏေန မနသာ အနုကမ္ပန္တိ – ‘စိရံ ဇီဝ, ဒီဃမာယုံ ပာလေဟီ’တိ။ ဒေဝတာနုကမ္ပိတဿ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

“ပုန စပရံ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တော ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတေဟိ ဘောဂေဟိ ဗာဟာဗလပရိစိတေဟိ သေဒါဝက္ခိတ္တေဟိ ဓမ္မိကေဟိ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ သမဏဗြာဟ္မဏေ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ တမေနံ သမဏဗြာဟ္မဏာ သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ ကလျာဏေန မနသာ အနုကမ္ပန္တိ – ‘စိရံ ဇီဝ, ဒီဃမာယုံ ပာလေဟီ’တိ။ သမဏဗြာဟ္မဏာနုကမ္ပိတဿ , မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ။

“ယဿ ကဿစိ, မဟာနာမ, ကုလပုတ္တဿ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ – ယဒိ ဝါ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ, ယဒိ ဝါ ရဋ္ဌိကဿ ပေတ္တနိကဿ , ယဒိ ဝါ သေနာယ သေနာပတိကဿ, ယဒိ ဝါ ဂါမဂါမဏိကဿ, ယဒိ ဝါ ပူဂဂါမဏိကဿ, ယေ ဝါ ပန ကုလေသု ပစ္စေကာဓိပစ္စံ ကာရေန္တိ, ဝုဒ္ဓိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနီ”တိ။

“မာတာပိတုကိစ္စကရော၊ ပုတ္တဒါရဟိတော သဒါ။
အန္တောဇနဿ အတ္ထာယ၊ ယေ စဿ အနုဇီဝိနော။

“ဥဘိန္နဉ္စေဝ အတ္ထာယ၊ ဝဒညူ ဟောတိ သီလဝါ။
ဉာတီနံ ပုဗ္ဗပေတာနံ၊ ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ဇီဝတံ [ဇီဝိနံ (သီ.)၊ ဇီဝိတံ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] ။

“သမဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ဒေဝတာနဉ္စ ပဏ္ဍိတော။
ဝိတ္တိသဉ္ဇနနော ဟောတိ၊ ဓမ္မေန ဃရမာဝသံ။

“သော ကရိတွာန ကလျာဏံ၊ ပုဇ္ဇော ဟောတိ ပသံသိယော။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဋ္ဌမဝုမ္ပဗ္ဗဇိတသုတ္တံ

၅၉. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဒုလ္လဘော ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဒုလ္လဘော, ဘိက္ခဝေ, ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော နိပုဏော, ဒုလ္လဘော အာကပ္ပသမ္ပန္နော, ဒုလ္လဘော ဗဟုဿုတော , ဒုလ္လဘော ဓမ္မကထိကော, ဒုလ္လဘော ဝိနယဓရော။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဒုလ္လဘော ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယဝုမ္မပဗ္ဗဇိတသုတ္တံ

၆၀. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဒုလ္လဘော ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဒုလ္လဘော, ဘိက္ခဝေ, ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော သုဝစော, ဒုလ္လဘော သုဂ္ဂဟိတဂ္ဂာဟီ , ဒုလ္လဘော ပဒက္ခိဏဂ္ဂာဟီ, ဒုလ္လဘော ဓမ္မကထိကော, ဒုလ္လဘော ဝိနယဓရော။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဒုလ္လဘော ဝုမ္မပဗ္ဗဇိတော’’တိ။ ဒသမံ။

နီဝရဏဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အာဝရဏံ ရာသိ အင်္ဂါနိ၊ သမယံ မာတုပုတ္တိကာ။
ဥပဇ္ဈာ ဌာနာ လိစ္ဆဝိ၊ ကုမာရာ အပရာ ဒုဝေတိ။

(၇) ၂. သညာဝဂ္ဂေ

၁. ပဌမသညာသုတ္တံ

၆၁. ‘‘ပဉ္စိမာ , ဘိက္ခဝေ, သညာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောန္တိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ။ ကတမာ ပဉ္စ? အသုဘသညာ, မရဏသညာ, အာဒီနဝသညာ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ [အနဘိရတိသညာ (က.) အ. နိ. ၅.၁၂၁-၁၂၂, ၃၀၃-၃၀၄ ပဿိတဗ္ဗံ] – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သညာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောန္တိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယသညာသုတ္တံ

၆၂. ‘‘ပဉ္စိမာ, ဘိက္ခဝေ, သညာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောန္တိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ။ ကတမာ ပဉ္စ? အနိစ္စသညာ, အနတ္တသညာ, မရဏသညာ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သညာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောန္တိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမဝၯ္ဎိသုတ္တံ

၆၃. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဝၯ္ဎီဟိ ဝၯ္ဎမာနော အရိယသာဝကော အရိယာယ ဝၯ္ဎိယာ ဝၯ္ဎတိ, သာရာဒါယီ စ ဟောတိ ဝရာဒါယီ စ ကာယဿ။ ကတမာဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓာယ ဝၯ္ဎတိ, သီလေန ဝၯ္ဎတိ, သုတေန ဝၯ္ဎတိ, စာဂေန ဝၯ္ဎတိ, ပညာယ ဝၯ္ဎတိ – ဣမာဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဝၯ္ဎီဟိ ဝၯ္ဎမာနော အရိယသာဝကော အရိယာယ ဝၯ္ဎိယာ ဝၯ္ဎတိ, သာရာဒါယီ စ ဟောတိ ဝရာဒါယီ စ ကာယဿာ’’တိ။

‘‘သဒ္ဓာယ သီလေန စ ယော ပဝၯ္ဎတိ [ယောဓ ဝၯ္ဎတိ (သီ.)] ၊
ပညာယ စာဂေန သုတေန စူဘယံ။
သော တာဒိသော သပ္ပုရိသော ဝိစက္ခဏော၊
အာဒီယတီ သာရမိဓေဝ အတ္တနော’’တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယဝၯ္ဎိသုတ္တံ

၆၄. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဝၯ္ဎီဟိ ဝၯ္ဎမာနာ အရိယသာဝိကာ အရိယာယ ဝၯ္ဎိယာ ဝၯ္ဎတိ, သာရာဒါယိနီ စ ဟောတိ ဝရာဒါယိနီ စ ကာယဿ။ ကတမာဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓာယ ဝၯ္ဎတိ, သီလေန ဝၯ္ဎတိ, သုတေန ဝၯ္ဎတိ, စာဂေန ဝၯ္ဎတိ, ပညာယ ဝၯ္ဎတိ – ဣမာဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဝၯ္ဎီဟိ ဝၯ္ဎမာနာ အရိယသာဝိကာ အရိယာယ ဝၯ္ဎိယာ ဝၯ္ဎတိ, သာရာဒါယိနီ စ ဟောတိ ဝရာဒါယိနီ စ ကာယဿာ’’တိ။

‘‘သဒ္ဓာယ သီလေန စ ယာ ပဝၯ္ဎတိ [ယာဓ ဝၯ္ဎတိ (သီ.)] ၊
ပညာယ စာဂေန သုတေန စူဘယံ။
သာ တာဒိသီ သီလဝတီ ဥပာသိကာ၊
အာဒီယတီ သာရမိဓေဝ အတ္တနော’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. သာကစ္ဆသုတ္တံ

၆၅. [အ. နိ. ၅.၁၆၄] ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာကစ္ဆော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, သီလသမ္ပဒာယ ကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပဒာယ ကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာ

ကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပဒာယ ကထာယ စ အာဂတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ ကထာယ စ အာဂတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ ကထာယ စ အာဂတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာကစ္ဆော သဗ္ရဟ္မစာရီန''န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သာဇီဝသုတ္တံ

၆၆. [အ. နိ. ၅.၁၆၄] ''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာဇီဝေါ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, သီလသမ္ပဒာယ ကထာယ စ ကတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပဒာယ ကထာယ စ ကတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပဒာယ ကထာယ စ ကတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာယ ကထာယ စ ကတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာယ ကထာယ စ ကတံ ပဉ္ဟံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာဇီဝေါ သဗ္ရဟ္မစာရီန''န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမဣဒ္ဓိပါဒသုတ္တံ

၆၇. ''ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ပဉ္စ ဓမ္မေ [ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ (က.)] ဘာဝေတိ, ပဉ္စ ဓမ္မေ [ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ (က.)] ဗဟုလီကရောတိ, တဿ ဒ္ဝိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ, သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ။

''ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ, ဝီရိယသမာဓိ။ပေ.။ စိတ္တသမာဓိ။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ, ဥဿောဠှီယေဝ ပဉ္စမိံ [ဥဿောဠှိယေဝ ပဉ္စမီ (သီ.)]။ ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဘာဝေတိ, ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဗဟုလီကရောတိ, တဿ ဒ္ဝိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ, သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယဣဒ္ဓိပါဒသုတ္တံ

၆၈. ''ပုဗ္ဗေဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော ပဉ္စ ဓမ္မေ ဘာဝေသိံ, ပဉ္စ ဓမ္မေ ဗဟုလီကာသိံ [ဗဟုလိမကာသိံ (က.), ဗဟုလမကာသိံ (က.)]။ ကတမေ ပဉ္စ? ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေသိံ , ဝီရိယသမာဓိ။ စိတ္တသမာဓိ။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေသိံ, ဥဿောဠှီယေဝ ပဉ္စမိံ။ သော ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ ဥဿောဠှီပဉ္စမာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏိံ သတိ သတိ အာယတနေ။

''သော သစေ အာကင်္ခိံ – 'အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘဝေယျံ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေယျ'န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏိံ သတိ သတိ အာယတနေ။

''သော သစေ အာကင်္ခိံ။ပေ.။ 'အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ'န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏိံ သတိ သတိ အာယတနေ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. နိဗ္ဗိဒာသုတ္တံ

၆၉. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ကေန္တနိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂာယ နိရောဓာယ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

‘‘ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ [အနဘိရတိသညီ (က.) အ. နိ. ၅.၁၂၁-၁၂၂, ၃၀၃-၃၀၄ ပဿိတဗ္ဗံ] , သဗ္ဗသင်္ခာရေသု အနိစ္စာနုပဿီ, မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ကေန္တနိဗ္ဗိဒာယ ဝိရာဂာယ နိရောဓာယ ဥပသမာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. အာသဝက္ခယသုတ္တံ

၇၀. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အာသဝာနံ ခယာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ , သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ, သဗ္ဗသင်္ခာရေသု အနိစ္စာနုပဿီ, မရဏသညာ ခော ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အာသဝာနံ ခယာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ ဒသမံ။

သညာဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ စ သညာ ဒွေ ဝဍ္ဎီ စ, သာကစ္ဆေန စ သာဇီဝံ။
ဣဒ္ဓိပါဒါ စ ဒွေ ဝုတ္တာ, နိဗ္ဗိဒါ စာသဝက္ခယာတိ။

(၈) ၃. ယောဓာဇီဝဝဂ္ဂော

၁. ပဌမစေတောဝိမုတ္တိဖလသုတ္တံ

၇၁. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။

‘‘ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ [ပဋိက္ကူလသညီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ, သဗ္ဗသင်္ခာရေသု အနိစ္စာနုပဿီ, မရဏသညာ ခေါ ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။ ယတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စေတောဝိမုတ္တော စ ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တော စ ဟောတိ – အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဣတိပိ, သံကိဏ္ဏပရိခော [သံကိဏ္ဏပရိက္ခော (သျာ. ကံ.)] ဣတိပိ, အဗ္ဗူဠ္ဟေသိကော ဣတိပိ, နိရဂ္ဂဠော ဣတိပိ, အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဣတိပိ’’’။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဝိဇ္ဇာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပေါနောဘဝိကော [ပေါနောဗ္ဘဝိကော (သျာ. က.)] ဇာတိသံသာရော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠ္ဟေသိကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠ္ဟေသိကော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာနိ တာလာဝတ္ထုကတာနိ အနဘာဝံကတာနိ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာနိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယစေတောဝိမုတ္တိဖလသုတ္တံ

၇၂. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနိစ္စသညာ, အနိစ္စေ ဒုက္ခသညာ, ဒုက္ခေ အနတ္တသညာ, ပဟာနသညာ, ဝိရာဂသညာ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ စေတောဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ, ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ ဟောန္တိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။ ယတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စေတောဝိမုတ္တော စ ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တော စ – အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဣတိပိ, သံကိဏ္ဏပရိခော ဣတိပိ, အဗ္ဗူဠ္ဟေသိကော ဣတိပိ, နိရဂ္ဂဠော ဣတိပိ, အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဣတိပိ’’’။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဝိဇ္ဇာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပောနောဘဝိကော ဇာတိသံသာရော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠှေသိကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠှေသိကော ဟောတိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ ဥစ္ဆိန္နမူလာနိ တာလာဝတ္ထုကတာနိ အနဘာဝံကတာနိ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာနိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမဓမ္မဝိဟာရီသုတ္တံ

၇၃. အထ ခော အညတရော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “‘ဓမ္မဝိဟာရီ, ဓမ္မဝိဟာရီ’တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ဓမ္မဝိဟာရီ ဟောတီ”တိ?

“ဣဓ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော တာယ ဓမ္မပရိယတ္တိယာ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ, ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဉ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ပရိယတ္တိဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ။ သော တာယ ဓမ္မပညတ္တိယာ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ, ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဉ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ပညတ္တိဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ။ သော တေန သဇ္ဈာယေန ဒိဝသံ အတိနာမေတိ, ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဉ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု သဇ္ဈာယဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ။ သော တေဟိ ဓမ္မဝိတက္ကေဟိ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ, ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဉ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ဝိတက္ကဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ဣဓ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒါနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ သော တာယ ဓမ္မပရိယတ္တိယာ န ဒိဝသံ အတိနာမေတိ, နာပိ ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဉ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မဝိဟာရီ ဟောတိ။

“ဣတိ ခော, ဘိက္ခု, ဒေသိတော မယာ ပရိယတ္တိဗဟုလော, ဒေသိတော ပညတ္တိဗဟုလော, ဒေသိတော သဇ္ဈာယဗဟုလော, ဒေသိတော ဝိတက္ကဗဟုလော, ဒေသိတော ဓမ္မဝိဟာရီ။ ယံ ခော, ဘိက္ခု [ယံ ဘိက္ခု (သျာ. ကံ. ပီ.)] , သတ္ထာရာ ကရဏီယံ သာဝကာနံ ဟိတေသိနာ အနုကမ္ပကေန အနုကမ္ပံ ဥပာဒာယ, ကတံ တေ တံ မယာ။ ဧတာနိ, ဘိက္ခု, ရုက္ခမူလာနိ, ဧတာနိ သုညာဂါရာနိ။ ဈာယထ, ဘိက္ခု, မာ ပမာဒတ္ထ , မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ။ အယံ ဝေါ အမှာကံ အနုသာသနီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယဓမ္မဝိဟာရီသုတ္တံ

၇၄. အထ ခော အညတရော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “‘ဓမ္မဝိဟာရီ ဓမ္မဝိဟာရီ’တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, ဘိက္ခု ဓမ္မဝိဟာရီ ဟောတီ”တိ?

“ဣဓ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒာနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ; ဥတ္တရိ [ဥတ္တရိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စဿ ပညာယ အတ္ထံ နပ္ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ပရိယတ္တိဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ, ဥတ္တရိ စဿ ပညာယ အတ္ထံ နပ္ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ပညတ္တိဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောတိ, ဥတ္တရိ စဿ ပညာယ အတ္ထံ နပ္ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု သဇ္ဈာယဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ, ဥတ္တရိ စဿ ပညာယ အတ္ထံ နပ္ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခု – ‘ဘိက္ခု ဝိတက္ကဗဟုလော, နော ဓမ္မဝိဟာရီ’”။

“ဣဓ, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂါထံ, ဥဒာနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ; ဥတ္တရိ စဿ ပညာယ အတ္ထံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခု, ဘိက္ခု ဓမ္မဝိဟာရီ ဟောတိ။

“ဣတိ ခော, ဘိက္ခု, ဒေသိတော မယာ ပရိယတ္တိဗဟုလော, ဒေသိတော ပညတ္တိဗဟုလော, ဒေသိတော သဇ္ဈာယဗဟုလော, ဒေသိတော ဝိတက္ကဗဟုလော, ဒေသိတော ဓမ္မဝိဟာရီ။ ယံ ခော, ဘိက္ခု, သတ္ထာရာ ကရဏီယံ သာဝကာနံ ဟိတေသိနာ အနုကမ္ပကေန အနုကမ္ပံ ဥပာဒာယ, ကတံ တေ တံ မယာ။ ဧတာနိ, ဘိက္ခု, ရုက္ခမူလာနိ, ဧတာနိ သုညာဂါရာနိ။ ဈာယထ ဘိက္ခု, မာ ပမာဒတ္ထ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟုဝတ္ထ။ အယံ ဝေါ အမှာကံ အနုသာသနီ”တိ။ သတ္တမံ။

၅. ပဌမယောဓာဇီဝသုတ္တံ

၇၅. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ယောဓာဇီဝော ရဇဂ္ဂညေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝရူပောပိ [ဧဝရူပော (သီ.) ပု. ပ. ၁၉၃], ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော [ဧကစ္စော (သီ.)] ယောဓာဇီဝော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ယောဓာဇီဝော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝော သဟတိ ရဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဓဇဂ္ဂညေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝော ဟော

တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ယောဓာဇီဝေ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဥဿာရဏညေဝ [ဥဿာဒနံယေဝ (သီ. ပီ.)] သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္កောတိ သင်္ဂាមံ ဩတရိတုံ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ខဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓាဇီဝေ ហោតိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ယောဓာဇီဝေ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ; အပိ စ ခော သမ္ပហာရေ ဟညတိ [အာဟညတိ (သီ.)] ဗျာပဇ္ဇတိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ယောဓာဇီဝေ သန္တော သံဝိဇ္ဇមာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓាဇီဝေ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ, သဟတိ သမ္ပហာရံ။ သော တံ သင်္ဂាមံ အဘိဝိဇိနិត္វာ ဝိဇိតသင်္ဂាមော တမေဝ သင်္ဂាមသီសံ အဇ္ဈာဝသတိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ယောဓာဇီဝေ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ယောဓာဇီဝာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ ယောဓာဇီဝူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇមာနာ ဘိက္ခူသု ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣធ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရဇဂ္ဂညေဝ ဒិស္វា သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗြហ္မစရိယံ သန္ធာရေတုံ [သន្ថារេតុំ (សី. ស្យា. កំ. ពី.)] ။ សិក្ខាទុព្ពល្យំ អាវិកត្វា សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ។ ကိမဿ ရဇဂ္ဂသ္မိံ? ဣធ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု သုဏာတိ – ‘အမုកស္မိំ နာម ကមေ ဝា និគមេ ဝា ဣတ္ထီ ဝာ ကុមារី ဝា អភិរូပា ဒဿနီယာ ပាសាទិកា ပရមာយ ဝဏ္ဏပោက္ခရតាយ သမန္នាគតာ’တិ။ သော တံ သုတ္វា သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သន្ថမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗြហ្មចរិយំ សន្ធារេតុំ។ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဣဒမဿ ရဇဂ္ဂသ္မိံ။

“သေយျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေ ရဇဂ္ဂညေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ သင်္ဂာမံ ဩတရိတုံ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဟတိ ရဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဓဇဂ္ဂညေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ။ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ကိမဿ ဓဇဂ္ဂသ္မိံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော သုဏာတိ – ‘အမုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ကုမာရီ ဝါ အဘိရူပါ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ’တိ; အပိ စ ခော သာမံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ကုမာရိံ ဝါ အဘိရူပံ ဒဿနီယံ ပါသာဒိကံ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတံ။ သော တံ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ။ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဣဒမဿ ဓဇဂ္ဂသ္မိံ။

“သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဓဇဂ္ဂညေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ သင်္ဂာမံ ဩတရိတုံ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဥဿာရဏညေဝ သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ။ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ကိမဿ ဥဿာရဏာယ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုံ အရညဂတံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတံ ဝါ သုညာဂါရဂတံ ဝါ မာတုဂါမော ဥပသင်္ကမိတွာ ဦဟသတိ [ဥဟသတိ (က.), ဩဟသတိ (သျာ. ကံ.) ပု. ပ. ၁၉၆] ဥလ္လပတိ ဥဇ္ဇ

ဌိတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော မာတုကမေန ဦဟသိယမာနော ဥလ္လပိယမာနော ဥဇ္ဇဂ္ဃိယမာနော ဥပ္ပဏ္ဍိယမာနော သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ။ သိက္ခာဒုဗ္ဗလ္လံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဣဒမဿ ဥဿာရဏာယ။

''သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ; အပိ စ ခော ဥဿာရဏဉ္စ သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ, န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ; အပိ စ ခော သမ္ပဟာရေ ဟညတိ ဗျာပဇ္ဇတိ။ ကိမဿ သမ္ပဟာရသ္မိံ ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုံ အရညဂတံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတံ ဝါ သုညာဂါရဂတံ ဝါ မာတုဂါမော ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိနိသီဒတိ အဘိနိပဇ္ဇတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ သော မာတုကမေန အဘိနိသီဒိယမာနော အဘိနိပဇ္ဇိယမာနော အဇ္ဈောတ္ထရိယမာနော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။ ဣဒမဿ သမ္ပဟာရသ္မိံ။

''သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ, အပိ စ ခော သမ္ပဟာရေ ဟညတိ ဗျာပဇ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ, သဟတိ သမ္ပဟာရံ, သော တံ သင်္ဂါမံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂါမော တမေဝ သင်္ဂါမသီသံ အဇ္ဈာဝသတိ ။ ကိမဿ သင်္ဂါမဝိဇယသ္မိံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတံ ဝါ သုညာဂါရဂတံ ဝါ မာတုဂါမော ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိနိသီဒတိ အဘိနိပဇ္ဇတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ သော မာတုကမေန အဘိနိသီဒိယမာနော အဘိနိပဇ္ဇိယမာနော အဇ္ဈောတ္ထရိယမာနော ဝိနိဝေဌေတွာ ဝိနိမောစေတွာ ယေန ကာမံ ပက္ကမတိ။ သော ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ ဘဇတိ အရညံ ရုက္ခမူလံ ပဗ္ဗတံ ကန္ဒရံ ဂိရိဂုဟံ သုသာနံ ဝနပတ္ထံ အဗ္ဘောကာသံ ပလာလပုဉ္ဇံ။

''သော အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ။ သော အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတသာ ဝိဟရတိ, အဘိဇ္ဈာယ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ဗျာပါဒပဒေါသံ ပဟာယ အဗျာပန္နစိတ္တော ဝိဟရတိ, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဗျာပါဒပဒေါသာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ထိနမိဒ္ဓံ ပဟာယ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ ဝိဟရတိ အာလောကသညီ သတော သမ္ပဇာနော, ထိနမိဒ္ဓါ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟာယ အနုဒ္ဓတော ဝိဟရတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝူပသန္တစိတ္တော, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော ဝိဟရတိ အကထံကထီ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, ဝိစိကိစ္ဆာယ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ သော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော, သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ, ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

''သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ အာသဝါနံ ခယညာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'ဣမေ အာသဝါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဘဝါသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ,

အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ။ ‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’တိ ပဇာနာတိ။ ဣဒမဿ သင်္ဂါမဝိဇယသ္မိံ။

“သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ သဟတိ ရဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဓဇဂ္ဂံ, သဟတိ ဥဿာရဏံ, သဟတိ သမ္ပဟာရံ, သော တံ သင်္ဂါမံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂါမော တမေဝ သင်္ဂါမသီသံ အဇ္ဈာဝသတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ယောဓာဇီဝူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ ဘိက္ခူသူ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယယောဓာဇီဝသုတ္တံ

၇၆. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ။ တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဟနန္တိ ပရိယာဒိယန္တိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ယောဓာဇီဝေါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ။ တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ [ဥပလိခန္တိ (က.)] , တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ။ သော ဉာတကေဟိ နီယမာနော အပ္ပတွာဝ ဉာတကေ အန္တရာမဂ္ဂေ ကာလံ ကရောတိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ယောဓာဇီဝေါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ။ တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ, တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ။ တမေနံ ဉာတကာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပရိစရန္တိ။ သော ဉာတကေဟိ ဥပဋ္ဌဟိယမာနော ပရိစရိယမာနော တေနေဝ အာဗာဓေန ကာလံ ကရောတိ ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ယောဓာဇီဝေါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ။ တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ, တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ။ တမေနံ ဉာတကာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပရိစရန္တိ။ သော ဉာတကေဟိ ဥပဋ္ဌဟိယမာနော ပရိစရိယမာနော ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ယောဓာဇီဝေါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ သော တံ သင်္ဂါမံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂါမော တမေဝ သင်္ဂါမသီသံ အဇ္ဈာဝသတိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ယောဓာဇီဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ယောဓာဇီဝေါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ယောဓာဇီဝါ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ ယောဓာဇီဝူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ ဘိက္ခူသု။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ မာတုဂါမံ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ။ တဿ တံ မာတုဂါမံ ဒိသွာ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ သော ရာဂါနုဒ္ဓံသိတေန စိတ္တေန သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။

“သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ, သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ, တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဟနန္တိ ပရိယာပါဒေန္တိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ မာတုဂါမံ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ။ တဿ တံ မာတုဂါမံ ဒိသွာ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ သော ရာဂါနုဒ္ဓံသိတေန စိတ္တေန ပရိဍယှတေဝ ကာယေန ပရိဍယှတိ စေတသာ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယံနူနာဟံ အာရာမံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေယျံ – ရာဂပရိယုဋ္ဌိတောမှိ [ရာဂါယိတောမှိ (သီ. သျာ. ကံ.)], အာဝုသော, ရာဂပရေတော, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ; သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’တိ။ သော အာရာမံ ဂစ္ဆန္တော အပ္ပတွာဝ အာရာမံ အန္တရာမဂ္ဂေ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။

“သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ, သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ, တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ, တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ။ သော ဉာတကေဟိ နီယမာနော အပ္ပတွာဝ ဉာတကေ အန္တရာမဂ္ဂေ ကာလံ ကရောတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ မာတုဂါမံ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ။ တဿ တံ မာတုဂါမံ ဒိသွာ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ သော ရာဂါနုဒ္ဓံသိတေန စိတ္တေန ပရိဍယှတေဝ ကာယေန ပရိဍယှတိ စေတသာ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယံနူနာဟံ အာရာမံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေယျံ – ရာဂပရိယုဋ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော, ရာဂပရေတော, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ; သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’တိ။ သော အာရာမံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတိ – ‘ရာဂပရိယုဋ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော, ရာဂပရေတော, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ; သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’’’တိ။

“တမေနံ သဗြဟ္မစာရီ ဩဝဒန္တိ အနုသာသန္တိ – ‘အပ္ပဿာဒါ, အာဝုသော, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ [ဗဟူပါယာသာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) ပါစိ. ၄၁၇; စူဠဝ. ၆၅; မ. နိ. ၁.၂၃၄], အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ မံသပေသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ တိဏုက္ကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အင်္ဂါရကာသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သုပိနကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ ယာစိတကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ ရုက္ခဖလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အသိသူနူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သတ္တိသူလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ သပ္ပသိရူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အဘိရမတာယသ္မာ ဗြဟ္မစရိယေ; မာယသ္မာ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တီ’’’တိ။

‘‘သော သဗ္ဗဗြဟ္မစာရီဟိ ဇဝံ ဩဝဒိယမာနော ဇဝံ အနုသာသိယမာနော ဧဝမာဟ – ‘ကိဉ္စာပိ, အာဝုသော, အပ္ပဿာဒါ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော; အထ ခေါ နေဝတဟံ သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္တာရေတုံ, သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’’’တိ။ သော သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။

‘‘သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ, သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ, တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ, တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ, တမေနံ ဉာတကာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပရိစရန္တိ ။ သော ဉာတကေဟိ ဥပဋ္ဌဟိယမာနော ပရိစရိယမာနော တေနေဝ အာဗာဓေန ကာလံ ကရောတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ အရက္ခိတေနေဝ ကာယေန အရက္ခိတာယ ဝါစာယ အရက္ခိတေန စိတ္တေန အနုပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အသံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော တတ္ထ ပဿတိ မာတုဂါမံ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ။ တဿ တံ မာတုဂါမံ ဒိသွာ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပာရုတံ ဝါ ရာဂေါ စိတ္တံ အနုဒ္ဓံသေတိ။ သော ရာဂါနုဒ္ဓံသိတေန စိတ္တေန ပရိဍဟျတိ ကာယေန ပရိဍဟျတိ စေတသာ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ယံနူနာဟံ အာရာမံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေယျံ – ရာဂပရိယုဋ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော, ရာဂပရေတော, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္တာရေတုံ; သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’တိ။ သော အာရာမံ ဂန္တွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတိ – ‘ရာဂပရိယုဋ္ဌိတောမှိ, အာဝုသော, ရာဂပရေတော, န သက္ကောမိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္တာရေတုံ; သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’’’တိ။

‘‘တမေနံ သဗ္ဗဗြဟ္မစာရီ ဩဝဒန္တိ အနုသာသန္တိ – ‘အပ္ပဿာဒါ, အာဝုသော, ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ မံသပေသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ပေ။ တိဏုက္ကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ အင်္ဂါရကာသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ သုပိနကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ ယာစိတကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ ရုက္ခဖလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ အသိသူနူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ သတ္တိသူလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ သပ္ပသိရူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော။ အဘိရမတာယသ္မာ ဗြဟ္မစရိယေ; မာယသ္မာ သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တီ’’’တိ။

‘‘သော သဗ္ဗဗြဟ္မစာရီဟိ ဇဝံ ဩဝဒိယမာနော ဇဝံ အနုသာသိယမာနော ဧဝမာဟ – ‘ဥဿဟိဿာမိ , အာဝုသော, ဝါယမိဿာမိ, အာဝုသော, အဘိရမိဿာမိ, အာဝုသော! န ဒါနာဟံ, အာဝုသော, သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ’’’တိ။

‘‘သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေါ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ, သော တသ္မိံ သင်္ဂါမေ ဥဿဟတိ ဝါယမတိ, တမေနံ ဥဿဟန္တံ ဝါယမန္တံ ပရေ ဥပလိက္ခန္တိ, တမေနံ အပနေန္တိ; အပနေတွာ ဉာတကာနံ နေန္တိ, တမေနံ ဉာတကာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပရိစရန္တိ။ သော ဉာတကေဟိ ဥပဋ္ဌဟိယမာနော ပရိစရိယမာနော ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ ရက္ခိတေနေဝ ကာယေန ရက္ခိတာယ ဝါစာယ ရ

ကွိတေန စိတ္တေန ဥပဋ္ဌိတာယ သတိယာ သံဝုတေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ; စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ ဘဇတိ အရညံ ရုက္ခမူလံ ပဗ္ဗတံ ကန္ဒရံ ဂိရိဂုဟံ သုသာနံ ဝနပတ္ထံ အဗ္ဘောကာသံ ပလာလပုဉ္ဇံ။ သော အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ သော အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယ။ပေ.။ သော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ”။

“သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေ အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ ဓနုကလာပံ သန္နယှိတွာ ဝိယူဠှံ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ, သော တံ သင်္ဂါမံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂါမော တမေဝ သင်္ဂါမသီသံ အဇ္ဈာဝသတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ယောဓာဇီဝူပမော ပုဂ္ဂလော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော ဘိက္ခူသု။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ , ပဉ္စ ယောဓာဇီဝူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ ဘိက္ခူသူ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမအနာဂတဘယသုတ္တံ

၇၇. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတဘယာနိ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန [အာရညကေန (သဗ္ဗတ္ထ အ. နိ. ၅.၁၈၁; ပရိ. ၄၄၃)] ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကော ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခော ဧတရဟိ ဧကကော အရညေ ဝိဟရာမိ။ ဧကကံ ခော ပန မံ [ဧကကံ ခော ပန (သျာ. ကံ.)] အရညေ ဝိဟရန္တံ အဟိ ဝါ မံ ဍံသေယျ, ဝိစ္ဆိကော [ဝိစ္ဆိကာ (သျာ.)] ဝါ မံ ဍံသေယျ, သတပဒီ ဝါ မံ ဍံသေယျ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ, သော မမဿ အန္တရာယော; ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကော ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခော ဧတရဟိ ဧကကော အရညေ ဝိဟရာမိ။ ဧကကော ခော ပနာဟံ အရညေ ဝိဟရန္တော ဥပက္ခလိတွာ ဝါ ပပတေယျံ, ဘတ္တံ ဝါ ဘုတ္တံ မေ ဗျာပဇ္ဇေယျ, ပိတ္တံ ဝါ မေ ကုပ္ပေယျ, သေမှံ ဝါ မေ ကုပ္ပေယျ, သတ္ထကာ ဝါ မေ ဝါတာ ကုပ္ပေယျုံ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ, သော မမဿ အန္တရာယော; ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကော ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခေါ ဧတရဟိ ဧကကော အရညေ ဝိဟရာမိ။ ဧကကော ခေါ ပနာဟံ အရညေ ဝိဟရန္တော တဋ္ဌေဟိ သမာဂစ္ဆေယျံ, သီဟေန တ ဗျဂ္ဃေန တ ဒီပိနာ တ အစ္ဆေန တ တရစ္ဆေန တ, တေ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျုံ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ , သော မမဿ အန္တရာယော; ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကော ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခေါ ဧတရဟိ ဧကကော အရညေ ဝိဟရာမိ။ ဧကကော ခေါ ပနာဟံ အရညေ ဝိဟရန္တော မာဏဝေဟိ သမာဂစ္ဆေယျံ ကတကမ္မေဟိ တ အကတကမ္မေဟိ တ, တေ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျုံ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ , သော မမဿ အန္တရာယော; ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကော ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခေါ ဧတရဟိ ဧကကော အရညေ ဝိဟရာမိ။ သန္တိ ခေါ ပနာရညေ တဍ္ဍာ အမနုဿာ, တေ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျုံ, တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ, သော မမဿ အန္တရာယော; ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အနာဂတဘယာနိ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယအနာဂတဘယသုတ္တံ

၇၈. “ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အနာဂတဘယာနိ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခေါ ဧတရဟိ ဒဟရော ယုဝ သုသုကာဠကေသော ဘဒြေန ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော ပဌမေန ဝယသာ ။ ဟောတိ ခေါ ပန သော သမယော ယံ ဣမံ ကာယံ ဇရာ ဖုသတိ။ ဇိဏ္ဏေန ခေါ ပန ဇရာယ အဘိဘူတေန န သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ, န သုကရာနိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ပုရာ မံ သော ဓမ္မော အာဂစ္ဆတိ အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပော; ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ [ပဋိဂစ္စေဝ (သီ.)] ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ, ယေနာဟံ ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ဇိဏ္ဏကောပိ ဖာသုံ [ဖာသု (ပီ. က.)] ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခေါ ဧတရဟိ အပ္ပာဗာဓော အပ္ပာတင်္ကော သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယ မဇ္ဈိမာယ ပဓာနက္ခမာယ။ ဟောတိ ခေါ ပန သော သမယော ယံ ဣမံ ကာယံ ဗျာဓိ ဖုသတိ။ ဗျာဓိတေန ခေါ ပန ဗျာဓိနာ အဘိဘူတေန [ဗျာဓာဘိဘူတေန (သီ. ပီ. က.)] န သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ, န သုကရာနိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ပုရာ မံ သော ဓမ္မော အာဂစ္ဆတိ အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပော; ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ

ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ , ယေနာဟံ ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ဗျာဓိတောပိ ဖာသုံ ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ဧတရဟိ ခော သုဘိက္ခံ သုသဿံ သုလဘပိဏ္ဍံ , သုကရံ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။ ဟောတိ ခော ပန သော သမယော ယံ ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဟောတိ ဒုဿဿံ ဒုလ္လဘပိဏ္ဍံ, န သုကရံ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။ ဒုဗ္ဘိက္ခေ ခော ပန မနုဿာ ယေန သုဘိက္ခံ တေန သင်္ကမန္တိ [တေနုပသင်္ကမန္တိ (က.)]။ တတ္ထ သင်္ဂဏိကဝိဟာရော ဟောတိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရော။ သင်္ဂဏိကဝိဟာရေ ခော ပန သတိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရေ န သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ, န သုကရာနိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ပုရာ မံ သော ဓမ္မော အာဂစ္ဆတိ အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပေါ; ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ, ယေနာဟံ ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ဒုဗ္ဘိက္ခေပိ ဖာသု ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ဧတရဟိ ခော မနုဿာ သမဂ္ဂာ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပဿန္တာ ဝိဟရန္တိ။ ဟောတိ ခော ပန သော သမယော ယံ ဘယံ ဟောတိ အဋဝိသင်္ကောပေါ, စက္ကသမာရူဠှာ ဇာနပဒာ ပရိယာယန္တိ။ ဘယေ ခော ပန သတိ မနုဿာ ယေန ခေမံ တေန သင်္ကမန္တိ။ တတ္ထ သင်္ဂဏိကဝိဟာရော ဟောတိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရော။ သင်္ဂဏိကဝိဟာရေ ခော ပန သတိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရေ န သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ, န သုကရာနိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ပုရာ မံ သော ဓမ္မော အာဂစ္ဆတိ အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပေါ; ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ, ယေနာဟံ ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ဘယေပိ ဖာသုံ ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ဧတရဟိ ခော သင်္ဃော သမဂ္ဂေါ သမ္မောဒမာနော အဝိဝဒမာနော ဧကုဒ္ဒေသော ဖာသု ဝိဟရတိ။ ဟောတိ ခော ပန သော သမယော ယံ သင်္ဃော ဘိဇ္ဇတိ။ သင်္ဃေ ခော ပန ဘိန္နေ န သုကရံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ, န သုကရာနိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ပုရာ မံ သော ဓမ္မော အာဂစ္ဆတိ အနိဋ္ဌော အကန္တော အမနာပေါ; ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ, ယေနာဟံ ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ဘိန္နေပိ သင်္ဃေ ဖာသုံ ဝိဟရိဿာမီ’တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အနာဂတဘယံ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။

“ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အနာဂတဘယာနိ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ဘိက္ခုနာ အပ္ပမတ္တေန အာတာပိနာ ပဟိတတ္တေန ဝိဟရိတုံ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. တတိယအနာဂတဘယသုတ္တံ

၇၉. “ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အနာဂတဘယာနိ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နာနိ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ တာနိ တေ [ခော (ကတ္ထစိ)] ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တေသံ ပဟာနာယ တယမိတဗ္ဗံ။

“ကတမာနိ ပဉ္စ? ဘဝိဿန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ အညေ ဥပသမ္ပာဒေဿန္တိ။ တေပိ [တေ (သီ.)] န သက္ခိဿန္တိ ဝိနေတုံ အဓိသီလေ အဓိစိတ္တေ အဓိပညာယ။ တေပိ ဘဝိဿန္တိ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ အညေ ဥပသမ္ပာဒေဿန္တိ။ တေပိ [တေ (?)] န သက္ခိဿန္တိ ဝိနေတုံ အဓိသီလေ အဓိစိတ္တေ အဓိပညာယ။ တေပိ ဘဝိဿန္တိ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မသန္ဒောသာ ဝိနယသန္ဒောသော; ဝိနယသန္ဒောသာ ဓမ္မသန္ဒောသော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ အညေသံ နိဿယံ ဒဿန္တိ။ တေပိ န သက္ခိဿန္တိ ဝိနေတုံ အဓိသီလေ အဓိစိတ္တေ အဓိပညာယ ။ တေပိ ဘဝိဿန္တိ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ အညေသံ နိဿယံ ဒဿန္တိ။ တေပိ န သက္ခိဿန္တိ ဝိနေတုံ အဓိသီလေ အဓိစိတ္တေ အဓိပညာယ။ တေပိ ဘဝိဿန္တိ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မသန္ဒောသာ ဝိနယသန္ဒောသော; ဝိနယသန္ဒောသာ ဓမ္မသန္ဒောသော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ အဘိဓမ္မကထံ ဝေဒလ္လကထံ ကထေန္တာ ကဏှံ ဓမ္မံ ဩက္ကမမာနာ န ဗုဇ္ဈိဿန္တိ။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မသန္ဒောသာ ဝိနယသန္ဒောသော; ဝိနယသန္ဒောသာ ဓမ္မသန္ဒောသော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ ယေ တေ သုတ္တန္တာ တထာဂတဘာသိတာ ဂမ္ဘီရာ ဂမ္ဘီရတ္ထာ လောကုတ္တရာ သုညတပ္ပဋိသံယုတ္တာ, တေသု ဘညမာနေသု န သုဿူသိဿန္တိ, န သောတံ ဩဒဟိဿန္တိ, န အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေဿန္တိ, န စ တေ ဓမ္မေ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ။ ယေ ပန တေ သုတ္တန္တာ ကဝိတာ [ကဝိကတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ., သံ. နိ. ၂.၂၂၉) ဋီကာ ဩလောကေတဗ္ဗာ] ကာဝေယျာ စိတ္တက္ခရာ စိတ္တဗျဉ္ဇနာ ဗာဟိရကာ သာဝကဘာသိတာ, တေသု ဘညမာနေသု သုဿူသိဿန္တိ, သောတံ ဩဒဟိဿန္တိ, အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေဿန္တိ, တေ စ ဓမ္မေ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မသန္ဒောသာ ဝိနယသန္ဒောသော; ဝိနယသန္ဒောသာ ဓမ္မသန္ဒောသော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အဘာဝိတကာယာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ ။ တေ အဘာဝိတကာယာ သမာနာ အဘာဝိတသီလာ အဘာဝိတစိတ္တာ အဘာဝိတပညာ ထေရာ ဘိက္ခူ ဗာဟုလိကာ [ဗာဟုလ္လိကာ (သျာ. ကံ.) အ. နိ. ၂.၄၉; ၃.၉၆] ဘဝိဿန္တိ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, န ဝီရိယံ အာရဘိဿန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇိဿတိ။ သာပိ ဘဝိဿတိ ဗာဟုလိကာ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, န ဝီရိယံ အာရဘိဿတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မသန္ဒောသာ ဝိနယသန္ဒော

သော; ဝိနယသန္ဒေသော ဓမ္မသန္ဒေသော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ ။ ''ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အနာဂတဘယာနိ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နာနိ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ တာနိ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တေသံ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗ''န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. စတုတ္ထအနာဂတဘယသုတ္တံ

၈၀. ''ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတဘယာနိ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နာနိ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ တာနိ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တေသံ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ကတမာနိ ပဉ္စ? ဘဝိဿန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ စီဝရေ ကလျာဏကာမာ။ တေ စီဝရေ ကလျာဏကာမာ သမာနာ ရိဉ္စိဿန္တိ ပံသုကူလိကတ္တံ, ရိဉ္စိဿန္တိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ; ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု ဩသရိတွာ ဝါသံ ကပ္ပေဿန္တိ, စီဝရဟေတု စ အနေကဝိဟိတံ အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ ပိဏ္ဍပါတေ ကလျာဏကာမာ။ တေ ပိဏ္ဍပါတေ ကလျာဏကာမာ သမာနာ ရိဉ္စိဿန္တိ ပိဏ္ဍပါတိကတ္တံ , ရိဉ္စိဿန္တိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ; ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု ဩသရိတွာ ဝါသံ ကပ္ပေဿန္တိ ဇိဝှဂ္ဂေန ရသဂ္ဂါနိ ပရိယေသမာနာ, ပိဏ္ဍပါတဟေတု စ အနေကဝိဟိတံ အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ သေနာသနေ ကလျာဏကာမာ။ တေ သေနာသနေ ကလျာဏကာမာ သမာနာ ရိဉ္စိဿန္တိ ရုက္ခမူလိကတ္တံ [အာရညကတ္တံ (သျာ. ကံ.)] , ရိဉ္စိဿန္တိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ; ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု ဩသရိတွာ ဝါသံ ကပ္ပေဿန္တိ, သေနာသနဟေတု စ အနေကဝိဟိတံ အနေသနံ အပ္ပတိရူပံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ ဘိက္ခုနီသိက္ခမာနာသမဏုဒ္ဒေသေဟိ သံသဋ္ဌာ ဝိဟရိဿန္တိ။ ဘိက္ခုနီသိက္ခမာနာသမဏုဒ္ဒေသေဟိ သံသဂ္ဂေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဧတံ ပါဋိကင်္ခံ – 'အနဘိရတာ ဝါ ဗြဟ္မစရိယံ စရိဿန္တိ, အညတရံ ဝါ သံကိလိဋ္ဌံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ, သိက္ခံ ဝါ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿန္တိ'။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ ဘိက္ခူ အနာဂတမဒ္ဓာနံ အာရာမိကသမဏုဒ္ဒေသေဟိ သံသဋ္ဌာ ဝိဟရိဿန္တိ။ အာရာမိကသမဏုဒ္ဒေသေဟိ သံသဂ္ဂေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သတိ ဧတံ ပါဋိကင်္ခံ – 'အနေကဝိဟိတံ သန္နိဓိကာရပရိဘောဂံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရိဿန္တိ, ဩဠာရိကမ္ပိ နိမိတ္တံ ကရိဿန္တိ, ပထဝိယာပိ ဟရိတဂ္ဂေပိ'။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အနာဂတဘယံ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နံ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တံ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တဿ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗံ။

''ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အနာဂတဘယာနိ ဧတရဟိ အသမုပ္ပန္နာနိ အာယတိံ သမုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ တာနိ ဝော ပဋိဗုဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ; ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ စ တေသံ ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗ''န္တိ။ ဒသမံ။

ယောဓာဇီဝဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တသ္သုဒ္ဒာနံ –

ဒွေဝ စေတောဝိမုတ္တိဖလာ၊ ဒွေဝ စ ဓမ္မဝိဟာရိနော။
ယောဓာဇီတ စ ဒွေဝ ဝုတ္တာ၊ စတ္တာရော စ အနာဂတာတိ။

(၉) ၄. ထေရဝဂ္ဂော

၁. ရဇနီယသုတ္တံ

၈၁. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ရဇနီယေ ရဇ္ဇတိ, ဒုဿနီယေ [ဒုသနီယေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒုဿတိ, မောဟနီယေ မုယှတိ, ကုပ္ပနီယေ [ကုပနီယေ (သီ. သျာ. ကံ.), ကောပနီယေ (ပီ.)] ကုပ္ပတိ, မဒနီယေ မဇ္ဇတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ရဇနီယေ န ရဇ္ဇတိ, ဒုဿနီယေ န ဒုဿတိ, မောဟနီယေ န မုယှတိ, ကုပ္ပနီယေ န ကုပ္ပတိ, မဒနီယေ န မဇ္ဇတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝီတရာဂသုတ္တံ

၈၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဝီတရာဂေါ ဟောတိ, အဝီတဒေါသော ဟောတိ, အဝီတမောဟော ဟောတိ, မက္ခီ စ, ပဠာသီ စ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဝီတရာဂေါ ဟောတိ, ဝီတဒေါသော ဟောတိ, ဝီတမောဟော ဟောတိ, အမက္ခီ စ, အပဠာသီ စ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ကုဟကသုတ္တံ

၈၃. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ကုဟကော စ ဟောတိ, လပကော စ, နေမိတ္တိကော [နိမိတ္တိကော (သျာ. ကံ.), နိမိတ္တကော (က.)] စ, နိပ္ပေသိကော စ, လာဘေန စ လာဘံ နိဇိဂီသိတာ [နိဇိဂိံသိတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န စ ကုဟကော ဟောတိ, န စ လပကော, န စ နေမိတ္တိကော, န စ နိပ္ပေသိကော, န စ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသိတာ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ တတိယံ။

၄. အဿဒ္ဓသုတ္တံ

၈၄. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ, အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဿဒ္ဓော ဟောတိ, အဟိရိကော ဟောတိ, အနောတ္တပ္ပီ

ဟောတိ , ကုသီတော ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပေ စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓော ဟောတိ, ဟိရီမာ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝာ ဟောတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အက္ခမသုတ္တံ

၈၅. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပေ စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အက္ခမော ဟောတိ ရူပာနံ, အက္ခမော သဒ္ဒာနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အက္ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပေ စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ခမော ဟောတိ ရူပာနံ, ခမော သဒ္ဒာနံ, ခမော ဂန္ဓာနံ, ခမော ရသာနံ, ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တသုတ္တံ

၈၆. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တော ဟောတိ, ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တော ဟောတိ, နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တော ဟောတိ, ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တော ဟောတိ , ယာနိ တာနိ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ဥစ္စာဝစာနိ ကိံကရဏီယာနိ တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတိ အနလသော တတြုပာယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတော အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သီလဝန္တသုတ္တံ

၈၇. ''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ။ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ [သာတ္ထာ သဗျဉ္ဇနာ (သီ.)] ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ [ဓတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ထေရသုတ္တံ

၈၈. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု ဗဟုဇနအဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနအသုခာယ ဗဟုနော ဇနဿ အနတ္ထာယ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ထေရော ဟောတိ ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတော; ဉာတော ဟောတိ ယသဿီ သဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ [ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ (သီ.)] ဗဟုဇနပရိဝါရော; လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ; မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ဝိပရီတဒဿနော, သော ဗဟုဇနံ သဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ထေရော ဘိက္ခု ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ , ဉာတော ထေရော ဘိက္ခု ယသဿီ သဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဇနပရိဝါရော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, လာဘီ ထေရော ဘိက္ခု စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, ဗဟုဿုတော ထေရော ဘိက္ခု သုတဓရော သုတသန္နိစယော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု ဗဟုဇနအဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနအသုခာယ ဗဟုနော ဇနဿ အနတ္ထာယ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနသုခာယ ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ထေရော ဟောတိ ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတော; ဉာတော ဟောတိ ယသဿီ သဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဇနပရိဝါရော; လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ ; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ; သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ အဝိပရီတဒဿနော, သော ဗဟုဇနံ အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ သဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ထေရော ဘိက္ခု ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, ဉာတော ထေရော ဘိက္ခု ယသဿီ သဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဇနပရိဝါရော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, လာဘီ ထေရော ဘိက္ခု စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, ဗဟုဿုတော ထေရော ဘိက္ခု သုတဓရော သုတသန္နိစယော ဣတိပိဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနသုခာယ ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဒေဝမနုဿာန''န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမသေခသုတ္တံ

၈၉. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကမ္မာရာမတာ, ဘဿာရာမတာ, နိဒ္ဒါရာမတာ, သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ န ပစ္စဝေက္ခတိ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? န ကမ္မာရာမတာ, န ဘဿာရာမတာ, န နိဒ္ဒါရာမတာ, န သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယသေခသုတ္တံ

၉၀. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု ဗဟုကိစ္စော ဟောတိ ဗဟုကရဏီယော ဝိယတ္တော ကိံကရဏီယေသု; ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဉ္ဇ

တိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု အပ္ပမတ္တကေန ကမ္မေန ဒိဝသံ အတိနာမေတိ; ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အနနုလောမိကေန ဂိဟိသံသဂ္ဂေန; ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု အကာလေန ကာမံ ပဝိသတိ, အတိဒိဝာ ပဋိက္ကမတိ; ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု ယာယံ ကထာ အာဘိသလ္လေခိကာ စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ, သေယျထိဒံ – အပ္ပိစ္ဆကထာ သန္တုဋ္ဌိကထာ ပဝိဝေကကထာ အသံသဂ္ဂကထာ ဝီရိယာရမ္ဘကထာ သီလကထာ သမာဓိကထာ ပညာကထာ ဝိမုတ္တိကထာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ, ဧဝရူပိယာ ကထာယ န နိကာမလာဘီ ဟောတိ န အကိစ္ဆလာဘီ န အကသိရလာဘီ [ကိစ္ဆလာဘီ ကသိရလာဘီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ)] ; ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, နာနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု န ဗဟုကိစ္စော ဟောတိ န ဗဟုကရဏီယော ဝိယတ္တော ကိံကရဏီယေသု; န ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု န အပ္ပမတ္တကေန ကမ္မေန ဒိဝသံ အတိနာမေတိ; န ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု အသံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အနနုလောမိကေန ဂိဟိသံသဂ္ဂေန; န ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု န အတိကာလေန ကာမံ ပဝိသတိ, နာတိဒိဝာ ပဋိက္ကမတိ; န ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သေခော ဘိက္ခု ယာယံ ကထာ အာဘိသလ္လေခိကာ စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ, သေယျထိဒံ – အပ္ပိစ္ဆကထာ သန္တုဋ္ဌိကထာ ပဝိဝေကကထာ အသံသဂ္ဂကထာ ဝီရိယာရမ္ဘကထာ သီလကထာ သမာဓိကထာ ပညာကထာ ဝိမုတ္တိကထာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ, ဧဝရူပိယာ ကထာယ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; န ရိဥ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, အနုယုဥ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ။ ဒသမံ။

ထေရဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ရဇနီယော ဝီတရာဂေါ၊ ကုဟကာသဒ္ဓအက္ခမာ။
ပဋိသမ္ဘိဒါ စ သီလေန၊ ထေရော သေခါ ပရေ ဒုဝေတိ။

(၁၀) ၅. ကကုဓဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမသမ္ပဒာသုတ္တံ

၉၁. “ပဉ္စိမာ , ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ ပဉ္စ? သဒ္ဓါသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ, သုတသမ္ပဒါ, စာဂသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမ္ပဒါ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယသမ္ပဒာသုတ္တံ

၉၂. “ပဉ္စိမာ , ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ ပဉ္စ? သီလသမ္ပဒါ, သမာဓိသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ, ဝိမုတ္တိသမ္ပဒါ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒါ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမ္ပဒါ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဗျာကရဏသုတ္တံ

၉၃. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အညာဗျာကရဏာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ အညံ ဗျာကရောတိ; ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အညံ ဗျာကရောတိ; ဥမ္မာဒါ စိတ္တက္ခေပါ အညံ ဗျာကရောတိ; အဓိမာနေန အညံ ဗျာကရောတိ; သမ္မဒေဝ အညံ ဗျာကရောတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အညာဗျာကရဏာနီ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဖာသုဝိဟာရသုတ္တံ

၉၄. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဖာသုဝိဟာရာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပေ.။ ဒုတိယံ ဈာနံ။ တတိယံ ဈာနံ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဖာသုဝိဟာရာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အကုပ္ပသုတ္တံ

၉၅. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တော ဟောတိ, ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တော ဟောတိ, နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တော ဟောတိ, ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တော ဟောတိ, ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သုတဓရသုတ္တံ

၉၆. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ အာသေဝန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပဋ္ဌော ဟောတိ အပ္ပကိစ္စော သုဘရော သုသန္တောသော ဇီဝိတပရိက္ခာရေသု; အပ္ပာဟာရော ဟောတိ အနောဒရိကတ္တံ အနုယုတ္တော; အပ္ပမိဒ္ဓော ဟောတိ ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ အာသေဝန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ကထာသုတ္တံ

၉၇. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ ဘာဝေန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပဋ္ဌော ဟောတိ အပ္ပကိစ္စော သုဘရော သုသန္တောသော ဇီဝိတပရိက္ခာရေသု; အပ္ပာဟာရော ဟောတိ အနောဒရိကတ္တံ အနုယုတ္တော; အပ္ပမိဒ္ဓော ဟောတိ ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော; ယာယံ ကထာ အာဘိသလ္လေခိကာ စေတောဝိဝရဏသပ္ပာယာ, သေယ္ယထိဒံ – အပ္ပိစ္ဆကထာ။ပေ.။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ, ဧဝရူပိယာ ကထာယ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ ဘာဝေန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. အာရညကသုတ္တံ

၉၈. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ ဗဟုလီကရောန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပဋ္ဌော ဟောတိ အပ္ပကိစ္စော သုဘရော သုသန္တောသော ဇီဝိတပရိက္ခာရေသု; အပ္ပာဟာရော ဟောတိ အနောဒရိကတ္တံ အနုယုတ္တော; အပ္ပမိဒ္ဓော ဟောတိ ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော; အာရညကော ဟောတိ ပန္တသေနာသနော; ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာနာပာနဿတိံ ဗဟုလီကရောန္တော နစိရဿေဝ အကုပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သီဟသုတ္တံ

၉၉. ‘‘သီဟော, ဘိက္ခဝေ, မိဂရာဇာ သာယန္ဟသမယံ အာသယာ နိက္ခမတိ; အာသယာ နိက္ခမိတ္វာ ဝိဇမ္ဘတိ; ဝိဇမ္ဘိတ္វာ သမန္တာ စတုဒ္ဒိသံ [စတုဒ္ဒိသာ (သျာ. ကံ. ပီ. က.) အ. နိ. ၄.၃၃; သံ. နိ. ၃.၇၈ ပဿိတဗ္ဗံ] အနုဝိလောကေတိ; သမန္တာ စတုဒ္ဒိသံ [စတုဒ္ဒိသာ (သျာ. ကံ. ပီ. က.) အ. နိ. ၄.၃၃; သံ. နိ. ၃.၇၈ ပဿိတဗ္ဗံ] အနုဝိလောကေတွာ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒတိ; တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ ဂောစရာယ ပက္ကမတိ။ သော ဟတ္ထိဿ စေပိ ပဟာရံ ဒေတိ, သက္ကစ္စညေဝ ပဟာရံ ဒေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; မဟိံသဿ [မဟိသဿ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စေပိ ပဟာရံ ဒေတိ, သက္ကစ္စညေဝ ပဟာရံ ဒေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ဂဝဿ စေပိ ပဟာရံ ဒေတိ, သက္ကစ္စညေဝ ပဟာရံ ဒေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ဒီပိဿ စေပိ ပဟာရံ ဒေတိ, သက္ကစ္စညေဝ ပဟာရံ ဒေတိ , နော အသက္ကစ္စံ; ခုဒ္ဒကာနမ္ပိ ပါဏာနံ ပဟာရံ ဒေတိ အန္တမသော သသဗိဠာရာနမ္ပိ [သသဗိဠာရာနံ (က.)], သက္ကစ္စညေဝ ပဟာရံ ဒေတိ, နော အသက္ကစ္စံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ‘မာ မေ ယောဂ္ဂပထော နဿာ’တိ။

‘‘သီဟောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဣဒမဿ ဟောတိ သီဟနာဒသ္မိံ။ ဘိက္ခူနဉ္စေပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ကစ္စညေဝ တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ဘိက္ခုနီနဉ္စေပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ကစ္စညေဝ တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ဥပာသကာနဉ္စေပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ကစ္စညေဝ တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ဥပာသိကာနဉ္စေပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ကစ္စညေဝ တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော အသက္ကစ္စံ; ပုထုဇ္ဇနာနဉ္စေပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အန္တမသော အန္နဘာရနေသာဒါနမ္ပိ [အန္နဘာရနေသာဒါနံ (က.)], သက္ကစ္စညေဝ တထာဂတော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော အသက္ကစ္စံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဓမ္မဂရု, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ဓမ္မဂါရဝေါ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ကကုဓထေရသုတ္တံ

၁၀၀. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ [စူဠဝ. ၃၃၃, ၃၄၁] တေန ခော ပန သမယေန ကကုဓော နာမ ကောလိယပုတ္တော [ကောဠိယပုတ္တော (သီ. သျာ. က.)] အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဥပဋ္ဌာကော အဓုနာကာလင်္ကတော အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော။ တဿ ဧဝရူပော အတ္တဘာဝပ

ဋ္ဌိလာဘော ဟောတိ – သေယျထာပိ နာမ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ မာဂဓကာနိ [မာဂဓိကာနိ (သီ. ပီ. က.)] ကမဏ္ဍလုတ္တာနိ။ သော တေန အတ္တဘာဝပဋိလာဘေန နေဝ အတ္တာနံ [နေဝတ္တာနံ ဗျာဗာဓေတိ (သီ.)] နော ပရံ ဗျာဗာဓေတိ။

အထ ခော ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော ယေနာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ဧတဒဝေါစ – ''ဒေဝဒတ္တဿ, ဘန္တေ, ဧဝရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပန္နံ – 'အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဟရိဿာမီ'တိ။ သဟစိတ္တုပ္ပာဒာ စ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော တဿာ ဣဒ္ဓိယာ ပရိဟီနော''တိ။ ဣဒမဝေါစ ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော။ ဣဒံ ဝတွာ အာယသ္မန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယိ။

အထ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ကကုဓော နာမ, ဘန္တေ, ကောလိယပုတ္တော မမံ ဥပဋ္ဌာကော အစိရကာလင်္ကတော အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ တဿ ဧဝရူပော အတ္တဘာဝပဋိလာဘော – သေယျထာပိ နာမ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ မာဂဓကာနိ ကမဏ္ဍလုတ္တာနိ။ သော တေန အတ္တဘာဝပဋိလာဘေန နေဝ အတ္တာနံ နော ပရံ ဗျာဗာဓေတိ။ အထ ခော, ဘန္တေ, ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော, ဘန္တေ, ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော မံ ဧတဒဝေါစ – 'ဒေဝဒတ္တဿ, ဘန္တေ, ဧဝရူပံ ဣစ္ဆာဂတံ ဥပ္ပန္နံ – အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဟရိဿာမီတိ။ သဟစိတ္တုပ္ပာဒာ စ, ဘန္တေ, ဒေဝဒတ္တော တဿာ ဣဒ္ဓိယာ ပရိဟီနော'တိ။ ဣဒမဝေါစ, ဘန္တေ, ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော။ ဣဒံ ဝတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ''တိ။

''ကိံ ပန တေ, မောဂ္ဂလ္လာန, ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ဝိဒိတော – 'ယံ ကိဉ္စိ ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော ဘာသတိ သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ, နော အညထာ'''တိ? ''စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ဝိဒိတော မေ, ဘန္တေ, ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော – 'ယံ ကိဉ္စိ ကကုဓော ဒေဝပုတ္တော ဘာသတိ သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ, နော အညထာ'''တိ။ ''ရက္ခဿေတံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဝါစံ! (ရက္ခဿေတံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဝါစံ) [( ) သီ. သျာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု နတ္ထိ စူဠဝ. ၃၃၃ ပန သဗ္ဗတ္ထပိ ဒိဿတိယေဝ]! ဣဒါနိ သော မောဃပုရိသော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ပါတုကရိဿတိ ။

''ပဉ္စိမေ, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ   , မောဂ္ဂလ္လာန, ဧကစ္စော သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓသီလော သမာနော 'ပရိသုဒ္ဓသီလောမှီ'တိ ပဋိဇာနာတိ 'ပရိသုဒ္ဓံ မေ သီလံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ'န္တိ။ တမေနံ သာဝကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ – 'အယံ ခော ဘဝံ သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓသီလော သမာနော ပရိသုဒ္ဓသီလောမှီ'တိ ပဋိဇာနာတိ 'ပရိသုဒ္ဓံ မေ သီလံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ'န္တိ။ မယဉ္စေဝ ခော ပန ဂိဟီနံ အာရောစေယျာမ, နာဿဿ မနာပံ။ ယံ ခော ပနဿ အမနာပံ, ကထံ နံ [ကထံ နု တံ (သီ.), ကထံ နု (သျာ. ကံ. ပီ. က.), ကထံ တံ (ကတ္ထစိ)] မယံ တေန သမုဒာစရေယျာမ – 'သမ္မန္နတိ ခော ပန စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန; ယံ တုမော ကရိဿတိ တုမောဝ တေန ပညာယိဿတီ'တိ ။ ဧဝရူပံ ခော, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရံ သာဝကာ သီလတော ရက္ခန္တိ; ဧဝရူပော စ ပန သတ္ထာ သာဝကေဟိ သီလတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသတိ [ပစ္စာသိံသတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။

''ပုန စပရံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဣဓေကစ္စော သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါ သမာနော 'ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါမှီ'တိ ပဋိဇာနာတိ 'ပရိသုဒ္ဓော မေ အာဇီဝေါ ပရိယောဒာတော အသံကိလိဋ္ဌော'တိ။ တမေနံ သာဝကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ – 'အယံ ခော ဘဝံ သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါ သမာနော ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါမှီ'တိ ပဋိဇာနာတိ 'ပရိသုဒ္ဓော မေ အာဇီဝေါ ပရိယောဒာတော အသံကိလိဋ္ဌော'တိ။ မယဉ္စေဝ ခော ပန ဂိဟီနံ အာရောစေယျာမ, နာဿဿ မနာပံ။ ယံ ခော ပနဿ အမနာပံ, ကထံ နံ မယံ တေန သမုဒာစရေယျာမ – 'သမ္မန္နတိ ခော ပန စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပ

ရိက္ခာရေန; ယံ တုမော ကရိဿတိ တုမောဝ တေန ပညာယိဿတီ’တိ။ ဝေရူပံ ခေါ, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရံ သာဝကာ အာဇီဝတော ရက္ခန္တိ; ဝေရူပေ စ ပန သတ္ထာ သာဝကေဟိ အာဇီဝတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသတိ။

‘‘ပုန စပရံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဣဓေကစ္စော သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓာ မေ ဓမ္မဒေသနာ ပရိယောဒာတာ အသံကိလိဋ္ဌာ’တိ။ တမေနံ သာဝကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘အယံ ခေါ ဘဝံ သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနော သမာနော ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓာ မေ ဓမ္မဒေသနာ ပရိယောဒာတာ အသံကိလိဋ္ဌာ’တိ။ မယဉ္စေဝ ခေါ ပန ဂိဟီနံ အာရောစေယျာမ, နာဿဿ မနာပံ။ ယံ ခေါ ပနဿ အမနာပံ, ကထံ နံ မယံ တေန သမုဒာစရေယျာမ – ‘သမ္မန္နတိ ခေါ ပန စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန; ယံ တုမော ကရိဿတိ တုမောဝ တေန ပညာယိဿတီ’တိ။ ဝေရူပံ ခေါ, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရံ သာဝကာ ဓမ္မဒေသနတော ရက္ခန္တိ ; ဝေရူပေ စ ပန သတ္ထာ သာဝကေဟိ ဓမ္မဒေသနတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသတိ။

‘‘ပုန စပရံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဣဓေကစ္စော သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဝေယျာကရဏံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ တမေနံ သာဝကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘အယံ ခေါ ဘဝံ သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏော သမာနော ပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဝေယျာကရဏံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ မယဉ္စေဝ ခေါ ပန ဂိဟီနံ အာရောစေယျာမ, နာဿဿ မနာပံ ။ ယံ ခေါ ပနဿ အမနာပံ, ကထံ နံ မယံ တေန သမုဒာစရေယျာမ – ‘သမ္မန္နတိ ခေါ ပန စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန; ယံ တုမော ကရိဿတိ တုမောဝ တေန ပညာယိဿတီ’တိ။ ဝေရူပံ ခေါ, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရံ သာဝကာ ဝေယျာကရဏတော ရက္ခန္တိ; ဝေရူပေ စ ပန သတ္ထာ သာဝကေဟိ ဝေယျာကရဏတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသတိ။

‘‘ပုန စပရံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ဣဓေကစ္စော သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဉာဏဒဿနံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ တမေနံ သာဝကာ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘အယံ ခေါ ဘဝံ သတ္ထာ အပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနော သမာနော ပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာတိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဉာဏဒဿနံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ မယဉ္စေဝ ခေါ ပန ဂိဟီနံ အာရောစေယျာမ, နာဿဿ မနာပံ။ ယံ ခေါ ပနဿ အမနာပံ, ကထံ နံ မယံ တေန သမုဒာစရေယျာမ – ‘သမ္မန္နတိ ခေါ ပန စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန; ယံ တုမော ကရိဿတိ တုမောဝ တေန ပညာယိဿတီ’တိ။ ဝေရူပံ ခေါ, မောဂ္ဂလ္လာန, သတ္ထာရံ သာဝကာ ဉာဏဒဿနတော ရက္ခန္တိ; ဝေရူပေ စ ပန သတ္ထာ သာဝကေဟိ ဉာဏဒဿနတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသတိ။ ဣမေ ခေါ, မောဂ္ဂလ္လာန, ပဉ္စ သတ္ထာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

‘‘အဟံ ခေါ ပန, မောဂ္ဂလ္လာန, ပရိသုဒ္ဓသီလော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓသီလောမှီ’တိ ပဋိဇာနာမိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ သီလံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ န စ မံ သာဝကာ သီလတော ရက္ခန္တိ, န စာဟံ သာဝကေဟိ သီလတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသာမိ။ ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါ သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါမှီ’တိ ပဋိဇာနာမိ ‘ပရိသုဒ္ဓေါ မေ အာဇီဝေါ ပရိယောဒာတော အသံကိလိဋ္ဌော’တိ။ န စ မံ သာဝကာ အာဇီဝတော ရက္ခန္တိ, န စာဟံ သာဝကေဟိ အာဇီဝတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသာမိ။ ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာမိ ‘ပရိသုဒ္ဓာ မေ ဓမ္မဒေသနာ ပရိယောဒာတာ အသံကိလိဋ္ဌာ’တိ။ န စ မံ သာဝကာ ဓမ္မဒေသနတော ရက္ခန္တိ, န စာဟံ သာဝကေဟိ ဓမ္မဒေသနတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသာမိ။ ပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏောမှီ’တိ ပဋိဇာနာမိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဝေယျာကရဏံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ န စ မံ သာဝကာ ဝေယျာကရဏတော ရက္ခန္တိ, န စာဟံ သာဝကေဟိ ဝေယျာကရဏတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသာမိ။ ပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနော သမာနော ‘ပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနောမှီ’တိ ပဋိဇာနာမိ ‘ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဉာဏဒဿနံ ပရိယောဒာတံ အသံကိလိဋ္ဌ’န္တိ။ န စ မံ သာဝကာ ဉာဏဒဿနတော ရက္ခန္တိ, န စာဟံ သာဝကေဟိ ဉာဏဒဿနတော ရက္ခံ ပစ္စာသီသာမီ’’တိ။ ဒသမံ။

ကကုဓဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒွေဝ သမ္ဗအာ ဗျာကရဏံ၊ ဖာသု အကုပ္ပပဉ္စမံ။
သုတံ ကထာ အာရညကော၊ သီဟော စ ကကုဓော ဒသာတိ။

ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၃. တတိယပဏ္ဏာသကံ

(၁၁) ၁. ဖာသုဝိဟာရဝဂ္ဂေါ

၁. သာရဇ္ဇသုတ္တံ

၁၀၁. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏာ ဓမ္မာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ, ဗဟုဿုတော ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, အဿဒ္ဓဿ သာရဇ္ဇံ ဟောတိ, သဒ္ဓဿ တံ သာရဇ္ဇံ န ဟောတိ။ တသ္မာယံ ဓမ္မော သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏော။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလဿ သာရဇ္ဇံ ဟောတိ, သီလဝတော တံ သာရဇ္ဇံ န ဟောတိ။ တသ္မာယံ ဓမ္မော သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏော။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပဿုတဿ သာရဇ္ဇံ ဟောတိ, ဗဟုဿုတဿ တံ သာရဇ္ဇံ န ဟောတိ။ တသ္မာယံ ဓမ္မော သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏော။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, ကုသီတဿ သာရဇ္ဇံ ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယဿ တံ သာရဇ္ဇံ န ဟောတိ။ တသ္မာယံ ဓမ္မော သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏော။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုပ္ပညဿ သာရဇ္ဇံ ဟောတိ, ပညဝတော တံ သာရဇ္ဇံ န ဟောတိ။ တသ္မာယံ ဓမ္မော သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သေခဝေသာရဇ္ဇကရဏာ ဓမ္မာ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဥဿင်္ကိတသုတ္တံ

၁၀၂. “ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတော ဟောတိ ဟပဘိက္ခုတိ အပိ အကုပ္ပဓမ္မောပိ [အပိ အကုပ္ပဓမ္မော (သီ. သျာ. ကံ.)] ။

ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝေသိယာဂောစရော ဝါ ဟောတိ, ဝိဓဝါဂောစရော ဝါ ဟောတိ, ထုလ္လကုမာရိကာဂောစရော ဝါ ဟောတိ, ပဏ္ဍကဂောစရော ဝါ ဟောတိ, ဘိက္ခုနိဂောစရော ဝါ ဟောတိ။

“ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတော ဟောတိ ဟပဘိက္ခုတိ အပိ အကုပ္ပဓမ္မောပီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. မဟာစောရသုတ္တံ

၁၀၃. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတိ, နိလ္လောပမ္ပိ ဟရတိ, ဧကာဂါရိကမ္ပိ ကရောတိ, ပရိပန္ထေပိ တိဋ္ဌတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော စ ဟောတိ, ဂဟနနိဿိတော စ, ဗလဝနိဿိတော စ, ဘောဂစာဂီ စ, ဧကစာရီ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော နဒီဝိဒုဂ္ဂံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ ပဗ္ဗတဝိသမံ ဝါ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော တိဏဂဟနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ ရုက္ခဂဟနံ ဝါ ရောဓံ [ဂေဓံ (သီ.) အ. နိ. ၃.၅၁] ဝါ မဟာဝနသဏ္ဍံ ဝါ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ရာဇာနံ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣမေ မေ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒါယ အတ္ထံ ဘဏိဿန္တီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တျဿ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒါယ အတ္ထံ ဘဏန္တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဘောဂစာဂီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော အဍ္ဎော ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣတော ဘောဂေန ပဋိသန္ထရိဿာမီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တတော ဘောဂေန ပဋိသန္ထရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဘောဂစာဂီ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဧကစာရီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဧကကောဝ ဂဟဏာနိ [နိဂ္ဂဟဏာနိ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ကတ္တာ ဟောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ‘မာ မေ ဂုယှမန္တာ ဗဟိဒ္ဓါ သမ္ဘေဒံ အဂမံသူ’တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဧကစာရီ ဟောတိ။

“ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတိ နိလ္လောပမ္ပိ ဟရတိ ဧကာဂါရိကမ္ပိ ကရောတိ ပရိပန္ထေပိ တိဋ္ဌတိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပါပဘိက္ခု ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော စ ဟောတိ, ဂဟနနိဿိတော စ, ဗလဝနိဿိတော စ, ဘောဂစာဂီ စ, ဧကစာရီ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဝိသမေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ဝိသမေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ဝိသမေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ အန္တဂ္ဂါဟိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ရာဇာနံ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣမေ မေ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒါယ အတ္ထံ ဘဏိဿန္တီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တျဿ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒါယ အတ္ထံ ဘဏန္တိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဘောဂစာဂီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣတော လာဘေန ပဋိသန္ထရိဿာမီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တတော လာဘေန ပဋိသန္ထရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဘောဂစာဂီ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဧကစာရီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဧကကောဝ ပစ္စန္တိမေသု ဇနပဒေသု နိဝါသံ ကပ္ပေတိ။ သော တတ္ထ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမန္တော လာဘံ လဘတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပါပဘိက္ခု ဧကစာရီ ဟောတိ။

“ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပါပဘိက္ခု ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတီ”တိ။ ဒသမံ။

၄. သမဏသုခုမာလသုတ္တံ

၁၀၄. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ ယေဟိ ခော ပန သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရတိ , တ္ယာသ္သ [တ္ယာသ္သ (က.) အ. နိ. ၄.၈၇] မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပံယေဝ ဥပဟာရံ ဥပဟရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပံ။ ယာနိ ခော ပန တာနိ ဝေဒယိတာနိ ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ သေမ္ဟသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ ဝါတသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ သန္နိပါတိကာနိ ဝာ ဥတုပရိဏာမဇာနိ ဝာ ဝိသမပရိဟာရဇာနိ ဝာ ဩပက္ကမိကာနိ ဝာ ကမ္မဝိပာကဇာနိ ဝာ, တာနိသ္သ န ဗဟုဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ, စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သမဏေသု သမဏသုခုမာလော ဟောတိ။

''ယဉ္ဟိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမဏေသု သမဏသုခုမာလော'တိ, မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ [မမေဝ တံ သမ္မာ (?)] ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမဏေသု သမဏသုခုမာလော'တိ ။ အဟဉ္ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ယာစိတောဝ ဗဟုလံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော; ယာစိတောဝ ဗဟုလံ ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇာမိ, အပ္ပံ အယာစိတော။ ယေဟိ ခော ပန ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟရာမိ, တေ မံ မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ကာယကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန ; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ ဝစီကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပေနေဝ ဗဟုလံ မနောကမ္မေန သမုဒာစရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပေန; မနာပံယေဝ ဥပဟာရံ ဥပဟရန္တိ, အပ္ပံ အမနာပံ။ ယာနိ ခော ပန တာနိ ဝေဒယိတာနိ – ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ သေမ္ဟသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ ဝါတသမုဋ္ဌာနာနိ ဝာ သန္နိပါတိကာနိ ဝာ ဥတုပရိဏာမဇာနိ ဝာ ဝိသမပရိဟာရဇာနိ ဝာ ဩပက္ကမိကာနိ ဝာ ကမ္မဝိပာကဇာနိ ဝာ – တာနိ မေ န ဗဟုဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အပ္ပာဗာဓောဟမသ္မိ, စတုန္နံ ခော ပနသ္မိ [စတုန္နံ ခော ပန (သီ.), စတုန္နံ (သျာ. ပီ.)] ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ [နိကာမလာဘီ ဟောမိ (သီ. က.)] အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနံ ခယာ။ပေ။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။

''ယဉ္ဟိ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမဏေသု သမဏသုခုမာလော'တိ, မမေဝ တံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'သမဏေသု သမဏသုခုမာလော'''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဖာသုဝိဟာရသုတ္တံ

၁၀၅. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဖာသုဝိဟာရာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော မေတ္တံ ကာယကမ္မံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ သဗ္ရဟ္မစာရီသု အာဝိ စေဝ ရဟော စ, မေတ္တံ ဝစီကမ္မံ။ပေ။ မေတ္တံ မနောကမ္မံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ သဗ္ရဟ္မစာရီသု အာဝိ စေဝ ရဟော စ။ ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ, တထာရူပေဟိ သီလေဟိ သီလသာမညဂတော ဝိဟရတိ သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ အာဝိ စေဝ ရဟော စ။ ယာယံ ဒိဋ္ဌိ အရိယာ နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တထာရူပာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတိ သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ အာဝိ စေဝ ရဟော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဖာသုဝိဟာရာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အာနန္ဒသုတ္တံ

၁၀၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

"ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ [ဘိက္ခုသံဃော (သျာ. ပီ.)] ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ? "ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု အတ္တနာ [အတ္တနာ စ (ပီ. က.)] သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော [နော စ (က.)] ပရံ အဓိသီလေ သမ္ပဝတ္တာ [သမ္ပဝတ္တာ ဟောတိ (က.)]; ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ။

"သိယာ ပန, ဘန္တေ, အညောပိ ပရိယာယော ယထာ ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ? "သိယာ, အာနန္ဒ [အာနန္ဒာတိ ဘဂဝါ အာဝေါစ (သျာ. ပီ.)]! ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ အဓိသီလေ သမ္ပဝတ္တာ; အတ္တာနုပေက္ခီ စ ဟောတိ, နော ပရာနုပေက္ခီ; ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ။

"သိယာ ပန, ဘန္တေ, အညောပိ ပရိယာယော ယထာ ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ? "သိယာ, အာနန္ဒ! ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ အဓိသီလေ သမ္ပဝတ္တာ; အတ္တာနုပေက္ခီ စ ဟောတိ, နော ပရာနုပေက္ခီ; အပညာတော စ ဟောတိ, တေန စ အပညာတကေန နော ပရိတဿတိ; ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ။

"သိယာ ပန, ဘန္တေ, အညောပိ ပရိယာယော ယထာ ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ? "သိယာ, အာနန္ဒ! ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ အဓိသီလေ သမ္ပဝတ္တာ; အတ္တာနုပေက္ခီ စ ဟောတိ, နော ပရာနုပေက္ခီ; အပညာတော စ ဟောတိ, တေန စ အပညာတကေန နော ပရိတဿတိ; စတုန္နဉ္စ [စတုန္နံ (ပီ. က.)] ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ။

"သိယာ ပန, ဘန္တေ, အညောပိ ပရိယာယော ယထာ ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျာ"တိ? "သိယာ, အာနန္ဒ! ယတော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ အဓိသီလေ သမ္ပဝတ္တာ; အတ္တာနုပေက္ခီ စ ဟောတိ, နော ပရာနုပေက္ခီ; အပညာတော စ ဟောတိ, တေန စ အပညာတကေန နော ပရိတဿတိ; စတုန္နဉ္စ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝါနဉ္စ [အာသဝါနံ (သီ. ပီ. က.)] ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဧတ္တာဝတာပိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သင်္ဃေ ဝိဟရန္တော ဖာသုံ ဝိဟရေယျ။

"ဣမမှာ စာဟံ, အာနန္ဒ, ဖာသုဝိဟာရာ အညော ဖာသုဝိဟာရော ဥတ္တရိတရော ဝါ ပဏီတတရော ဝါ နတ္ထီတိ ဝဒါမီ"တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သီလသုတ္တံ

၁၀၇. "ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

"ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ။

"ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ"တိ။ သတ္တမံ။

၈. အသေခသုတ္တံ

၁၀၈. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

''ကတမေဟိ, ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသေခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေခေန ပညာက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေခေန ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. စာတုဒ္ဒိသသုတ္တံ

၁၀၉. ''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု စာတုဒ္ဒိသော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော , ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ, ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု စာတုဒ္ဒိသော ဟောတီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. အရညသုတ္တံ

၁၁၀. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝိတု''န္တိ။ ဒသမံ။

ဖာသုဝိဟာရဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သာရဇ္ဇံ သင်္ကိတော စောရော၊ သုခုမာလံ ဖာသု ပဉ္စမံ။
အာနန္ဒ သီလာသေခါ စ၊ စာတုဒ္ဒိသော အရညေန စာတိ။

(၁၂) ၂. အန္ဓကဝိန္ဒဝဂ္ဂော

၁. ကုလူပကသုတ္တံ

၁၁၁. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ကုလူပကော ဘိက္ခု ကုလေသု အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အသန္ထဝဝိဿာသီ [အသန္ဓုတဝိဿာသီ (သီ.), အသန္ထဝဝိဿာသီ (က.)] စ ဟောတိ, အနိဿရဝိကပ္ပီ စ, ဝိဿဋ္ဌုပသေဝီ [ဝိယတ္ထုပသေဝီ (သီ.), ဗျတ္ထုပသေဝီ (သျာ. ကံ.), ဝျတ္တူပသေဝီ (ပီ.)] စ, ဥပကဏ္ဏကဇပ္ပီ စ, အတိယာစနကော စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ကုလူပကော ဘိက္ခု ကုလေသု အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ကုလူပကော ဘိက္ခု ကုလေသု ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န အသန္ထဝဝိဿာသီ စ ဟောတိ, န အနိဿရဝိကပ္ပီ စ, န ဝိဿဋ္ဌုပသေဝီ စ, န ဥပကဏ္ဏကဇပ္ပီ စ, န အတိယာစနကော စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ကုလူပကော ဘိက္ခု ကုလေသု ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ပစ္ဆာသမဏသုတ္တံ

၁၁၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပစ္ဆာသမဏော န အာဒာတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အတိဒူရေ ဝါ ဂစ္ဆတိ အစ္စာသန္နေ ဝါ , န ပတ္တပရိယာပန္နံ ဂဏှာတိ, အာပတ္တိသာမန္တာ ဘဏမာနံ န နိဝါရေတိ, ဘဏမာနဿ အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပါတေတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ ဇဠော ဧဠမူဂေါ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပစ္ဆာသမဏော န အာဒာတဗ္ဗော။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပစ္ဆာသမဏော အာဒာတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? နာတိဒူရေ ဂစ္ဆတိ န အစ္စာသန္နေ, ပတ္တပရိယာပန္နံ ဂဏှာတိ, အာပတ္တိသာမန္တာ ဘဏမာနံ နိဝါရေတိ , ဘဏမာနဿ န အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပါတေတိ, ပညဝါ ဟောတိ အဇဠော အနေဠမူဂေါ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပစ္ဆာသမဏော အာဒာတဗ္ဗော’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သမ္မာသမာဓိသုတ္တံ

၁၁၃. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော သမ္မာသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, အက္ခမော သဒ္ဒါနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အက္ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော သမ္မာသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော သမ္မာသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, ခမော သဒ္ဒါနံ, ခမော ဂန္ဓာနံ, ခမော ရသာနံ, ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော သမ္မာသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတု’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. အန္ဓကဝိန္ဒသုတ္တံ

၁၁၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ အန္ဓကဝိန္ဒေ။ အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

"ယေ တေ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခူ နတ အစိရပဗ္ဗဇိတာ အစုနာဂတာ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ, တေ တေ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခူ ပဥ္စသု ဓမ္မေသု သမာဒပေတဗ္ဗာ [သမာအာပေတဗ္ဗာ (?)] နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ ။ ကတမေသု ပဥ္စသု? 'ဧထ တုမ္ဟေ, အာဝုသော, သီလဝ ဟောထ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတာ ဝိဟရထ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နာ အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝိနော, သမာဒာယ သိက္ခထ သိက္ခာပဒေသူ'တိ – ဣတိ ပာတိမောက္ခသံဝရေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

"'ဧထ တုမ္ဟေ, အာဝုသော, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ ဝိဟရထ အာရက္ခသတိနော နိပက္ကသတိနော [နိပကသတိနော (သီ. သျာ.), နေပက္ကသတိနော (?)], သာရက္ခိတမာနသာ သတာရက္ခေန စေတသာ သမန္နာဂတာ'တိ – ဣတိ ဣန္ဒြိယသံဝရေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

"'ဧထ တုမ္ဟေ, အာဝုသော, အပ္ပဘဿာ ဟောထ, ဘဿေ ပရိယန္တကာရိနော'တိ – ဣတိ ဘဿပရိယန္တေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

"'ဧထ တုမ္ဟေ, အာဝုသော, အာရညိကာ ဟောထ, အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ ပဋိသေဝထာ'တိ – ဣတိ ကာယဝူပကာသေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

"'ဧထ တုမ္ဟေ, အာဝုသော, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ ဟောထ သမ္မာဒဿနေန သမန္နာဂတာ'တိ – ဣတိ သမ္မာဒဿနေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။ ယေ တေ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခူ နတ အစိရပဗ္ဗဇိတာ အစုနာဂတာ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ, တေ တေ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခူ ဣမေသု ပဥ္စသု ဓမ္မေသု သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ"တိ ။ စတုတ္ထံ။

၅. မစ္ဆရိနီသုတ္တံ

၁၁၅. "ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အာဝါသမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, ကုလမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, လာဘမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, ဓမ္မမစ္ဆရိနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

"ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? န အာဝါသမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, န ကုလမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, န လာဘမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, န ဝဏ္ဏမစ္ဆရိနီ ဟောတိ, န ဓမ္မမစ္ဆရိနီ ဟောတိ ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ"တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဝဏ္ဏနာသုတ္တံ

၁၁၆. "ပဥ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂါဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

"ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂါဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ, သဒ္ဓာဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ"တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဣန္ဒြိယကိစ္စသုတ္တံ

၁၁၇. ''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဣဿုကိနီ စ ဟောတိ, မစ္ဆရိနီ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ [သဒ္ဓာဒေယျဉ္စ (သျာ.)] ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ , အနိဿုကိနီ စ ဟောတိ, အမစ္ဆရိနီ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကသုတ္တံ

၁၁၈. ''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ စ ဟောတိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

''ပဥ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ စ, ဟောတိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပာ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. မိစ္ဆာဝါစာသုတ္တံ

၁၁၉. ''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, မိစ္ဆာဝါစာ စ ဟောတိ, မိစ္ဆာကမ္မန္တာ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သမ္မာဝါစာ စ ဟောတိ, သမ္မာကမ္မန္တာ စ, သဒ္ဓာဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. မိစ္ဆာဝါယာမသုတ္တံ

၁၂၀. ''ပဥ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, မိစ္ဆာဝါယာမာ စ ဟောတိ, မိစ္ဆာသတိနီ စ [မိစ္ဆာသတိ စ (သျာ.)] , သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

''ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝ

ဏ္ဏံ ဘာသတိ, သမ္မာတယာမာ စ ဟောတိ, သမ္မာသတိနီ စ, သဒ္ဓာဒေယ္ယံ န ဝိနိပာတေတိ။ ဣမေပိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ ဒသမံ။

အန္ဓကဝိန္ဒဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ကုလူပကော ပစ္ဆာသမဏော၊ သမာဓိအန္ဓကဝိန္ဒံ။
မစ္ဆရီ ဝဏ္ဏနာ ဣဿာ၊ ဒိဋ္ဌိတစာယ တယမာတိ။

(၁၃) ၃. ဂိလာနဝဂ္ဂော

၁. ဂိလာနသုတ္တံ

၁၂၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဂိလာနသာလာ တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ အညတရံ ဘိက္ခုံ ဒုဗ္ဗလံ ဂိလာနကံ; ဒိသွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

"ယံ ကိဉ္စိ [ယံ ကိဉ္စိ (သျာ. ကံ.)], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုံ ဒုဗ္ဗလံ [ဘိက္ခဝေ ဒုဗ္ဗလံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဂိလာနကံ ပဉ္စ ဓမ္မာ န ဝိဇဟန္တိ, တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – 'နစိရဿေဝ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿတီ'"တိ။

"ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ [သဗ္ဗတ္ထပိ ဧဝမေဝ ဒိဿတိ], သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ, မရဏသညာ ခေါ ပနဿ အဇ္ဈတ္တံ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ယံ ကိဉ္စိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုံ ဒုဗ္ဗလံ ဂိလာနကံ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ န ဝိဇဟန္တိ, တဿေတံ ပါဋိကင်္ခံ – 'နစိရဿေဝ အာသဝါနံ ခယာ။ပေ။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿတီ'"တိ။ ပဌမံ။

၂. သတိသူပဋ္ဌိတသုတ္တံ

၁၂၂. "ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဘာဝေတိ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဗဟုလီကရောတိ, တဿ ဒွိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ, သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ။

"ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဇ္ဈတ္တညေဝ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ ဓမ္မာနံ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ, အသုဘာနုပဿီ ကာယေ ဝိဟရတိ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညီ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ, သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အနိစ္စာနုပဿီ။ ယော ဟိ ကောစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဘာဝေတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ ဗဟုလီကရောတိ, တဿ ဒွိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ, သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ"တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမဥပဋ္ဌာကသုတ္တံ

၁၂၃. "ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနော ဒုပဋ္ဌာကော [ဒုပဋ္ဌာကော (သျာ. ကံ. ပီ. က.) မဟာဝ. ၃၆၆] ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အသပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ န ဇာနာတိ, ဘေသဇ္ဇံ နပ္ပဋိသေဝိတာ ဟောတိ, အတ္ထကာမဿ ဂိလာနုပဋ္ဌာကဿ န ယထာဘူတံ အာဗာဓံ အာဝိကတ္တာ ဟောတိ အဘိက္ကမန္တံ ဝါ အဘိက္ကမတီတိ ပဋိက္ကမန္တံ ဝါ ပဋိက္ကမတီတိ ဌိတံ ဝါ ဌိတောတိ, ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ [တိပ္ပာနံ (သီ.) မဟာဝ. ၃၆၆] ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အနဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနော ဒုပဋ္ဌာကော ဟောတိ။

"ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနော သူပဋ္ဌာကော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ ဇာနာတိ, ဘေသဇ္ဇံ ပဋိသေဝိတာ ဟောတိ, အတ္ထကာမဿ ဂိလာနုပဋ္ဌာကဿ ယထာဘူတံ အာဗာဓံ အာဝိကတ္တာ ဟောတိ အဘိက္ကမန္တံ ဝါ အဘိက္ကမတီတိ ပဋိက္ကမန္တံ ဝါ ပဋိက္ကမတီတိ ဌိတံ ဝါ ဌိတောတိ, ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပါနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနော သူပဋ္ဌာကော ဟောတီ"တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယဥပဋ္ဌာကသုတ္တံ

၁၂၄. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော နာလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? နပ္ပဋိဗလော ဟောတိ ဘေသဇ္ဇံ သံဝိဓာတုံ; သပ္ပာယာသပ္ပာယံ န ဇာနာတိ, အသပ္ပာယံ ဥပနာမေတိ, သပ္ပာယံ အပနာမေတိ; အာမိသန္တရော ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတိ, နော မေတ္တစိတ္တော ; ဇေဂုစ္ဆီ ဟောတိ ဥစ္စာရံ ဝါ ပဿာဝံ ဝါ ဝန္တံ ဝါ ခေဠံ ဝါ နီဟရိတုံ; နပ္ပဋိဗလော ဟောတိ ဂိလာနံ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ [သမာအပေတုံ (?) မဟာဝ. ၃၆၆] သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော နာလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပဋိဗလော ဟောတိ ဘေသဇ္ဇံ သံဝိဓာတုံ; သပ္ပာယာသပ္ပာယံ ဇာနာတိ, အသပ္ပာယံ အပနာမေတိ, သပ္ပာယံ ဥပနာမေတိ; မေတ္တစိတ္တော ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတိ, နော အာမိသန္တရော; အဇေဂုစ္ဆီ ဟောတိ ဥစ္စာရံ ဝါ ပဿာဝံ ဝါ ဝန္တံ ဝါ ခေဠံ ဝါ နီဟရိတုံ; ပဋိဗလော ဟောတိ ဂိလာနံ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အလံ ဂိလာနံ ဥပဋ္ဌာတု''န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမအနာယုဿာသုတ္တံ

၁၂၅. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အနာယုဿာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ န ဇာနာတိ, အပရိဏတဘောဇီ စ ဟောတိ, အကာလစာရီ စ ဟောတိ, အဗ္ရဟ္မစာရီ စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ အနာယုဿာ။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အာယုဿာ။ ကတမေ ပဉ္စ? သပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ ဇာနာတိ, ပရိဏတဘောဇီ စ ဟောတိ, ကာလစာရီ စ ဟောတိ, ဗ္ရဟ္မစာရီ စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ အာယုဿာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယအနာယုဿာသုတ္တံ

၁၂၆. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အနာယုဿာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ န ဇာနာတိ, အပရိဏတဘောဇီ စ ဟောတိ, ဒုဿီလော စ, ပာပမိတ္တော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ အနာယုဿာ။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အာယုဿာ။ ကတမေ ပဉ္စ ? သပ္ပာယကာရီ ဟောတိ, သပ္ပာယေ မတ္တံ ဇာနာတိ, ပရိဏတဘောဇီ စ ဟောတိ, သီလဝါ စ, ကလျာဏမိတ္တော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ အာယုဿာ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝပကာသသုတ္တံ

၁၂၇. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နာလံ သင်္ဃမ္ဟာ ဝပကာသိတုံ [ဝိ + အပ + ကာသိတုံ = ဝပကာသိတုံ]။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပါတေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန သေနာသနေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန, ကာမသင်္ကပ္ပဗဟုလော စ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နာလံ သင်္ဃမ္ဟာ ဝပကာသိတုံ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ သင်္ဃမ္ဟာ ဝပကာသိတုံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပါတေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန သေနာသနေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန ,

နေကၡမ္မသင္ကပ္ပဗဟုလော [န ကာမသင္ကပ္ပဗဟုလော (က.)] စ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ သင္ဃမ္ဟာ ဝပကာသိတု’’န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. သမဏသုခသုတ္တံ

၁၂၈. ‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏဒုက္ခာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပာတေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန သေနာသနေန, အသန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန, အနဘိရတော စ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမဏဒုက္ခာနိ။

‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏသုခါနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန စီဝရေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပာတေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန သေနာသနေန, သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရေန ဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန, အဘိရတော စ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမဏသုခါနီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပရိကုပ္ပသုတ္တံ

၁၂၉. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာပါယိကာ နေရယိကာ ပရိကုပ္ပာ အတေကိစ္ဆာ။ ကတမေ ပဉ္စ? မာတာ [မာတရံ (က.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတာ ဟောတိ, ပိတာ [ပိတရံ (က.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတော [ဝေါရောပိတာ (က.)] ဟောတိ, အရဟံ [အရဟန္တံ (က.), အရဟာ (သ္ယာ.)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတော ဟောတိ, တထာဂတဿ ဒုဋ္ဌေန စိတ္တေန လောဟိတံ ဥပ္ပာဒိတံ ဟောတိ, သင္ဃော ဘိန္နော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာပါယိကာ နေရယိကာ ပရိကုပ္ပာ အတေကိစ္ဆာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဗ္ယသနသုတ္တံ

၁၃၀. ‘‘ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗ္ယသနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဉာတိဗ္ယသနံ, ဘောဂဗ္ယသနံ, ရောဂဗ္ယသနံ, သီလဗ္ယသနံ, ဒိဋ္ဌိဗ္ယသနံ။ န, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ဉာတိဗ္ယသနဟေတု ဝါ ဘောဂဗ္ယသနဟေတု ဝါ ရောဂဗ္ယသနဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ သီလဗ္ယသနဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ဒိဋ္ဌိဗ္ယသနဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗ္ယသနာနိ။

‘‘ပဉ္စိမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ ပဉ္စ? ဉာတိသမ္ပဒါ, ဘောဂသမ္ပဒါ, အာရောဂ္ယသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ။ န, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ဉာတိသမ္ပဒါဟေတု ဝါ ဘောဂသမ္ပဒါဟေတု ဝါ အာရောဂ္ယသမ္ပဒါဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ သီလသမ္ပဒါဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါဟေတု ဝါ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သမ္ပဒါ’’တိ။ ဒသမံ။

ဂိလာနဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဂိလာနော သတိသူပဋ္ဌိ၊ ဒွေ ဥပဋ္ဌာကာ ဒုတာယုသာ။
ဝပကာသသမဏသုခါ၊ ပရိကုပ္ပံ ဗ္ယသနေန စာတိ။

(၁၄) ၄. ရာဇဝဂ္ဂော

၁. ပဌမစက္ကာနုဝတ္တနသုတ္တံ

၁၃၁. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မေနေဝ စက္ကံ ဝတ္တေတိ [ပဝတ္တေတိ (သျာ. ပီ. က.)]; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ [အပ္ပတိဝတ္တိယံ (သီ.)] ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပာဏိနာ။

‘‘ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ အတ္ထညူ စ ဟောတိ, ဓမ္မညူ စ, မတ္တညူ စ, ကာလညူ စ, ပရိသညူ စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မေနေဝ စက္ကံ ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပာဏိနာ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မေနေဝ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

‘‘ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော အတ္ထညူ, ဓမ္မညူ, မတ္တညူ, ကာလညူ, ပရိသညူ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မေနေဝ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ ဓမ္မစက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယစက္ကာနုဝတ္တနသုတ္တံ

၁၃၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ပိတရာ ပဝတ္တိတံ စက္ကံ ဓမ္မေနေဝ အနုပ္ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပာဏိနာ။

‘‘ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော အတ္ထညူ စ ဟောတိ, ဓမ္မညူ စ, မတ္တညူ စ, ကာလညူ စ, ပရိသညူ စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ပိတရာ ပဝတ္တိတံ စက္ကံ ဓမ္မေနေဝ အနုပ္ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပာဏိနာ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သာရိပုတ္တော တထာဂတေန အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ သမ္မဒေဝ အနုပ္ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိံ။

‘‘ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တော အတ္ထညူ, ဓမ္မညူ, မတ္တညူ , ကာလညူ, ပရိသညူ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သာရိပုတ္တော တထာဂတေန အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ သမ္မဒေဝ အနုပ္ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဓမ္မရာဇာသုတ္တံ

၁၃၃. ‘‘ယောပိ သော [ယောပိ ခော (သီ. သျာ. ပီ.)] , ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ, သောပိ န အရာဇကံ စက္ကံ ဝတ္တေတီ’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝောစ – ‘‘ကော ပန, ဘန္တေ, ရညော

စက္ကဝတ္တိဿ ဓမ္မိကဿ ဓမ္မရညော ရာဇာ''တိ? ''ဓမ္မော, ဘိက္ခု''တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။

''ဣဓ, ဘိက္ခု, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ က ရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ အန္တောဇနသ္မိံ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂ ရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒ ဟတိ ခတ္တိယေသု အနုယန္တေသု [အနုယုတ္တေသု (သီ.) အ. နိ. ၃.၁၄] ။ပေ။ ဗလကာယသ္မိံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေ သု နေဂမဇာနပဒေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု မိဂပက္ခီသု။ သ ခော သော, ဘိက္ခု, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မ မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ အန္တောဇနသ္မိံ ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ ခတ္တိယေသု အနုယန္တေသု ဗလကာယသ္မိံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု နေဂမဇာနပဒေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု မိ ဂပက္ခီသု ဓမ္မေနေဝ စက္ကံ ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပါဏိနာ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခု, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ ဘိက္ခူသု – 'ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗံ; ဧဝရူပံ ဝစီ ကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ဝစီကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗံ; ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗံ; ဧ ဝရူပေါ အာဇီဝေါ သေဝိတဗ္ဗော, ဧဝရူပေါ အာဇီဝေါ န သေဝိတဗ္ဗော; ဧဝရူပေါ ကမနိဂမော သေဝိတဗ္ဗော, ဧဝရူပေါ ကမနိဂမော န သေဝိတဗ္ဗော'တိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္က ရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝ ရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ ဘိက္ခုနီသု [ဘိက္ခူသု ဘိက္ခုနီသု (သီ. ပီ.)] ။ပေ။ ဥပာသကေသု။ပေ။ ဥပာသိကာသု – 'ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗံ; ဧဝရူပံ ဝစီကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ဝစီကမ္မံ န သေဝိတဗ္ ဗံ; ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗံ; ဧဝရူပေါ အာဇီဝေါ သေဝိတဗ္ဗော, ဧဝရူပေါ အာဇီ ဝေါ န သေဝိတဗ္ဗော; ဧဝရူပေါ ကမနိဂမော သေဝိတဗ္ဗော, ဧဝရူပေါ ကမနိဂမော န သေဝိတဗ္ဗော'''တိ။

''သ ခော သော, ဘိက္ခု, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မညေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ ဘိက္ခူသု, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ ဘိက္ခုနီသု, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂု တ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ ဥပာသကေသု, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတ္ဝာ ဥပာသိကာသု ဓမ္မေနေဝ အနုတ္တရံ ဓမ္မစ က္ကံ ပဝတ္တေတိ; တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မု နာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ''န္တိ။ တတိယံ။

၄. ယဿံဒိသံသုတ္တံ

၁၃၄. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ယဿံ ယဿံ ဒိသာ ယံ ဝိဟရတိ, သကသ္မိံယေဝ ဝိဇိတေ ဝိဟရတိ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိ တော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန; အဍ္ဍော ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော; ဗလဝါ ခော ပန ဟောတိ စတုရင်္ဂိနိ

ယာ သေနာယ သမန္နာဂတော အသ္သုတယ ဩတဒပဋ္ဋိကရာယ; ပရိဏာယကော ခေါ ပနသ္သ ဟောတိ ပဏ္ဍိတော ဝိယ တ္တော မေဓာဝီ ပဋိဗလော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္ထေ စိန္တေတုံ; တသ္သိမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ယသံ ပရိ ဟာစေန္တိ။ သော ဣမိနာ ယသပဥ္စမေန [ယသေန ပဥ္စမေန (က.), ပဥ္စမေန (သီ.)] ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ယသ္သံ ယသ္သံ ဒိသာယံ ဝိဟရတိ, သကသ္မိံယေဝ ဝိဇိတေ ဝိဟရတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝဉှေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ ဝိဇိတာဝီနံ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယသ္သံ ယသ္သံ ဒိသာယံ ဝိဟရတိ, ဝိမုတ္တစိတ္တောဝ [ဝိမုတ္တစိတ္တော (သီ. ပီ.), ဝိမုတ္တစိတ္တော စ (က.)] ဝိဟရတိ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝာ ဟောတိ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု – ရာဇာဝ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ဇာတိသမ္ပန္နော; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ – ရာဇာဝ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော အဒ္ဓော မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု – ရာဇာဝ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ဗလသမ္ပန္နော; ပညဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ – ရာဇာဝ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဝသိတ္တော ပရိဏာယကသမ္ပန္နော; တဿိမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝိမုတ္တိံ ပရိပါစေန္တိ။ သော ဣမိနာ ဝိမုတ္တိပဥ္စမေန ဓမ္မေန သမန္နာဂတော ယသ္သံ ယသ္သံ ဒိသာယံ ဝိဟရတိ ဝိမုတ္တစိတ္တောဝ ဝိဟရတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဧဝဉှေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ ဝိမုတ္တစိတ္တာန”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမပတ္ထနာသုတ္တံ

၁၃၅. “ပဥ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓါဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ရဇ္ဇံ ပတ္ထေတိ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓါဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန; အဘိရူပေါ ဟောတိ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော; မာတာပိတူနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ; နေဂမဇာနပဒဿ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ; ယာနိ တာနိ ရညော ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓါဝသိတ္တာနံ သိပ္ပဋ္ဌာနာနိ ဟတ္ထိသ္မိံ ဝါ အဿသ္မိံ ဝါ ရထသ္မိံ ဝါ ဓနုသ္မိံ ဝါ ထရုသ္မိံ ဝါ တတ္ထ သိက္ခိတော ဟောတိ အနဝယော။

“တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါမှိ ဥဘတော သုဇာတော မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန။ ကသ္မာဟံ ရဇ္ဇံ န ပတ္ထေယျံ! အဟံ ခေါမှိ အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော။ ကသ္မာဟံ ရဇ္ဇံ န ပတ္ထေယျံ! အဟံ ခေါမှိ မာတာပိတူနံ ပိယော မနာပေါ။ ကသ္မာဟံ ရဇ္ဇံ န ပတ္ထေယျံ! အဟံ ခေါမှိ နေဂမဇာနပဒဿ ပိယော မနာပေါ။ ကသ္မာဟံ ရဇ္ဇံ န ပတ္ထေယျံ! အဟံ ခေါမှိ ယာနိ တာနိ ရညော ခတ္တိယာနံ မုဒ္ဓါဝသိတ္တာနံ သိပ္ပဋ္ဌာနာနိ ဟတ္ထိသ္မိံ ဝါ အဿသ္မိံ ဝါ ရထသ္မိံ ဝါ ဓနုသ္မိံ ဝါ ထရုသ္မိံ ဝါ, တတ္ထ [တတ္ထမှိ (သီ.), တတ္ထပိ (က.)] သိက္ခိတော အနဝယော။ ကသ္မာဟံ ရဇ္ဇံ န ပတ္ထေယျ’န္တိ! ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓါဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ရဇ္ဇံ ပတ္ထေတိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပတ္ထေတိ။ ကတမေဟိ ပဥ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ အပ္ပာတင်္ကော, သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယ မဇ္ဈိမာယ ပဓာနက္ခမာယ; အသဌော ဟောတိ အမာယာဝီ, ယထာဘူတံ အတ္တာနံ အာဝိကတ္တာ သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူ

သု တ သဗ္ဗှမ္ဗစာရီသု; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု; ပညဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။

''တဒ္ဒ ဇံ ဟောတိ – 'အဟံ ခေါမှိ သဒ္ဓော, သဒ္ဒဟာမိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ.။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ'တိ။ 'ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ အပ္ပာဗာဓော အပ္ပာတင်္ကော သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယ မဇ္ဈိမာယ ပဓာနက္ခမာယ။ ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ အသဌော အမာယာဝီ ယထာဘူတံ အတ္တာနံ အာဝိကတ္တာ သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ သဗ္ဗှမ္ဗစာရီသု။ ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရာမိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ ပညဝါ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျ'န္တိ! ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပတ္တေတီ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယပတ္တနာသုတ္တံ

၁၃၆. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဩပရဇ္ဇံ [ဥပရဇ္ဇံ (သျာ. ပီ. က.)] ပတ္တေတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန; အဘိရူပော ဟောတိ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော; မာတာပိတူနံ ပိယော ဟောတိ မနာပော, ဗလကာယဿ ပိယော ဟောတိ မနာပော; ယံ ခေါ ပန ဟောတိ ဝိယတ္တော မေဓာဝီ ပဋိဗလော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္ထေ စိန္တေတုံ။

''တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'အဟံ ခေါမှိ ဥဘတော သုဇာတော မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန။ ကသ္မာဟံ ဩပရဇ္ဇံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ အဘိရူပော ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော။ ကသ္မာဟံ ဩပရဇ္ဇံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ မာတာပိတူနံ ပိယော မနာပော။ ကသ္မာဟံ ဩပရဇ္ဇံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ ဗလကာယဿ ပိယော မနာပော။ ကသ္မာဟံ ဩပရဇ္ဇံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော မေဓာဝီ ပဋိဗလော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္ထေ စိန္တေတုံ။ ကသ္မာဟံ ဩပရဇ္ဇံ န ပတ္တေယျ'န္တိ! ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဩပရဇ္ဇံ ပတ္တေတိ။

''ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပတ္တေတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော [သုပဋ္ဌိတစိတ္တော (သီ. သျာ.), သူပဋ္ဌိတစိတ္တော (က.)] ဟောတိ; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု; ပညဝါ ဟောတိ, ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။

''တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'အဟံ ခေါမှိ သီလဝါ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရာမိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခာမိ သိက္ခာပဒေသု။ ကသ္မာဟံ အာသဝါနံ ခယံ န ပတ္တေယျံ! အဟံ ခေါမှိ ဗဟုဿုတော သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ [သတ္ထာ ဗျဉ္ဇနာ (သီ.)] ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြ

ဟ္မစရိယံ အဘိဝဒ္ဓန္တိ, တထာရူပာ မေ ဓမ္မာ ဗဟုသ္သုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိ ယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ ကသ္မာဟံ အာသတန် ခယံ န ပတ္တေယ္ယံ! အဟံ ခေါမ္ဟိ စတုသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိ တ္တော။ ကသ္မာဟံ အာသတန် ခယံ န ပတ္တေယ္ယံ! အဟံ ခေါမ္ဟိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရာမိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပ ဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဉပသမ္ပဒာယ, ထာမဝာ ဒဠ္ဟပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ က သ္မာဟံ အာသတန် ခယံ န ပတ္တေယ္ယံ! အဟံ ခေါမ္ဟိ ပညဝါ ဉဒယတ္ထကာမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာ ယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယကာမိနိယာ။ ကသ္မာဟံ အာသတန် ခယံ န ပတ္တေယ္ယ'န္တိ! ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခ ဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာသတန် ခယံ ပတ္တေတီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အပ္ပံသုပတိသုတ္တံ

၁၃၇. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပန္တိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣတ္ထီ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသာ ဓိပ္ပာယာ အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ ပုရိသော, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထာဓိပ္ပာယော အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ, ဗ ဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ စောရော, ဘိက္ခဝေ, အာဒါနာဓိပ္ပာယော အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ ရာဇာ [ရာဇယုတ္တော (ပီ. က.)], ဘိက္ခဝေ, ရာဇကရဏီယေသု ယုတ္တော အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ ဘိက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ဝိသံယောဂ ဓိပ္ပာယော အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပတိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အပ္ပံ ရတ္တိယာ သုပန္တိ, ဗဟုံ ဇဂ္ဂန္ တီ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဘတ္တာဒကသုတ္တံ

၁၃၈. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ဘတ္တာဒကော စ ဟောတိ ဩကာသဖရဏော စ လဏ္ဍသာရဏော စ သလာကဂ္ဂါဟီ စ ရညော နာဂေါတ္ဝေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရ ညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, အက္ခမော သဒ္ဒါနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အက္ခမော ဖောဋ္ဌ ဗ္ဗာနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ဘတ္တာဒကော စ ဩကာသဖရဏော စ လဏ္ဍသာရဏော စ သလာကဂ္ဂါဟီ စ, ရညော နာဂေါတ္ဝေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

''ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘတ္တာဒကော စ ဟောတိ, ဩကာသဖရဏော စ မဉ္စပီဌမဒ္ဒနော [ပီဌမဒ္ဒနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ သလာကဂ္ဂါဟီ စ, ဘိက္ခုတ္ဝေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စ ဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, အက္ခမော သဒ္ဒါနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အ က္ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘတ္တာဒကော စ ဟောတိ ဩကာသဖရဏော စ မဉ္စပီဌမဒ္ဒနော စ သလာကဂ္ဂါဟီ စ, ဘိက္ခုတ္ဝေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတီ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အက္ခမသုတ္တံ

၁၃၉. ''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ န ရာဇာရဟော ဟောတိ န ရာဇဘောဂ္ဂေါ, န ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, အ က္ခမော သဒ္ဒါနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အက္ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဟတ္ထိကာယံ ဝါ ဒိသွာ အဿကာယံ ဝါ ဒိသွာ ရထကာယံ ဝါ ဒိသွာ ပတ္တိကာယံ ဝါ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ ရူပါနံ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂ တော ဟတ္ထိသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ အဿသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ရထသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ပတ္တိသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ဘေရိပဏဝ သင်္ခတိဏဝနိန္နာဒသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ အက္ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ? က္လစ , ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ သင်္ဂာမဂ တော ယေ တေ ရဇ္ဇော နာက အဘိဇာတာ သင်္ဂာမာဝစရာ တေသံ မုတ္တကရီသဿ ဂန္ဓံ ဃာယိတ္ဝာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂာမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ရသာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ သင်္ဂာမဂတော ဧကိဿာ တ တိဏောဒကဒတ္တိယာ ဝိမာနိတော [ဝိဟနီတော (သျာ.), ဝိဟာနိတော (ကတ္ထစိ)] ဒ္ဝီဟိ တ တီဟိ တ စ တူဟိ တ ပဉ္စဟိ တ တိဏောဒကဒတ္တီဟိ ဝိမာနိတော သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂာမံ ဩ တရိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ရသာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ သင်္ဂာမ ဂတော ဧကေန တ သရဝေဂေန ဝိဒ္ဓော, ဒ္ဝီဟိ တ တီဟိ တ စတူဟိ တ ပဉ္စဟိ တ သရဝေဂေဟိ ဝိဒ္ဓော သံသီဒတိ ဝိသီဒ တိ, န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂာမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ အက္ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌ ဗ္ဗာနံ။

“က္လမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရဇ္ဇော နာကေ န ရာဇာရဟော ဟောတိ န ရာဇဘောဂ္ဂ ကေ န ရဇ္ဇော အင်္ဂံတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု န အာဟုနေယျော ဟောတိ န ပာဟုနေယျော န ဒက္ခိဏေယျော န အဉ္စလိကရဏီယော န အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? က္လစ, ဘိက္ ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရူပာနံ, အက္ခမော သဒ္ဒာနံ, အက္ခမော ဂန္ဓာနံ, အက္ခမော ရသာနံ, အက္ခမော ဖောဋ္ဌ ဗ္ဗာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရူပာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ရဇနီယေ ရူပေ သာရဇ္ဇတိ, န သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရူပာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ သဒ္ဒာနံ? က္လစ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ ရဇနီ ယေ သဒ္ဒေ သာရဇ္ဇတိ, န သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ သဒ္ဒာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ ရဇနီ ယေ ဂန္ဓေ သာရဇ္ဇတိ, န သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ။

“ကထဋ္ဌ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရသာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇိဝ္ဟာယ ရသံ သာယိတွာ ရဇနီ ယေ ရသေ သာရဇ္ဇတိ, န သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ရသာနံ။

“ကထဋ္ဌ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိ တွာ ရဇနီယေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ သာရဇ္ဇတိ, န သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။

“က္လမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု န အာဟုနေယျော ဟောတိ န ပာဟုနေယျော န ဒက္ခိဏေယျော န အဉ္စလိကရဏီယော န အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

“ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရဇ္ဇော နာကေ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေ, ရဇ္ဇော အင်္ဂံ တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? က္လစ, ဘိက္ခဝေ, ရဇ္ဇော နာကေ ခမော ဟောတိ ရူပာနံ, ခမော သဒ္ဒာနံ, ခမော ဂန္ဓာနံ, ခမော ရသာနံ, ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ရူပါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဟတ္ထိကာယံ ဝါ ဒိသွာ အဿကာယံ ဝါ ဒိသွာ ရထကာယံ ဝါ ဒိသွာ ပတ္တိကာယံ ဝါ ဒိသွာ န သံသီဒတိ န ဝိသီဒတိ, သန္ထမ္ဘတိ သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ရူပါနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဟတ္ထိသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ အဿသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ရထသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ပတ္တိသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ဘေရိပဏဝသင်္ခတိဏဝနိန္နာဒသဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ န သံသီဒတိ န ဝိသီဒတိ, သန္ထမ္ဘတိ သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ယေ တေ ရညော နာဂါ အဘိဇာတာ သင်္ဂါမာဝစရာ တေသံ မုတ္တကရီသဿ ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ န သံသီဒတိ န ဝိသီဒတိ, သန္ထမ္ဘတိ သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ရသာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဧကိဿာ ဝါ တိဏောဒကဒတ္တိယာ ဝိမာနိတော ဒွီဟိ ဝါ တီဟိ ဝါ စတူဟိ ဝါ ပဉ္စဟိ ဝါ တိဏောဒကဒတ္တီဟိ ဝိမာနိတော န သံသီဒတိ န ဝိသီဒတိ, သန္ထမ္ဘတိ သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ရသာနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဧကေန ဝါ သရဝေဂေန ဝိဒ္ဓေါ, ဒွီဟိ ဝါ တီဟိ ဝါ စတူဟိ ဝါ ပဉ္စဟိ ဝါ သရဝေဂေဟိ ဝိဒ္ဓေါ န သံသီဒတိ န ဝိသီဒတိ, သန္ထမ္ဘတိ သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။

“ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရူပါနံ, ခမော သဒ္ဒါနံ, ခမော ဂန္ဓာနံ, ခမော ရသာနံ, ခမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရူပါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ရဇနီယေ ရူပေ န သာရဇ္ဇတိ, သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရူပါနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ ရဇနီယေ သဒ္ဒေ န သာရဇ္ဇတိ, သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ သဒ္ဒါနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ ရဇနီယေ ဂန္ဓေ န သာရဇ္ဇတိ, သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ဂန္ဓာနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရသာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ ရဇနီယေ ရသေ န သာရဇ္ဇတိ, သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ရသာနံ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ ရဇနီယေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ န သာရဇ္ဇတိ, သက္ကောတိ စိတ္တံ သမာဒဟိတုံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ။

“ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. သောတသုတ္တံ

၁၄၀. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ စ ဟောတိ, ဟန္တာ စ, ရက္ခိတာ စ, ခန္တာ စ, ဂန္တာ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ယမေနံ ဟတ္ထိဒမ္မသာရထိ [ဟတ္ထိဒမ္မသာရထီ (သီ.)] ကာရဏံ ကာရေတိ – ယဒိ ဝါ ကတပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ အကတပုဗ္ဗံ – တံ အဋ္ဌိံ ကတွာ [အဋ္ဌိကတွာ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.) အ. နိ. ၄.၁၁၄] မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသာ [သဗ္ဗစေတသာ (?)] သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော သုဏာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သောတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဟန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ဟတ္ထိမ္ပိ ဟနတိ [ဟန္တိ (သီ. ပီ.)] , ဟတ္ထာရုဟမ္ပိ ဟနတိ, အဿမ္ပိ ဟနတိ, အဿာရုဟမ္ပိ ဟနတိ, ရထမ္ပိ ဟနတိ, ရထိကမ္ပိ [ရထာရုဟမ္ပိ (ပီ.)] ဟနတိ, ပတ္တိကမ္ပိ ဟနတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဟန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ရက္ခိတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ရက္ခတိ ပုရိမံ ကာယံ, ရက္ခတိ ပစ္ဆိမံ ကာယံ, ရက္ခတိ ပုရိမေ ပါဒေ, ရက္ခတိ ပစ္ဆိမေ ပါဒေ, ရက္ခတိ သီသံ, ရက္ခတိ ကဏ္ဏေ, ရက္ခတိ ဒန္တေ, ရက္ခတိ သောဏ္ဍံ, ရက္ခတိ ဝါလဓိံ, ရက္ခတိ ဟတ္ထာရုဟံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ရက္ခိတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ သင်္ဂါမဂတော ခမော ဟောတိ သတ္တိပ္ပဟာရာနံ အသိပ္ပဟာရာနံ ဥသုပ္ပဟာရာနံ ဖရသုပ္ပဟာရာနံ ဘေရိပဏဝသင်္ခတိဏဝနိန္နာဒသဒ္ဒာနံ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ခန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဂန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ယမေနံ ဟတ္ထိဒမ္မသာရထိ ဒိသံ ပေသေတိ – ယဒိ ဝါ ဂတပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ အဂတပုဗ္ဗံ – တံ ခိပ္ပမေဝ ဂန္တာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရညော နာဂေါ ဂန္တာ ဟောတိ။

“ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော နာဂေါ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ စ ဟောတိ, ဟန္တာ စ, ရက္ခိတာ စ, ခန္တာ စ, ဂန္တာ စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ ဒေသိယမာနေ အဋ္ဌိံကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတိ, ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ (ဟနတိ) [( ) နတ္ထိ သီ. ပီ. ပောတ္ထကေသု အ. နိ. ၄.၁၁၄] ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ; ဥပ္ပန္နံ ဗျာပာဒဝိတက္ကံ…ပေ… ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ…ပေ… ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝာသေတိ ,

ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ (ဟနတိ) [( ) နတ္ထိ သီ. ပီ. ပောတ္ထကေသု အ. နိ. ၄.၁၁၄] ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရက္ခိတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ; စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ; ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ; မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရက္ခိတာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ ဇိဃစ္ဆာယ ပိပါသာယ ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပ [။ သိရိံသပ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပသမ္ဖဿာနံ; ဒုရုတ္တာနံ ဒုရာဂတာနံ ဝစနပထာနံ ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပာနံ ပါဏဟရာနံ အဓိဝါသကဇာတိကော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခန္တာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂန္တာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာ သာ ဒိသာ အဂတပုဗ္ဗာ ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ, ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခာရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ, တံ ခိပ္ပဉ္ဉေဝ ဂန္တာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂန္တာ ဟောတိ။

“ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ ဒသမံ။

ရာဇဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

စက္ကာနုဝတ္တနာ ရာဇာ, ယဿံဒိသံ ဒွေဝ စေဝ ပတ္ထနာ။
အပ္ပံသုပတိ ဘတ္တာဒေါ, အက္ခမော စ သောတေန စာတိ။

(၁၅) ၅. တိကဏ္ဍကိဝဂ္ဂေါ

၁. အဝဇာနာတိသုတ္တံ

၁၄၁. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဒတွာ အဝဇာနာတိ, သံဝာသေန အဝဇာနာတိ, အာဓေယျမုခော [အာဒိယျမုခော (သီ.), အာဒေယျမုခော (သျာ. ကံ.), အာဒိယမုခော (ပီ.) အဋ္ဌကထာယ ပဌမသံဝဏ္ဏနာနုရူပံ။ ပု. ပ. ၁၉၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ဟောတိ, လောလော ဟောတိ, မန္ဒော မောမူဟော ဟောတိ [မန္ဒော ဟောတိ မောမူဟော (သီ.)] ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒတွာ အဝဇာနာတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလဿ ဒေတိ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ဒေမိ; အယံ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ’တိ။ တမေနံ ဒတွာ အဝဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒတွာ အဝဇာနာတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သံဝာသေန အဝဇာနာတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ သံဝသတိ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ဝဿာနိ။ တမေနံ သံဝာသေန အဝဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သံဝာသေန အဝဇာနာတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဓေယျမုခော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပရဿ ဝဏ္ဏေ ဝါ အဝဏ္ဏေ ဝါ ဘာသိယမာနေ တံ ခိပ္ပညေဝ အဓိမုစ္စိတာ [အဓိမုစ္စိတော (သျာ.)] ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာဓေယျမုခော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဣတ္တရသဒ္ဓော ဟောတိ ဣတ္တရဘတ္တီ ဣတ္တရပေမော ဣတ္တရပ္ပသာဒေါ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော မန္ဒော မောမူဟော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ န ဇာနာတိ, သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဓမ္မေ န ဇာနာတိ, ဟီနပ္ပဏီတေ ဓမ္မေ န ဇာနာတိ , ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ န ဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော မန္ဒော မောမူဟော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. အာရဘတိသုတ္တံ

၁၄၂. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရဘတိ စ ဝိပ္ပဋိသာရီ စ ဟောတိ; တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

[ပု. ပ. ၁၉၁] ‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရဘတိ, န ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ; တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န အာရဘတိ, ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ; တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

‘‘ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န အာရဘတိ န ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ; တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

“ကတမေ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော န အာရဘတိ န ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ; တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အာရဘတိ စ ဝိပ္ပဋိသာရီ စ ဟောတိ, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, သော ဧဝမဿ ဝစနီယော – ‘အာယသ္မတော ခော အာရမ္ဘဇာ [အာရဗ္ဘဇာ (ပီ. က.), အာရဘဇာ (သျာ. ကံ.)] အာသဝါ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဝိပ္ပဋိသာရဇာ အာသဝါ ပဝဍ္ဎန္တိ [သံဝဍ္ဎန္တိ (က.)], သာဓု ဝတာယသ္မာ အာရမ္ဘဇေ အာသဝေ ပဟာယ ဝိပ္ပဋိသာရဇေ အာသဝေ ပဋိဝိနောဒေတွာ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝေတု [ဘာဝေတုံ (သီ. ပီ.)]; ဧဝမာယသ္မာ အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန သမသမော ဘဝိဿတီ’”တိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အာရဘတိ န ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, သော ဧဝမဿ ဝစနီယော – ‘အာယသ္မတော ခော အာရမ္ဘဇာ အာသဝါ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဝိပ္ပဋိသာရဇာ အာသဝါ န ပဝဍ္ဎန္တိ, သာဓု ဝတာယသ္မာ အာရမ္ဘဇေ အာသဝေ ပဟာယ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝေတု; ဧဝမာယသ္မာ အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန သမသမော ဘဝိဿတီ’”တိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော န အာရဘတိ ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, သော ဧဝမဿ ဝစနီယော – ‘အာယသ္မတော ခော အာရမ္ဘဇာ အာသဝါ န သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဝိပ္ပဋိသာရဇာ အာသဝါ ပဝဍ္ဎန္တိ, သာဓု ဝတာယသ္မာ ဝိပ္ပဋိသာရဇေ အာသဝေ ပဋိဝိနောဒေတွာ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝေတု; ဧဝမာယသ္မာ အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန သမသမော ဘဝိဿတီ’” တိ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော န အာရဘတိ န ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟောတိ, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ ယတ္ထဿ တေ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, သော ဧဝမဿ ဝစနီယော – ‘အာယသ္မတော ခော အာရမ္ဘဇာ အာသဝါ န သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဝိပ္ပဋိသာရဇာ အာသဝါ န ပဝဍ္ဎန္တိ, သာဓု ဝတာယသ္မာ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝေတု; ဧဝမာယသ္မာ အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန သမသမော ဘဝိဿတီ’”တိ။

“ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ အမုနာ ပဉ္စမေန ပုဂ္ဂလေန ဧဝံ ဩဝဒိယမာနာ ဧဝံ အနုသာသိယမာနာ အနုပုဗ္ဗေန အာသဝါနံ ခယံ ပာပုဏန္တီ”တိ [ပု. ပ. ၁၉၁]။ ဒုတိယံ။

၃. သာရန္ဒဒသုတ္တံ

၁၄၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တေန ခော ပန သမယေန ပဉ္စမတ္တာနံ လိစ္ဆဝိသတာနံ သာရန္ဒဒေ စေတိယေ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – “ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? ဟတ္ထိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, အဿရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, မဏိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ဣတ္ထိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ဂဟပတိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ”န္တိ။

အထ ခော တေ လိစ္ဆဝီ မဂ္ဂေ ပုရိသံ ဌပေသုံ [ပေသေသုံ (သျာ. က.)] – “ယဒါ တွံ [ယထာ တွံ (သီ. ပီ.)], အမ္ဘော ပုရိသ, ပဿေယျာသိ ဘဂဝန္တံ, အထ အမှာကံ အာရောစေယျာသီ”တိ။ အဒ္ဒသာ ခော သော ပုရိသော ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ; ဒိသွာန ယေန တေ လိစ္ဆဝီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တေ လိစ္ဆဝီ ဧတဒဝေါစ – “အယံ သော, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဂစ္ဆတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ; ယဿဒါနိ ကာလံ မညထာ”တိ။

အထ ခော တေ လိစ္ဆဝီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခော တေ လိစ္ဆဝီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစုံ –

''သာဓု, ဘန္တေ, ယေန သာရန္ဒဒံ စေတိယံ တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ''တိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။ အထ ခော ဘဂဝါ ယေန သာရန္ဒဒံ စေတိယံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ တေ လိစ္ဆဝီ ဧတဒဝေါစ – ''ကာယ နုတ္ထ, လိစ္ဆဝီ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ, ကာ စ ပန ဝေါ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ''တိ? ''ဣဓ, ဘန္တေ, အမှာကံ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – 'ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ ? ဟတ္ထိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, အဿရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, မဏိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ဣတ္ထိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ဂဟပတိရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ'''န္တိ။

''ကာမာဓိမုတ္တာနံ ဝတ, ဘော, လိစ္ဆဝီနံ [ကာမာဓိမုတ္တာနံ ဝတ တေ လိစ္ဆဝီနံ (သီ.), ကာမာဓိမုတ္တာနံ ဝတ တေ လိစ္ဆဝီ (သျာ.), ကာမာဓိမုတ္တာနံဝ တေ လိစ္ဆဝီ (?)] ကာမံယေဝ အာရဗ္ဘ အန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ။ ပဉ္စန္နံ, လိစ္ဆဝီ, ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသေတာ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသိတဿ ဝိညာတာ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသိတဿ ဝိညာတာ [ဝိညာတဿ (သီ. ပီ.) အ. နိ. ၅.၁၉၅] ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ကတညူ ကတဝေဒီ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ခော, လိစ္ဆဝီ, ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ''န္တိ။ ဒုတိယံ။

၄. တိကဏ္ဍကီသုတ္တံ

၁၄၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာကေတေ ဝိဟရတိ တိကဏ္ဍကီဝနေ [ကဏ္ဍကီဝနေ (သံ. နိ. ၅.၉၀၂)]။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အပ္ပဋိကူလေ ပဋိကူလသညီ [အပ္ပဋိက္ကူလေ ပဋိက္ကူလသညီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝိဟရေယျ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အပ္ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပဋိကူလဉ္စ အပ္ပဋိကူလဉ္စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရေယျ သတော သမ္ပဇာနော။

''ကိဉ္စ [ကထဉ္စ (သီ. ပီ. က.)] , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ အပ္ပဋိကူလေ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ? 'မာ မေ ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု ရာဂေါ ဥဒပါဒီ'တိ – ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ အပ္ပဋိကူလေ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။

''ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ? 'မာ မေ ဒေါသနီယေသု ဓမ္မေသု ဒေါသော ဥဒပါဒီ'တိ – ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။

''ကိဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ အပ္ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ? 'မာ မေ ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု ရာဂေါ ဥဒပါဒိ, မာ မေ ဒေါသနီယေသု ဓမ္မေသု ဒေါသော ဥဒပါဒီ'တိ – ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ အပ္ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလေ စ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ? ‘မာ မေ ဒေါသနီယေသု ဓမ္မေသု ဒေါသော ဥဒပါဒိ, မာ မေ ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု ရာဂေါ ဥဒပါဒီ’တိ – ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလဉ္စ အပ္ပဋိကူလဉ္စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရေယျ? ‘သတော သမ္ပဇာနော မာ မေ ကွစနိ [ကွစိနိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ကတ္ထစိ ကိဉ္စနံ [ကိဉ္စန (သီ. ပီ.)] ရဇနီယေသု ဓမ္မေသု ရာဂေါ ဥဒပါဒိ, မာ မေ ကွစနိ ကတ္ထစိ ကိဉ္စနံ ဒေါသနီယေသု ဓမ္မေသု ဒေါသော ဥဒပါဒိ, မာ မေ ကွစနိ ကတ္ထစိ ကိဉ္စနံ မောဟနီယေသု ဓမ္မေသု မောဟော ဥဒပါဒီ’တိ – ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္တဝသံ ပဋိစ္စ ပဋိကူလဉ္စ အပ္ပဋိကူလဉ္စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရေယျ သတော သမ္ပဇာနော”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. နိရယသုတ္တံ

၁၄၅. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. မိတ္တသုတ္တံ

၁၄၆. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု မိတ္တော န သေဝိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ကမ္မန္တံ ကာရေတိ, အဓိကရဏံ အာဒိယတိ, ပါမောက္ခေသု ဘိက္ခူသု ပဋိဝိရုဒ္ဓော ဟောတိ, ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ [အဝတ္ထာနစာရိကံ (သျာ.)] အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, နပ္ပဋိဗလော ဟောတိ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု မိတ္တော န သေဝိတဗ္ဗော။

“ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ကမ္မန္တံ ကာရေတိ, န အဓိကရဏံ အာဒိယတိ, န ပါမောက္ခေသု ဘိက္ခူသု ပဋိဝိရုဒ္ဓော ဟောတိ, န ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, ပဋိဗလော ဟောတိ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အသပ္ပုရိသဒါနသုတ္တံ

၁၄၇. “ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသဒါနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? အသက္ကစ္စံ ဒေတိ, အစိတ္တီကတွာ [အစိတ္တိကတွာ (ပီ.), အစိတ္တံ ကတွာ (သျာ.), အစိတ္တံ ကတွာ (က.)] ဒေတိ, အသဟတ္ထာ ဒေတိ, အပဝိဒ္ဓံ [အပဝိဋ္ဌံ (သျာ. ကံ.)] ဒေတိ, အနာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အသပ္ပုရိသဒါနာနိ။

“ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသဒါနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သက္ကစ္စံ ဒေတိ, စိတ္တီကတွာ ဒေတိ, သဟတ္ထာ ဒေတိ, အနပဝိဒ္ဓံ ဒေတိ, အာဂမနဒိဋ္ဌိကော ဒေတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သပ္ပုရိသဒါနာနီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. သပ္ပုရိသအနသုတ္တံ

၁၄၈. ‘‘ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသအနာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာယ အနံ ဒေတိ, သက္ကစ္စံ အနံ ဒေတိ, ကာလေန အနံ ဒေတိ, အနုဂ္ဂဟိတစိတ္တော [အနုဂ္ဂဟိတစိတ္တော (သီ.)] အနံ ဒေတိ, အတ္တာနဉ္စ ပရဉ္စ အနုပဟစ္စ အနံ ဒေတိ။

‘‘သဒ္ဓာယ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အနံ ဒတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ တဿ အနဿ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တတိ, အဍ္ဎော စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ, အဘိရူပော စ ဟောတိ ဒဿနီယော ပာသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော။

‘‘သက္ကစ္စံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အနံ ဒတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ တဿ အနဿ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တတိ, အဍ္ဎော စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ။ ယေပိဿ တေ ဟောန္တိ ပုတ္တာတိ ဝါ ဒါရာတိ ဝါ ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ [ကမ္မကာရာတိ (က.)] ဝါ, တေပိ သုဿူသန္တိ သောတံ ဩဒဟန္တိ အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေန္တိ။

‘‘ကာလေန ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အနံ ဒတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ တဿ အနဿ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တတိ, အဍ္ဎော စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ; ကာလာဂတာ စဿ အတ္ထာ ပစုရာ ဟောန္တိ။

‘‘အနုဂ္ဂဟိတစိတ္တော ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အနံ ဒတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ တဿ အနဿ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တတိ, အဍ္ဎော စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ; ဥဠာရေသု စ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဘောဂါယ စိတ္တံ နမတိ။

‘‘အတ္တာနဉ္စ ပရဉ္စ အနုပဟစ္စ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အနံ ဒတွာ ယတ္ထ ယတ္ထ တဿ အနဿ ဝိပာကော နိဗ္ဗတ္တတိ, အဍ္ဎော စ ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ; န စဿ ကုတောစိ ဘောဂာနံ ဥပဃာတော အာဂစ္ဆတိ အဂ္ဂိတော ဝါ ဥဒကတော ဝါ ရာဇတော ဝါ စောရတော ဝါ အပ္ပိယတော ဝါ ဒါယာဒတော ဝါ [အပ္ပိယတော ဝါ ဒါယာဒတော ဝါ (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.), အပ္ပိယဒါယာဒတော ဝါ (က.)]။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သပ္ပုရိသအနာနီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမသမယဝိမုတ္တသုတ္တံ

၁၄၉. ‘‘ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကမ္မာရာမတာ, ဘဿာရာမတာ, နိဒ္ဒါရာမတာ , သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ န ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? န ကမ္မာရာမတာ, န ဘဿာရာမတာ, န နိဒ္ဒါရာမတာ, န သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယသမယဝိမုတ္တသုတ္တံ

၁၅၀. [ကထာ. ၂၆၇] ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကမ္မာရာမတာ, ဘဿာရာမတာ, နိဒ္ဒါရာမတာ, ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? န ကမ္မာရာမတာ, န ဘဿာရာမတာ, န နိဒ္ဒါရာမတာ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သမယဝိမုတ္တဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ ဒသမံ။

တိကဏ္ဍကီဝဂ္ဂော ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒတွာ အဝဇာနာတိ အာရဘတိ စ၊ သာရန္ဒဒ တိကဏ္ဍာ နိရယေန စ။
မိတ္တော အသပ္ပုရိသသပ္ပုရိသေန၊ သမယဝိမုတ္တံ အပရေ ဒွေဝတိ။

တတိယပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၄. စတုတ္ထပဏ္ဏာသကံ

(၁၆) ၁. သဒ္ဓမ္မဝဂ္ဂော

၁. ပဌမသမ္မတ္တနိယာမသုတ္တံ

၁၅၁. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ကထံ ပရိဘောတိ, ကထိကံ [ကထိတံ (က.)] ပရိဘောတိ, အတ္တာနံ ပရိဘောတိ, ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ, အနေကဂ္ဂစိတ္တော အယောနိသော စ [အယောနိသော (သျာ. ကံ.)] မနသိ ကရောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ကထံ ပရိဘောတိ, န ကထိကံ ပရိဘောတိ, န အတ္တာနံ ပရိဘောတိ, အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ, ဧကဂ္ဂစိတ္တော ယောနိသော စ မနသိ ကရောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယသမ္မတ္တနိယာမသုတ္တံ

၁၅၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ကထံ ပရိဘောတိ, ကထိကံ ပရိဘောတိ, အတ္တာနံ ပရိဘောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ ဇဠော ဧဠမူဂေါ, အနညာတေ အညာတမာနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော , ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ကထံ ပရိဘောတိ, န ကထိကံ ပရိဘောတိ, န အတ္တာနံ ပရိဘောတိ, ပညဝါ ဟောတိ အဇဠော အနေဠမူဂေါ, န အနညာတေ အညာတမာနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. တတိယသမ္မတ္တနိယာမသုတ္တံ

၁၅၃. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? မက္ခီ ဓမ္မံ သုဏာတိ မက္ခပရိယုဋ္ဌိတော, ဥပာရမ္ဘစိတ္တော [သဥပာရမ္ဘစိတ္တော (သျာ. ကံ.)] ဓမ္မံ သုဏာတိ ရန္ဓဂဝေသီ, ဓမ္မဒေသကေ အာဟတစိတ္တော ဟောတိ ခီလဇာတော [ခိလဇာတော (သျာ. ပီ.)] , ဒုပ္ပညော ဟောတိ ဇဠော ဧဠမူဂေါ, အနညာတေ အညာတမာနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တောပိ သဒ္ဓမ္မံ အဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အမက္ခီ ဓမ္မံ သုဏာတိ န မက္ခပရိယုဋ္ဌိတော, အနုပာရမ္ဘစိတ္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ န ရန္ဓဂဝေသီ, ဓမ္မဒေသကေ အနာဟတစိတ္တော ဟောတိ အခီလဇာတော, ပညဝါ ဟောတိ အဇဠော အနေဠမူဂေါ, န အနညာတေ အညာတမာနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တ’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. ပဌမသဒ္ဓမ္မသမ္မောသသုတ္တံ

၁၅၄. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ န သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ သုဏန္တိ, န သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ, န သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ ဓာရေန္တိ, န သက္ကစ္စံ ဓာတာနံ [ဓတာနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခန္တိ, န သက္ကစ္စံ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ သုဏန္တိ, သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ, သက္ကစ္စံ ဓမ္မံ ဓာရေန္တိ, သက္ကစ္စံ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခန္တိ, သက္ကစ္စံ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တီ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒုတိယသဒ္ဓမ္မသမ္မောသသုတ္တံ

၁၅၅. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဓမ္မံ န ပရိယာပုဏန္တိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒာနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ န ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ န ဝိတ္ထာရေန ပရံ [ပရေသံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ပရေ (?)] တစေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ န ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ န စေတသာ အနုဝိတက္ကေန္တိ အနုဝိစာရေန္တိ မနသာနုပေက္ခန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ – သုတ္တံ, ဂေယျံ, ဝေယျာကရဏံ, ဂာထံ, ဥဒာနံ, ဣတိဝုတ္တကံ, ဇာတကံ, အဗ္ဘုတဓမ္မံ, ဝေဒလ္လံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရံ တစေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ မနသာနုပေက္ခတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တီ"တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. တတိယသဒ္ဓမ္မသမ္မောသသုတ္တံ

၁၅၆. [အ. နိ. ၄.၁၆၀] "ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဒုဂ္ဂဟိတံ သုတ္တန္တံ ပရိယာပုဏန္တိ ဒုန္နိက္ခိတ္တေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ ။ ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ ဒုန္နယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဒုဗ္ဗစာ ဟောန္တိ, ဒောဝစဿကရဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ, အက္ခမာ အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိနော အနုသာသနိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ, တေ န သက္ကစ္စံ သုတ္တန္တံ ပရံ ဝာစေန္တိ; တေသံ အစ္စယေန ဆိန္နမူလကော သုတ္တန္တော ဟောတိ အပ္ပဋိသရဏော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရာ ဘိက္ခူ ဗာဟုလိကာ ဟောန္တိ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ , န ဝီရိယံ အာရဘန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာပိ ဟောတိ ဗာဟုလိကာ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃော ဘိန္နော ဟောတိ။ သင်္ဃေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိန္နေ အညမညံ အက္ကောသာ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိဘာသာ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိက္ခေပာ စ ဟောန္တိ, အညမညံ ပရိစ္စဇနာ [ပရိစ္စဇာ (သျာ. ကံ.)] စ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အပ္ပသန္နာ စေဝ နပ္ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဧကစ္စာနံ အညထတ္တံ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

"ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သုဂ္ဂဟိတံ သုတ္တန္တံ ပရိယာပုဏန္တိ သုနိက္ခိတ္တေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ။ သုနိက္ခိတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ သုနယော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ သုဝစာ ဟောန္တိ သောဝစဿကရဏေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ, ခမာ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိနော အနုသာသနိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ, တေ သက္ကစ္စံ သုတ္တန္တံ ပရံ ဝာစေန္တိ; တေသံ အစ္စယေန န ဆိန္နမူလကော [အစ္ဆိန္နမူလကော (က.) အ. နိ. ၄.၁၆၀] သုတ္တန္တော

တော ဟောတိ သပ္ပဋိဿရဏော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရာ ဘိက္ခူ န ဗာဟုလိကာ ဟောန္တိ န သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ; ဝီရိယံ အာရဘန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာပိ ဟောတိ န ဗာဟုလိကာ န သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃော သမဂ္ဂော သမ္မောဒမာနော အဝိဝဒမာနော ဧကုဒ္ဒေသော ဖာသု ဝိဟရတိ။ သမဂ္ဂေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃေ န စေဝ အညမညံ အက္ကောသာ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိဘာသာ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိက္ခေပါ ဟောန္တိ, န စ အညမညံ ပရိစ္စဇနာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အပ္ပသန္နာ စေဝ ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဘိယျောဘာဝေါ ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုက္ကထာသုတ္တံ

၁၅၇. “ပဉ္စန္နံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာနံ ကထာ ဒုက္ကထာ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလံ [ပုဂ္ဂလံ ပုဂ္ဂလံ (သီ. ပီ.)] ဥပနိဓာယ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? အဿဒ္ဓဿ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာကထာ ဒုက္ကထာ; ဒုဿီလဿ သီလကထာ ဒုက္ကထာ; အပ္ပဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ ဒုက္ကထာ; မစ္ဆရိဿ [မစ္ဆရိယဿ (သီ. ပီ. က.)] စာဂကထာ ဒုက္ကထာ; ဒုပ္ပညဿ ပညာကထာ ဒုက္ကထာ။

“ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဿဒ္ဓဿ သဒ္ဓာကထာ ဒုက္ကထာ? အဿဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာကထာယ ကစ္ဆမာနာယ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာသမ္ပဒံ အတ္တနိ န သမနုပဿတိ [န သမ္ပဿတိ (သီ.)], န စ လဘတိ တတောနိဒါနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ အဿဒ္ဓဿ သဒ္ဓာကထာ ဒုက္ကထာ။

“ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလဿ သီလကထာ ဒုက္ကထာ? ဒုဿီလော, ဘိက္ခဝေ, သီလကထာယ ကစ္ဆမာနာယ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော , ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒံ အတ္တနိ န သမနုပဿတိ န စ လဘတိ တတောနိဒါနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ ဒုဿီလဿ သီလကထာ ဒုက္ကထာ။

“ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ ဒုက္ကထာ? အပ္ပဿုတော, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟုသစ္စကထာယ ကစ္ဆမာနာယ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, သုတသမ္ပဒံ အတ္တနိ န သမနုပဿတိ, န စ လဘတိ တတောနိဒါနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ အပ္ပဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ ဒုက္ကထာ။

“ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, မစ္ဆရိဿ စာဂကထာ ဒုက္ကထာ? မစ္ဆရီ, ဘိက္ခဝေ, စာဂကထာယ ကစ္ဆမာနာယ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, စာဂသမ္ပဒံ အတ္တနိ န သမနုပဿတိ န စ လဘတိ တတောနိဒါနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ မစ္ဆရိဿ စာဂကထာ ဒုက္ကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုပ္ပညဿ ပညာကထာ ဒုက္ကထာ? ဒုပ္ပညော, ဘိက္ခဝေ, ပညာကထာယ ကစ္ဆမာနာယ အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပညာသမ္ပဒံ အတ္တနိ န သမနုပဿတိ, န စ လဘတိ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ ဒုပ္ပညဿ ပညာကထာ ဒုက္ကထာ။ ဣမေသံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထာ ဒုက္ကထာ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဓာယ။

‘‘ပဉ္စန္နံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာနံ ကထာ သုကထာ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဓာယ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? သဒ္ဓဿ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓါကထာ သုကထာ; သီလဝတော သီလကထာ သုကထာ; ဗဟုဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ သုကထာ; စာဂဝတော စာဂကထာ သုကထာ; ပညဝတော ပညာကထာ သုကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓဿ သဒ္ဓါကထာ သုကထာ? သဒ္ဓေါ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓါကထာယ ကစ္ဆမာနာယ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓါသမ္ပဒံ အတ္တနိ သမနုပဿတိ လဘတိ စ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ။ တသ္မာ သဒ္ဓဿ သဒ္ဓါကထာ သုကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော သီလကထာ သုကထာ? သီလဝါ, ဘိက္ခဝေ, သီလကထာယ ကစ္ဆမာနာယ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒံ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, လဘတိ စ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ သီလဝတော သီလကထာ သုကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဗဟုဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ သုကထာ? ဗဟုဿုတော, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟုသစ္စကထာယ ကစ္ဆမာနာယ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, သုတသမ္ပဒံ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, လဘတိ စ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ ဗဟုဿုတဿ ဗာဟုသစ္စကထာ သုကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, စာဂဝတော စာဂကထာ သုကထာ? စာဂဝါ, ဘိက္ခဝေ, စာဂကထာယ ကစ္ဆမာနာယ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, စာဂသမ္ပဒံ အတ္တနိ သမနုပဿတိ, လဘတိ စ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ စာဂဝတော စာဂကထာ သုကထာ။

‘‘ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ပညဝတော ပညာကထာ သုကထာ? ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ပညာကထာယ ကစ္ဆမာနာယ နာဘိသဇ္ဇတိ န ကုပ္ပတိ န ဗျာပဇ္ဇတိ န ပတိတ္ထီယတိ န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တဉှိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပညာသမ္ပဒံ အတ္တနိ သမနုပဿတိ လဘတိ စ တတောနိဒာနံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ တသ္မာ ပညဝတော ပညာကထာ သုကထာ။ ဣမေသံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထာ သုကထာ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဓာယာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. သာရဇ္ဇသုတ္တံ

၁၅၈. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သာရဇ္ဇံ ဩက္ကန္တော [ဩက္ကမန္တော (က.)] ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဿဒ္ဓေါ ဟောတိ, ဒုဿီလော ဟောတိ, အပ္ပဿုတော ဟောတိ, ကုသီတော ဟောတိ, ဒုပ္ပညော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သာရဇ္ဇံ ဩက္ကန္တော ဟောတိ။

‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဝိသာရဒော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ, ဗဟုဿုတော ဟောတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ, ပညဝါ ဟောတိ။ ဣမေဟိ

ဆော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဝိသာရဒော ဟောတီ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဥဒာယီသုတ္တံ

၁၅၉. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ ဥဒာယီ မဟတိယာ ဂိဟိပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော နိသိန္နော ဟောတိ။ အဒ္ဒသာ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော အာယသ္မန္တံ ဥဒာယိံ မဟတိယာ ဂိဟိပရိသာယ ပရိဝုတံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တံ နိသိန္နံ။ ဒိသွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အာယသ္မာ, ဘန္တေ, ဥဒာယီ မဟတိယာ ဂိဟိပရိသာယ ပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေတီ''တိ [ဒေသေန္တော နိသိန္နော''တိ (သျာ.)] ။

''န ခော, အာနန္ဒ , သုကရံ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ။ ပရေသံ, အာနန္ဒ, ဓမ္မံ ဒေသေန္တေန ပဉ္စ ဓမ္မေ အဇ္ဈတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော။ ကတမေ ပဉ္စ? 'အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ [အာနုပုဗ္ဗိကထံ (သီ.), အနုပုဗ္ဗိကထံ (သျာ. ပီ. က.)] ကထေဿာမီ'တိ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော; 'ပရိယာယဒဿာဝီ ကထံ ကထေဿာမီ'တိ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော; 'အနုဒ္ဒယတံ ပဋိစ္စ ကထံ ကထေဿာမီ'တိ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော; 'န အာမိသန္တရော ကထံ ကထေဿာမီ'တိ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော; 'အတ္တာနဉ္စ ပရဉ္စ အနုပဟစ္စ ကထံ ကထေဿာမီ'တိ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော။ န ခော, အာနန္ဒ, သုကရံ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ။ ပရေသံ, အာနန္ဒ, ဓမ္မံ ဒေသေန္တေန ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ အဇ္ဈတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ပရေသံ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယသုတ္တံ

၁၆၀. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နာ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဥပ္ပန္နော ရာဂေါ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယော, ဥပ္ပန္နော ဒောသော ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယော, ဥပ္ပန္နော မောဟော ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယော, ဥပ္ပန္နံ ပဋိဘာနံ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယံ, ဥပ္ပန္နံ ဂမိကစိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဥပ္ပန္နာ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒယာ''တိ။ ဒသမံ။

သဒ္ဓမ္မဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

တယော သမ္မတ္တနိယာမာ၊ တယော သဒ္ဓမ္မသမ္မောသာ။
ဒုက္ကထာ စေဝ သာရဇ္ဇံ၊ ဥဒာယိဒုဗ္ဗိနောဒယာတိ။

(၁၇) ၂. အာဃာတဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမအာဃာတပဋိဝိနယသုတ္တံ

၁၆၁. "ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဃာတပဋိဝိနယာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ကတမေ ပဉ္စ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, မေတ္တာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဘာဝေတဗ္ဗာ; ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, ကရုဏာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဘာဝေတဗ္ဗာ; ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, ဥပေက္ခာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဘာဝေတဗ္ဗာ; ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, အသတိအမနသိကာရော တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော; ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ယသ္မိံ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, ကမ္မဿကတာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ – 'ကမ္မဿကော အယမာယသ္မာ ကမ္မဒာယာဒော ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပ္ပဋိသရဏော, ယံ ကမ္မံ ကရိဿတိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ တဿ ဒါယာဒော ဘဝိဿတီ'တိ; ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဃာတပဋိဝိနယာ, ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော"တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယအာဃာတပဋိဝိနယသုတ္တံ

၁၆၂. တတြ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "အာဝုသော ဘိက္ခဝေ"တိ။ "အာဝုသော"တိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝေါစ –

"ပဉ္စိမေ, အာဝုသော, အာဃာတပဋိဝိနယာ ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓာဝုသော, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော; ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ဣဓ ပနာဝုသော, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော; ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ဣဓ ပနာဝုသော, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ; ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ဣဓ ပနာဝုသော, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, န စ လဘတိ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ; ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ဣဓ ပနာဝုသော, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ; ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

"တတြာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, ကထံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော? သေယျထာပိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ပံသုကူလိကော ရထိယာယ နန္တကံ ဒိသွာ ဝါမေန ပါဒေန နိဂ္ဂဏှိတွာ ဒက္ခိဏေန ပါဒေန ပတ္ထရိတွာ [ဝိတ္ထာရေတွာ (သီ. ပီ.)] , ယော တတ္ထ သာရော တံ ပရိပါတေတွာ အာဒါယ ပက္ကမေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, ယာဿ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာ န သာဿ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ, ယာ စ ခွာဿ ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရတာ သာဿ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

"တတြာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော, ကထံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော? သေယျထာပိ, အာဝုသော, ပောက္ခရဏီ သေဝာလပဏကပရိယောနဒ္ဓါ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဃမ္မာဘိတတ္တော ဃမ္မပရေတော ကိလန္တော တသိတော ပိပာသိတော။ သော တံ ပောက္ခရ

ဏ်ိ ဩကပေတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဣတိစိတိ စ သေတလပဏကံ အပဝိယူဟိတွာ အဥ္ဇလိနာ ပိဝိတွာ ပက္ကမေယျ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော , ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော, ယာသ္သ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရတာ န သာသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ, ယာ စ ခွတသ္သ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာ သာသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

“တတြာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ကထံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော? သေယျထာပိ, အာဝုသော, ပရိတ္တံ ဂေါပဒေ [ဂေါပဒကေ (သီ. သျာ.)] ဥဒကံ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဃမ္မာဘိတတ္တော ဃမ္မပရေတော ကိလန္တော တသိတော ပိပါသိတော။ တသ္သ ဧဝမသ္သ – ‘ဣဒံ ခေါ ပရိတ္တံ ဂေါပဒေ ဥဒကံ။ သစာဟံ အဉ္ဇလိနာ ဝါ ပိဝိသ္သာမိ ဘာဇနေန ဝါ ခေါဘေသ္သာမိပိ တံ လောဠေသ္သာမိပိ တံ အပေယျမ္ပိ တံ ကရိသ္သာမိ။ ယံနူနာဟံ စတုက္ကုဏ္ဍိကော [စတုဂုဏ္ဍိကော (သီ.), စတုကုဏ္ဍိကော (သျာ. ကံ. ပီ.), စတုကောဏ္ဍိကော (ဒီ. နိ. ၃.၇)] နိပတိတွာ ဂေါပီတကံ ပိဝိတွာ ပက္ကမေယျ’န္တိ။ သော စတုက္ကုဏ္ဍိကော နိပတိတွာ ဂေါပီတကံ ပိဝိတွာ ပက္ကမေယျ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ယာသ္သ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာ န သာသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ; ယာပိသ္သ အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရတာ န သာပိသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ ယဉ္စ ခေါ သော လဘတိ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, တမေဝသ္သ [တဒေဝသ္သ (သီ. သျာ.)] တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

“တတြာဝုသော , ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော န စ လဘတိ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ကထံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော? သေယျထာပိ, အာဝုသော, ပုရိသော အာဗာဓိကော ဒုက္ခိတော ဗာဠ္ဟဂိလာနော အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော။ တသ္သ ပုရတောပိသ္သ ဒူရေ ဂါမော ပစ္ဆတောပိသ္သ ဒူရေ ဂါမော။ သော န လဘေယျ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ, န လဘေယျ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ, န လဘေယျ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ, န လဘေယျ ဂါမန္တနာယကံ။ တမေနံ အညတရော ပုရိသော ပသ္သေယျ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော။ သော တသ္မိံ ပုရိသေ ကာရုညံယေဝ ဥပဋ္ဌာပေယျ, အနုဒ္ဒယံယေဝ ဥပဋ္ဌာပေယျ, အနုကမ္ပံယေဝ ဥပဋ္ဌာပေယျ – ‘အဟော ဝတာယံ ပုရိသော လဘေယျ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ, လဘေယျ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ, လဘေယျ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ, လဘေယျ ဂါမန္တနာယကံ! တံ ကိသ္သ ဟေတု? မာယံ [အယံ (က.)] ပုရိသော ဣဓေဝ အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇီ’တိ [အာပဇ္ဇေယျ (က.)] ! ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော အပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော န စ လဘတိ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ဧဝရူပေပိ [ဧဝရူပေ (ပီ.)], အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ ကာရုညံယေဝ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ အနုဒ္ဒယာယေဝ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ အနုကမ္ပာယေဝ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ – ‘အဟော ဝတ အယမာယသ္မာ ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ကာယသုစရိတံ ဘာဝေယျ, ဝစီဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဝစီသုစရိတံ ဘာဝေယျ, မနောဒုစ္စရိတံ ပဟာယ မနောသုစရိတံ ဘာဝေယျ ! တံ ကိသ္သ ဟေတု? မာယံ အာယသ္မာ [အယမာယသ္မာ (က.)] ကာယသ္သ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇီ’တိ [ဥပပဇ္ဇတီတိ (က.)] ! ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။

“တတြာဝုသော , ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ကထံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော? သေယျထာပိ, အာဝုသော, ပေါက္ခရဏီ အစ္ဆောဒကာ သာတောဒကာ သီတောဒကာ [အစ္ဆောဒိကာ သာတောဒိကာ သီတောဒိကာ (သီ.)] သေတကာ [သေတောဒကာ (က.)] သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ နာနာရုက္ခေဟိ သဉ္ဆန္နာ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဃမ္မာဘိတတ္တော ဃမ္မပရေတော ကိလန္တော တသိတော ပိပါသိတော ။ သော တံ ပေါက္ခရဏိံ ဩဂါဟေတွာ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စ ပစ္စုတ္တရိတွာ တတ္ထေဝ ရုက္ခစ္ဆာယာယ နိသီဒေယျ ဝါ နိပဇ္ဇေယျ ဝါ။

ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော လဘတိ စ ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပသာဒံ, ယာပိသ္သ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာ သာပိသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ; ယာပိသ္သ ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရတာ သာပိသ္သ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗာ; ယမ္ပိ လဘတိ

ကာလေန ကာလံ စေတသော ဝိဝရံ စေတသော ပဿဒံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ သမန္တပာသာဒိကံ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလံ အာဂမ္မ စိတ္တံ ပသီဒတိ။

“ဣမေ ခော, အာဝုသော, ပဉ္စ အာဃာတပဋိဝိနယာ, ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သာကစ္ဆသုတ္တံ

၁၆၃. တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အာဝုသော ဘိက္ခဝေ”တိ။ “အာဝုသော”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝောစ –

[အ. နိ. ၅.၆၅-၆၆] “ပဉ္စဟာဝုသော , ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ သာကစ္ဆော သဗြဟ္မစာရီနံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, သီလသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ သာကစ္ဆော သဗြဟ္မစာရီန”န္တိ။ တတိယံ။

၄. သာဇီဝသုတ္တံ

၁၆၄. [အ. နိ. ၅.၆၅] တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ။ပေ။ “ပဉ္စဟိ, အာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာဇီဝေါ သဗြဟ္မစာရီနံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ , သီလသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟောတိ, သမာဓိသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ; အတ္တနာ စ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပဒာကထာယ စ အာဂတံ ပဉှံ ဗျာကတ္တာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံသာဇီဝေါ သဗြဟ္မစာရီန”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဉှပုစ္ဆာသုတ္တံ

၁၆၅. တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ။ပေ။ “ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, သဗ္ဗော သော ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ [မောမူဟတ္တာ (သီ.)] ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, ပရိဘဝံ ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, အညာတုကာမော ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, အထ ဝါ ပနေဝံစိတ္တော [အထ ဝါ ပကုပ္ပန္တော (သီ. ပီ.)] ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ – ‘သစေ မေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿတိ ဣစ္စေတံ ကုသလံ, နော စေ [နော စ (သျာ.)] မေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿတိ အဟမဿ သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿာမီ’တိ။ ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, သဗ္ဗော သော ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။ အဟံ ခော ပနာဝုသော, ဧဝံစိတ္တော ပရံ ပဉှံ ပုစ္ဆာမိ – ‘သစေ မေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿတိ ဣစ္စေတံ ကုသလံ, နော စေ မေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿတိ, အဟမဿ သမ္မဒေဝ ဗျာကရိဿာမီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. နိရောဓသုတ္တံ

၁၆၆. တတ္ထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ။ပေ.။ “ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ [သမာပဇ္ဇေယျပိ ဝုဋ္ဌဟေယျပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] – အတ္ထေတံ ဌာနံ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ [ကဗဠိင်္ကာရာဟာရဘက္ခာနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ဥဒာယီ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဋ္ဌာနံ ခေါ ဧတံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, အနဝကာသော ယံ သော ဘိက္ခု အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – နတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာနံ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဥဒာယီ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဋ္ဌာနံ ခေါ ဧတံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ , အနဝကာသော ယံ သော ဘိက္ခု အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – နတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဧတဒဟောသိ – “ယာဝတတိယကမ္ပိ [ယာဝတတိယမ္ပိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ခေါ မေ အာယသ္မာ ဥဒာယီ ပဋိက္កោသတိ, န စ မေ ကောစိ ဘိက္ခု အနုမောဒတိ။ ယံနူနာဟံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမေယျ”န္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာနံ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ဥဒာယီ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဋ္ဌာနံ ခေါ ဧတံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, အနဝကာသော ယံ သော ဘိက္ခု အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – နတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာနံ ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ ဥဒာယီ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဋ္ဌာနံ ခေါ ဧတံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, အနဝကာသော ယံ သော ဘိက္ခု အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – နတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဧတဒဟောသိ – “ဘဂဝတောပိ ခေါ မေ သမ္မုခါ အာယသ္မာ ဥဒာယီ ယာဝတတိယကံ ပဋိက္ကោသတိ, န စ မေ ကောစိ ဘိက္ခု အနုမောဒတိ။ ယံနူနာဟံ တုဏှီ အဿ”န္တိ။ အထ ခေါ အာ

ယသ္မာ သာရိပုတ္တော တုဏှီ အဟောသိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဥဒာယိံ အာမန္တေသိ – “ကံ ပန တွံ, ဥဒာယိ, မနောမယံ ကာယံ ပစ္စေသီ”တိ? “ယေ တေ, ဘန္တေ, ဒေဝါ အရူပိနော သညာမယာ”တိ။ “ကိံ နု ခေါ တုယှံ, ဥဒာယိ, ဗာလဿ အဗျတ္တဿ ဘဏိတေန! တွံပိ နာမ ဘဏိတဗ္ဗံ မညသီ”တိ! အထ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ – “အတ္ထိ နာမ, အာနန္ဒ, ထေရံ ဘိက္ခုံ ဝိဟေသိယမာနံ အဇ္ဈုပေက္ခိဿထ ။ န ဟိ နာမ, အာနန္ဒ, ကာရုညမ္ပိ ဘဝိဿတိ ထေရမှိ [ဗျတ္တမှိ (သျာ. ကံ. က.)] ဘိက္ခုမှိ ဝိဟေသိယမာနမှီ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာနံ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ , အတိက္ကမ္မေဝ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပန္နော သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျာပိ ဝုဋ္ဌဟေယျာပိ – အတ္ထေတံ ဌာန”န္တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝ တွာန သုဂတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပာဝိသိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော ယေနာယသ္မာ ဥပဝါဏော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ ဥပဝါဏံ ဧတဒဝေါစ – “ဣဓာဝုသော ဥပဝါဏ, အညေ ထေရေ ဘိက္ခူ ဝိဟေသေန္တိ။ မယံ တေန န မုစ္စာမ။ အနစ္ဆရိယံ ခေါ, ပနေတံ အာဝုသော ဥပဝါဏ, ယံ ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ဧတဒေဝ အာရဗ္ဘ ဥဒာဟရေယျ ယထာ အာယသ္မန္တံယေဝေတ္ထ ဥပဝါဏံ ပဋိဘာသေယျ။ ဣဒါနေဝ အမှာကံ သာရဇ္ဇံ ဩက္ကန္တ”န္တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သာယန္ဟသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဥပဋ္ဌာနသာလာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဥပဝါဏံ ဧတဒဝေါစ –

“ကတီဟိ နု ခေါ, ဥပဝါဏ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ”တိ? “ပဉ္စဟိ, ဘန္တေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘန္တေ, ထေရော ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ [အနေလဂဠာယ (သျာ. ကံ.)] အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝါနံ ခယာ။ပေ။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘန္တေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ”တိ။

“သာဓု သာဓု, ဥပဝါဏ! ဣမေဟိ ခေါ, ဥပဝါဏ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ထေရော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ဣမေ စေ, ဥပဝါဏ, ပဉ္စ ဓမ္မာ ထေရဿ ဘိက္ခုနော န သံဝိဇ္ဇေယျုံ, တံ သဗြဟ္မစာရီ န သက္ကရေယျုံ န ဂရုံ ကရေယျုံ န မာနေယျုံ န ပူဇေယျုံ ခဏ္ဍိစ္စေန ပါလိစ္စေန ဝလိတ္တစတာယ။ ယသ္မာ စ ခေါ, ဥပဝါဏ, ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ထေရဿ ဘိက္ခုနော သံဝိဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ တံ သဗြဟ္မစာရီ သက္ကရောန္တိ ဂရုံ ကရောန္တိ မာနေန္တိ ပူဇေန္တီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. စောဒနာသုတ္တံ

၁၆၇. တတြ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “စောဒကေန, အာဝုသော, ဘိက္ခုနာ ပရံ စောဒေတုကာမေန ပဉ္စ ဓမ္မေ အဇ္ဈတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ပရော စောဒေတဗ္ဗော”။

“ကတမေ ပဉ္စ? ကာလေန ဝက္ခာမိ, နော အကာလေန; ဘူတေန ဝက္ခာမိ, နော အဘူတေန; သဏှေန ဝက္ခာမိ, နော ဖရုသေန; အတ္ထသံဟိတေန ဝက္ခာမိ, နော အနတ္ထသံဟိတေန; မေတ္တစိတ္တော [မေတ္တစိတ္တေန (သီ. ပီ.

က.) စူဠ၀. ၄၀၀ ပဿိတဗ္ဗံ] ၀က္ခာမိ, နော အေသန္တရော [အေသန္တရေန (သီ. ပီ. က.)] ။ စောဒကေန, အာဝုသော, ဘိက္ခုနာ ပရံ စောဒေတုကာမေန ကမ္မေ ပဉ္စ ဓမ္မေ အဇ္ဈတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ပရော စောဒေတဗ္ဗော။

“ကတမာဟံ , အာဝုသော, ဧကစ္စံ ပုဂ္ဂလံ ပဿာမိ အကာလေန စောဒိယမာနံ နော ကာလေန ကုပိတံ, အဘူတေန စောဒိယမာနံ နော ဘူတေန ကုပိတံ, ဖရုသေန စောဒိယမာနံ နော သဏှေန ကုပိတံ, အနတ္ထသံဟိတေန စောဒိယမာနံ နော အတ္ထသံဟိတေန ကုပိတံ, ဒောသန္တရေန စောဒိယမာနံ နော မေတ္တစိတ္တေန ကုပိတံ။

“အဓမ္မစုဒိတဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော [ဥပဒဟိတဗ္ဗော (သီ. သျာ. ပီ.)] – ‘အကာလေနာယသ္မာ စုဒိတော နော ကာလေန , အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; အဘူတေနာယသ္မာ စုဒိတော နော ဘူတေန , အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဖရုသေနာယသ္မာ စုဒိတော နော သဏှေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ ; အနတ္ထသံဟိတေနာယသ္မာ စုဒိတော နော အတ္ထသံဟိတေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဒောသန္တရေနာယသ္မာ စုဒိတော နော မေတ္တစိတ္တေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယာ’တိ။ အဓမ္မစုဒိတဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ကမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော။

“အဓမ္မစောဒကဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော – ‘အကာလေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော [စုဒိတော (သီ. သျာ. ပီ.)] နော ကာလေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; အဘူတေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော ဘူတေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဖရုသေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော သဏှေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; အနတ္ထသံဟိတေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော အတ္ထသံဟိတေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဒောသန္တရေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော မေတ္တစိတ္တေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယာ’တိ။ အဓမ္မစောဒကဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ကမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယထာ န အညောပိ ဘိက္ခု အဘူတေန စောဒေတဗ္ဗံ မညေယျာတိ။

“ကမ ပနာဟံ, အာဝုသော, ဧကစ္စံ ပုဂ္ဂလံ ပဿာမိ ကာလေန စောဒိယမာနံ နော အကာလေန ကုပိတံ, ဘူတေန စောဒိယမာနံ နော အဘူတေန ကုပိတံ, သဏှေန စောဒိယမာနံ နော ဖရုသေန ကုပိတံ, အတ္ထသံဟိတေန စောဒိယမာနံ နော အနတ္ထသံဟိတေန ကုပိတံ, မေတ္တစိတ္တေန စောဒိယမာနံ နော ဒောသန္တရေန ကုပိတံ။

“ဓမ္မစုဒိတဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော – ‘ကာလေနာယသ္မာ စုဒိတော နော အကာလေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဘူတေနာယသ္မာ စုဒိတော နော အဘူတေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; သဏှေနာယသ္မာ စုဒိတော နော ဖရုသေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; အတ္ထသံဟိတေနာယသ္မာ စုဒိတော နော အနတ္ထသံဟိတေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယ; မေတ္တစိတ္တေနာယသ္မာ စုဒိတော နော ဒောသန္တရေန, အလံ တေ ဝိပ္ပဋိသာရာယာ’တိ။ ဓမ္မစုဒိတဿ , အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ကမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော။

“ဓမ္မစောဒကဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော – ‘ကာလေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော အကာလေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; ဘူတေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော အဘူတေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; သဏှေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော ဖရုသေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; အတ္ထသံဟိတေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော အနတ္ထသံဟိတေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယ; မေတ္တစိတ္တေန တေ, အာဝုသော, စောဒိတော နော ဒောသန္တရေန, အလံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရာယာ’တိ။ ဓမ္မစောဒကဿ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ကမေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ အဝိပ္ပဋိသာရော ဥပဒဟာတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? ယထာ အညောပိ ဘိက္ခု ဘူတေန စောဒိတဗ္ဗံ မညေယျာတိ။

“စုဒိတေန, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေန ဒွီသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗံ – သစ္စေ စ, အကုပ္ပေ စ။ မံ စေပိ [ပဉ္စဟိ (သျာ. က.)], အာဝုသော, ပရေ စောဒေယျုံ ကာလေန ဝါ အကာလေန ဝါ ဘူတေန ဝါ အဘူတေန ဝါ သဏှေန ဝါ ဖရုသေန ဝါ အတ္ထသံဟိတေန ဝါ အနတ္ထသံဟိတေန ဝါ မေတ္တစိတ္တာ [မေတ္တစိတ္တေန (သီ. ပီ. က.) မ. နိ. ၁.၂၂၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ဝါ ဒောသန္တရာ [ဒောသန္တရေန (သီ. ပီ. က.)] ဝါ, အဟမ္ပိ ဒွီသုယေဝ ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌဟေယျံ – သစ္စေ စ, အကုပ္ပေ စ။ သစေ ဇာနေယျံ – ‘အတ္ထေသော မယိ ဓမ္မော’တိ, ‘အတ္ထီ’တိ နံ ဝဒေယျံ – ‘သံဝိဇ္ဇတေ

သော မယိ ဓမ္မော’တိ။ သစေ ဇာနေယျုံ – ‘နတ္ထေသော မယိ ဓမ္မော’တိ, ‘နတ္ထိ’တိ နံ ဝဒေယျုံ – ‘နေသော ဓမ္မော မယိ သံဝိဇ္ဇတီ’တိ။

“ဧဝမ္ပိ ခော တေ [ဧဝမ္ပိ ခော (က.)] , သာရိပုတ္တ, ဝုစ္စမာနာ အထ စ ပနိဓေကစ္စေ မောဃပုရိသာ န ပဒက္ခိဏံ ဂဏှန္တိ”တိ။

“ယေ တေ, ဘန္တေ, ပုဂ္ဂလာ အဿဒ္ဓါ ဇီဝိကတ္ထာ န သဒ္ဓါ အကာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ သဌာ မာယာဝိနော ကေတဗိနော [ကေဋုဘိနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဥဒ္ဓတာ ဥန္နဠာ စပလာ မုခရာ ဝိကိဏ္ဏဝါစာ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရာ ဘောဇနေ အမတ္တညုနော ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တာ သာမညေ အနပေက္ခဝန္တော သိက္ခာယ န တိဗ္ဗဂါရဝါ ဗာဟုလိကာ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ကုသီတာ ဟီနဝီရိယာ မုဋ္ဌဿတိနော အသမ္ပဇာနာ အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ ဒုပ္ပညာ ဧဠမူဂါ, တေ မယာ ဧဝံ ဝုစ္စမာနာ န ပဒက္ခိဏံ ဂဏှန္တိ။

“ယေ ပန တေ, ဘန္တေ, ကုလပုတ္တာ သဒ္ဓါ အကာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ အသဌာ အမာယာဝိနော အကေတဗိနော အနုဒ္ဓတာ အနုန္နဠာ အစပလာ အမုခရာ အဝိကိဏ္ဏဝါစာ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ ဘောဇနေ မတ္တညုနော ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တာ သာမညေ အပေက္ခဝန္တော သိက္ခာယ တိဗ္ဗဂါရဝါ န ဗာဟုလိကာ န သာထလိကာ ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ပဟိတတ္တာ ဥပဋ္ဌိတဿတိနော သမ္ပဇာနာ သမာဟိတာ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ ပညဝန္တော အနေဠမူဂါ, တေ မယာ ဧဝံ ဝုစ္စမာနာ ပဒက္ခိဏံ ဂဏှန္တီ”တိ။

“ယေ တေ, သာရိပုတ္တ, ပုဂ္ဂလာ အဿဒ္ဓါ ဇီဝိကတ္ထာ န သဒ္ဓါ အကာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ သဌာ မာယာဝိနော ကေတဗိနော ဥဒ္ဓတာ ဥန္နဠာ စပလာ မုခရာ ဝိကိဏ္ဏဝါစာ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရာ ဘောဇနေ အမတ္တညုနော ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တာ သာမညေ အနပေက္ခဝန္တော သိက္ခာယ န တိဗ္ဗဂါရဝါ ဗာဟုလိကာ သာထလိကာ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဝိဝေကေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ကုသီတာ ဟီနဝီရိယာ မုဋ္ဌဿတိနော အသမ္ပဇာနာ အသမာဟိတာ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တာ ဒုပ္ပညာ ဧဠမူဂါ, တိဋ္ဌန္တု တေ။

“ယေ ပန, တေ သာရိပုတ္တ, ကုလပုတ္တာ သဒ္ဓါ အကာရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတာ အသဌာ အမာယာဝိနော အကေတဗိနော အနုဒ္ဓတာ အနုန္နဠာ အစပလာ အမုခရာ အဝိကိဏ္ဏဝါစာ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ ဘောဇနေ မတ္တညုနော ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တာ သာမညေ အပေက္ခဝန္တော သိက္ခာယ တိဗ္ဗဂါရဝါ န ဗာဟုလိကာ န သာထလိကာ ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ပဟိတတ္တာ ဥပဋ္ဌိတဿတိနော သမ္ပဇာနာ သမာဟိတာ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ ပညဝန္တော အနေဠမူဂါ, တေ တွံ, သာရိပုတ္တ, ဝဒေယျာသိ ။ ဩဝဒ, သာရိပုတ္တ , သဗြဟ္မစာရီ; အနုသာသ, သာရိပုတ္တ, သဗြဟ္မစာရီ – ‘အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ သဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေဿာမိ သဗြဟ္မစာရီ’တိ။ ဧဝဉှိ တေ, သာရိပုတ္တ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. သီလသုတ္တံ

၁၆၈. တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဒုဿီလဿ, အာဝုသော, သီလဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ အသတိ သမ္မာသမာဓိဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ အသတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ အသတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယျထာပိ, အာဝုသော, ရုက္ခော သာခါပလာသဝိပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ ။ပေ။ ဖေဂ္ဂုပိ။ သာရောပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, အာဝုသော, ဒုဿီလဿ သီလဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမှိ အသတိ သမ္မာသမာဓိဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ အသတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ အသတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။

“သီလဝတော, အာဝုသော, သီလသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမ္ဟိ သတိ သမ္မာသမာဓိသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ သတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ သတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယျထာပိ, အာဝုသော, ရုက္ခော, သာခါပလာသသမ္ပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ။ပေ။ ဖေဂ္ဂုပိ။ သာရောပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, အာဝုသော, သီလဝတော သီလသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ; သမ္မာသမာဓိမ္ဟိ သတိ သမ္မာသမာဓိသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ; ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ သတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ; နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ သတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန”န္တိ [အ. နိ. ၅.၁၆၈; ၆.၅၀; ၇.၆၅]။ အဋ္ဌမံ။

၉. ခိပ္ပနိသန္တိသုတ္တံ

၁၆၉. အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ [သာရာဏီယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ, ကုသလေသု ဓမ္မေသု သုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟီ စ, ဗဟုဉ္စ ဂဏှာတိ, ဂဟိတဉ္စဿ နပ္ပမုဿတီ”တိ? “အာယသ္မာ ခေါ အာနန္ဒော ဗဟုဿုတော။ ပဋိဘာတု အာယသ္မန္တံယေဝ အာနန္ဒ”န္တိ။ “တေနဟာဝုသော သာရိပုတ္တ, သုဏာဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝမာဝုသော”တိ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပစ္စဿောသိ။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧတဒဝေါစ –

“ဣဓာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခု အတ္ထကုသလော စ ဟောတိ, ဓမ္မကုသလော စ, ဗျဉ္ဇနကုသလော စ, နိရုတ္တိကုသလော စ, ပုဗ္ဗာပရကုသလော စ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ , အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, သုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟီ စ, ဗဟုဉ္စ ဂဏှာတိ, ဂဟိတဉ္စဿ နပ္ပမုဿတီ”တိ။ “အစ္ဆရိယံ, အာဝုသော! အဗ္ဘုတံ, အာဝုသော!! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန။ ဣမေဟိ စ မယံ ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဓာရေမ – ‘အာယသ္မာ အာနန္ဒော အတ္ထကုသလော ဓမ္မကုသလော ဗျဉ္ဇနကုသလော နိရုတ္တိကုသလော ပုဗ္ဗာပရကုသလော’”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဘဒ္ဒဇိသုတ္တံ

၁၇၀. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဘဒ္ဒဇိ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အာယသ္မန္တံ ဘဒ္ဒဇိံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧတဒဝေါစ – “ကိံ နု ခေါ, အာဝုသော ဘဒ္ဒဇိ, ဒဿနာနံ အဂ္ဂံ, ကိံ သဝနာနံ အဂ္ဂံ, ကိံ သုခါနံ အဂ္ဂံ, ကိံ သညာနံ အဂ္ဂံ, ကိံ ဘဝါနံ အဂ္ဂ”န္တိ?

“အတ္ထာဝုသော, ဗြဟ္မာ အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ, ယော တံ ဗြဟ္မာနံ ပဿတိ, ဣဒံ ဒဿနာနံ အဂ္ဂံ။ အတ္ထာဝုသော, အာဘဿရာ နာမ ဒေဝါ သုခေန အဘိသန္နာ ပရိသန္နာ။ တေ ကဒါစိ ကရဟစိ ဥဒာနံ ဥဒာနေန္တိ – ‘အဟော သုခံ, အဟော သုခ’န္တိ! ယော တံ သဒ္ဒံ သုဏာတိ, ဣဒံ သဝနာနံ အဂ္ဂံ။ အတ္ထာဝုသော, သုဘကိဏှာ နာမ ဒေဝါ။ တေ သန္တံယေဝ တုသိတာ သုခံ ပဋိဝေဒေန္တိ, ဣဒံ သုခါနံ အဂ္ဂံ။ အတ္ထာဝုသော, အာကိဉ္စညာယတနူပဂါ ဒေဝါ, ဣဒံ သညာနံ အဂ္ဂံ။ အတ္ထာဝုသော, နေဝသညာနာသညာယတနူပဂါ ဒေဝါ, ဣဒံ ဘဝါနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ “သမေတိ ခေါ ဣဒံ အာယသ္မတော ဘဒ္ဒဇိဿ, ယဒိဒံ ဗဟုနာ ဇနေနာ”တိ?

“အာယသ္မာ ခော, အာနန္ဒော, ဗဟုဿုတော။ ပဋိဘာတု အာယသ္မန္တံယေဝ အာနန္ဒ”န္တိ။ “တေနဟာဝုသော ဘဒ္ဒဇိ, သုဏာဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝမာဝုသော”တိ ခော အာယသ္မာ ဘဒ္ဒဇိ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပစ္စဿောသိ။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဧတဒဝေါစ –

“ယထာ ပဿတော ခော, အာဝုသော, အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ, ဣဒံ ဒဿနာနံ အဂ္ဂံ။ ယထာ သုဏတော အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ, ဣဒံ သဝနာနံ အဂ္ဂံ။ ယထာ သုခိတဿ အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ, ဣဒံ သုခါနံ အဂ္ဂံ။ ယထာ သညိဿ အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ, ဣဒံ သညာနံ အဂ္ဂံ။ ယထာ ဘူတဿ အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ, ဣဒံ ဘဝါနံ အဂ္ဂ”န္တိ။ ဒသမံ။

အာဃာတဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေဝ အာဃာတဝိနယာ၊ သာကစ္ဆာ သာဇီဝတော ပဉှာ။
ပုစ္ဆာ နိရောဓော စောဒနာ၊ သီလံ နိသန္တိ ဘဒ္ဒဇီတိ။

(၁၈) ၃. ဥပာသကဝဂ္ဂော

၁. သာရဇ္ဇသုတ္တံ

၁၇၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေ''တိ ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော သာရဇ္ဇံ ဩက္ကန္တော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော သာရဇ္ဇံ ဩက္ကန္တော ဟောတိ။

''ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ဝိသာရဒေါ ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ဝိသာရဒေါ ဟောတီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိသာရဒသုတ္တံ

၁၇၂. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော အဝိသာရဒေါ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော အဝိသာရဒေါ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ဝိသာရဒေါ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ဝိသာရဒေါ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတီ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. နိရယသုတ္တံ

၁၇၃. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ တတိယံ။

၄. ဝေရသုတ္တံ

၁၇၄. အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ပဉ္စ, ဂဟပတိ, ဘယာနိ ဝေရာနိ အပ္ပဟာယ 'ဒုဿီလော' ဣတိ ဝုစ္စတိ, နိရယဉ္စ ဥပပဇ္ဇတိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ပါဏာတိပါတံ, အဒိန္နာဒါနံ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ, မုသာဝါဒံ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ – ဣမာနိ ခေါ, ဂဟပတိ, ပဉ္စ

ဘယာနိ ဝေရာနိ အပ္ပဟာယ 'ဒုဿီလော' ဣတိ ဝုစ္စတိ, နိရယဉ္စ ဥပပဇ္ဇတိ။

"ပဉ္စ, ဂဟပတိ, ဘယာနိ ဝေရာနိ ပဟာယ 'သီလဝါ' ဣတိ ဝုစ္စတိ, သုဂတိဉ္စ ဥပပဇ္ဇတိ ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ပါဏာတိပါတံ, အဒိန္နာဒါနံ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ, မုသာဝါဒံ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ – ဣမာနိ ခော, ဂဟပတိ, ပဉ္စ ဘယာနိ ဝေရာနိ ပဟာယ 'သီလဝါ' ဣတိ ဝုစ္စတိ, သုဂတိဉ္စ ဥပပဇ္ဇတိ။

"ယံ, ဂဟပတိ, ပါဏာတိပါတီ ပါဏာတိပါတပစ္စယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမ္ပိ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, သမ္ပရာယိကမ္ပိ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော နေဝ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, န သမ္ပရာယိကံ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတဿ ဧဝံ တံ ဘယံ ဝေရံ ဝူပသန္တံ ဟောတိ။

"ယံ, ဂဟပတိ, အဒိန္နာဒါယီ။ပေ.။။

"ယံ, ဂဟပတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ။ပေ.။။

"ယံ, ဂဟပတိ, မုသာဝါဒီ။ပေ.။။

"ယံ, ဂဟပတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနပစ္စယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမ္ပိ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, သမ္ပရာယိကမ္ပိ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော နေဝ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, န သမ္ပရာယိကံ ဘယံ ဝေရံ ပသဝတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတဿ ဧဝံ တံ ဘယံ ဝေရံ ဝူပသန္တံ ဟောတီ"တိ။

"ယော ပါဏမတိပာတေတိ၊ မုသာဝါဒဉ္စ ဘာသတိ။
လောကေ အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ ပရဒါရဉ္စ ဂစ္ဆတိ။
သုရာမေရယပါနဉ္စ၊ ယော နရော အနုယုဉ္ဇတိ။

"အပ္ပဟာယ ပဉ္စ ဝေရာနိ၊ ဒုဿီလော ဣတိ ဝုစ္စတိ။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။

"ယော ပါဏံ နာတိပာတေတိ၊ မုသာဝါဒံ န ဘာသတိ။
လောကေ အဒိန္နံ နာဒိယတိ၊ ပရဒါရံ န ဂစ္ဆတိ။
သုရာမေရယပါနဉ္စ ၊ ယော နရော နာနုယုဉ္ဇတိ။

"ပဟာယ ပဉ္စ ဝေရာနိ၊ သီလဝါ ဣတိ ဝုစ္စတိ။
ကာယဿ ဘေဒါ သပ္ပညော၊ သုဂတိံ သောပပဇ္ဇတီ"တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. စဏ္ဍာလသုတ္တံ

၁၇၅. "ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပါသကော ဥပါသကစဏ္ဍာလော စ ဟောတိ ဥပါသကမလဉ္စ ဥပါသကပတိကုဋ္ဌော စ [ဥပါသကပတိကိဋ္ဌော စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဿဒ္ဓော ဟောတိ; ဒုဿီလော ဟောတိ; ကောတူဟလမင်္ဂလိကော ဟောတိ, မင်္ဂလံ ပစ္စေတိ နော ကမ္မံ; ဣတော စ ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ; တတ္ထ စ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပါသကော ဥပါသကစဏ္ဍာလော စ ဟောတိ ဥပါသကမလဉ္စ ဥပါသကပတိကုဋ္ဌော စ။

"ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပါသကော ဥပါသကရတနဉ္စ ဟောတိ ဥပါသကပဒုမဉ္စ ဥပါသကပုဏ္ဍရီကဉ္စ [ဥပါသကပုဏ္ဍရီကော စ (ပီ. က.)] ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သဒ္ဓော ဟောတိ; သီလဝါ ဟောတိ; အကောတူဟ

လမင္ဂလိကော ဟောတိ, ကမ္မံ ပစ္စေတိ နော မင္ဂလံ; န ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ; ဣဓ စ ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥပာသကော ဥပာသကရတနဉ္စ ဟောတိ ဥပာသက ပဒုမဉ္စ ဥပာသကပုဏ္ဍရီကဉ္စာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပီတိသုတ္တံ

၁၇၆. အထ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဥပာသကသတေဟိ ပရိဝုတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပ သင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပ တိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''တုမှေ ခေါ, ဂဟပတိ, ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေ န ။ န ခေါ, ဂဟပတိ, တာဝတကေနေဝ တုဋ္ဌိ ကရဏီယာ – 'မယံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိ လာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေနာ'တိ ။ တသ္မာတိဟ, ဂဟပတိ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'ကိန္တိ မယံ ကာလေန ကာလံ ပဝိ ဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာမာ'တိ! ဧဝဉှိ တေ, ဂဟပတိ, သိက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ – 'တုမှေ ခေါ, ဂဟပတိ, ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာ သနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေန။ န ခေါ, ဂဟပတိ, တာဝတကေနေဝ တုဋ္ဌိ ကရဏီယာ – မယံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စု ပဋ္ဌိတာ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေနာတိ။ တသ္မာတိဟ, ဂဟပတိ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ကိန္တိ မယံ ကာလေန ကာလံ ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာမာတိ! ဧဝဉှိ တေ, ဂဟပတိ, သိက္ခိတဗ္ဗ'န္တိ။ ယသ္မိံ, ဘန္တေ, သမယေ အရိယသာဝကော ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ပဉ္စဿ ဌာနာနိ တသ္မိံ သမယေ န ဟောန္တိ။ ယမ္ပိဿ ကာမူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ ကာမူပသံ ဟိတံ သုခံ သောမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ အကုသလူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ အကုသလူပသံဟိတံ သုခံ သောမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမ ယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ ကုသလူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယသ္မိံ, ဘန္ တေ, သမယေ အရိယသာဝကော ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဣမာနိဿ ပဉ္စ [ဣမာနိ ပဉ္စဿ (သျာ. ကံ.)] ဌာနာနိ တသ္မိံ သမယေ န ဟောန္တီ''တိ။

''သာဓု သာဓု, သာရိပုတ္တ! ယသ္မိံ, သာရိပုတ္တ, သမယေ အရိယသာဝကော ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ပဉ္စဿ ဌာနာနိ တသ္မိံ သမယေ န ဟောန္တိ။ ယမ္ပိဿ ကာမူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမ ယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ ကာမူပသံဟိတံ သုခံ သောမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ အ ကုသလူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ အကုသလူပသံဟိတံ သုခံ သောမနဿံ, တမ္ပိဿ တသ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယမ္ပိဿ ကုသလူပသံဟိတံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ, တမ္ပိဿ တ သ္မိံ သမယေ န ဟောတိ။ ယသ္မိံ, သာရိပုတ္တ, သမယေ အရိယသာဝကော ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဣမာနိ ဿ [ဣမာနေတ္ထ (သီ.)] ပဉ္စ ဌာနာနိ တသ္မိံ သမယေ န ဟောန္တီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝဏိဇ္ဇာသုတ္တံ

၁၇၇. ''ပဉ္စိမာ , ဘိက္ခဝေ, ဝဏိဇ္ဇာ ဥပာသကေန အကရဏီယာ။ ကတမာ ပဉ္စ? သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ, သတ္တဝဏိဇ္ဇာ, မံသဝဏိဇ္ဇာ, မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ, ဝိသဝဏိဇ္ဇာ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဝဏိဇ္ဇာ ဥပာသကေန အကရဏီယာ''တိ။ သတ္တ မံ။

၈. ရာဇာသုတ္တံ

၁၇၈. ‘‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ – ‘အယံ ပုရိသော ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတောတိ [ပဋိဝိရတော ဟောတီတိ (သီ.), ပဋိဝိရတော ဟောတိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။ ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ! မယာပိ ခော ဇတံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ ဒိဋ္ဌံ န သုတံ – ‘အယံ ပုရိသော ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ပာဏာတိပာတာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ။ အပိ စ, ခွဝဿ တထေဝ ပာပကမ္မံ ပဝေဒေန္တိ [တထေဝ ပာပကံ ကမ္မံ ပဝေဒယန္တိ (သီ.), တဒေဝ ပာပကမ္မံ ပဝေဒေတိ (သျာ. ကံ.)] – ‘အယံ ပုရိသော ဣတ္ထိံ တ ပုရိသံ တ ဇီဝိတာ ဝောရောပေသီတိ [ဝေရောပေတီတိ (သျာ. ကံ.)] ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ပာဏာတိပာတဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တိ။ အပိ နု တုမှေဟပိ ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ’’’တိ? ‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နော, ဘန္တေ, သုတဉ္စ သုယျိဿတိ [သူယိဿတိ (သီ. ပီ.)] စာ’’တိ။

‘‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ – ‘အယံ ပုရိသော အဒိန္နာဒာနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ ဘန္တေ’’။ ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ! မယာပိ ခော ဇတံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ ဒိဋ္ဌံ န သုတံ – ‘အယံ ပုရိသော အဒိန္နာဒာနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ အဒိန္နာဒာနာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ။ အပိ စ ခွဝဿ တထေဝ ပာပကမ္မံ ပဝေဒေန္တိ – ‘အယံ ပုရိသော ဂာမာ တ အရညာ တ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခာတံ အာဒိယီတိ [အာဒိယတိ (သျာ. ကံ.)]။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ အဒိန္နာဒာနဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တိ။ အပိ နု တုမှေဟပိ ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ’’’တိ? ‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နော, ဘန္တေ, သုတဉ္စ သုယျိဿတိ စာ’’တိ။

‘‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ – ‘အယံ ပုရိသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ ပဟာယ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ , ဘန္တေ’’။ ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ! မယာပိ ခော ဇတံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ ဒိဋ္ဌံ န သုတံ – ‘အယံ ပုရိသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ ပဟာယ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ။ အပိ စ ခွဝဿ တထေဝ ပာပကမ္မံ ပဝေဒေန္တိ – ‘အယံ ပုရိသော ပရိတ္ထီသု ပရကုမာရီသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇီတိ [အာပဇ္ဇတိ (သျာ. ကံ.)] ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တိ။ အပိ နု တုမှေဟပိ ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ’’’တိ? ‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နော, ဘန္တေ, သုတဉ္စ သုယျိဿတိ စာ’’တိ။

‘‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ – ‘အယံ ပုရိသော မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ မုသာဝါဒာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။ ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ! မယာပိ ခော ဇတံ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ ဒိဋ္ဌံ န သုတံ – ‘အယံ ပုရိသော မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ မုသာဝါဒာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ။ အပိ စ ခွဝဿ တထေဝ ပာပကမ္မံ ပဝေဒေန္တိ – ‘အယံ ပုရိသော ဂဟပတိဿ တ ဂဟပတိပုတ္တဿ တ မုသာဝါဒေန အတ္ထံ ပဘဉ္ဇီတိ [ဘဉ္ဇတီတိ (သီ.), ဘဉ္ဇတိ (သျာ. ကံ.), ဘဉ္ဇိတိ (ပီ.)]။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ မုသာဝါဒဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တိ။ အပိ နု တုမှေဟပိ ဧဝရူပံ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ’’’တိ? ‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နော, ဘန္တေ, သုတဉ္စ သုယျိဿတိ စာ’’တိ ။

‘‘တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ – ‘အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။

‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ! မယာပိ ခော တေ, ဘိက္ခဝေ, နေဝ ဒိဋ္ဌံ န သုတံ – ‘အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတောတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ တ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တီ’တိ။ အပိ စ ခွဝဿ တထေဝ ဟပက မ္မံ ပဝေဒေန္တိ – ‘အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တော က္လတ္ထိံ တ ပုရိသံ တ ဇီဝိတာ တေရောပေသိ [တေရောပေတိ (သျာ.)] ; အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တော ကမာ တ အရညာ တ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ အာဒိယိ [အာဒိယတိ (သီ. သျာ.)] ; အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တော ပရိတ္ထီသု ပရကုမာရီသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇိ [အာပဇ္ဇတိ (သီ. သျာ.)] ; အယံ ပုရိသော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တော ဂဟပတိဿ တ ဂဟပတိပုတ္တဿ တ မုသာဝါဒေန အတ္ထံ ပဘဉ္ဇီတိ။ တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ တ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနဟေတု ဟနန္တိ တ ဗန္ဓန္တိ တ ပဗ္ဗာဇေန္တိ တ ယထာပစ္စယံ တ ကရောန္တိ။ အပိ နု တုမှေဟိ ဝေရူပံ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ’’’တိ? ‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နော, ဘန္တေ, သုတဉ္စ သုယျိဿတိ စာ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဂိဟိသုတ္တံ

၁၇၉. အထ ခော အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဥပာသကသတေဟိ ပရိဝုတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အာမန္တေသိ – ‘‘ယံ ကဉ္စိ [ယံ ကိဉ္စိ (သီ. ပီ.)] , သာရိပုတ္တ, ဇာနေယျာထ ဂိဟိံ ဩဒာတဝသနံ ပဉ္စသု သိက္ခာပဒေသု သံဝုတကမ္မန္တံ စတုန္နံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘိံ အကိစ္ဆလာဘိံ အကသိရလာဘိံ, သော အာကင်္ခမာနော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဗျာကရေယျ – ‘ခီဏနိရယောမှိ ခီဏတိရစ္ဆာနယောနိ ခီဏပေတ္တိဝိသယော ခီဏာပာယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတော, သောတာပန္နောဟမသ္မိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော’’’တိ။

‘‘ကတမေသု ပဉ္စသု သိက္ခာပဒေသု သံဝုတကမ္မန္တော ဟောတိ? ဣဓ , သာရိပုတ္တ, အရိယသာဝကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေသု ပဉ္စသု သိက္ခာပဒေသု သံဝုတကမ္မန္တော ဟောတိ။

‘‘ကတမေသံ စတုန္နံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ? ဣဓ, သာရိပုတ္တ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ, သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ။ အယမဿ ပဌမော အာဘိစေတသိကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော အဓိဂတော ဟောတိ အဝိသုဒ္ဓဿ စိတ္တဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ အပရိယောဒါတဿ စိတ္တဿ ပရိယောဒပနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, သာရိပုတ္တ, အရိယသာဝကော ဓမ္မေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ အယမဿ ဒုတိယော အာဘိစေတသိကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော အဓိဂတော ဟောတိ အဝိသုဒ္ဓဿ စိတ္တဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ အပရိယောဒါတဿ စိတ္တဿ ပရိယောဒပနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, သာရိပုတ္တ, အရိယသာဝကော သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော ဟောတိ – ‘သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’တိ။ အယမဿ တတိယော အာဘိစေတသိကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော အဓိဂတော ဟောတိ အဝိသုဒ္ဓဿ စိတ္တဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ အပရိယောဒါတဿ စိတ္တဿ ပရိယောဒပနာယ။

‘‘ပုန စပရံ, သာရိပုတ္တ, အရိယသာဝကော အရိယကန္တေဟိ သီလေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ အခဏ္ဍေဟိ အစ္ဆိဒ္ဒေဟိ အသဗလေဟိ အကမ္မာသေဟိ ဘုဇိဿေဟိ ဝိညုပ္ပသတ္ထေဟိ အပရာမဋ္ဌေဟိ သမာဓိသံဝတ္တနိကေဟိ။

အယမသ္သ စတုတ္ထော အာဘိစေတသိကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော အဓိဂတော ဟောတိ အဝိသုဒ္ဓဿ စိတ္တဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ အပရိယောဒာတဿ စိတ္တဿ ပရိယောဒပနာယ။ ဣမေသံ စတုန္နံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။

“ယံ ကဉ္စိ, သာရိပုတ္တ, ဇာနေယျာထ ဂိဟိံ ဩဒါတဝသနံ – ဣမေသု ပဉ္စသု သိက္ခာပဒေသု သံဝုတကမ္မန္တံ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘိံ အကိစ္ဆလာဘိံ အကသိရလာဘိံ, သော အာကင်္ခမာနော အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဗျာကရေယျ – ‘ခီဏနိရယောမှိ ခီဏတိရစ္ဆာနယောနိ ခီဏပေတ္တိဝိသယော ခီဏာပါယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတော, သောတာပန္နောဟမသ္မိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော’”တိ။

“နိရယေသု ဘယံ ဒိသွာ၊ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။
အရိယဓမ္မံ သမာဒါယ၊ ပဏ္ဍိတော ပရိဝဇ္ဇယေ။

“န ဟိံသေ ပါဏဘူတာနိ၊ ဝိဇ္ဇမာနေ ပရက္ကမေ။
မုသာ စ န ဘဏေ ဇာနံ၊ အဒိန္နံ န ပရာမသေ။

“သေဟိ ဒါရေဟိ သန္တုဋ္ဌော၊ ပရဒါရဉ္စ အာရမေ [နာရမေ (သီ. သျာ.)] ။
မေရယံ ဝါရုဏိံ ဇန္တု၊ န ပိဝေ စိတ္တမောဟနိံ။

“အနုဿရေယျ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဉ္စာနုဝိတက္ကယေ။
အဗျာပဇ္ဇံ [အဗျာပဇ္ဈ (?) အဗျာပဇ္ဈံ (က.)] ဟိတံ စိတ္တံ၊ ဒေဝလောကာယ ဘာဝယေ။

“ဥပဋ္ဌိတေ ဒေယျဓမ္မေ၊ ပုညတ္ထဿ ဇိဂီသတော [ဇိဂိံသတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။
သန္တေသု ပဌမံ ဒိန္နာ၊ ဝိပုလာ ဟောတိ ဒက္ခိဏာ။

“သန္တော ဟဝေ ပဝက္ခာမိ၊ သာရိပုတ္တ သုဏောဟိ မေ။
ဣတိ ကဏှာသု သေတာသု၊ ရောဟိဏီသု ဟရီသု ဝါ။

“ကမ္မာသာသု သရူပါသု၊ ဂောသု ပါရေဝတာသု ဝါ။
ယာသု ကာသုစိ ဧတာသု၊ ဒန္တော ဇာယတိ ပုင်္ဂဝေါ။

“ဓောရယှော ဗလသမ္ပန္နော၊ ကလျာဏဇဝနိက္ကမော။
တမေဝ ဘာရေ ယုဉ္ဇန္တိ၊ နာဿ ဝဏ္ဏံ ပရိက္ခရေ။

“ဧဝမေဝံ မနုဿေသု၊ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ဇာတိယေ။
ခတ္တိယေ ဗြာဟ္မဏေ ဝေဿ၊ သုဒ္ဒေ စဏ္ဍာလပုက္ကုသေ။

“ယာသု ကာသုစိ ဧတာသု၊ ဒန္တော ဇာယတိ သုဗ္ဗတော။
ဓမ္မဋ္ဌော သီလသမ္ပန္နော၊ သစ္စဝါဒီ ဟိရီမနော။

“ပဟီနဇာတိမရဏော၊ ဗြဟ္မစရိယဿ ကေဝလီ။
ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော၊ ကတကိစ္စော အနာသဝော။

“ပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော။
တသ္မိဉ္စ ဝိရဇေ ခေတ္တေ၊ ဝိပုလာ ဟောတိ ဒက္ခိဏာ။

“ဗာလာ စ အဝိဇာနန္တာ၊ ဒုမ္မေဓာ အဿုတာဝိနော။

ဗဟိဒ္ဓာ ဒဒန္တိ အနာနိ၊ န ဟိ သန္တေ ဥပာသရေ။

“ယေ စ သန္တေ ဥပာသန္တိ၊ သပ္ပညေ ဓီရသမ္မတေ။
သဒ္ဓာ စ နေသံ သုဂတေ၊ မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌိတာ။

“ဒေဝလောကဉ္စ တေ ယန္တိ၊ ကုလေ ဝါ ဣဓ ဇာယရေ။
အနုပုဗ္ဗေန နိဗ္ဗာနံ၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဂဝေသီသုတ္တံ

၁၈၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရတိ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ။ အဒ္ဒသာ ခေါ ဘဂဝါ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော အညတရသ္မိံ ပဒေသေ မဟန္တံ သာလဝနံ; ဒိသွာန [ဒိသွာ (သီ. ပီ.)] မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ [ဥက္ကမ္မ (ကတ္ထစိ)] ယေန တံ သာလဝနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ သာလဝနံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ အညတရသ္မိံ ပဒေသေ သိတံ ပါတွာကာသိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဧတဒဟောသိ – “ကော နု ခေါ ဟေတု ကော ပစ္စယော ဘဂဝတော သိတဿ ပါတုကမ္မာယ? န အကာရဏေန တထာဂတာ သိတံ ပါတုကရောန္တီ”တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော ဘဂဝတော သိတဿ ပါတုကမ္မာယ? န အကာရဏေန တထာဂတာ သိတံ ပါတုကရောန္တီ”တိ။

“ဘူတပုဗ္ဗံ, အာနန္ဒ, ဣမသ္မိံ ပဒေသေ နဂရံ အဟောသိ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဗဟုဇနံ အာကိဏ္ဏမနုဿံ။ တံ ခေါ ပနာနန္ဒ, နဂရံ ကဿပေါ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ။ ကဿပဿ ခေါ ပနာနန္ဒ, ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဂဝေသီ နာမ ဥပါသကော အဟောသိ သီလေသု အပရိပူရကာရီ။ ဂဝေသိနာ ခေါ, အာနန္ဒ, ဥပါသကေန ပဉ္စမတ္တာနိ ဥပါသကသတာနိ ပဋိဒေသိတာနိ သမာဒပိတာနိ [သမာအပိတာနိ (?)] အဟေသုံ သီလေသု အပရိပူရကာရိနော။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသိဿ ဥပါသကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပါသကသတာနံ ဗဟူပကာရော [ဗဟုကာရော (ကတ္ထစိ)] ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ [သမာအပေတာ (?)], အဟဉ္စမှိ သီလေသု အပရိပူရကာရီ, ဣမာနိ စ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ သီလေသု အပရိပူရကာရိနော။ ဣစ္စေတံ သမသမံ, နတ္ထိ ကိဉ္စိ အတိရေကံ; ဟန္ဒာဟံ အတိရေကာယာ’”တိ။

“အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဥပါသကော ယေန တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ ဧတဒဝေါစ – ‘အဇ္ဇတဂ္ဂေ မံ အာယသ္မန္တော သီလေသု ပရိပူရကာရိံ ဓာရေထာ’တိ! အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပါသကသတာနံ ဧတဒဟောသိ – ‘အယျော ခေါ ဂဝေသီ အမှာကံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ ။ အယျော ဟိ နာမ ဂဝေသီ သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဘဝိဿတိ။ ကိမင်္ဂံ [ကိမင်္ဂ (သီ. ပီ.)] ပန မယ’န္တိ [ပန န မယန္တိ (သီ.) အ. နိ. ၄.၁၅၉; စူဠဝ. ၃၃၀; သံ. နိ. ၅.၁၀၂၀ ပဉ္စိယာ သံသန္ဒေတဗ္ဗံ] ! အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ ယေန ဂဝေသီ ဥပါသကော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဝေသိံ ဥပါသကံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘အဇ္ဇတဂ္ဂေ အယျော ဂဝေသီ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော ဓာရေတူ’တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသိဿ ဥပါသကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘အဟံ ခေါ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပါသကသတာနံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ, အဟဉ္စမှိ သီလေသု ပရိပူရကာရီ, ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော ။ ဣစ္စေတံ သမသမံ, နတ္ထိ ကိဉ္စိ အတိရေကံ; ဟန္ဒာဟံ အတိရေကာယာ’”တိ!

“အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဥပါသကော ယေန တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ ဧတဒဝေါစ – ‘အဇ္ဇတဂ္ဂေ မံ အာယသ္မန္တော ဗြဟ္မစာရိံ ဓာရေထ အာရာစာရိံ [အနာစာရိံ (ပီ.)] ဝိရတံ မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ’တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပါသကသတာနံ ဧတဒဟောသိ – ‘အယျော ခေါ ဂဝေသီ အမှာကံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ။ အယျော ဟိ နာမ ဂဝေသီ ဗြဟ္မစာရီ ဘဝိဿတိ အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ ကိမင်္ဂံ ပန မယ’န္တိ! အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဥပါသကသတာနိ ယေန ဂ

ဝေသိ ဥပာသကော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဝေသိံ ဥပာသကံ ဧတဒဝေါစုံ – 'အဇ္ဇတဂ္ဂေ အယျော ဂဝေသိ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဗြဟ္မစာရိနော ဓာရေတု အာရာစာရိနော ဝိရတာ မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ'တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသိဿ ဥပာသကဿ ဧတဒဟောသိ – 'အဟံ ခေါ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပာသကသတာနံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ။ အဟဉ္စမှိ သီလေသု ပရိပူရကာရီ၊ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော။ အဟဉ္စမှိ ဗြဟ္မစာရီ အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ၊ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဗြဟ္မစာရိနော အာရာစာရိနော ဝိရတာ မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ ဣစ္စေတံ သမသမံ, နတ္ထိ ကိဉ္စိ အတိရေကံ; ဟန္ဒာဟံ အတိရေကာယာ'''တိ။

"အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဥပာသကော ယေန တာနိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တာနိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဧတဒဝေါစ – 'အဇ္ဇတဂ္ဂေ မံ အာယသ္မန္တော ဧကဘတ္တိကံ ဓာရေထ ရတ္တူပရတံ ဝိရတံ ဝိကာလဘောဇနာ'တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပာသကသတာနံ ဧတဒဟောသိ – 'အယျော ခေါ ဂဝေသီ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ။ အယျော ဟိ နာမ ဂဝေသီ ဧကဘတ္တိကော ဘဝိဿတိ ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ။ ကိမင်္ဂ ပန မယ'န္တိ! အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ယေန ဂဝေသီ ဥပာသကော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဝေသိံ ဥပာသကံ ဧတဒဝေါစုံ – 'အဇ္ဇတဂ္ဂေ အယျော ဂဝေသီ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဧကဘတ္တိကေ ဓာရေတု ရတ္တူပရတေ ဝိရတေ ဝိကာလဘောဇနာ'တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသိဿ ဥပာသကဿ ဧတဒဟောသိ – 'အဟံ ခေါ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပာသကသတာနံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ။ အဟဉ္စမှိ သီလေသု ပရိပူရကာရီ၊ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော။ အဟဉ္စမှိ ဗြဟ္မစာရီ အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ၊ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဗြဟ္မစာရိနော အာရာစာရိနော ဝိရတာ မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ အဟဉ္စမှိ ဧကဘတ္တိကော ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ၊ ဣမာနိပိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ဧကဘတ္တိကာ ရတ္တူပရတာ ဝိရတာ ဝိကာလဘောဇနာ။ ဣစ္စေတံ သမသမံ, နတ္ထိ ကိဉ္စိ အတိရေကံ; ဟန္ဒာဟံ အတိရေကာယာ'''တိ။

"အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဥပာသကော ယေန ကဿပော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ကဿပံ ဘဂဝန္တံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧတဒဝေါစ – 'လဘေယျာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ'န္တိ။ အလတ္ထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဥပာသကော ကဿပဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ အစိရူပသမ္ပန္နော ခေါ ပနာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဘိက္ခု ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ 'ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ'တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာနန္ဒ, ဂဝေသီ ဘိက္ခု အရဟတံ အဟောသိ။

"အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပာသကသတာနံ ဧတဒဟောသိ – 'အယျော ခေါ ဂဝေသီ အမှာကံ ဗဟူပကာရော ပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဒပေတာ။ အယျော ဟိ နာမ ဂဝေသီ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိဿတိ။ ကိမင်္ဂ ပန မယ'န္တိ! အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ယေန ကဿပော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တေနုပသင်္ကမိံသု ; ဥပသင်္ကမိတွာ ကဿပံ ဘဂဝန္တံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧတဒဝေါစုံ – 'လဘေယျာမ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, လဘေယျာမ ဥပသမ္ပဒ'န္တိ။ အလဘိံသု ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဥပာသကသတာနိ ကဿပဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အလဘိံသု ဥပသမ္ပဒံ။

"အထ ခေါ, အာနန္ဒ, ဂဝေသိဿ ဘိက္ခုနော ဧတဒဟောသိ – 'အဟံ ခေါ ဣမဿ အနုတ္တရဿ ဝိမုတ္တိသုခဿ နိကာမလာဘီ ဟောမိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ အဟော ဝတိမာနိပိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဣမဿ အနုတ္တရဿ ဝိမုတ္တိသုခဿ နိကာမလာဘိနော အဿု အကိစ္ဆလာဘိနော အကသိရလာဘိနော'တိ။ အထ ခေါ, အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဝူပကဋ္ဌာ [ဘိက္ခုသတာနိ ဧကေကာ ဝူပကဋ္ဌာ (သျာ. ကံ.)] အပ္ပမတ္တာ အာတာပိနော ပဟိတတ္တာ ဝိဟရန္တာ နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ

– ဗ္ရဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိံသု။ ‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’တိ အဗ္ဘညိံသု”။

“ဣတိ ခော , အာနန္ဒ, တာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဂဝေသီပမုခာနိ ဥတ္တရုတ္တရိ [ဥတ္တရုတ္တရိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဏီတပဏီတံ ဝါယမမာနာ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သစ္ဆာကံသု။ တသ္မာတိဟ, အာနန္ဒ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ဥတ္တရုတ္တရိ ပဏီတပဏီတံ ဝါယမမာနာ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သစ္ဆိကရိဿာမာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, အာနန္ဒ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဒသမံ။

ဥပာသကဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သာရဇ္ဇံ ဝိသာရဒေါ နိရယံ၊ ဝေရံ စဏ္ဍာလပဉ္စမံ။
ပီတိ ဝဏိဇ္ဇာ ရာဇာနော၊ ဂိဟီ စေဝ ဂဝေသိနာတိ။

(၁၉) ၄. အရညဝဂ္ဂေ

၁. အာရညိကသုတ္တံ

၁၈၁. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာရညိကာ [အာရညကာ (သဗ္ဗတ္ထ) ပရိ. ၄၄၃ ပဿိတဗ္ဗံ] ။ ကတမေ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ အာရညိကော ဟောတိ, ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အာရညိကော ဟောတိ, ဥမ္မာဒာ စိတ္တက္ခေပါ အာရညိကော ဟောတိ, ဝဏ္ဏိတံ ဗုဒ္ဓေဟိ ဗုဒ္ဓသာဝကေဟီတိ အာရညိကော ဟောတိ, အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ [ဣဒမဋ္ဌိတံယေဝ (သီ. ပီ.)] နိဿာယ အာရညိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာရညိကာ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ အာရညိကာနံ ယွာယံ အာရညိကော အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ အာရညိကော ဟောတိ, အယံ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အာရညိကာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ မောက္ခော [ပါမောက္ခော (အ. နိ. ၄.၉၅; ၁၀.၉၁)] စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စ။

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂဝါ ခီရံ, ခီရမှာ ဒဓိ, ဒဓိမှာ နဝနီတံ, နဝနီတမှာ သပ္ပိ, သပ္ပိမှာ သပ္ပိမဏ္ဍော, သပ္ပိမဏ္ဍော [သပ္ပိမှာ သပ္ပိမဏ္ဍော (က.) သံ. နိ. ၃.၆၆၂] တတ္ထ အဂ္ဂမက္ခာယတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အာရညိကာနံ ယွာယံ အာရညိကော အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ အာရညိကော ဟောတိ, အယံ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အာရညိကာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ မောက္ခော စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စာ''တိ။ ပဌမံ။

၂. စီဝရသုတ္တံ

၁၈၂. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ပံသုကူလိကာ။ ကတမေ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ ပံသုကူလိကော ဟောတိ။ပေ။ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ ပံသုကူလိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပံသုကူလိကာ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ရုက္ခမူလိကသုတ္တံ

၁၈၃. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခမူလိကာ။ ကတမေ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ ရုက္ခမူလိကော ဟောတိ။ပေ။ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ ရုက္ခမူလိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ရုက္ခမူလိကာ''တိ။ တတိယံ။

၄. သောသာနိကသုတ္တံ

၁၈၄. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, သောသာနိကာ။ ကတမေ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ သောသာနိကော ဟောတိ။ပေ။ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ သောသာနိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ သောသာနိကာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အဗ္ဘောကာသိကသုတ္တံ

၁၈၅. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အဗ္ဘောကာသိကာ။ပေ။။ ပဉ္စမံ။

၆. နေသဇ္ဇိကသုတ္တံ

၁၈၆. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, နေသဇ္ဇိကာ။ပေ။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ယထာသန္ထတိကသုတ္တံ

၁၈၇. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ယထာသန္ထတိကာ။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. နေသဇ္ဇိကသုတ္တံ

၁၈၈. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, နေသဇ္ဇိကာ။ပေ.။။ အဋ္ဌမံ။

၉. ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကသုတ္တံ

၁၈၉. ‘‘ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကာ။ပေ.။။ နဝမံ။

၁၀. ပတ္တပိဏ္ဍိကသုတ္တံ

၁၉၀. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပတ္တပိဏ္ဍိကာ။ ကတမေ ပဉ္စ? မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, ပာပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, ဥမ္မာဒာ စိတ္တက္ခေပါ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, ‘ဝဏ္ဏိတံ ဗုဒ္ဓေဟိ ဗုဒ္ဓသာဝကေဟီ’တိ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပတ္တပိဏ္ဍိကာ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ ပတ္တပိဏ္ဍိကာနံ ယွာယံ ပတ္တပိဏ္ဍိကော အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, အယံ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ပတ္တပိဏ္ဍိကာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ မောက္ခော စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စ။

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂဝါ ခီရံ, ခီရမှာ ဒဓိ, ဒဓိမှာ နဝနီတံ, နဝနီတမှာ သပ္ပိ, သပ္ပိမှာ သပ္ပိမဏ္ဍော, သပ္ပိမဏ္ဍော တတ္ထ အဂ္ဂမက္ခာယတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ပတ္တပိဏ္ဍိကာနံ ယွာယံ ပတ္တပိဏ္ဍိကော အပ္ပိစ္ဆတံယေဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိံယေဝ နိဿာယ သလ္လေခံယေဝ နိဿာယ ပဝိဝေကံယေဝ နိဿာယ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ ပတ္တပိဏ္ဍိကော ဟောတိ, အယံ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ပတ္တပိဏ္ဍိကာနံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ မောက္ခော စ ဥတ္တမော စ ပဝရော စာ’’တိ။ ဒသမံ။

အရညဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အရညံ စီဝရံ ရုက္ခ၊ သုသာနံ အဗ္ဘောကာသိကံ။
နေသဇ္ဇံ သန္ထတံ ဧကာသနိကံ၊ ခလုပစ္ဆာပိဏ္ဍိကေန စာတိ။

(၂၀) ၅. ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ

၁. သောဏသုတ္တံ

၁၉၁. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ပေါရာဏာ ဗြာဟ္မဏဓမ္မာ ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿန္တိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။ ကတမေ ပဉ္စ? ပုဗ္ဗေ သုဒံ [ပုဗ္ဗဿုဒံ (က.)] , ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ, နော အဗြာဟ္မဏိံ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ, အဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုနခါ သုနခိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ, နော အသုနခိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ပေါရာဏော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿတိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။

''ပုဗ္ဗေ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိံ ဥတုနိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ, နော အနုတုနိံ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိံ ဥတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ, အနုတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုနခါ သုနခိံ ဥတုနိံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ, နော အနုတုနိံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ပေါရာဏော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿတိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။

''ပုဗ္ဗေ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိံ နေဝ ကိဏန္တိ နော ဝိက္ကိဏန္တိ, သမ္ပိယေနေဝ သံဝါသံ သံဗန္ဓာယ [သံသဂ္ဂတ္ထာယ (သီ. ပီ.)] သံပဝတ္တေန္တိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏိံ ကိဏန္တိပိ ဝိက္ကိဏန္တိပိ, သမ္ပိယေနပိ သံဝါသံ သံဗန္ဓာယ သံပဝတ္တေန္တိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုနခါ သုနခိံ နေဝ ကိဏန္တိ နော ဝိက္ကိဏန္တိ, သမ္ပိယေနေဝ သံဝါသံ သံဗန္ဓာယ သံပဝတ္တေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ပေါရာဏော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿတိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။

''ပုဗ္ဗေ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ န သန္နိဓိံ ကရောန္တိ ဓနဿပိ ဓညဿပိ ရဇတဿပိ ဇာတရူပဿပိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ သန္နိဓိံ ကရောန္တိ ဓနဿပိ ဓညဿပိ ရဇတဿပိ ဇာတရူပဿပိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုနခါ န သန္နိဓိံ ကရောန္တိ ဓနဿပိ ဓညဿပိ ရဇတဿပိ ဇာတရူပဿပိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ပေါရာဏော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿတိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။

''ပုဗ္ဗေ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ သာယံ သာယမာသာယ ပါတော ပါတရာသာယ ဘိက္ခံ ပရိယေသန္တိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏာ ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ အဝသေသံ အာဒါယ ပက္ကမန္တိ။ ဧတရဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုနခါ သာယံ သာယမာသာယ ပါတော ပါတရာသာယ ဘိက္ခံ ပရိယေသန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ပေါရာဏော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿတိ, နော ဗြာဟ္မဏေသု။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ပေါရာဏာ ဗြာဟ္မဏဓမ္မာ ဧတရဟိ သုနခေသု သန္ဒိဿန္တိ, နော ဗြာဟ္မဏေသူ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒောဏဗြာဟ္မဏသုတ္တံ

၁၉၂. အထ ခေါ ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''သုတံ မေတံ, ဘော ဂေါတမ – 'န သမဏော ဂေါတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေတီ'တိ။ တယိဒံ, ဘော ဂေါတမ, တထေဝ။ န ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေတိ။ တယိဒံ, ဘော ဂေါတမ, န သမ္ပန္နမေဝါ''တိ။ ''တွမ္ပိ နော, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ပဋိဇာနာသီ''တိ? ''ယဉှိ တံ, ဘော ဂေါတမ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါ

ဒေန, အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော, တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ, ပဒကော ဝေယျာကရဏော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော’တိ, မမေဝ တံ, ဘော ဂောတမ, သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ အဟဉှိ, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန, အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော, တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ, ပဒကော ဝေယျာကရဏော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော”တိ။

“ယေ ခော, တေ ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ဣသယော မန္တာနံ ကတ္တာရော မန္တာနံ ပဝတ္တာရော, ယေသမိဒံ ဧတရဟိ ဗြာဟ္မဏာ ပေါရာဏံ မန္တပဒံ ဂီတံ ပဝုတ္တံ သမိဟိတံ တဒနုဂါယန္တိ တဒနုဘာသန္တိ ဘာသိတမနုဘာသန္တိ ဝါစိတမနုဝါစေန္တိ, သေယျထိဒံ – အဋ္ဌကော, ဝါမကော, ဝါမဒေဝေါ, ဝေဿာမိတ္တော, ယမဒဂ္ဂိ [ယမတဂ္ဂိ (သီ.) ဒီ. နိ. ၁.၂၈၄, ၅၂၆, ၅၃၆; မ. နိ. ၂.၄၂၇; မဟာဝ. ၃၀၀; အ. နိ. ၅.၁၉၂ ပဿိတဗ္ဗံ], အင်္ဂီရသော, ဘာရဒွာဇော, ဝါသေဋ္ဌော, ကဿပော, ဘဂု; တျာဿု’မေ ပဉ္စ ဗြာဟ္မဏေ ပညာပေန္တိ – ဗြဟ္မသမံ, ဒေဝသမံ, မရိယာဒံ, သမ္ဘိန္နမရိယာဒံ, ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလံယေဝ ပဉ္စမံ။ တေသံ တွံ ဒောဏ, ကတမော”တိ?

“န ခော မယံ, ဘော ဂောတမ, ပဉ္စ ဗြာဟ္မဏေ ဇာနာမ, အထ ခော မယံ ဗြာဟ္မဏာတွေဝ ဇာနာမ။ သာဓု မေ ဘဝံ ဂောတမော တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ယထာ အဟံ ဣမေ ပဉ္စ ဗြာဟ္မဏေ ဇာနေယျ”န္တိ။ “တေန ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, သုဏောဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ ဘော”တိ ခော ဒောဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ကထဉ္စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဗြဟ္မသမော ဟောတိ? ဣဓ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန။ သော အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ [ကောမာရံ ဗြဟ္မစရိယံ (သျာ. က.)] စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော။ အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ မန္တေ အဓီယိတွာ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနေဝ, နော အဓမ္မေန။

“တတ္ထ စ, ဒောဏ, ကော ဓမ္မော? နေဝ ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ န ဂေါရက္ခေန န ဣဿတ္ထေန [န ဣဿတ္တေန (က.)] န ရာဇပေါရိသေန န သိပ္ပညတရေန, ကေဝလံ ဘိက္ခာစရိယာယ ကပါလံ အနတိမညမာနော။ သော အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ နိယျာဒေတွာ [နိယျာဒေတွာ (သီ.), နီယာဒေတွာ (ပီ.), နိယျာတေတွာ (ကတ္ထစိ)] ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ။ သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ [စတုတ္ထိံ (သီ.)], ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန [အဗျာပဇ္ဈေန (က.) အဗျာဗဇ္ဈေန (?)] ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ ကရုဏာ။ပေ.။ မုဒိတာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ တထာ တတိယံ တထာ စတုတ္ထံ, ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သော ဣမေ စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ ဗြဟ္မလောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခော, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဗြဟ္မသမော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဒေဝသမော ဟောတိ? ဣဓ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန ။ သော အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော။ အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ မန္တေ အဓီယိတွာ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနေဝ, နော အဓမ္မေန။ တတ္ထ စ, ဒောဏ, ကော ဓမ္မော? နေဝ ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ န ဂေါရက္ခေန န ဣဿတ္ထေန န ရာဇ

ဟေရိသေန န သိပ္ပညတရေန, ကေဝလံ ဘိက္ခာစရိယာယ ကပာလံ အနတိမညမာနော။ သော အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ
နိယျာဒေတွာ အာရံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနေဝ, နော အဓမ္မေန။

“တတ္ထ စ, ဒောဏ, ကော ဓမ္မော? နေဝ ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ န ဂေါရက္ခေန န ဣဿတ္ထေန န ရာဇ
မဏိယေဝ ဂစ္ဆတိ, န ခတ္တိယိံ န ဝေဿိံ န သုဒ္ဒိံ န စဏ္ဍာလိံ န နေသာဒိံ န ဝေနိံ [န ဝေဏိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] န ရ
ထကာရိံ န ပုက္ကုသိံ ဂစ္ဆတိ, န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ, န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ, န အနုတုနိံ ဂစ္ဆတိ။ ကသ္မာ စ, ဒောဏ, ဗြာ
ဟ္မဏော န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ? သစေ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ, အတိမီဠှဇော နာမ သော ဟောတိ မာဏ
ဝကော ဝါ မာဏဝိကာ [မာဏဝကီ (က.)] ဝါ ။ တသ္မာ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ။ ကသ္မာ စ, ဒောဏ, ဗြာ
ဟ္မဏော န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ? သစေ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ, အသုစိပဠိပီဠိတော နာမ သော
ဟောတိ မာဏဝကော ဝါ မာဏဝိကာ ဝါ။ တသ္မာ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ သာ ဟောတိ ဗြ
ာဟ္မဏီ နေဝ ကာမတ္ထာ န ဒဝတ္ထာ န ရတတ္ထာ, ပဇတ္ထာဝ ဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏီ ဟောတိ။ သော မေထုနံ
ဥပ္ပာဒေတွာ ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ။
သော ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော ဣမေ စတ္တာ
ရော ဈာနေ ဘာဝေတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မ
ဏော ဒေဝသမော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော မရိယာဒော ဟောတိ? ဣဓ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ
– မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိ
ဝါဒေန။ သော အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော။ အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿ
ာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ မန္တေ အဓီယိတွာ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနေဝ, နော
အဓမ္မေန ။ တတ္ထ စ, ဒောဏ, ကော ဓမ္မော? နေဝ ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ န ဂေါရက္ခေန န ဣဿတ္ထေန န ရာဇ
ပေါရိသေန န သိပ္ပညတရေန, ကေဝလံ ဘိက္ခာစရိယာယ ကပာလံ အနတိမညမာနော။ သော အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ
နိယျာဒေတွာ အာရံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနေဝ, နော အဓမ္မေန။

“တတ္ထ စ, ဒောဏ , ကော ဓမ္မော? နေဝ ကယေန န ဝိက္ကယေန, ဗြာဟ္မဏိယေဝ ဥဒကူပဿဋ္ဌံ။ သော ဗြာ
ဟ္မဏိယေဝ ဂစ္ဆတိ, န ခတ္တိယိံ န ဝေဿိံ န သုဒ္ဒိံ န စဏ္ဍာလိံ န နေသာဒိံ န ဝေနိံ န ရထကာရိံ န ပုက္ကုသိံ ဂစ္ဆတိ,
န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ, န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ, န အနုတုနိံ ဂစ္ဆတိ။ ကသ္မာ စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ?
သစေ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ, အတိမီဠှဇော နာမ သော ဟောတိ မာဏဝကော ဝါ မာဏဝိကာ ဝါ။ တ
သ္မာ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ဂဗ္ဘိနိံ ဂစ္ဆတိ။ ကသ္မာ စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ? သစေ, ဒော
ဏ, ဗြာဟ္မဏော ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ, အသုစိပဠိပီဠိတော နာမ သော ဟောတိ မာဏဝကော ဝါ မာဏဝိကာ ဝါ။ တသ္မာ,
ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော န ပာယမာနံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ သာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏီ နေဝ ကာမတ္ထာ န ဒဝတ္ထာ န ရတတ္
ထာ, ပဇတ္ထာဝ ဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏီ ဟောတိ။ သော မေထုနံ ဥပ္ပာဒေတွာ တမေဝ ပုတ္တဿာဒံ နိကာမယမာ
နော ကုဋုမ္ဗံ အဇ္ဈာဝသတိ, န အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ။ ယာဝ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ မရိယာဒော တတ္ထ
တိဋ္ဌတိ, တံ န ဝီတိက္ကမတိ။ ‘ယာဝ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ မရိယာဒော တတ္ထ ဗြာဟ္မဏော ဌိတော တံ န ဝီတိက္
ကမတီ’တိ, ခေါ, ဒောဏ, တသ္မာ ဗြာဟ္မဏော မရိယာဒောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော မရိယာဒော
ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော သမ္ဘိန္နမရိယာဒော ဟောတိ? ဣဓ , ဒောဏ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာ
တော ဟောတိ – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္
ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန ။ သော အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော။ အဋ္ဌစ
တ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ မန္တေ အဓီယိတွာ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသတိ ဓမ္
မေနေဝ, နော အဓမ္မေန။

“တတ္ထ စ, ဒေါဏ, ကော ဓမ္မော? နေဝ ကသိယာ န ဝဏိဇ္ဇာယ န ဂေါရက္ခေန န ဣဿတ္ထေန န ရာဇပေါရိသေန န သိပ္ပညတရေန, ကေဝလံ ဘိက္ခာစရိယာယ ကပါလံ အနတိမညမာနော။ သော အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ နိယျာဒေတွာ ဒါရံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနပိ အဓမ္မေနပိ ကယေနပိ ဝိက္ကယေနပိ ဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဥဒကူပဿဋ္ဌံ။ သော ဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ခတ္တိယိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဝေဿိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ သုဒ္ဒိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ စဏ္ဍာလိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ နေသာဒိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဝေနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ရထကာရိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပုက္ကုသိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဂဗ္ဘိနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပါယမာနမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဥတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ အနုတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ တဿ သာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏီ ကာမတ္ထာပိ ဒဝတ္ထာပိ ရတတ္ထာပိ ပဇတ္ထာပိ ဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏီ ဟောတိ။ ယာဝ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ မရိယာဒေ တတ္ထ န တိဋ္ဌတိ, တံ ဝီတိက္ကမတိ။ ‘ယာဝ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ မရိယာဒေ တတ္ထ ဗြာဟ္မဏော န ဋ္ဌိတော တံ ဝီတိက္ကမတီ’တိ ခော, ဒေါဏ, တသ္မာ ဗြာဟ္မဏော သမ္ဘိန္နမရိယာဒောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ခော, ဒေါဏ, ဗြာဟ္မဏော သမ္ဘိန္နမရိယာဒော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဒေါဏ, ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလော ဟောတိ? ဣဓ, ဒေါဏ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ – မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန။ သော အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော။ အဋ္ဌစတ္တာလီသဝဿာနိ ကောမာရဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ မန္တေ အဓီယိတွာ အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနပိ အဓမ္မေနပိ ကသိယာပိ ဝဏိဇ္ဇာယပိ ဂေါရက္ခေနပိ ဣဿတ္ထေနပိ ရာဇပေါရိသေနပိ သိပ္ပညတရေနပိ, ကေဝလမ္ပိ ဘိက္ခာစရိယာယ, ကပါလံ အနတိမညမာနော။

“သော အာစရိယဿ အာစရိယဓနံ နိယျာဒေတွာ ဒါရံ ပရိယေသတိ ဓမ္မေနပိ အဓမ္မေနပိ ကယေနပိ ဝိက္ကယေနပိ ဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဥဒကူပဿဋ္ဌံ။ သော ဗြာဟ္မဏိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ခတ္တိယိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဝေဿိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ သုဒ္ဒိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ စဏ္ဍာလိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ နေသာဒိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဝေနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ရထကာရိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပုက္ကုသိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဂဗ္ဘိနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပါယမာနမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ဥတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ အနုတုနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ တဿ သာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏီ ကာမတ္ထာပိ ဒဝတ္ထာပိ ရတတ္ထာပိ ပဇတ္ထာပိ ဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏီ ဟောတိ။ သော သဗ္ဗကမ္မေဟိ ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (က.)] ကပ္ပေတိ။ တမေနံ ဗြာဟ္မဏာ ဧဝမာဟံသု – ‘ကသ္မာ ဘဝံ ဗြာဟ္မဏော ပဋိဇာနမာနော သဗ္ဗကမ္မေဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတီ’တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘သေယျထာပိ, ဘော, အဂ္ဂိ သုစိမ္ပိ ဍဟတိ အသုစိမ္ပိ ဍဟတိ, န စ တေန အဂ္ဂိ ဥပလိပ္ပတိ [ဥပလိမ္ပတိ (က.)] ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘော, သဗ္ဗကမ္မေဟိ စေပိ ဗြာဟ္မဏော ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, န စ တေန ဗြာဟ္မဏော ဥပလိပ္ပတီ’။ ‘သဗ္ဗကမ္မေဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတီ’တိ ခော, ဒေါဏ , တသ္မာ ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ခော, ဒေါဏ, ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလော ဟောတိ။

“ယေ ခော တေ, ဒေါဏ, ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ဣသယော မန္တာနံ ကတ္တာရော မန္တာနံ ပဝတ္တာရော ယေသမိဒံ ဧတရဟိ ဗြာဟ္မဏာ ပေါရာဏံ မန္တပဒံ ဂီတံ ပဝုတ္တံ သမီဟိတံ တဒနုဂါယန္တိ တဒနုဘာသန္တိ ဘာသိတမနုဘာသန္တိ သဇ္ဈာယိတမနုသဇ္ဈာယန္တိ ဝါစိတမနုဝါစေန္တိ, သေယျထိဒံ – အဋ္ဌကော, ဝါမကော, ဝါမဒေဝေါ, ဝေဿာမိတ္တော, ယမဒဂ္ဂိ, အင်္ဂီရသော, ဘာရဒွါဇော, ဝါသေဋ္ဌော , ကဿပေါ, ဘဂု; တျာဿုမေ ပဉ္စ ဗြာဟ္မဏေ ပညာပေန္တိ – ဗြဟ္မသမံ, ဒေဝသမံ, မရိယာဒံ, သမ္ဘိန္နမရိယာဒံ, ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလံယေဝ ပဉ္စမံ။ တေသံ တွံ, ဒေါဏ, ကတမော”တိ?

“ဧဝံ သန္တေ မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလမ္ပိ န ပူရေမ။ အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သင်္ဂါရဝသုတ္တံ

၁၉၃. အထ ခော သင်္ဂါရဝော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သင်္ဂါရဝော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကော နု ခော, ဘော ဂေါတမ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန ကဒာစိ ဒီဃရတ္တံ သဇ္

ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ? ကော ပန, ဘော ဂေါတမ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန ကဒါစိ ဒီဃရတ္တံ အသဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ သဇ္ဈာယကတာ''တိ?

''ယသ္မိံ, ဗြာဟ္မဏ, သမယေ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ကာမရာဂပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ကာမရာဂဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ , အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။ သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော သံသဋ္ဌော လာခါယ ဝါ ဟလိဒ္ဒိယာ ဝါ နီလိယာ ဝါ မဉ္ဇိဋ္ဌာယ ဝါ။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနေယျ န ပဿေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ကာမရာဂပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ကာမရာဂဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဗျာပါဒပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ဗျာပါဒဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။ သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော အဂ္ဂိနာ သန္တတ္တော ဥက္ကုဓိတော [ဥက္ကဋ္ဌိတော (သီ. ပီ.), ဥက္ကုဋ္ဌိတော (သျာ. ကံ.)] ဥဿဒကဇာတော [ဥသုမကဇာတော (ကတ္ထစိ), ဥဿုရကဇာတော (က.), ဥသ္မုဒကဇာတော (မ. နိ. ၃ မဇ္ဈိမနိကာယေ)]။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနေယျ န ပဿေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဗျာပါဒပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ဗျာပါဒဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ , ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ထိနမိဒ္ဓပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ထိနမိဒ္ဓဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။ သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော သေဝါလပဏကပရိယောနဒ္ဓော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနေယျ န ပဿေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ထိနမိဒ္ဓပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ထိနမိဒ္ဓဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။ သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော ဝါတေရိတော စလိတော ဘန္တော ဦမိဇာတော [ဥမ္မိဇာတော (ပီ.)] ။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနေယျ န ပဿေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ

သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဝိစိကိစ္ဆာပရေတေန , ဥပ္ပန္နာယ စ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ.။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော အာဝိလော လုဠိတော ကလလီဘူတော အန္ဓကာရေ နိက္ခိတ္တော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနေယ္យ န ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ဝိစိကိစ္ဆာပရေတေန, ဥပ္ပန္နာယ စ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ.။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ န ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ။

''ယသ္မိဉ္စ ခော, ဗြာဟ္မဏ, သမယေ န ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ န ကာမရာဂပရေတေန, ဥပ္ပန္နဿ စ ကာမရာဂဿ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ အသဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ သဇ္ဈာယကတာ။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော အသံသဋ္ဌော လာခာယ ဝါ ဟလိဒ္ဒိယာ ဝါ နီလိယာ ဝါ မဉ္ဇိဋ္ဌာယ ဝါ။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ ပဇာနေယ္យ ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။ ။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော အဂ္ဂိနာ အသန္တတ္တော အနုက္ကုဓိတော အနုဿဒကဇာတော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ ပဇာနေယ္យ ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော န သေဝါလပဏကပရိယောနဒ္ဓော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ ပဇာနေယ္យ ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ , ယသ္မိံ သမယေ န ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ။ပေ.။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော န ဝါတေရိတော န စလိတော န ဘန္တော န ဦမိဇာတော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ ပဇာနေယ္យ ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ န ဝိစိကိစ္ဆာပရေတေန, ဥပ္ပန္နာယ စ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ , အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ အသဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ သဇ္ဈာယကတာ။ သေယ္ယထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥဒပတ္တော အစ္ဆော ဝိပ္ပသန္နော အနာဝိလော အာလောကေ နိက္ခိတ္တော။ တတ္ထ စက္ခုမာ ပုရိသော သကံ မုခနိမိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ယထာဘူတံ ပဇာနေယ္យ ပဿေယ္យ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ န ဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ န ဝိစိကိစ္ဆာပရေတေန, ဥပ္ပန္နာယ စ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဿရဏံ ယထာဘူတံ ပဇာ

နာတိ, အတ္တတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ပရတ္ထမ္ပိ။ပေ.။ ဥဘယတ္ထမ္ပိ တသ္မိံ သမယေ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ, ဒီဃရတ္တံ အသဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ သဇ္ဈာယကတာ။

"အယံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန ကဒာစိ ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ အသဇ္ဈာယကတာ ။ အယံ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန ကဒာစိ ဒီဃရတ္တံ အသဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ ပဋိဘန္တိ, ပဂေဝ သဇ္ဈာယကတာ"တိ။

"အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ။ပေ.။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပာဏုပေတံ သရဏံ ဂတ"န္တိ။ တတိယံ။

၄. ကာရဏပါလီသုတ္တံ

၁၉၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ တေန ခော ပန သမယေန ကာရဏပါလီ [ကရဏပါလီ (က.)] ဗြာဟ္မဏော လိစ္ဆဝီနံ ကမ္မန္တံ ကာရေတိ။ အဒ္ဒသာ ခော ကာရဏပါလီ ဗြာဟ္မဏော ပိင်္ဂိယာနိံ ဗြာဟ္မဏံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ; ဒိသွာ ပိင်္ဂိယာနိံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ –

"ဟန္ဒ, ကုတော နု ဘဝံ ပိင်္ဂိယာနီ အာဂစ္ဆတိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ"တိ? "ဣတောဟံ [ဣဓာဟံ (သျာ. ကံ.), ဣတော ဟိ ခော အဟံ (မ. နိ. ၁.၂၈၈)], ဘော, အာဂစ္ဆာမိ သမဏဿ ဂောတမဿ သန္တိကာ"တိ။ "တံ ကိံ မညတိ ဘဝံ, ပိင်္ဂိယာနီ, သမဏဿ ဂောတမဿ ပညာဝေယျတ္တိယံ? ပဏ္ဍိတော မညေ"တိ? "ကော စာဟံ, ဘော, ကော စ သမဏဿ ဂောတမဿ ပညာဝေယျတ္တိယံ ဇာနိဿာမိ! သောပိ နူနဿ တာဒိသောဝ ယော သမဏဿ ဂောတမဿ ပညာဝေယျတ္တိယံ ဇာနေယျာ"တိ! "ဥဠာရာယ ခလု ဘဝံ, ပိင်္ဂိယာနီ, သမဏံ ဂောတမံ ပသံသာယ ပသံသတီ"တိ။ "ကော စာဟံ, ဘော, ကော စ သမဏံ ဂောတမံ ပသံသိဿာမိ! ပသတ္ထပ္ပသတ္ထောဝ [ပသဋ္ဌပသဋ္ဌော စ (သျာ. ကံ. က.)] သော ဘဝံ ဂောတမော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာန"န္တိ။ "ကိံ ပန ဘဝံ, ပိင်္ဂိယာနီ, အတ္ထဝသံ သမ္ပဿမာနော သမဏေ ဂောတမေ ဧဝံ အဘိပ္ပသန္နော"တိ?

"သေယျထာပိ, ဘော, ပုရိသော အဂ္ဂရသပရိတိတ္တော န အညေသံ ဟီနာနံ ရသာနံ ပိဟေတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘော, ယတော ယတော တဿ ဘောတော ဂောတမဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ – ယဒိ သုတ္တသော, ယဒိ ဂေယျသော, ယဒိ ဝေယျာကရဏသော, ယဒိ အဗ္ဘုတဓမ္မသော – တတော တတော န အညေသံ ပုထုသမဏဗြာဟ္မဏပ္ပဝါဒါနံ ပိဟေတိ။

"သေယျထာပိ, ဘော, ပုရိသော ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဗလျပရေတော မဓုပိဏ္ဍိကံ အဓိဂစ္ဆေယျ။ သော ယတော ယတော သာယေထ, လဘတေဝ [သာယေယျ, လဘေထေဝ (မ. နိ. ၁.၂၀၅)] သာဒုရသံ အသေစနကံ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘော, ယတော ယတော တဿ ဘောတော ဂောတမဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ – ယဒိ သုတ္တသော, ယဒိ ဂေယျသော, ယဒိ ဝေယျာကရဏသော, ယဒိ အဗ္ဘုတဓမ္မသော – တတော တတော လဘတေဝ အတ္တမနတံ, လဘတိ စေတသော ပသာဒံ။

"သေယျထာပိ, ဘော, ပုရိသော စန္ဒနဃဋိကံ အဓိဂစ္ဆေယျ – ဟရိစန္ဒနဿ ဝါ လောဟိတစန္ဒနဿ ဝါ။ သော ယတော ယတော ဃာယေထ – ယဒိ မူလတော, ယဒိ မဇ္ဈတော, ယဒိ အဂ္ဂတော – အဓိဂစ္ဆတေဝ [အဓိဂစ္ဆေထေဝ (?)] သုရဘိဂန္ဓံ အသေစနကံ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘော, ယတော ယတော တဿ ဘောတော ဂောတမဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ – ယဒိ သုတ္တသော, ယဒိ ဂေယျသော, ယဒိ ဝေယျာကရဏသော, ယဒိ အဗ္ဘုတဓမ္မသော – တတော တတော အဓိဂစ္ဆတိ ပါမောဇ္ဇံ အဓိဂစ္ဆတိ သောမနဿံ။

"သေယျထာပိ, ဘော, ပုရိသော အာဗာဓိကော ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော။ တဿ ကုသလော ဘိသက္ကော ဌာနသော အာဗာဓံ နီဟရေယျ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘော, ယတော ယတော တဿ ဘောတော ဂောတမဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ – ယဒိ သုတ္တသော, ယဒိ ဂေယျသော, ယဒိ ဝေယျာကရဏသော, ယဒိ အဗ္ဘုတဓမ္မသော – တတော တတော သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။

“သေယျထာပိ , ဘော, ပောက္ခရဏီ အစ္ဆောဒကာ သာတောဒကာ သီတောဒကာ သေတကာ သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဃမ္မာဘိတတ္တော ဃမ္မပရေတော ကိလန္တော တသိတော ပိပါသိတော ။ သော တံ ပောက္ခရဏိံ ဩဂါဟေတွာ နှာယိတွာ စ ပိဝိတွာ စ သဗ္ဗဒရထကိလမထပရိဠာဟံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေယျ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘော, ယတော ယတော တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ – ယဒိ သုတ္တသော, ယဒိ ဂေယျသော, ယဒိ ဝေယျာကရဏသော, ယဒိ အဗ္ဘုတဓမ္မသော – တတော တတော သဗ္ဗဒရထကိလမထပရိဠာဟာ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တီ”တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ကာရဏပါလီ ဗြာဟ္မဏော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဒက္ခိဏံ ဇာဏုမဏ္ဍလံ ပထဝိယံ နိဟန္တွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ တိက္ခတ္တုံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

“နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ”တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ပိင်္ဂိယာနိ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ပိင်္ဂိယာနိ! သေယျထာပိ, ဘော ပိင်္ဂိယာနိ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ [နိကုဇ္ဇိတံ (က.)] ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ပိင်္ဂိယာနိနာ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ သောဟံ, ဘော ပိင်္ဂိယာနိ, တံ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ပိင်္ဂိယာနီ ဓာရေတု, အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပိင်္ဂိယာနီသုတ္တံ

၁၉၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ပဉ္စမတ္တာနိ လိစ္ဆဝိသတာနိ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသန္တိ။ အပ္ပေကစ္စေ လိစ္ဆဝီ နီလာ ဟောန္တိ နီလဝဏ္ဏာ နီလဝတ္ထာ နီလာလင်္ကာရာ, အပ္ပေကစ္စေ လိစ္ဆဝီ ပီတာ ဟောန္တိ ပီတဝဏ္ဏာ ပီတဝတ္ထာ ပီတာလင်္ကာရာ , အပ္ပေကစ္စေ လိစ္ဆဝီ လောဟိတကာ ဟောန္တိ လောဟိတကဝဏ္ဏာ လောဟိတကဝတ္ထာ လောဟိတကာလင်္ကာရာ, အပ္ပေကစ္စေ လိစ္ဆဝီ ဩဒါတာ ဟောန္တိ ဩဒါတဝဏ္ဏာ ဩဒါတဝတ္ထာ ဩဒါတာလင်္ကာရာ။ တျာဿုဒံ ဘဂဝါ အတိရောစတိ ဝဏ္ဏေန စေဝ ယသသာ စ။

အထ ခေါ ပိင်္ဂိယာနီ ဗြာဟ္မဏော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ပဋိဘာတိ မံ, ဘဂဝါ, ပဋိဘာတိ မံ, သုဂတာ”တိ။ “ပဋိဘာတု တံ ပိင်္ဂိယာနီ”တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခေါ ပိင်္ဂိယာနီ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သမ္မုခါ သာရုပ္ပာယ ဂါထာယ အဘိတ္ထဝိ –

“ပဒ္မံ [ပဒုမံ (က.) သံ. နိ. ၁.၁၃၂] ယထာ ကောကနဒံ [ကောကနုဒံ (သျာ. ကံ.)] သုဂန္ဓံ၊
ပါတော သိယာ ဖုလ္လမဝီတဂန္ဓံ။
အင်္ဂီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊
တပန္တမာဒိစ္စမိဝန္တလိက္ခေ”တိ။

အထ ခေါ တေ လိစ္ဆဝီ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂသတေဟိ ပိင်္ဂိယာနိံ ဗြာဟ္မဏံ အစ္ဆာဒေသုံ။ အထ ခေါ ပိင်္ဂိယာနီ ဗြာဟ္မဏော တေဟိ ပဉ္စဟိ ဥတ္တရာသင်္ဂသတေဟိ ဘဂဝန္တံ အစ္ဆာဒေသိ ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တေ လိစ္ဆဝီ ဧတဒဝေါစ – “ပဉ္စန္နံ, လိစ္ဆဝီ, ရတနာနံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသေတာ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသိတဿ ဝိညာတာ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသိတဿ

သ ဝိညာဏာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတညူ ကတဝေဒီ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ခော, လိစ္ဆဝီ, ပဉ္စန္နံ ရတနာနံ ပာတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ”န္တိ [အ. နိ. ၅.၁၄၃]။ ပဉ္စမံ။

၆. မဟာသုပိနသုတ္တံ

၁၉၆. “တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော ပဉ္စ မဟာသုပိနာ ပာတုရဟေသုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ မဟာပထဝီ မဟာသယနံ အဟောသိ, ဟိမဝါ ပဗ္ဗတရာဇာ ဗိမ္ဗောဟနံ [ဗိမ္ဗောဟနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ဗိမ္ဗ + ဩဟနံ = ဣတိ ပဒဝိဘာဂေါ] အဟောသိ, ပုရတ္ထိမေ သမုဒ္ဒေ ဝါမော ဟတ္ထော ဩဟိတော အဟောသိ, ပစ္ဆိမေ သမုဒ္ဒေ ဒက္ခိဏော ဟတ္ထော ဩဟိတော အဟောသိ, ဒက္ခိဏေ သမုဒ္ဒေ ဥဘော ပါဒါ ဩဟိတာ အဟေသုံ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ ပဌမော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော တိရိယာ နာမ တိဏဇာတိ နာဘိယာ ဥဂ္ဂန္တွာ နဘံ အာဟစ္စ ဌိတာ အဟောသိ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ , အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ ဒုတိယော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော သေတာ ကိမီ ကဏှသီသာ ပါဒေဟိ ဥဿက္ကိတွာ ( ) [(အဂ္ဂနခတော) ကတ္ထစိ ဒိဿတိ] ယာဝ ဇာဏုမဏ္ဍလာ ပဋိစ္ဆာဒေသုံ။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ တတိယော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော စတ္တာရော သကုဏာ နာနာဝဏ္ဏာ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂန္တွာ ပါဒမူလေ နိပတိတွာ သဗ္ဗသေတာ သမ္ပဇ္ဇိံသု။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ စတုတ္ထော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓော ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော မဟတော မီဠှပဗ္ဗတဿ ဥပရူပရိ စင်္ကမတိ အလိပ္ပမာနော မီဠှေန။ တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ ပဉ္စမော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ယမ္ပိ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော အယံ မဟာပထဝီ မဟာသယနံ အဟောသိ, ဟိမဝါ ပဗ္ဗတရာဇာ ဗိမ္ဗောဟနံ အဟောသိ, ပုရတ္ထိမေ သမုဒ္ဒေ ဝါမော ဟတ္ထော ဩဟိတော အဟောသိ, ပစ္ဆိမေ သမုဒ္ဒေ ဒက္ခိဏော ဟတ္ထော ဩဟိတော အဟောသိ, ဒက္ခိဏေ သမုဒ္ဒေ ဥဘော ပါဒါ ဩဟိတာ အဟေသုံ; တထာဂတေန , ဘိက္ခဝေ, အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အနုတ္တရာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ။ တဿာ အဘိသမ္ဗောဓာယ အယံ ပဌမော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ယမ္ပိ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော တိရိယာ နာမ တိဏဇာတိ နာဘိယာ ဥဂ္ဂန္တွာ နဘံ အာဟစ္စ ဌိတာ အဟောသိ; တထာဂတေန, ဘိက္ခဝေ, အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတော။ တဿ အဘိသမ္ဗောဓာယ အယံ ဒုတိယော မဟာသုပိနော ပာတုရဟောသိ။

“ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော သေတာ ကိမီ ကဏှသီသာ ပါဒေဟိ ဥဿက္ကိတွာ ယာဝ ဇာဏုမဏ္ဍလာ ပဋိစ္ဆာဒေသုံ; ဗဟူ, ဘိက္ခဝေ, ဂိဟီ ဩဒာတဝသနာ တထာဂတံ ပါဏုပေတာ [ပါဏုပေတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သရဏံ ဂတာ။ တဿ အဘိသမ္ဗောဓာယ အယံ တတိယော မဟာသုပိနော ပါတုရဟောသိ။

“ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော စတ္တာရော သကုဏာ နာနာဝဏ္ဏာ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂန္တွာ ပါဒမူလေ နိပတိတွာ သဗ္ဗသေတာ သမ္ပဇ္ဇိံသု; စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝဏ္ဏာ ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဿာ သုဒ္ဒါ တေ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သစ္ဆိကရောန္တိ။ တဿ အဘိသမ္ဗောဓာယ အယံ စတုတ္ထော မဟာသုပိနော ပါတုရဟောသိ။

“ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော မဟတော မီဠ္ဟပဗ္ဗတဿ ဥပရူပရိ စင်္ကမတိ အလိပ္ပမာနော မီဠ္ဟေန; လာဘီ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ, တံ [တတ္ထ စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] တထာဂတော အဂထိတော [အဂဓိတော (သျာ. ပီ. က.)] အမုစ္ဆိတော အနဇ္ဈောသန္နော [အနဇ္ဈာပန္နော (က.) အနဇ္ဈောပန္နော (သီ. သျာ.)] အာဒီနဝဒဿာဝီ နိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ။ တဿ အဘိသမ္ဗောဓာယ အယံ ပဉ္စမော မဟာသုပိနော ပါတုရဟောသိ။

“တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗေဝ သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော ဣမေ ပဉ္စ မဟာသုပိနာ ပါတုရဟေသု”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝဿသုတ္တံ

၁၉၇. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝဿဿ အန္တရာယာ, ယံ နေမိတ္တာ [နေမိတ္တကာ (ကတ္ထစိ)] န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဥပရိ, ဘိက္ခဝေ, အာကာသေ တေဇောဓာတု ပကုပ္ပတိ။ တေန ဥပ္ပန္နာ မေဃာ ပဋိဝိဂစ္ဆန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဝဿဿ အန္တရာယော, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပရိ အာကာသေ ဝါယောဓာတု ပကုပ္ပတိ။ တေန ဥပ္ပန္နာ မေဃာ ပဋိဝိဂစ္ဆန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဝဿဿ အန္တရာယော, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ရာဟု အသုရိန္ဒော ပါဏိနာ ဥဒကံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မဟာသမုဒ္ဒေ ဆဍ္ဍေတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဝဿဿ အန္တရာယော, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဿဝလာဟကာ ဒေဝါ ပမတ္တာ ဟောန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဝဿဿ အန္တရာယော, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာ အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဝဿဿ အန္တရာယော, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဝဿဿ အန္တရာယာ, ယံ နေမိတ္တာ န ဇာနန္တိ, ယတ္ထ နေမိတ္တာနံ စက္ခု န ကမတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဝါစာသုတ္တံ

၁၉၈. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ, နော ဒုဗ္ဘာသိတာ, အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူနံ [အနနုဝဇ္ဇာ ဝိညူနံ (သျာ. ကံ.)] ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ကာလေန စ ဘာသိတာ ဟောတိ, သစ္စာ စ ဘာ

သိတာ ဟောတိ, သဏ္ဍာဟာ စ ဘာသိတာ ဟောတိ, အတ္တသံဟိတာ စ ဘာသိတာ ဟောတိ, မေတ္တစိတ္တေန စ ဘာသိတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ တစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ, နော ဒုဗ္ဘာသိတာ, အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူန”န္တိ။ အဌမံ။

၉. ကုလသုတ္တံ

၁၉၉. “ယံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တိ, တတ္ထ မနုဿာ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ သီလဝန္တေ ပဗ္ဗဇိတေ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တေ မနုဿာ ဒိသွာ စိတ္တာနိ ပသာဒေန္တိ [ပသီဒန္တိ (သျာ. ကံ. က.)], သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ, ဘိက္ခဝေ, တံ ကုလံ တသ္မိံ သမယေ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ သီလဝန္တေ ပဗ္ဗဇိတေ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တေ မနုဿာ ပစ္စုဋ္ဌေန္တိ အဘိဝါဒေန္တိ အာသနံ ဒေန္တိ, ဥစ္စာကုလီနသံဝတ္တနိကံ, ဘိက္ခဝေ, တံ ကုလံ တသ္မိံ သမယေ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ သီလဝန္တေ ပဗ္ဗဇိတေ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တေ မနုဿာ မစ္ဆေရမလံ ပဋိဝိနေန္တိ [ပဋိဝိနောဒေန္တိ (သီ. ပီ.)], မဟေသက္ခသံဝတ္တနိကံ, ဘိက္ခဝေ, တံ ကုလံ တသ္မိံ သမယေ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ သီလဝန္တေ ပဗ္ဗဇိတေ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တေ မနုဿာ ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ သံဝိဘဇန္တိ, မဟာဘောဂသံဝတ္တနိကံ , ဘိက္ခဝေ, တံ ကုလံ တသ္မိံ သမယေ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဟောတိ။

“ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ သီလဝန္တေ ပဗ္ဗဇိတေ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တေ မနုဿာ ပရိပုစ္ဆန္တိ ပရိပဉှန္တိ ဓမ္မံ သုဏန္တိ, မဟာပညာသံဝတ္တနိကံ, ဘိက္ခဝေ, တံ ကုလံ တသ္မိံ သမယေ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဟောတိ။ ယံ , ဘိက္ခဝေ, သီလဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ ကုလံ ဥပသင်္ကမန္တိ, တတ္ထ မနုဿာ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. နိဿာရဏီယသုတ္တံ

၂၀၀. “ပဉ္စိမာ , ဘိက္ခဝေ, နိဿာရဏီယာ [နိဿရဏီယာ (ပီ.), နိဿရဏိယာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၁)] ဓာတုယော။ ကတမာ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကာမံ [ကာမေ (သျာ. ကံ.) ဒီ. နိ. ၃.၃၂၁] မနသိကရောတော ကာမေသု စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ န ဝိမုစ္စတိ။ နေက္ခမ္မံ ခော ပနဿ မနသိကရောတော နေက္ခမ္မေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ သုဂတံ [သုကတံ (ပီ. က.)] သုဘာဝိတံ သုဝုဋ္ဌိတံ သုဝိမုတ္တံ သုဝိသံယုတ္တံ [ဝိသံယုတ္တံ (ကတ္ထစိ, ဒီ. နိ. ၃.၃၂၁)] ကာမေဟိ; ယေ စ ကာမပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတာ ပရိဠာဟာ, မုတ္တော သော တေဟိ, န သော တံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ။ ဣဒမက္ခာတံ ကာမာနံ နိဿရဏံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဗျာပာဒံ မနသိကရောတော ဗျာပာဒေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ န ဝိမုစ္စတိ။ အဗျာပာဒံ ခော ပနဿ မနသိကရောတော အဗျာပာဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ သုဂတံ သုဘာဝိတံ သုဝုဋ္ဌိတံ သုဝိမုတ္တံ သုဝိသံယုတ္တံ ဗျာပာဒေန; ယေ စ ဗျာပာဒပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတာ ပရိဠာဟာ, မုတ္တော သော တေဟိ, န သော တံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ။ ဣဒမက္ခာတံ ဗျာပာဒဿ နိဿရဏံ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဝိဟေသံ မနသိကရောတော ဝိဟေသာယ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ န ဝိမုစ္စတိ။ အဝိဟေသံ ခော ပနဿ မနသိကရောတော အဝိဟေသာယ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ သုဂတံ သုဘာဝိတံ သုဝုဋ္ဌိတံ သုဝိမုတ္တံ သုဝိသံယုတ္တံ ဝိဟေသာယ; ယေ စ ဝိဟေသာပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတာ ပရိဠာဟာ, မုတ္တော သော တေဟိ, န သော တံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ။ ဣဒမက္ခာတံ ဝိဟေသာယ နိဿရဏံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ရူပံ မနသိကရောတော ရူပေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ န ဝိမုစ္စတိ။ အရူပံ ခော ပနဿ မနသိကရောတော အရူပေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ သုဂတံ သုဘာဝိတံ သုဝုဋ္ဌိတံ သုဝိမုတ္တံ သုဝိသံယုတ္တံ ရူပေဟိ; ယေ စ ရူပပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝာ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, မုတ္တော သော တေဟိ, န သော တံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ။ ဣဒမက္ခာတံ ရူပာနံ နိဿရဏံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော သက္ကာယံ မနသိကရောတော သက္ကာယေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ နပ္ပသီဒတိ န သန္တိဋ္ဌတိ န ဝိမုစ္စတိ။ သက္ကာယနိရောဓံ ခော ပနဿ မနသိကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ သုဂတံ သုဘာဝိတံ သုဝုဋ္ဌိတံ သုဝိမုတ္တံ သုဝိသံယုတ္တံ သက္ကာယေန; ယေ စ သက္ကာယပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝာ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, မုတ္တော သော တေဟိ, န သော တံ ဝေဒနံ ဝေဒိယတိ။ ဣဒမက္ခာတံ သက္ကာယဿ နိဿရဏံ။

‘‘တဿ ကာမနန္ဒီပိ နာနုသေတိ, ဗျာပာဒနန္ဒီပိ နာနုသေတိ, ဝိဟေသာနန္ဒီပိ နာနုသေတိ, ရူပနန္ဒီပိ နာနုသေတိ, သက္ကာယနန္ဒီပိ နာနုသေတိ (သော) [( ) ကတ္ထစိ နတ္ထိ] ကာမနန္ဒိယာပိ အနနုသယာ, ဗျာပာဒနန္ဒိယာပိ အနနုသယာ, ဝိဟေသာနန္ဒိယာပိ အနနုသယာ, ရူပနန္ဒိယာပိ အနနုသယာ, သက္ကာယနန္ဒိယာပိ အနနုသယာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရနုသယော, အစ္ဆေစ္ဆိ [အစ္ဆေဇ္ဇိ (သ္ယာ. ကံ. က.)] တဏှံ, ဝိဝတ္တယိ [ဝါဝတ္တယိ (သီ.)] သံယောဇနံ, သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ နိဿာရဏီယာ ဓာတုယော’’တိ။ ဒသမံ။

ဗ္ရာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သောဏော ဒောဏော သင်္ဂါရဝော၊ ကာရဏပါလီ စ ပိင်္ဂိယာနီ။
သုပိနာ စ ဝဿာ ဝါစာ၊ ကုလံ နိဿာရဏီယေန စာတိ။

စတုတ္ထပဏ္ဏာသကံ သမတ္တော။

၅. ပဉ္စမပဏ္ဏာသကံ

(၂၁) ၁. ကိမိလဝဂ္ဂေါ

၁. ကိမိလသုတ္တံ

၂၀၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကိမိလာယံ [ကိမ္ဗိလာယံ (သီ. ပီ.) အ. နိ. ၆.၄၀; ၇.၅၉] ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ကိမိလော [ကိမ္ဗိလော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ ကိမိလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သဒ္ဓမ္မော န စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတီ''တိ? ''ဣဓ, ကိမိလ, တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘိက္ခူ ဘိက္ခုနိယော ဥပါသကာ ဥပါသိကာယော သတ္ထရိ အဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ အပ္ပတိဿာ, ဓမ္မေ အဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ အပ္ပတိဿာ, သင်္ဃေ အဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ အပ္ပတိဿာ, သိက္ခာယ အဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ အပ္ပတိဿာ, အညမညံ အဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ အပ္ပတိဿာ။ အယံ ခေါ, ကိမိလ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သဒ္ဓမ္မော န စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတီ''တိ။

''ကော ပန, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော, ယေန တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သဒ္ဓမ္မော စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတီ''တိ? ''ဣဓ, ကိမိလ, တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘိက္ခူ ဘိက္ခုနိယော ဥပါသကာ ဥပါသိကာယော သတ္ထရိ သဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ သပ္ပတိဿာ, ဓမ္မေ သဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ သပ္ပတိဿာ, သင်္ဃေ သဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ သပ္ပတိဿာ, သိက္ခာယ သဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ သပ္ပတိဿာ, အညမညံ သဂါရဝါ ဝိဟရန္တိ သပ္ပတိဿာ။ အယံ ခေါ, ကိမိလ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော, ယေန တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သဒ္ဓမ္မော စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဓမ္မဿဝနသုတ္တံ

၂၀၂. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဓမ္မဿဝနေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အဿုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, ကင်္ခံ ဝိတရတိ [ဝိဟနတိ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)], ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ, စိတ္တမဿ ပသီဒတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဓမ္မဿဝနေ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အဿာဇာနီယသုတ္တံ

၂၀၃. ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ရော [ဘဒြော (ပီ.)] အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဇ္ဇဝေန, ဇဝေန, မဒ္ဒဝေန, ခန္တိယာ, သောရစ္စေန – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ရော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ''ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဇ္ဇဝေန, ဇဝေန, မဒ္ဒဝေန, ခန္တိယာ, သောရစ္စေန – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ''တိ။ တတိယံ။

၄. ဗလသုတ္တံ

၂၀၄. ''ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဟိရိဗလံ, ဩတ္တပ္ပဗလံ, ဝီရိယဗလံ, ပညာဗလံ – ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဗလာနီ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. စေတောခိလသုတ္တံ

၂၀၅. [အ. နိ. ၉.၇၁; မ. နိ. ၁.၁၈၅; ဒီ. နိ. ၃.၃၁၉] “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, စေတောခိလာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတ္ထရိ ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆတိ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတ္ထရိ ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆတိ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ, တဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ။ ယဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ, အယံ ပဌမော စေတောခိလော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဓမ္မေ ကင်္ခတိ။ပေ။ သင်္ဃေ ကင်္ခတိ။ပေ။ သိက္ခာယ ကင်္ခတိ။ပေ။ သဗ္ရဟ္မစာရီသု ကုပိတော ဟောတိ အနတ္တမနော အာဟတစိတ္တော ခိလဇာတော။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီသု ကုပိတော ဟောတိ အနတ္တမနော အာဟတစိတ္တော ခိလဇာတော, တဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ။ ယဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ, အယံ ပဉ္စမော စေတောခိလော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ စေတောခိလာ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဝိနိဗန္ဓသုတ္တံ

၂၀၆. [အ. နိ. ၉.၇၂; ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀] “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, စေတသောဝိနိဗန္ဓာ [စေတောဝိနိဗဒ္ဓာ (သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာယံ)]။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာမေသု အဝီတရာဂေါ [အဝိဂတရာဂေါ (က.)] ဟောတိ အဝိဂတစ္ဆန္ဒော အဝိဂတပေမော အဝိဂတပိပါသော အဝိဂတပရိဠာဟော အဝိဂတတဏှော။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာမေသု အဝီတရာဂေါ ဟောတိ အဝိဂတစ္ဆန္ဒော အဝိဂတပေမော အဝိဂတပိပါသော အဝိဂတပရိဠာဟော အဝိဂတတဏှော, တဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ။ ယဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ, အယံ ပဌမော စေတသောဝိနိဗန္ဓော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာယေ အဝီတရာဂေါ ဟောတိ။ပေ။ ရူပေ အဝီတရာဂေါ ဟောတိ။ပေ။ ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ပေ။ အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ – ‘ဣမိနာဟံ သီလေန ဝါ ဝတေန ဝါ တပေန ဝါ ဗြဟ္မစရိယေန ဝါ ဒေဝေါ ဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော ဝါ’တိ။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ – ‘ဣမိနာဟံ သီလေန ဝါ ဝတေန ဝါ တပေန ဝါ ဗြဟ္မစရိယေန ဝါ ဒေဝေါ ဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော ဝါ’တိ, တဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ။ ယဿ စိတ္တံ န နမတိ အာတပ္ပာယ အနုယောဂါယ သာတစ္စာယ ပဓာနာယ, အယံ ပဉ္စမော စေတသောဝိနိဗန္ဓော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ စေတသောဝိနိဗန္ဓာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ယာဂုသုတ္တံ

၂၀၇. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ယာဂုယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ခုဒ္ဒံ [ခုဒံ (သီ. ပီ.) ခုဓာတိ သက္ကတာနုလောမံ။ မဟာဝ. ၂၈၂] ပဋိဟနတိ, ပိပာသံ ပဋိဝိနေတိ, ဝါတံ အနုလောမေတိ, ဝတ္ထိံ သောဓေတိ, အာမာဝသေသံ ပါစေတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ယာဂုယာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒန္တကဋ္ဌသုတ္တံ

၂၀၈. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒန္တကဋ္ဌဿ အခါဒနေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အစက္ခုဿံ, မုခံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ, ရသဟရဏိယော န ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ပိတ္တံ သေမှံ ဘတ္တံ ပရိယောနန္ဓတိ [ပရိယောနဒ္ဓန္တိ (သီ. ပီ.), ပရိယောနဒ္ဓတိ (သျာ. ကံ. က.) စူဠဝ. ၂၈၂ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘတ္တမဿ နစ္ဆာဒေတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒန္တကဋ္ဌဿ အခါဒနေ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဒန္တကဋ္ဌဿ ခါဒနေ။ ကတမေ ပဉ္စ? စက္ခုဿံ, မုခံ န ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ, ရသဟရဏိယော ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ပိတ္တံ သေမှံ ဘတ္တံ န ပရိယောနန္ဓတိ, ဘတ္တမဿ ဆာဒေတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဒန္တကဋ္ဌဿ ခါဒနေ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဂီတဿရသုတ္တံ

၂၀၉. [စူဠဝ. ၂၄၉] ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ အာယတကေန ဂီတဿရေန ဓမ္မံ ဘဏန္တဿ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တနာပိ တသ္မိံ သရေ သာရဇ္ဇတိ, ပရေပိ တသ္မိံ သရေ သာရဇ္ဇန္တိ, ဂဟပတိကာပိ ဥဇ္ဈာယန္တိ – 'ယထေဝ မယံ ကာယာမ, ဧဝမေဝံ ခေါ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ ကာယန္တီ'တိ, သရကုတ္တိမ္ပိ နိကာမယမာနဿ သမာဓိဿ ဘင်္ဂေါ ဟောတိ, ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ အာယတကေန ဂီတဿရေန ဓမ္မံ ဘဏန္တဿာ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. မုဋ္ဌဿတိသုတ္တံ

၂၁၀. [မဟာဝ. ၃၅၃] ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ မုဋ္ဌဿတိဿ အသမ္ပဇာနဿ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမယတော။ ကတမေ ပဉ္စ? ဒုက္ခံ သုပတိ, ဒုက္ခံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ, ပာပကံ သုပိနံ ပဿတိ, ဒေဝတာ န ရက္ခန္တိ, အသုစိ မုစ္စတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ မုဋ္ဌဿတိဿ အသမ္ပဇာနဿ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမယတော။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဥပဋ္ဌိတဿတိဿ သမ္ပဇာနဿ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမယတော။ ကတမေ ပဉ္စ? သုခံ သုပတိ, သုခံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ, န ပာပကံ သုပိနံ ပဿတိ , ဒေဝတာ ရက္ခန္တိ, အသုစိ န မုစ္စတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဥပဋ္ဌိတဿတိဿ သမ္ပဇာနဿ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမယတော''တိ။ ဒသမံ။

ကိမိလဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ကိမိလော ဓမ္မဿဝနံ၊ အာဇာနီယော ဗလံ ခိလံ။
ဝိနိဗန္ဓံ ယာဂု ကဋ္ဌံ၊ ဂီတံ မုဋ္ဌဿတိနာ စာတိ။

(၂၂) ၂. အက္ကောသကဝဂ္ဂေါ

၁. အက္ကောသကသုတ္တံ

၂၁၁. "ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ကောသကပရိဘာသကော အရိယူပဝါဒီ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ, တဿ ပဉ္စ အာဒီနဝါ ပါဋိကင်္ခါ။ ကတမေ ပဉ္စ? ပါရာဇိကော ဝါ ဟောတိ ဆိန္နပရိပန္ထော [ဆိန္နပရိဗန္ဓော (က.)] , အညတရံ ဝါ သံကိလိဋ္ဌံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, ဗာဠှံ ဝါ ရောဂါတင်္ကံ ဖုသတိ, သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ကောသကပရိဘာသကော အရိယူပဝါဒီ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ, တဿ ဣမေ ပဉ္စ အာဒီနဝါ ပါဋိကင်္ခါ"တိ။ ပဌမံ။

၂. ဘဏ္ဍနကာရကသုတ္တံ

၂၁၂. "ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘဏ္ဍနကာရကော ကလဟကာရကော ဝိဝါဒကာရကော ဘဿကာရကော သင်္ဃေ အဓိကရဏကာရကော, တဿ ပဉ္စ အာဒီနဝါ ပါဋိကင်္ခါ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနဓိဂတံ နာဓိဂစ္ဆတိ, အဓိဂတာ [အဓိဂတံ (သဗ္ဗတ္ထ)] ပရိဟာယတိ, ပါပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘဏ္ဍနကာရကော ကလဟကာရကော ဝိဝါဒကာရကော ဘဿကာရကော သင်္ဃေ အဓိကရဏကာရကော, တဿ ဣမေ ပဉ္စ အာဒီနဝါ ပါဋိကင်္ခါ"တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သီလသုတ္တံ

၂၁၃. [မဟာဝ. ၂၈၅; ဒီ. နိ. ၃.၃၁၆] "ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော ပမာဒာဓိကရဏံ မဟတိံ ဘောဂဇာနိံ နိဂစ္ဆတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အာဒီနဝေါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလဿ သီလဝိပန္နဿ ပါပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော အာဒီနဝေါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော ယညဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ – ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ, ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ, ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ, ယဒိ သမဏပရိသံ – အဝိသာရဒေါ ဥပသင်္ကမတိ မင်္ကုဘူတော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော အာဒီနဝေါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော အာဒီနဝေါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဿီလော သီလဝိပန္နော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော အာဒီနဝေါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒုဿီလဿ သီလဝိပတ္တိယာ။

"ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝါ သီလသမ္ပန္နော အပ္ပမာဒာဓိကရဏံ မဟန္တံ ဘောဂက္ခန္ဓံ အဓိဂစ္ဆတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော သီလသမ္ပန္နဿ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတ သီလသမ္ပန္နော ယညဒေဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ – ယဒိ ခတ္တိယပရိသံ, ယဒိ ဗြာဟ္မဏပရိသံ , ယဒိ ဂဟပတိပရိသံ, ယဒိ သမဏပရိသံ – ဝိသာရဒေါ ဥပသင်္ကမတိ အမင်္ကုဘူတော။ အယံ ဘိက္ခဝေ, တတိယော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတ သီလသမ္ပန္နော အသမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတ သီလသမ္ပန္နော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော အာနိသံသော သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယာ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဗဟုဘာဏိသုတ္တံ

၂၁၄. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝ ဗဟုဘာဏိသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။ ကတမေ ပဉ္စ? မုသာ ဘဏတိ, ပိသုဏံ ဘဏတိ, ဖရုသံ ဘဏတိ, သမ္ဖပ္ပလာပံ ဘဏတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝ ဗဟုဘာဏိသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ မန္တဘာဏိသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။ ကတမေ ပဉ္စ? န မုသာ ဘဏတိ, န ပိသုဏံ ဘဏတိ, န ဖရုသံ ဘဏတိ, န သမ္ဖပ္ပလာပံ ဘဏတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ မန္တဘာဏိသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမအက္ခန္တိသုတ္တံ

၂၁၅. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝ အက္ခန္တိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုနော ဇနဿ အပ္ပိယော ဟောတိ အမနာပော, ဝေရဗဟုလော စ ဟောတိ, ဝဇ္ဇဗဟုလော စ, သမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝ အက္ခန္တိယာ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ခန္တိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပော, န ဝေရဗဟုလော ဟောတိ, န ဝဇ္ဇဗဟုလော, အသမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ခန္တိယာ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယအက္ခန္တိသုတ္တံ

၂၁၆. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝ အက္ခန္တိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုနော ဇနဿ အပ္ပိယော ဟောတိ အမနာပော, လုဒ္ဒော စ ဟောတိ, ဝိပ္ပဋိသာရီ စ, သမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝ အက္ခန္တိယာ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ခန္တိယာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပော, အလုဒ္ဒော စ ဟောတိ, အဝိပ္ပဋိသာရီ စ, အသမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ခန္တိယာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမအပာသာဒိကသုတ္တံ

၂၁၇. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝ အပာသာဒိကေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ ဥပဝဒတိ, အနုဝိစ္စ ဝိညူ ဂရဟန္တိ, ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, သမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝ အပာသာဒိကေ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဟသာဒိကေ ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ န ဥပဝဒတိ, အနုဝိစ္စ ဝိညူ ပသံသန္တိ, ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, အသမ္မူဠ္ဟော ကာလံ ကရောတိ, ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဟသာဒိကေ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယအဟသာဒိကသုတ္တံ

၂၁၈. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ အဟသာဒိကေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အပ္ပသန္နာ နပ္ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဧကစ္စာနံ အညထတ္တံ ဟောတိ, သတ္ထုသာသနံ အကတံ [န ကတံ (သျာ. ကံ. က.)] ဟောတိ, ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ, စိတ္တမဿ နပ္ပသီဒတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ အဟသာဒိကေ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဟသာဒိကေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အပ္ပသန္နာ ပသီဒန္တိ, ပသန္နာနဉ္စ ဘိယျောဘာဝေါ ဟောတိ, သတ္ထုသာသနံ ကတံ ဟောတိ, ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ, စိတ္တမဿ ပသီဒတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဟသာဒိကေ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဂ္ဂိသုတ္တံ

၂၁၉. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ အဂ္ဂိသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အစက္ခုဿော, ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏော, ဒုဗ္ဗလကရဏော, သင်္ဂဏိကာပဝဍ္ဎနော [သင်္ဂဏိကာပဝဒ္ဓနော (သီ.), သင်္ဂဏိကာရာမဗဒ္ဓနော (က.)] , တိရစ္ဆာနကထာပဝတ္တနိကော ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ အဂ္ဂိသ္မိ”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. မဓုရာသုတ္တံ

၂၂၀. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ မဓုရာယံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဝိသမာ, ဗဟုရဇာ, စဏ္ဍသုနခါ, ဝါဠယက္ခါ, ဒုလ္လဘပိဏ္ဍာ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ မဓုရာယ”န္တိ။ ဒသမံ။

အက္ကောသကဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အက္ကောသဘဏ္ဍနသီလံ ၊ ဗဟုဘာဏီ ဒွေဝ အခန္တိယော။
အဟသာဒိကာ ဒွေဝ ဝုတ္တာ၊ အဂ္ဂိသ္မိံ မဓုရေန စာတိ။

(၂၃) ၃. ဒီဃစာရိကဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဒီဃစာရိကသုတ္တံ

၂၂၁. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။ ကတမေ ပဉ္စ? အဿုတံ န သုဏာတိ, သုတံ န ပရိယောဒပေတိ, သုတေနေကစ္စေန အဝိသာရဒေါ ဟောတိ, ဂါဠှံ [ဗာဠှံ (သျာ.)] ရောဂါတင်္ကံ ဖုသတိ, န စ မိတ္တဝါ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အဿုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, သုတေနေကစ္စေန ဝိသာရဒေါ ဟောတိ, န ဂါဠှံ ရောဂါတင်္ကံ ဖုသတိ, မိတ္တဝါ စ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယဒီဃစာရိကသုတ္တံ

၂၂၂. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။ ကတမေ ပဉ္စ? အနဓိဂတံ နာဓိဂစ္ဆတိ, အဓိဂတာ ပရိဟာယတိ, အဓိဂတေနေကစ္စေန အဝိသာရဒေါ ဟောတိ, ဂါဠှံ ရောဂါတင်္ကံ ဖုသတိ, န စ မိတ္တဝါ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထစာရိကံ အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနဓိဂတံ အဓိဂစ္ဆတိ, အဓိဂတာ န ပရိဟာယတိ, အဓိဂတေနေကစ္စေန ဝိသာရဒေါ ဟောတိ, န ဂါဠှံ ရောဂါတင်္ကံ ဖုသတိ, မိတ္တဝါ စ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အတိနိဝါသသုတ္တံ

၂၂၃. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ အတိနိဝါသေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုဘဏ္ဍော ဟောတိ ဗဟုဘဏ္ဍသန္နိစယော, ဗဟုဘေသဇ္ဇော ဟောတိ ဗဟုဘေသဇ္ဇသန္နိစယော, ဗဟုကိစ္စော ဟောတိ ဗဟုကရဏီယော ဗျတ္တော ကိံကရဏီယေသု, သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အနနုလောမိကေန ဂိဟိသံသဂ္ဂေန, တမှာ စ အာဝါသာ ပက္ကမန္တော သာပေက္ခော ပက္ကမတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ အတိနိဝါသေ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သမဝတ္ထဝါသေ။ ကတမေ ပဉ္စ? န ဗဟုဘဏ္ဍော ဟောတိ န ဗဟုဘဏ္ဍသန္နိစယော, န ဗဟုဘေသဇ္ဇော ဟောတိ န ဗဟုဘေသဇ္ဇသန္နိစယော, န ဗဟုကိစ္စော ဟောတိ န ဗဟုကရဏီယော န ဗျတ္တော ကိံကရဏီယေသု, အသံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အနနုလောမိကေန ဂိဟိသံသဂ္ဂေန, တမှာ စ အာဝါသာ ပက္ကမန္တော အနပေက္ခော ပက္ကမတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သမဝတ္ထဝါသေ’’တိ။ တတိယံ။

၄. မစ္ဆရီသုတ္တံ

၂၂၄. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ အတိနိဝါသေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ, ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ, လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ဟောတိ, ဓမ္မမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ အတိနိဝါသေ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သမဝတ္ထဝါသေ။ ကတမေ ပဉ္စ? န အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ, န ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ, န လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ, န ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ဟောတိ, န ဓမ္မမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံ

သာ သမဝတ္တတသေ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမကုလူပကသုတ္တံ

၂၂၅. ‘‘ပဉ္စဟိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကုလူပကေ [ကုလုပကေ (သျာ. ပီ.), ကုလူပဂေ (သီ.)] ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနာမန္တစာရေ အာပဇ္ဇတိ, ရဟော နိသဇ္ဇာယ အာပဇ္ဇတိ, ပဋိစ္ဆန္နေ အာသနေ အာပဇ္ဇတိ, မာတုဂါမဿ ဥတ္တရိ ဆပ္ပဉ္စဝါစာဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာပဇ္ဇတိ, ကာမသင်္ကပ္ပဗဟုလော ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ကုလူပကေ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယကုလူပကသုတ္တံ

၂၂၆. ‘‘ပဉ္စဟိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကုလူပကဿ ဘိက္ခုနော အတိဝေလံ ကုလေသု သံသဋ္ဌဿ ဝိဟရတော။ ကတမေ ပဉ္စ? မာတုဂါမဿ အဘိဏှဒဿနံ, ဒဿနေ သတိ သံသဂ္ဂေါ, သံသဂ္ဂေ သတိ ဝိဿာသော, ဝိဿာသေ သတိ ဩတာရော, ဩတိဏ္ဏစိတ္တဿေတံ ပာဋိကင်္ခံ – ‘အနဘိရတော ဝါ ဗြဟ္မစရိယံ စရိဿတိ အညတရံ ဝါ သံကိလိဋ္ဌံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိဿတိ သိက္ခံ ဝါ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿတိ’။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ကုလူပကဿ ဘိက္ခုနော အတိဝေလံ ကုလေသု သံသဋ္ဌဿ ဝိဟရတော’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဘောဂသုတ္တံ

၂၂၇. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဘောဂေသု။ ကတမေ ပဉ္စ? အဂ္ဂိသာဓာရဏာ ဘောဂါ, ဥဒကသာဓာရဏာ ဘောဂါ, ရာဇသာဓာရဏာ ဘောဂါ, စောရသာဓာရဏာ ဘောဂါ, အပ္ပိယေဟိ ဒာယာဒေဟိ သာဓာရဏာ ဘောဂါ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဘောဂေသု။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ ဘောဂေသု။ ကတမေ ပဉ္စ? ဘောဂေ နိဿာယ အတ္တာနံ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ, မာတာပိတရော သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ, ပုတ္တဒာရဒာသကမ္မကရပေါရိသေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ, မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပီဏေတိ သမ္မာ သုခံ ပရိဟရတိ, သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပာကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ ဘောဂေသူ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဥဿူရဘတ္တသုတ္တံ

၂၂၈. ‘‘ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဥဿူရဘတ္တေ ကုလေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ယေ တေ အတိထီ ပါဟုနာ, တေ န ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ယာ တာ ဗလိပဋိဂ္ဂာဟိကာ ဒေဝတာ, တာ န ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧကဘတ္တိကာ ရတ္တူပရတာ ဝိရတာ ဝိကာလဘောဇနာ, တေ န ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ဒာသကမ္မကရပေါရိသာ ဝိမုခါ ကမ္မံ ကရောန္တိ; တာဝတကံယေဝ အသမယေန ဘုတ္တံ အနောဇဝန္တံ ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဥဿူရဘတ္တေ ကုလေ။

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သမယဘတ္တေ ကုလေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ယေ တေ အတိထီ ပါဟုနာ, တေ ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ယာ တာ ဗလိပဋိဂ္ဂာဟိကာ ဒေဝတာ, တာ ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧကဘတ္တိကာ ရတ္တူပရတာ ဝိရတာ ဝိကာလဘောဇနာ, တေ ကာလေန ပဋိပူဇေန္တိ; ဒာသကမ္မကရပေါရိသာ အဝိမုခါ ကမ္မံ ကရောန္တိ; တာဝတကံယေဝ သမယေန ဘုတ္တံ ဩဇဝန္တံ ဟောတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သမယဘတ္တေ ကုလေ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမကဏှသပ္ပသုတ္တံ

၂၂၉. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကဏှှဟသပ္ပေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသုစိ, ဒုဂ္ဂန္ဓော, သဘီရု, သပ္ပဋိဘယော, မိတ္တဒုဗ္ဘီ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ပဉ္စ အာဒီနဝါ ကဏှှဟသပ္ပေ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ အာဒီနဝါ မာတုဂါမေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသုစိ, ဒုဂ္ဂန္ဓော, သဘီရု, သပ္ပဋိဘယော, မိတ္တဒုဗ္ဘီ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ မာတုဂါမေ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယကဏှှသပ္ပသုတ္တံ

၂၃၀. ‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကဏှှဟသပ္ပေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကောဓနော, ဥပနာဟီ, ဃောရဝိသော, ဒုဇိဝှော, မိတ္တဒုဗ္ဘီ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ကဏှှဟသပ္ပေ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ အာဒီနဝါ မာတုဂါမေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကောဓနော, ဥပနာဟီ, ဃောရဝိသော, ဒုဇိဝှော, မိတ္တဒုဗ္ဘီ။ တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမဿ ဃောရဝိသတာ – ယေဘုယျေန, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော တိဗ္ဗရာဂေါ။ တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမဿ ဒုဇိဝှတာ – ယေဘုယျေန, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ပိသုဏဝါစော။ တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမဿ မိတ္တဒုဗ္ဘိတာ – ယေဘုယျေန , ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော အတိစာရိနီ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ မာတုဂါမေ’’တိ။ ဒသမံ။

ဒီဃစာရိကဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ ဒီဃစာရိကာ ဝုတ္တာ၊ အတိနိဝါသမစ္ဆရီ။
ဒွေ စ ကုလူပကာ ဘောဂါ၊ ဘတ္တံ သပ္ပာပရေ ဒုဝေတိ။

(၂၄) ၄. အာတသိကဝဂ္ဂေါ

၁. အာတသိကသုတ္တံ

၂၃၁. “ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အဘာဝနီယော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န အာကပ္ပသမ္ပန္နော ဟောတိ န ဝတ္တသမ္ပန္နော; န ဗဟုဿုတော ဟောတိ န သုတဓရော; န ပဋိသလ္လေခိတာ [သလ္လေခိတာ (က. သီ.)] ဟောတိ န ပဋိသလ္လာနာရာမော; န ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ န ကလ္ယာဏဝါက္ကရဏော; ဒုပ္ပညော ဟောတိ ဇဠော ဧဠမူဂေါ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အဘာဝနီယော ဟောတိ။

“ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ဘာဝနီယော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အာကပ္ပသမ္ပန္နော ဟောတိ ဝတ္တသမ္ပန္နော; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော; ပဋိသလ္လေခိတာ ဟောတိ ပဋိသလ္လာနာရာမော; ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ ကလ္ယာဏဝါက္ကရဏော; ပညဝါ ဟောတိ အဇဠော အနေဠမူဂေါ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ဘာဝနီယော ဟောတီ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ပိယသုတ္တံ

၂၃၂. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။

“ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သီလဝါ ဟောတိ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပာဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ ; ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ ကလ္ယာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သောဘနသုတ္တံ

၂၃၃. “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အာဝါသံ သောဘေတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သီလဝါ ဟောတိ။ပေ။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ ကလ္ယာဏဝါက္ကရဏော ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂလာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; ပဋိဗလော ဟောတိ ဥပသင်္ကမန္တေ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အာဝါသံ သောဘေတီ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဗဟူပကာရသုတ္တံ

၂၃၄. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အာတသသ္သ ဗဟူပကာရော ဟောတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? သီလဝာ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ; ခဏ္ဍဖုလ္လံ ပဋိသင်္ခရောတိ; မဟာ ခော ပန ဘိက္ခုသင်္ဃော အဘိက္ကန္တော နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဘိက္ခူ ဂိဟီနံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ အာရောစေတိ – ‘မဟာ ခော, အာဝုသော, ဘိက္ခုသင်္ဃော အဘိက္ကန္တော နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဘိက္ခူ, ကရောထ ပုညာနိ, သမယော ပုညာနိ ကာတု’န္တိ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု အာတသသ္သ ဗဟူပကာရော ဟောတီ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အနုကမ္ပသုတ္တံ

၂၃၅. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ဂိဟီနံ [ဂိဟိံ (သျာ.), ဂိဟီ (ကတ္ထစိ)] အနုကမ္ပတိ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အဓိသီလေ [အဓိသီလေသု (သျာ.)] သမာဒပေတိ; ဓမ္မဒဿနေ နိဝေသေတိ; ဂိလာနကေ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ သတိံ ဥပ္ပာဒေတိ – ‘အရဟဂ္ဂတံ အာယသ္မန္တော သတိံ ဥပဋ္ဌာပေထာ’တိ; မဟာ ခော ပန ဘိက္ခုသင်္ဃော အဘိက္ကန္တော နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဘိက္ခူ ဂိဟီနံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ အာရောစေတိ – ‘မဟာ ခော, အာဝုသော, ဘိက္ခုသင်္ဃော အဘိက္ကန္တော နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဘိက္ခူ, ကရောထ ပုညာနိ, သမယော ပုညာနိ ကာတု’န္တိ; ယံ ခော ပနဿ ဘောဇနံ ဒေန္တိ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ တံ အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇတိ, သဒ္ဓါဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ဂိဟီနံ အနုကမ္ပတီ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမအဝဏ္ဏာရဟသုတ္တံ

၂၃၆. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ; အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ; သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အပ္ပသာဒနီယေ ဌာနေ အပ္ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ; အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ပသာဒနီယေ ဌာနေ ပသာဒံ ဥပဒံသေတိ; သဒ္ဓါဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယအဝဏ္ဏာရဟသုတ္တံ

၂၃၇. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အာတသမစ္ဆရီ ဟောတိ အာတသပလိဂေဓီ; ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ ကုလပလိဂေဓီ; သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; န အာတသမစ္ဆရီ ဟောတိ န အာတသပလိဂေဓီ; န ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ န ကုလပလိဂေဓီ; သဒ္ဓါဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာတသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. တတိယအဝဏ္ဏာရဟသုတ္တံ

၂၃၈. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနနုဝိစ္စ အပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ; လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ; အနုဝိစ္စ ပရိယောဂာဟေတွာ ဝဏ္ဏာရဟဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ ; န အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ ; န လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမမစ္ဆရိယသုတ္တံ

၂၃၉. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ; လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ; ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ [ဓမ္မမစ္ဆရီ (က.)] ဟောတိ; သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ; န လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ဟောတိ; သဒ္ဓာဒေယျံ န ဝိနိပါတေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယမစ္ဆရိယသုတ္တံ

၂၄၀. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ; လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ; ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ဟောတိ; ဓမ္မမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န အာဝါသမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ကုလမစ္ဆရီ ဟောတိ; န လာဘမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ဟောတိ; န ဓမ္မမစ္ဆရီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဝါသိကော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ဒသမံ။

အာဝါသိကဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အာဝါသိကော ပိယော စ သောဘနော၊
ဗဟူပကာရော အနုကမ္ပကော စ။
တယော အဝဏ္ဏာရဟာ စေဝ၊

မစ္ဆရိယာ ဒုဝေပိ စာတိ [ယထာဘတံ စာပိ အဝဏ္ဏဂေဓာ၊ စတုက္ကမစ္ဆေရ ပဥ္စမေန စာတိ (သီ. သျာ.) ယထာဘတံ အဝဏ္ဏဥ္စ၊ စတုကော မစ္ဆရိယေန စာတိ (က.)]။

(၂၅) ၅. ဒုစ္စရိတဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၁. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒုစ္စရိတေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ဂရဟန္တိ; ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; သမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ; ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒုစ္စရိတေ။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သုစရိတေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ န ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ပသံသန္တိ; ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; အသမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ; ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သုစရိတေ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဌမကာယဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၂. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကာယဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ ကာယသုစရိတေ။ပေ.။။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမဝစီဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၃. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဝစီဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ ဝစီသုစရိတေ။ပေ.။။ တတိယံ။

၄. ပဌမမနောဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၄. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ မနောဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ မနောသုစရိတေ ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ န ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ပသံသန္တိ; ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; အသမ္မူဠှော ကာလံ ကရောတိ; ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ မနောသုစရိတေ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဒုတိယဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၅. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဒုစ္စရိတေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ဂရဟန္တိ; ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; သဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာတိ; အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ဒုစ္စရိတေ။

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာနိသံသာ သုစရိတေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ န ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ပသံသန္တိ; ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာတိ; သဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ သုစရိတေ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယကာယဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၆. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ကာယဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ ကာယသုစရိတေ။ပေ.။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယဝစီဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၇. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ဝစီဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ ဝစီသုစရိတေ။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယမနောဒုစ္စရိတသုတ္တံ

၂၄၈. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ မနောဒုစ္စရိတေ။ပေ.။ အာနိသံသာ မနောသုစရိတေ။ ကတမေ ပဉ္စ? အတ္တာပိ အတ္တာနံ န ဥပဝဒတိ; အနုဝိစ္စ ဝိညူ ပသံသန္တိ; ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ; အသမ္မူဠော ကာလံ ကရောတိ; ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာနိသံသာ မနောသုစရိတေ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သိဝထိကသုတ္တံ

၂၄၉. ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ သိဝထိကာယ [သီဝထိကာယ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသုစိ, ဒုဂ္ဂန္ဓာ, သပ္ပဋိဘယာ, ဝါဠာနံ အမနုဿာနံ အာဝါသော, ဗဟုနော ဇနဿ အာရောဒနာ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ သိဝထိကာယ။

''ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ အာဒီနဝါ သိဝထိကူပမေ ပုဂ္ဂလေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အသုစိနာ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသုစိနာ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣဒမဿ အသုစိတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, သိဝထိကာ အသုစိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''တဿ အသုစိနာ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတဿ, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတဿ, အသုစိနာ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတဿ ပါပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဣဒမဿ ဒုဂ္ဂန္ဓတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, သိဝထိကာ ဒုဂ္ဂန္ဓာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''တမေနံ အသုစိနာ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတံ, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတံ, အသုစိနာ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတံ ပေသလာ သဗြဟ္မစာရီ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေန္တိ။ ဣဒမဿ သပ္ပဋိဘယသ္မိံ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, သိဝထိကာ သပ္ပဋိဘယာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''သော အသုစိနာ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော , အသုစိနာ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော သဘာဂေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ။ ဣဒမဿ ဝါဠာဝါသသ္မိံ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သာ , ဘိက္ခဝေ, သိဝထိကာ ဝါဠာနံ အမနုဿာနံ အာဝါသော; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

''တမေနံ အသုစိနာ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတံ, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတံ, အသုစိနာ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတံ ပေသလာ သဗြဟ္မစာရီ ဒိသွာ ခီယဓမ္မံ [ခီယနဓမ္မံ (သီ.)] အာပဇ္ဇန္တိ – 'အဟော ဝတ နော ဒုက္ခံ ယေ မယံ ဧဝရူပေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ သဒ္ဓိံ သံဝသာမာ'တိ! ဣဒမဿ အာရောဒနာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သာ, ဘိက္ခဝေ, သိဝထိကာ ဗဟုနော ဇနဿ အာရောဒနာ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ သိဝထိကူပမေ ပုဂ္ဂလေ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒသုတ္တံ

၂၅၀. ''ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝါ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေ။ ကတမေ ပဉ္စ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလော အဘိပ္ပသန္နော ဟောတိ, သော တထာရူပံ အာပတ္တိံ အာပန္နော ဟောတိ ယထာရူပာယ အာပတ္တိယာ သင်္ဃော ဥက္ခိပတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'ယော ခေါ မျာယံ ပုဂ္ဂလော ပိယော မနာပေါ သော သင်္ဃေန ဥက္ခိတ္တော'တိ။ ဘိက္ခူသု အပ္ပသာဒဗဟုလော ဟောတိ။ ဘိက္ခူသု အပ္ပသာဒဗဟုလော သမာနော အညေ ဘိက္ခူ န ဘဇတိ။ အညေ ဘိက္ခူ အဘဇန္တော သဒ္ဓမ္မံ န သုဏာတိ။ သဒ္ဓမ္မံ အသုဏန္တော သဒ္ဓမ္မာ ပရိဟာယတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အာဒီနဝေါ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလော အဘိပ္ပသန္နော ဟောတိ, သော တထာရူပံ အာပတ္တိံ အာပန္နော ဟောတိ ယထာရူပာယ အာပတ္တိယာ သင်္ဃော အန္တေ နိသီဒါပေတိ ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'ယော ခေါ မျာယံ ပုဂ္ဂလော ပိယော မနာပေါ သော သင်္ဃေန အန္တေ နိသီဒါပိတော'တိ။ ဘိက္ခူသု အပ္ပသာဒဗဟုလော ဟောတိ။ ဘိက္ခူသု

အပ္ပသာဒဗဟုလော သမာနော အသေ ဘိက္ခု န ဘဇတိ။ အသေ ဘိက္ခု အဘဇန္တော သဒ္ဓမ္မံ န သုဏာတိ။ သဒ္ဓမ္မံ အသုဏန္တော သဒ္ဓမ္မာ ပရိဟာယတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော အာဒီနဝေါ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလော အဘိပ္ပသန္နော ဟောတိ, သော ဒိသာပက္ကန္တော ဟောတိ။ပေ.။ သော ဝိဗ္ဘန္တော ဟောတိ။ပေ.။ သော ကာလင်္ကတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'ယော ခော မျှာယံ ပုဂ္ဂလော ပိယော မနာပေါ သော ကာလင်္ကတော'တိ။ အသေ ဘိက္ခု န ဘဇတိ။ အသေ ဘိက္ခု အဘဇန္တော သဒ္ဓမ္မံ န သုဏာတိ။ သဒ္ဓမ္မံ အသုဏန္တော သဒ္ဓမ္မာ ပရိဟာယတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော အာဒီနဝေါ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ အာဒီနဝါ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေ''တိ။ ဒသမံ။

ဒုစ္စရိတဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။
စတုပိ ပရေ ဒွေ သိဝထိကာ၊ ပုဂ္ဂလပ္ပသာဒေန စာတိ။

ပဉ္စမပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

(၂၆) ၆. ဥပသမ္ပဒာဝဂ္ဂော

၁. ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗသုတ္တံ

၂၅၁. [မဟာဝ. ၈၄] “ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသေခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသေခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသေခေန ပညာက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသေခေန ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသေခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗ”န္တိ။ ပဌမံ။

၂. နိဿယသုတ္တံ

၂၅၂. [မဟာဝ. ၈၄] “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသေခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ပေ.။ အသေခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ။ပေ.။ နိဿယော ဒါတဗ္ဗော”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သာမဏေရသုတ္တံ

၂၅၃. [မဟာဝ. ၈၄] “ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အသေခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; အသေခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန။ အသေခေန ပညာက္ခန္ဓေန။ အသေခေန ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေန။ အသေခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာ သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော”တိ။ တတိယံ။

၄. ပဉ္စမစ္ဆရိယသုတ္တံ

၂၅၄. “ပဉ္စိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, မစ္ဆရိယာနိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, ဓမ္မမစ္ဆရိယံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ မစ္ဆရိယာနံ ဧတံ ပဋိကုဋ္ဌံ [ပတိကိဋ္ဌံ (သီ. ပီ.), ပဋိက္ကိဋ္ဌံ (သျာ. ကံ.), ပဋိကိဋ္ဌံ (က.)] , ယဒိဒံ ဓမ္မမစ္ဆရိယ”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. မစ္ဆရိယပ္ပဟာနသုတ္တံ

၂၅၅. “ပဉ္စန္နံ , ဘိက္ခဝေ, မစ္ဆရိယာနံ ပဟာနာယ သမုစ္ဆေဒာယ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ။ ကတမေသံ ပဉ္စန္နံ? အာဝါသမစ္ဆရိယဿ ပဟာနာယ သမုစ္ဆေဒာယ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ; ကုလမစ္ဆရိယဿ။ပေ.။ လာဘမစ္ဆရိယဿ။ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယဿ။ ဓမ္မမစ္ဆရိယဿ ပဟာနာယ သမုစ္ဆေဒာယ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ။ ဣမေသံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ မစ္ဆရိယာနံ ပဟာနာယ သမုစ္ဆေဒာယ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမဈာနသုတ္တံ

၂၅၆. “ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, ဓမ္မမစ္ဆရိယံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, ဓမ္မမစ္ဆရိယံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပ

ဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတု”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇-၁၃. ဒုတိယဈာနသုတ္တာဒိသတ္တကံ

၂၅၇-၂၆၃. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ အဘဗ္ဗော တတိယံ ဈာနံ။ အဘဗ္ဗော စတုတ္ထံ ဈာနံ။ အဘဗ္ဗော သောတာပတ္တိဖလံ။ အဘဗ္ဗော သကဒာဂါမိဖလံ။ အဘဗ္ဗော အနာဂါမိဖလံ။ အဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ [အရဟတ္တဖလံ (သီ.)] သစ္ဆိကာတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ , ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, ဓမ္မမစ္ဆရိယံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ ဘဗ္ဗော တတိယံ ဈာနံ။ ဘဗ္ဗော စတုတ္ထံ ဈာနံ။ ဘဗ္ဗော သောတာပတ္တိဖလံ။ ဘဗ္ဗော သကဒာဂါမိဖလံ။ ဘဗ္ဗော အနာဂါမိဖလံ။ ဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, ဓမ္မမစ္ဆရိယံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတု”န္တိ။ တေရသမံ။

၁၄. အပရပဌမဈာနသုတ္တံ

၂၆၄. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, အကတညုတံ အကတဝေဒိတံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, အကတညုတံ အကတဝေဒိတံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတု”န္တိ။ စုဒ္ဒသမံ။

၁၅-၂၁. အပရဒုတိယဈာနသုတ္တာဒိသတ္တကံ

၂၆၅-၂၇၁. “ပဉ္စိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ။ သောတာပတ္တိဖလံ။ သကဒာဂါမိဖလံ။ အနာဂါမိဖလံ။ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, အကတညုတံ အကတဝေဒိတံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ဒုတိယံ ဈာနံ။ပေ.။ တတိယံ ဈာနံ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ။ သောတာပတ္တိဖလံ။ သကဒာဂါမိဖလံ။ အနာဂါမိဖလံ။ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။ ကတမေ ပဉ္စ? အာဝါသမစ္ဆရိယံ, ကုလမစ္ဆရိယံ, လာဘမစ္ဆရိယံ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယံ, အကတညုတံ အကတဝေဒိတံ – ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတု”န္တိ။ ဧကဝီသတိမံ။

ဥပသမ္ပဒာဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၁. သမ္မုတိပေယျာလံ

၁. ဘတ္တုဒ္ဒေသကသုတ္တံ

၂၇၂. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော [န သမ္မန္နိတဗ္ဗော (က.) စူဠဝ. ၃၂၆ ပဿိတဗ္ဗံ]။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနုဒ္ဒိဋ္ဌံ န ဇာနာတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ဇာနာတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော သမ္မန္နိတဗ္ဗောတိ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော သမ္မတော [သမ္မတောပိ (သီ.)] န ပေသေတဗ္ဗော။ပေ.။ သမ္မတော ပေသေတဗ္ဗော။ ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ဇာနာတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂-၁၄. သေနာသနပညာပကသုတ္တာဒိတေရသကံ

၂၇၃-၂၈၅. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သေနာသနပညာပကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ပညတ္တာပညတ္တံ န ဇာနာတိ။ပေ.။ သေနာသနပညာပကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ပညတ္တာပညတ္တံ ဇာနာတိ။ပေ.။။

သေနာသနဂ္ဂါဟာပကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ [ပညတ္တာပညတ္တံ (သီ. သျာ. ကံ.)] န ဇာနာတိ။ပေ.။ သေနာသနဂ္ဂါဟာပကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ [ပညတ္တာပညတ္တံ (သီ. သျာ. ကံ.)] ဇာနာတိ။ပေ.။။

ဘဏ္ဍာဂါရိကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂုတ္တာဂုတ္တံ န ဇာနာတိ။ ဘဏ္ဍာဂါရိကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂုတ္တာဂုတ္တံ ဇာနာတိ။ပေ.။။

စီဝရပဋိဂ္ဂါဟကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ န ဇာနာတိ။ စီဝရပဋိဂ္ဂါဟကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ ဇာနာတိ။ပေ.။။

စီဝရဘာဇကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဘာဇိတာဘာဇိတံ န ဇာနာတိ။ စီဝရဘာဇကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဘာဇိတာဘာဇိတံ ဇာနာတိ။ပေ.။။

ယာဂုဘာဇကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ယာဂုဘာဇကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။။

ဖလဘာဇကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဖလဘာဇကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။။

ခဇ္ဇကဘာဇကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဘာဇိတာဘာဇိတံ န ဇာနာတိ။ ခဇ္ဇကဘာဇကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဘာဇိတာဘာဇိတံ ဇာနာတိ။ပေ.။။

အပ္ပမတ္တကဝိသ္သဇ္ဇကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဝိသ္သဇ္ဇိတာဝိသ္သဇ္ဇိတံ န ဇာနာတိ။ အပ္ပမတ္တကဝိသ္သဇ္ဇကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဝိသ္သဇ္ဇိတာဝိသ္သဇ္ဇိတံ ဇာနာတိ။။

သာဋိယဂ္ဂာဟာပကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ န ဇာနာတိ ။ သာဋိယဂ္ဂာဟာပကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ ဇာနာတိ။။

ပတ္တဂ္ဂါဟာပကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ န ဇာနာတိ။ ပတ္တဂ္ဂါဟာပကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ ဂဟိတာဂဟိတံ ဇာနာတိ။။

အာရာမိကပေသကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ အာရာမိကပေသကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။။

သာမဏေရပေသကော န သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။ သာမဏေရပေသကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ပေ.။။

သမ္မတော န ပေသေတဗ္ဗော။ပေ.။ သမ္မတော ပေသေတဗ္ဗော။ပေ.။။

သာမဏေရပေသကော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ပေ.။ ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒေါသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ပေသိတာပေသိတံ ဇာနာတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သာမဏေရပေသကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ''တိ။ စုဒ္ဒသမံ။

သမ္မုတိပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

၂. သိက္ခာပဒပေယျာလံ

၁. ဘိက္ခုသုတ္တံ

၂၈၆. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, အဗ္ရဟ္မစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ ? ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဗ္ရဟ္မစရိယာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂-၇. ဘိက္ခုနီသုတ္တာဒိဆက္ကံ

၂၈၇-၂၉၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဘိက္ခုနီ။ပေ.။ သိက္ခမာနာ။ သာမဏေရော။ သာမဏေရီ။ ဥပါသကော။ ဥပါသိကာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပာဏာတိပာတိနီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယိနီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိနီ ဟောတိ, မုသာဝါဒိနီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယိနီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဥပါသိကာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ နိရယေ။

‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဥပါသိကာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတာ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတာ ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ ဥပါသိကာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တာ ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. အာဇီဝကသုတ္တံ

၂၉၃. ‘‘ပဉ္စဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဇီဝကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, အဗ္ရဟ္မစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အာဇီဝကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉-၁၇. နိဂဏ္ဌသုတ္တာဒိနဝကံ

၂၉၄-၃၀၂. ‘‘ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော နိဂဏ္ဌော။ပေ.။ မုဏ္ဍသာဝကော။ ဇဋိလကော။ ပရိဗ္ဗာဇကော။ မာဂဏ္ဍိကော။ တေဒဏ္ဍိကော။ အာရုဒ္ဓကော။ ဂောတမကော။ ဒေဝဓမ္မိကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာယီ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဒေဝဓမ္မိကော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ’’တိ။ သတ္တရသမံ။

သိက္ခာပဒပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

၃. ရာဂပေယျာလံ

၃၀၃. ''ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အသုဘသညာ, မရဏသညာ, အာဒီနဝသညာ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ [သဗ္ဗတ္ထပိ ဧဝမေဝ ဒိဿတိ] – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

၃၀၄. ''ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနိစ္စသညာ, အနတ္တသညာ, မရဏသညာ, အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

၃၀၅. ''ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ပဉ္စ? အနိစ္စသညာ, အနိစ္စေ ဒုက္ခသညာ, ဒုက္ခေ အနတ္တသညာ, ပဟာနသညာ, ဝိရာဂသညာ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

၃၀၆. ''ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ပဉ္စ? သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

၃၀၇. ''ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

၃၀၈-၁၁၅၁. ''ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, ပရိညာယ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ဒောသဿ။ မောဟဿ။ ကောဓဿ။ ဥပနာဟဿ။ မက္ခဿ။ ပဠာသဿ။ ဣဿာယ။ မစ္ဆရိယဿ။ မာယာယ။ သာဌေယျဿ။ ထမ္ဘဿ။ သာရမ္ဘဿ။ မာနဿ။ အတိမာနဿ ။ မဒဿ။ ပမာဒဿ အဘိညာယ။ ပရိညာယ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

''ကတမေ ပဉ္စ? သဒ္ဓာဗလံ, ဝီရိယဗလံ, သတိဗလံ, သမာဓိဗလံ, ပညာဗလံ – ပမာဒဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိနိဿဂ္ဂာယ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ''တိ။

ရာဂပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

အဘိညာယ ပရိညာယ ပရိက္ခယာယ၊
ပဟာနာယ ခယာယ ဝယေန စ။
ဝိရာဂနိရောဓာ စာဂဉ္စ၊
ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဣမေ ဒသာတိ။

ပဉ္စကနိပာတော နိဋ္ဌိတော။

တတြိဒံ ဝဂ္ဂုဒ္ဒာနံ –

သေခဗလံ ဗလဉ္စေဝ၊ ပဉ္စင်္ဂိကဉ္စ သုမနံ။
မုဏ္ဍနီဝရဏဉ္စ သညဉ္စ၊ ယောဓာဇီဝဉ္စ အဋ္ဌမံ။
ထေရံ ကကုဓဖာသုဉ္စ၊ အန္ဓကဝိန္ဒဒုတိယသံ။

ဂိလာနရာဇဝတိကစ္ဆုံ၊ သဒ္ဓမ္မာဃာတုပါသကံ။
အရညဗ္ရာဟ္မဏဋ္ဌေဝ၊ ကိမိလက္ကောသကံ တထာ။
ဒီဃာစာရာတသိကဋ္ဌ၊ ဒုစ္စရိတူပသမ္ပဒန္တိ။

ပဉ္စကနိပါတပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။